

San Lucas Ju'hmëë' kih' Jesús he- ga-sii' Luca

¹ Jwëë' dsa- ga-taah` ga-sii' lä-jë- ha- lä- ga-la' jee' kyaa' jnääh' llo'joo'.

² Ga-siiy' ja-ba' lä-koõ- la' juu' he- ga-ngëë' lä-jëë' hi- ga-jëë' ha- lä- ga-la' lä- ma'to-në'. Dsa- hi- ga-jëë' he' ga-ngëëy' juu' kyaa' jnääh' jëëh' ma-na-hñaay' ba' mah' kway' juu' ja-.

³ Jnä' ka-läh' ga-koõn' kwaat~ kwee- lä-jë- ha- lä- ga-la' lä- ma'to-në', he-ja- laan' llu' siin' kwee- lä- ngoo' juu' la- kyah' hne- dsa-jøøh' kyaan' Teófilo.

⁴ Wa-ra- ga-heh- juu' la- lä-ñeh' kwee-, la' dsoo' lä-jë- he- ma-hlëëh' dsa- hne-.

Ga-jmeeh' ángel juu' he- lä-chaq- Jwaa'

⁵ Lä- ma' laa' Herode rey kih' hwa' Judea ja-, ma' chaq- jaa- jmi-dsa- hi- ma' chee- Zacaría. Hi- he' ma' na'jnää' koõ- nää' jmi-dsa- hi- ma' tëëyh~ Abía. Hi- mëy' Elizabet ma' laa' sa'ju- kih' Aarón ka-läh'.

⁶ Zacaría kyaah' Elizabet ma' laa' lluu' cha'në' Dio. Ma' mi-tey' ba' lä-jë- mada- kih' Dsa-jøøh' jnän'. Ni- miih- sa- cha- he- ma' dsa-hlääyh'.

⁷ Pero sa- ma' chaq- ni- jaa- chih- kyaay'. Sa- ma' kaa- Elizabet gyuu-, hi- kwee- ba' ma' gyuh- lä-uu'.

⁸ Ma' tääh' jmi-dsa- dsa-kyaa' Zacaría jmee- ta'he' neh' gwah'. Koõ- jmi' kih' jee' lä-jë- ga-tëë' Zacaría he- jmee- ta'he' kih' Dio.

9 Jëeh', ga'kooyh' suert lä'koo' ma' tēy' jmeey'. Zacaríá ba' ga' tē' suert ja', he' dsa' jey' wa'chu' neh' gwah' jūh' kih' Dsa' jøh' jnän'.

10 Ta'ko' jiih' ma' cheh' Zacaríá jē' wa'chu' ja', ka'hne' ba' ma' tääh' lä' jē' dsa' hi' ga'kuh' jee' ja' ngih' kiyh' kih' Dio.

11 Lä'chah' ja' ga'lä'jnää' jaa' ángel kyaá' Dsa' jøh' jnän' cha'nē' Zacaríá. Ángel he' ma' cheh' jwoo' ra'lluu' kih' na'hyoo' jee' ma' jē' jmi-dsa' wa'chu'.

12 Peer' ga'hee' dsē' Zacaríá ma' ga'jēy'. Ga'jwaayh' jwēte.

13 He' ja' ga'jäh' ángel siyh':

—Ta' wa' gah' Zacaríá, jëeh' ma'nuu' ba' Dio kyah'. Kih' Elizabet, dsa'mē' kyaah' lä'chaa' jaa' gyūh' ñūh' mah' mi'cheeh' hnih' Jwaa'.

14 Ha' koh' sa' lä'chah' llū'. Hi' lä'ja' jwē' dsa' lä'chaa' llū' wa'ra' ga'lä'chay'.

15 Jëeh', leey' jøh' cha'nē' Dio. Sa' le' hih' vin ni' he' ga'jyoh' jmi' lli'. Hi' tēy' Jmi'llē' Na'jngih' kih' Dio jää' ja' ga'lä'chay'.

16 Jmeey' dsa'jeeh' jwē' dsa' Israel kyaah' Dsa' jøh' jnän', he' ba' Dio kyaay'.

17 Hi' he' dsoo' ta' cha'nē' kih' Dsa' jøh' jnän'. Tēy' ja'ba' jmi'llē' hi' ja'ba' be' he' ma' kye' Elía mah' hlēy' dsa' juu' kih' Dio. Lä'jwē' ja' jiih' juu' kih' dsa' ma'kaah' kyaah' joo'. Hi' lä'ja' lä'si' hūh' dsē' kih' hi' chah' mah' kay' koo' nē' ba' hūh' dsē' lä'koo' la' kih' hi' llū'. Lä'jwē' ja', mi'lluuy' lä'jē' dsa' gooy' mah' heeyh' Dsa' jøh' jnän' —ga'jäh' ángel.

18 He-jā- ga-jāh' Zacaríá siih' ángel:

—¿Ha- lä-ja- jmeen` dsoo' he- la-? Jëeh', ma-gyuh- ba' jnä' hi' lä-ja- ka-läh' dsa-më' kyaan'.

19 Mah' ga-jāh' ángel siyh':

—Jnä' he' Gabriel, hi- na-hñaa' cheh' cha'në' Dio. Ma-cheey' jnä' he- ma-ya-kan` ju'hmëë' la-kyah'.

20 Na' ta' cha'në' leeh' jaa- hi- koo`. Mo'so' le' hlëeh' lä-jiih' lä-te' juu' la-, kih' he- sa' ma-jmëeh' dsoo' juu' he- ma-jwëëhn' hne-. Juu' la- lä-te' wa-ra- ga-dsëë' jmií' kih' —ga-jāh' ángel he'.

21 Dsa- hi- ma-tääh' jää- Zacaríá ta' ka'hne-, ma' dsaa- dsëy'. He-la' ngoo' ga-lä-hëë' Zacaríá neh' gwah' ma-laay'.

22 Lä-koo- ma-ya-hëëy' mo'so' ga-la' ma' hlëëyh' kyaah' dsa-. Ga-lä-liih- dsa-, he- ga-jëë' Zacaríá miih- he- ga-mi-jnäa- Dio kiyh' neh' gwah'. Hi' ga-løoy' jmeey' lii- kyaah' gooy- ba'. Lä- ga-jäy' ja-ba' kaay'.

23 Ma-la' ma-dsëë' jmií' he- ma' jmeey' ta'he' neh' gwah' ja-, ngaayh' cha'neh' kiyh'.

24 Miih- jmií' ja-ba', ma' ga-hlääh- Elizabet mëy'. Mah' ga-jäy' cha'neh' hñaa' sih-, ma' jmeey' huúdsë-:

25 “He- ba' che- llu' dsë' Dio he- ga-jmeey' lä-la- kin' mah' mo'so' mi-kwah' dsa- jnä'.”

Ga-jmëeh' ángel juu' he- lä-chaq- Jesús

26 Ma' ga-hya- jñee' sih-, ga-cheë' Dio ángel Gabriel he' ta' jee' jwi- Nazaret he- nøø' hwa' Galilea.

27 Ga⁺cheey⁺ kih⁺ jaa⁻ chih⁻më⁺ hi⁻ sa⁺ ga⁺ ma⁻jëë⁺ dsa⁻ñuu^{h-}. Hi⁻ he⁺ ma⁺ chee⁻ María. Ma⁺ laay⁺ hmooh⁺ kyaah⁺ José, jaa⁻ dsa⁻ñuu^{h-} hi⁻ ma⁺ laa⁺ sa⁺ju⁻ kih⁺ David.

28 Ma⁺ ga⁺ he⁺ ángel jee⁺ ma⁺ gyay⁺ ja⁻, ga⁺jäh⁺:

—Jmeen⁺ Dio kyah⁺, hne⁻ hi⁻ na⁻jää⁻ kyaa⁺ Dio. Dio kyaah⁺ hne⁻ hi⁻ na⁻jää⁻ jee⁺ kih⁺ lä⁺jëë⁺ dsa⁻më⁺.

29 Pero ma⁺ ga⁻nuu⁺ María he⁻ ga⁻hlëeh⁺ ángel he⁺, ga⁻hee⁺ ba⁺ dsëy⁺. Ma⁺ jmeey⁺ hu⁺dsë⁻, hee⁻ na⁻ hnø⁺ jäh⁺ he⁻ ma⁻hlëeh⁺ ángel lä⁺na⁻.

30 He⁻ja⁻ ga⁻jäh⁺ ángel siyh⁺:

—Ta⁺ wa⁺ gah⁺, María. Ma⁻hñah⁻ ko⁺ he⁻ llu⁺ he⁻ ma⁻kwa⁺ Dio.

31 Na⁺ kaah⁺ jaa⁻ gyuu^{h-} ñuu^{h-} hi⁻ lä⁺chaa⁻ kyah⁺ hi⁻ mi⁺cheeh⁺ Jesús.

32 Hi⁻ he⁺ lee⁺ jøø^{h-}. Jäh⁺ dsa⁻ kiyh⁺, laay⁺ Joø⁺ hi⁻ gya⁺ gyuu^{h-} jmi⁻gyuu⁺. Hi⁻ Dio llaay⁺ he⁻ leey⁺ rey lla⁻ David dsa⁻ ma⁻gyuh⁻ kyaay⁺.

33 Hñii⁺ bih⁺ gyay⁻ jmeey⁺ hih⁺ tää⁺ kih⁺ lä⁺jëë⁺ dsa⁻ Israel. Sa⁻ llaa⁻ jih⁺koh⁺ he⁻ jmeey⁺ hih⁺ — ga⁻jäh⁺ ángel.

34 Ja⁻ ga⁺ ga⁻jäh⁺ María siih⁺ ángel he⁺:

—¿Ha⁻ lä⁺ le⁺ he⁻ la⁻, jëeh⁺ sa⁺ ga⁺ ma⁻jëën⁺ dsa⁻ñuu^{h-}?

35 Mah⁺ ga⁻jëeh⁻ ángel juu⁺ kiyh⁺:

—Jmi⁻lle⁺ Na⁻jngii⁺ jä⁺ nē⁺ kyah⁺. Hi⁻ lä⁺ja⁻ be⁺ kih⁺ hi⁻ gya⁺ gyuu^{h-}, jä⁺ nē⁺ kyah⁺ mah⁺ lää⁻ hne⁻ kyaah⁺ hih⁺ kiyh⁺. He⁻ja⁻ ba⁺ na⁻, gyuu^{h-} hi⁻ lä⁺chaa⁻ kyah⁺ leey⁺ na⁻jngëë⁺ go⁻te⁻ hi⁻ tëeh⁺ dsih⁺ Joø⁺ Dio.

36 Lăˆjaˆ kaˆlăhˆ Elizabeth hĭˆ teˆjuˆ kyahˆ kyaahˆ, gaˆhlăäyhˆ, maˆkeˆ maˆgyuyhˆ. Hĭˆ maˆ jăhˆ dsaˆ kihˆ hĭˆ saˆ kaaˆ gyuyhˆ, maˆhyaˆ jñeeˆ sihˆ dsaayhˆ.

37 Jëehˆ, niˆ kooˆ saˆ chaˆ heˆ jwëehˆ kihˆ Dio — gaˆjăhˆ ángel.

38 Heˆjaˆ gaˆjăhˆ María:

—Hĭiˆ jnäˆ laˆ hĭˆ nuuhˆ kihˆ Dsaˆjòøhˆ jnănˆ. Waˆ jmeeyˆ kinˆ lâˆkooˆ maˆjăhˆ naˆ.

Jaˆgaˆ ngaahˆ ángel kihˆ.

Nëeˆ María naˆjëëyˆ Elizabeth

39 Jmĭiˆ jaˆ, gaˆheˆ María jwëˆ ngooˆ koˆchihˆ taˆ kooˆ jeeˆ jwĭiˆ heˆ hlaˆ jeeˆ mohˆ heˆ naˆheëˆ hwaˆ Judea.

40 Maˆ gaˆllooyˆ, gaˆheyˆ chaˆnehˆ kihˆ Zacaría mahˆ gaˆjmeeyˆ Dio kihˆ Elizabeth.

41 Lăˆkooˆ maˆ gaˆnuuˆ Elizabethheˆ gaˆjmeeyˆ María Dio kiyhˆ, kooˆ baˆ gaˆjehˆ gyuyhˆ. Lăˆchahˆ jaˆ, jaˆ Jmĭˆlleˆ Naˆjngĭiˆ nēˆ kihˆ Elizabeth.

42 Mahˆ gaˆhlëëyhˆ kĭˆgaaˆ, gaˆjăyhˆ:

—Naˆjăäˆ laaˆ hneˆ jeeˆ kihˆ lâˆjëëˆ dsaˆmëˆ. Hĭˆ naˆjăäˆ laaˆ gyuyhˆ hĭˆ kyaahˆ.

43 ¿Hĭiˆ laaˆ jnäˆ mahˆ jăˆ chooˆ Dsaˆjòøhˆ kyaanˆ yaˆjëëˆ jnäˆ?

44 Jëehˆ, lâˆchahˆ baˆ maˆ gaˆnuunˆ maˆjmeehˆ Dio kinˆ, maˆjehˆ gyuyhˆ kyaanˆ hĭˆ kyaanˆ laˆ, kihˆ heˆ chaayˆ lluˆ.

45 Lluˆ laˆ kyahˆ hneˆ, jëehˆ gaˆjmeehˆ dsooˆ lâˆteˆ lâˆkooˆ gaˆjăhˆ Dio jmeeyˆ kyaahˆ hneˆ.

Gaˆhăˆ María kwayˆ tiˆhmaahˆ kihˆ Dio

46 Mahˆ gaˆjăhˆ María:

Lä⁺kaa⁻ tuh⁻dsen⁺ jmeen⁺ juuh⁻ kih⁺ Dsa⁻jøøh⁺
kyaan⁺.

47 Peer⁺ chaan⁻ llu⁺ kyaah⁺ Dio hi⁻ lää[~] jnä⁺.

48 Jëeh⁺, ga⁺jëe⁺ bih⁺ kih⁺ jaa⁻ hi⁻ hwaä⁺ hi⁻ mi⁻teh⁺
kiyh⁺.

Na⁺ ta⁺ cha⁺në⁺, lä⁺jëe⁺ dsa⁻ jäh⁺ llu⁺ la⁺ kin⁺.

49 Jëeh⁺ cha⁻miih⁻ he⁻ juh⁻gaa⁻ ga⁺jmeey⁺ kin⁺ hi⁻
cha⁻ ga⁻lä⁺jë⁺ be⁺ kih⁺.

Na⁻jngëe⁺ go⁻te⁺ ba⁺laay⁺.

50 Lä⁻ñih⁺ dsëy⁺ kih⁺ lä⁺jëe⁺ hi⁻ gayh⁺, kih⁺ hi⁻ chaa⁻
na⁺, hi⁻ lä⁺ja⁻ kih⁺ lä⁺jëe⁺ hi⁻ na⁺ ga⁺ya⁻nää⁺
ta⁺ cha⁺në⁺.

51 Ga⁺mi⁺jnääy⁻ be⁺ he⁻ lla⁻dsëe⁺ kih⁺ lä⁺jë⁺.

Ga⁺jmeey⁺ ta⁺ koo⁺ huud⁺dsë⁻ kih⁺ hi⁻ jmää[~] hñii⁺
kaah⁺.

52 Ga⁺hëey⁺ kih⁺ hi⁻ cha⁻ be⁺ kih⁺ jmi⁻gyuu⁺ la⁻ jee⁺
ma⁺täayh⁺ jmeey⁺ hih⁺.

Høø⁺ hi⁻ he⁺, ga⁻llaay⁺ lä⁺jëe⁺ hi⁻ hwaä⁺ ba⁺.

53 Lä⁺jëe⁺ hi⁻ sa⁺ cha⁻ he⁻ kuh⁺, ga⁺kwëeyh⁺ lä⁺jë⁺
he⁻ jmee⁺ bii⁺ kiyh⁺.

Kih⁺ hi⁻ cha⁻ kuu⁺ ga⁺hëey⁺ kih⁺ ta⁺jmah⁺.

54 Ga⁺kway⁺ be⁺ kih⁺ dsa⁻ Israel hi⁻ nuuh⁺ kiyh⁺.

Ma⁺ra⁺ he⁻ ga⁻lä⁺ñih⁺ dsëy⁺,

55 lä⁺koo⁻ ga⁻bäayh⁻ hñiiy⁺ kih⁺ lä⁺jëe⁺ dsa⁻
ma⁻gyuh⁻ jnän⁺,

he⁻ ga⁻løø⁺ kih⁺ Abraham kyaah⁺ lä⁺jëe⁺ sa⁺ju⁻ kiyh⁺
lä⁺jiih⁺ joh⁺ jmi⁺ cha⁻, ga⁻jäh⁺ María.

56 Jee⁺ ja⁻ ga⁺jä⁺ María kyaah⁺ Elizabet koo⁻ uu⁻
sih⁻. Ja⁻ga⁺ngaayh⁺ ta⁺ kiyh⁺.

Ga⁺lä⁺chaa⁺ Jwaa⁺

57 Ma' ga⁺dsëë' jmií' he⁻ lä⁺chaa⁻ gyuu⁻ kyaa'⁺ Elizabet, ga⁺lä⁺chaa⁺ jaa⁻ gyuu⁻ ñuu^{h-} kiyh'.

58 Lä⁺jëë⁺ hi⁻ ma' tääh' jäh⁺ kiyh' hi⁺ lä⁺kye⁻ hi⁻ te⁻ju⁻ kyaayh' ga⁻nuuy' ha⁻ lä⁺koh' sa⁺ juh⁻gaa⁻ he⁻ ga⁺jmeë' Dio kih' Elizabet. He⁻ja⁻ ga⁺lä⁺jëë⁺ ba' dsa⁻ he' ga⁻lä⁺chaa⁺ llu' kyaayh'.

59 Lä⁺koö⁻ ga⁺hya⁻ ba' jñaa' jmií', ya⁻nää' dsa⁻ mah' ga⁺tuy' jmi⁻ngo' kih' gyuu⁻ lä⁺koö⁻ tëë' jmeë' dsa⁻ judiu kih' gyuu⁻ ñuu^{h-} kyaa'. Ma' hnøø' dsa⁻ ma' mi⁻cheey' Zacaría lä⁺chee⁻ jmiiy⁻.

60 —Sa⁺ lä⁺cheey⁻ lä⁻na⁻. Jwaa⁻ ba' lä⁺cheey⁻ — ga⁺jäh' chooy'.

61 Mah' ga⁺jäh' dsa⁻ siyh⁺:

—¿He⁻la' mi⁻cheeh' hnih' Jwaa⁻? Ni⁺ jaa⁻ hi⁻ te⁻ju⁻ kih' kyaayh', sa⁺ chaa⁻ hi⁻ chee⁻ lä⁻na⁻.

62 He⁻ja⁻ ga⁺jmeë' dsa⁻ lii[~] kyaah' jmiiy⁻ ha⁻ lä⁺ ma' hnøøy' mi⁻cheey⁺ gyuu⁻.

63 He⁻ja⁻ ga⁺ngii' jmií⁻ gyuu⁻ koö⁻ jwi' hma⁻, jee' ga⁻siy' lä⁻la⁻: “Jwaa⁻ ba' lä⁺cheey⁻.” Peer⁺ ga⁻lä⁺dsaa[~] dsë' lä⁺jëë⁺ dsa⁻ hi⁻ ma' tääh' jee' ja⁻.

64 Lä⁺chah' ja⁻ ga⁺løø' hlëeh⁺ Zacaría ka⁻läh', ga⁺kway' ti^hmaah' kih' Dio.

65 Lä⁺jëë⁺ dsa⁻ hi⁻ ma' tääh' koo' kiyh' ga⁻lä⁺goo⁺ dsë'. Hi⁺ lä⁺kaa⁻ jwi^{h-} he⁻ tääh' jee' moh' he⁻ na⁻hee⁻ hwa' Judea, ga⁻lä⁺nuuh' ha⁻ lä⁺ ga⁺la'.

66 Ga⁻lä⁺jëë⁺ dsa⁻ hi⁻ ga⁺nuu' juu' ja⁻, ma' kyey⁻ huúdsë⁻, ma' laay⁺:

—¿Hií⁻ ba' lee' gyuu⁻ na⁻? Jëeh', Dio cheh' kyaayh'.

Su⁻ kih' Zacaría

67 Jmì-llé' Na-jngiì' ja' nē' kih' Zacaríá, he-ja- na-
ga-hyoyh' juu' he- ngēēy' jnān, ga-jāyh':

68 He- ba' che- lluu' Dsa-jøøh' jnān, hi- laa' Dio
kyaā' jnāāh' dsa- Israel,

jēēh', ma-jay~ mah' läāy' dsa- kyaay'.

69 Ga-kwaay' jaa- hi- cha- be' kih' mah' läāy' jne'.
Ga-hñāay' jaa- kih' jee' lä-jēē' sa'ju- kih' David hi-
ma' jmee' ta'he' kiyh'.

70 Ga-jmee' Dio ja-ba' lä-koh' ga-jāyh' lä' ma'to-nē'
ta'la' kih' dsa- hi- na-jngēē' kyaay' hi-
ga-ngēē' juu' kiyh' llo'joo'.

71 Ga-jāyh', läāy' jne' kih' lä-jēē' hi- na-høøh' jnān.
Hi- lä-ja- läāy' jne' kih' lä-jēē' hi- sa' hnāā' jne'.

72 Lä-ñih' dsēy' kih' dsa- ma-gyuh- jnān hi- ma'
chaa- llo'joo'.

Ma-ra' he- mi-te' bih' hmooh' na-jngiì' he-
ga-jmeey' ja-.

73 Mi-tey' hmooh' he- ga-tāay- hñiyy' jmeey'
kyaah' Abraham dsa- ma-gyuh- jnān mah'
lee' jne' kwaat~ kih' Dio.

74 Hi- he' läā' jne' kih' lä-jēē' hi- na-høøh' jnān,
mah' sa' hii' goo- jnān ni' miih- jee' hnāāh' Dio.

75 Lä-ja- dsa'tooh' jne' na-jngēēn' hi- lluu' jne'
cha'nēy' lä-jiih' jmiì' chaa- jne'.

76 Hne- gyuu- kyaan', lloo~ koo- jmiì' jāh- dsa-
kyah' laah' jaa- hi- ngēē' juu' kih' Dio.

Jēēh', hne- goh' ta' cha'nē' kih' Dsa-jøøh' jnān
mah' mi-lluuh' jwē' kiyh'.

77 Lä-ja- lä-ñe- dsa-gooh' ha- lä' jee' läāy' kih'
dso'kye-,

jēēh' Dio koo' dsē' kiyh'.

78 Jëeh', lä'jnä' ba' he- lä-ñih' dsë' Dio kyaah' jne'.
He- jmeey' jee' jnän, la' lä'koh' jmëe' kih' hyoo-
he- choo' në' jnän` lä' ga'të' gyuuu'.

79 Chooy' wa'je- kih' hi- tääh' jee' na-hoo- jee' hi'
goo- juuy'.

Lä'ja- mi-jnäay' ha- lä' jee' hi' tii' jnän, ga-jäh'
Zacaría.

80 Ga-løø' dsa-kwaa' gyuu-, lä'ja- ka-läh'
huu'dsë- llu' kiyh' ma' dsa-kwaa' kyaayh'. Ma'
ga-kwaa'y', ngooy' ta' hwa' kij', jee' sa' kwa- ni'
miih', lä'jiuh' ga'lloo' jmii' he- ga' mi-jnäay' hñiiy'
kih' dsa- Israel.

2

Ga-lä'chaa' Jesús

(Mt. 1:18-25)

1 Ji-ñe- ja-, ga-jmee' Augusto rey to-në' mada-
lla-llee' lä'jëe' dsa- je-, lä'kaa- jee' ma' jmeey'
hih'.

2 He- ja- la' to-në' je- he- ga'chooyh' kih' dsa',
lä'koo- ma' laa' Cirenio lle'moh' hwa' Siria.

3 He- ja- ga-lä'jëe' ba' dsa- ga-näay' ta' jwii- jee'
tëey- lla-lleey' je-.

4 He- ja- ya-hëe' José jee' jwii- Nazaret he- nøø'
hwa' Galilea ngooy' ta' hwa' Judea jee' jwii- kih'
David he- chee- Belén. Jëeh', José ma' laa' sa'ju-
kih' David.

5 Nëey' ga-lla-lleey' hñiiy' je- ko-jøh' kyaah'
María hi- kyaah' ma' laay' hmooh' jëey' gooy-. Hi'
María he' ma' kyaay' gyuu-.

6 Ta'ko-jiuh' ma' täayh' jee' jwii- ja-, ga-dsëe' jmii'
lä'chaa- gyuu- kyaay' María.

7 Jee' jwii- ja- ga-lä'chaa' gyuu- ñuu- to-në' kyaay'. Mah' ga-bäayh- gyuu- wa'siih'. Ga'kyaay- neh- na'moo' jee' ma' kuh- jah', kih' he- sa- ma' joo- cha'neh- jee' tääh' dsa-.

Ga-lä'jnää' ángele kih' dsa- hi- ma' hää- jah'

8 Koo' jee' jwii- ja-, ma' tääh' dsa- hi- ma' hää- jah' kyaay' ta-la- hwë'.

9 Ni- sa- ga-lä'liih- gyih', ga-lä'jnää' kiyh' jaa- ángel kyaay' Dsa-jøøh' jnän`. Ga-lä'jnää' jëë- ñih' wa'je- kih' Dio lä-ku' lä'jii' kiyh'. Peer- ga-jwaah' dsa- he'.

10 Pero ángel ga-jäh' siiyh-:

—Ta- wa' gah' hnäh'. Jëeh', ma-jan- kyeñ' juu' he- jmee' jëë- jwërte dsë' lä-jëë' dsa-.

11 Na- ma-lä-chaa' kyah' hnäh' jee' jwii- kih' David jaa- hi- lää' hnäh'. Hi- he' he' Cristo, Dsa-jøøh' jnän`.

12 Lä-la- jmee' lii- kyah' hnäh' kih' gyuu- he'. Na-bäayh- wa'siih' na-kyaay' neh- na'moo' jee' kuh- jah' —ga-jäh' ángel.

13 Lä-chah' ja- ga-lä'jnää' koo' kih' ángel he', jwëë' ga- ángele hi- chaa- gyuu- hi- ma' hä- kih' Dio, ma' jäh':

14 |He- ba' che- jøh'gaa- Dio hi- gya' gyuu-!

Wa' hii' tií' kih' dsa- jmi-gyuu- hi- jmee- lä- hnøø' Dio.

15 Lä-koo- ma' ga-nää- lä-jëë- ángele he' gyuu', dsa- hi- ma' hää- jah' kyaay' he' ga-jäh' siiyh' dsa-kyaay':

—Ma`jne` ja` ta` Belén, ma`jēē` jne` koo` ha` lā` ma`la`, lā`koh` juu` he` ma`nūū` jne` kih` Dsa`jōōh` jnān`.

16 He`ja` ga`näāy` ko`chih`, ga`jnāāyh` María kyaah` José. Jee` ja` ga`jēēy` na`kyaa` gyūū` neh` na`moo` jee` ma` kuh` jah`.

17 Lā`koo` ma` ga`jēēy` gyūū`, ga`taayh` jmeeyh` juu` ha` lā` ga`jāh` ángel kih` gyūū`.

18 Peer` ga`lā`dsaa` dsē` lā`jēē` dsa` hī` ga`nuu` juu` kih` hī` ma` hāā` jah` kyaa` he`.

19 Pero María ngoo` ba` dsooh` dsēy` hi` kyey` hūū` dsē` kih` lā`jē` he` ga`nuuy` ja`.

20 Dsa` hī` ma` hāā` jah` he` ga`näāy` jmeey` juūh` kih` Dio, hi` ma`lā`häy` kiyh`, kih` lā`jē` he` ga`nuuy` hi` lā`jē` he` ga`jēēy`. Jēēh`, ma`ra` he` ga`la` ba` lā`koo` te` he` ga`jāh` ángel siiyh`.

Ga`jäāy` Jesús jee` ma` chih` gwah` juūh`

21 Ma` ga`tē` jñaa` jmiī, ga`tuy` jmi` ngo` kih` gyūū` mah` ga`mi`cheey` Jesús, ja`ba` jmiī` he` ga`jāh` ángel lā`cheey`, jāā` ja` ga`lā`dsaah` María.

22 Ma` ga`dsēē` jmiī` he` ga`mi`lluū` cho`jmiiy` hñiiy` lā`hih` kih` ley kih` Moisé, ga`jäāy` gyūū` ta` Jerusalén mah` taayh` goo` Dio.

23 (Ga`jmeey` lā`ja`, jēēh` nē` ley kih` Dsa`jōōh` jnān` jāh` lā`la` : “Lā`jēē` gyūū` ñūūh` hī` to`nē` la` kwaat` laa` kyaa` Dio ba`.”)

24 He`ja` na`näāy` na`jmeey` lā`koo` lle` ley kih` Dio he` jāh` : kwaah` koo` gyaah` cha`bē` o` koo` gyaah` cha`juu`.

25 Ji`ñē` ja`, ma` gya` jwiī` Jerusalén jaa` dsa` hī` ma` chee` Simeón. Dsa` he` ma` laa` jaa` hī`

llu^uʹ, maʹ hnaayh⁻ Dio, maʹ kyey⁻ o⁻jøh⁺ dsë⁻ lloo[~]
koo⁻ jmi^ʹ lää^ʹ dsa⁻ Israel. Hi⁻ maʹ kyaayh^ʹ Jmi⁻lle^ʹ
Na⁻jngii^ʹ.

26 Jmi⁻lle^ʹ Na⁻jngii^ʹ ga⁺mi⁻jnää⁻ kiyh^ʹ he⁻ sa⁺
juuy^ʹ ta⁺koo⁻ji^hʹ sa⁺ ma⁻jëëy⁺ hi⁻ na⁻hñaa^ʹ kya^a
Dio.

27 Ga⁺jøø^ʹ Jmi⁻lle^ʹ Na⁻jngii^ʹ kih^ʹ Simeón he⁻
ngooy^ʹ ta⁺jee^ʹ chih^ʹ gwah⁺. Ja⁻ba^ʹ hor[~] ja⁻ ga⁻lloo^ʹ
cho^ʹjmi⁻ Jesús na^ʹjääy⁻ gy^{uu}⁻ kyaay^ʹ gwah⁺ mah^ʹ
le^ʹ kiyh^ʹ lä⁺koo⁻ tēē^ʹ dsa⁻ jmee⁺ lä⁺koo⁻ jäh^ʹ ley.

28 Jee^ʹ ja⁻ ga⁻ee^ʹ Simeón he^ʹ gy^{uu}⁻, mah^ʹ ga⁺kway^ʹ
ti^ʹhmaah^ʹ kih^ʹ Dio, ga⁺jäyh^ʹ:

29 Dsa⁻jøøh^ʹ kyaan⁺, na^ʹ ma⁻dsëē^ʹ jmi^ʹ ki⁺ jnä^ʹ hi⁻
jmee⁻ ta^ʹhe^ʹ kyah^ʹ ya⁻hëēn^ʹ jmi⁻gy^{uu}⁻ la⁻,
lä⁺koo⁻ ga⁺chi^hʹ jnä^ʹ.

30 Jëēh^ʹ, ma⁻tëēn^ʹ ma⁻jëēn⁺ hi⁻ ma⁻cheeh^ʹ mah^ʹ
lääy^ʹ dsa⁻.

31 Hi⁻ he^ʹ ga⁺mi⁻lluuh^ʹ to⁻lo⁻ nē^ʹ ga⁻lä⁺jëē⁻ dsa⁻ hi⁻
chaa⁻ hwa^ʹ la⁻.

32 Laay^ʹ lä⁺koo⁻ wa^ʹje⁻ he⁻ lä⁺jnä^ʹ kih^ʹ hi⁻ sa⁺ laa⁻
judiu.

Hi⁺ kih^ʹ wa^ʹje⁻ ja⁻ jä^ʹ jøøh^ʹ dsa⁻ Israel hi⁻ laa⁻
kyaah^ʹ, ga⁺jäh^ʹ Simeón.

33 Peer⁺ ga⁻lä⁺dsaa[~] dsë^ʹ José kyaah^ʹ María ma^ʹ
ga⁺nuuy^ʹ lä⁺jë⁺ he⁻ ma^ʹ hlëēh⁺ Simeón kih^ʹ gy^{uu}⁻.

34 Mah^ʹ ga⁺mi⁻jää^ʹ Simeón cho^ʹjmi⁻ gy^{uu}⁻,
ga⁺jäyh^ʹ siyh⁺ María:

—Jëē⁻ da^ʹ, gy^{uu}⁻ la⁻ ma⁻na⁻hñaa^ʹ jmeey^ʹ tēh^ʹ
jwëē^ʹ dsa⁻ Israel, hi⁻ lä⁺ja⁻ jmeey^ʹ dsa⁻jëēh[~] jwëē^ʹ
ka⁻läh^ʹ. Ma⁻na⁻hñaa^ʹ jmeey^ʹ lii[~] laay^ʹ kyaah^ʹ Dio,
pero sa⁺ lä⁺hnää^ʹ dsih^ʹ.

35 Hi⁻ kyah[!] le^ʔ lä⁻koh^ʔ he⁻ dsa⁻hiih^h ñe⁻tuuh⁻ neh⁻ tuh⁻hoh^ʔ. Hi⁻ mi⁻jnäy⁻ ha⁻ lä⁻ la[!] huu^hdsē⁻ kih[!] jwēē^ʔ dsa⁻ —ga⁻jäh^ʔ Simeón.

36 Ja⁻ba⁻ jee[!] ja⁻ ma[!] hää[!] ka⁻läh^ʔ jaa⁻ dsa⁻mē^ʔ hi⁻ ma[!] chee⁻ Ana jo⁻mi⁻Fanuel. Dsa⁻mē^ʔ he[!] ma[!] ngēē[~] juu[!] kih[!] Dio. Ma[!] laay[!] sa[!]ju⁻ kih[!] Aser joō^ʔ Jacob. Ma⁻gyuh⁻ jwē⁻te dsa⁻mē^ʔ he[!]. Gyii[!] ji⁻ñe⁻ ba[!] ga⁻gyay⁻ kyaah[!] dsa⁻ñuu^h kyaay[!].

37 Ma⁻hya⁻ to⁻lo⁻gya^ʔ na⁻dsē[~] gyii[!]gya^ʔ kyē[!] ji⁻ñe⁻ he⁻ ga⁻jäy^ʔ hnēy^ʔ. Sa⁻ ma[!] dsa⁻hläy^h ma[!] dsooy[~] jee[!] chih[!] gwah[!], lä⁻jmii[!] lä⁻hwē[!] ma[!] hnaay^h Dio. Joh^ʔ jiih[~] sa⁻ ga⁻tay[!] kuh⁻hiyh[~] ma[!] chuuy^ʔ kyaah[!] Dio.

38 Ja⁻ba⁻ hor[~] ja⁻ ja[!] dsa⁻mē^ʔ he[!] chuh[!] kih[!] cho[!]jmii⁻ gyuu⁻, mah[!] ga⁻løoy[!] kway⁻ ti[!]hmaah[!] kih[!] Dio. Hi⁻ ma[!] hlēy^h kih[!] gyuu⁻ Jesús, cha⁻nē⁻ lä⁻jēē⁻ hi⁻ ma[!] tääh[!] jøø[!] lih^ʔ ba[!] lää[!] Dio dsa⁻ hi⁻ chaa⁻ Jerusalén.

39 Ma⁻la⁻ ma⁻mi⁻teh[!] cho[!]jmii⁻ gyuu⁻ lä⁻koh^ʔ lle⁻ ley[!] kih[!] Dio, ga⁻näy[!] ta⁻ jwii⁻ Nazaret he⁻ nøø^ʔ hwa[!] Galilea.

40 Koo⁻ jmi[!] koo⁻ jmi[!] ma[!] dsa⁻kwaa⁻ gyuu⁻, hi⁻ cha⁻ga⁻miih⁻ be[!] ma[!] dsa⁻lä⁻cha⁻ kiyh[!], hi⁻ lä⁻ja⁻ huu^hdsē⁻ llu[!] kiyh[!] ma[!] dsa⁻kwaa⁻ kyaay^h. Ha⁻koh^ʔ sa⁻ ga⁻mi⁻jää[!] Dio gyuu⁻ kyaay[!].

Lä⁻ mäh[!] Jesús ga⁻jä^ʔ jee[!] kih[!] ta⁻jwoh[!] kyaa[!] ley

41 Ga⁻lä⁻jē⁻ ji⁻ñe⁻ ba[!] ma[!] dsoo[~] cho[!]jmii⁻ Jesús ta⁻ Jerusalén ma[!] tē⁻ jmi[!] he⁻ kuh⁻ dsa⁻ judiu borrego mäh[!].

42 Ma[!] ga⁻hya⁻ Jesús gya⁻to^ʔ ji⁻ñe⁻, ga⁻näy[!] ka⁻läh^ʔ jmi[!] lä⁻koo⁻ tēē[!] dsa⁻ jmee⁻.

43 Ma⁻la⁺ ma⁻goh[~] jmii[´] ga⁻nää[˘] cho[´]jmiiy⁻ ta⁻kih[´], ni⁻ sa⁻ liih⁻ gyih[´] ga⁻ja[˘] Jesús jwii⁻ Jerusalén.

44 Ma[´] jmeey⁻ hu^{˘˘}dsë⁻, hää[´] Jesús jee[´] kih[´] dsa⁻hi⁻ ga⁻nää[˘] cha[´]jwë[´] ja⁻. Lä⁻taa[´] jmii[´] ga⁻taayh[˘] jwë[´], ja⁻ga[´] ga⁻hnaayh⁻ jee[´] kih[´] dsa⁻hi⁻ chaa⁻ kyaay[´], hi⁻ lä⁻ja⁻ jee[´] kih[´] dsa⁻hi⁻ kyuy⁻ ka⁻läh[˘].

45 Ma[´] sa⁻ ga⁻jnääy[˘]h[˘], ga⁻këyh[´] ka⁻läh[˘] ta⁻Jerusalén na[´]hnääy⁻h⁻.

46 Ga⁻të[˘] hnë⁻ jmii[´], ja⁻ga[´] ga⁻jnääy[˘]h[˘] Jesús jee[´] chih[´] gwah⁻ na⁻gyay[´] jee[´] kih[´] ta⁻jwoh[´] kyaa[´] ley, ma[´] nuuy⁻ ha⁻ lä⁻ hlëeh[˘] dsa⁻ he[˘] hi[˘] Jesús ma[´] ngii⁻ juu[´] kiyh[´] ka⁻läh[˘].

47 Lä⁻jëë⁻ hi⁻ ma[´] tääh[˘] nuu⁻ kiyh[´] ma[´] dsaa[˘] dsëy[´] ha⁻ koo⁻ sa⁻ ma[´] kyuu[˘]h[˘] Jesús hi[˘] lä⁻ja⁻ kih[´] juu[´] he⁻ ma[´] jeeyh⁻ ja⁻.

48 Ma[´] ga⁻jëë⁻ cho[´]jmiiy⁻, ga⁻lä⁻dsaa[˘] dsëy[´], mah[´] ga⁻jäh[˘] María siiyh⁻:

—Gyuu⁻ kyaan⁻, ¿he⁻la[´] ma⁻jmeeh[´] lä⁻na⁻ kyaa[´] jnääh[´]? Ha⁻ koh[˘] sa⁻ lle⁻ dsën⁻ kyaah[´] Tää[˘] kyaah[´] jee[´] ga⁻nø[˘] jnääh[´] hnääh[´] jnääh[´] hne⁻.

49 He⁻ja⁻ ga⁻jëeh⁻ Jesús juu[´] kiyh[´]:

—¿He⁻la[´] ga⁻nää[˘] hnäh[˘] hnaah⁻ jnä[˘]? ¿Che[´] sa⁻ ñeh[˘] hnäh[˘] he⁻ ga⁻tëen[˘] mi⁻ten⁻ kin⁻ kyaah[´] Tää[˘] kyaan⁻?

50 Pero sa⁻ ga⁻lä⁻ngëë[˘] cho[´]jmiiy⁻ he⁻ ga⁻hlëëyh[˘] lä⁻ja⁻.

51 Ja⁻ga[´] ya⁻hëëy[´] mah[´] ga⁻nääy[˘] ko⁻jøh[˘] kyaayh[´] ta⁻ Nazaret. Jee[´] ja⁻ ga⁻mi⁻tey[´] ga⁻lä⁻jë⁻ ba[´] he⁻ ma[´] jäh[˘] cho[´]jmiiy⁻. Hi[˘] María ngoo[´] ba[´] dsooh[˘] dsëy[´] lä⁻jë⁻ juu[´] he⁻ ga⁻nuuy[˘].

52 Hi⁺ Jesús koo⁻ jmi⁺ koo⁻ jmi⁺ dsa⁻lä⁻jøøh⁺ gyih⁺. Lä⁻ja⁻ cha⁻ga⁻miih⁻ dsa⁻lä⁻ky⁺u⁺yh[~] koo⁻ hä⁺ koo⁻ hä⁺. Ma⁺ tih[~] dsë⁺ Dio lä⁻jë⁻ he⁻ ma⁺ jmeey⁺, hi⁻ lä⁻kye⁻ dsa⁻ ka⁻läh⁺ ma⁺ tih[~] dsë⁺.

3

Ga⁻løø⁺ Jwaa⁻ kwa⁻ juu⁺

(Mt. 3:1-12; Mr. 1:1-8; Jn. 1:19-28)

1 Ma⁻hya⁻ gya⁻hña⁺ ji⁻ñe⁻ laa⁺ Tiberio rey to⁻në⁻. Ji⁻ñe⁻ ja⁻ ma⁺ laa⁺ Poncio Pilato lle⁺moh⁺ hwa⁺ Judea. Herode ma⁺ laa⁺ ta⁺ hwa⁺ Galilea, Felipe øøyh⁻ ma⁺ laa⁺ ta⁺ hwa⁺ Iturea kyaah⁺ hwa⁺ Tracnite. Lisania ma⁺ laa⁺ ta⁺ hwa⁺ Abilinia.

2 Ja⁻ba⁺ ji⁻ñe⁻ ja⁻, Aná kyaah⁺ Caifá ma⁺ laa⁺ jmi⁻dsa⁻ kaah⁺. Lä⁻ ma⁺ja⁻ ga⁻hlëeh⁺ Dio kyaah⁺ Jwaa⁻ joo⁺ Zacaría lä⁻koo⁻ ma⁺ gyay⁺ hwa⁺ kii⁺ jee⁺ sa⁻ kwa⁻ ni⁻ miih⁻.

3 He⁻ja⁻ ma⁺ dsooy[~] lä⁻kaa⁻ jee⁺ la⁺ cha⁺hoo⁺ jmi⁺ Jordán ma⁺ dsa⁻kway⁺ juu⁺ he⁻ saa⁻ dsa⁻ jmi⁺ hi⁻ ga⁻hlëeyh⁺ dsa⁻ mah⁺ wa⁺ dsa⁻jeeyh[~] kyaah⁺ Dio mah⁺ koo⁻ Dio dsë⁺ kih⁺ dso⁺kye⁻ kiyh⁺.

4 Lä⁻ja⁻ ga⁻lä⁻te⁺ lä⁻koo⁻ na⁻sii⁻ juu⁺ he⁻ ga⁻hlëeh⁺ Isaía hi⁻ ga⁻ngëe⁺ juu⁺ kih⁺ Dio llo⁺joo⁺, ga⁻jäyh⁺:

Kii⁻ nuuh⁺ koo⁻ lle⁺ he⁻ hlëeh⁺ hwa⁺ kii⁺ jee⁺ sa⁻ kwa⁻ ni⁻ miih⁻:

“Mi⁻llu⁺ hnäh⁺ jwë⁺ kih⁺ Dsa⁻jøøh⁺ jnän⁻, mi⁻llu⁺ hnäh⁺ hñaah⁺ mah⁺ heeh⁺ hnih⁺ wa⁻ra⁻ ga⁻të⁺ jee⁺ jäy⁺.

5 Lä⁻kaa⁻ jee⁺ la⁺ cha⁺gwaa⁻ hnøø⁺ kah⁻ gwaah⁺, hnøø⁺ lii⁺ koo⁻ mëe⁻ moh⁺ jee⁺ la⁺ cha⁺sii⁻. Jwë⁺ jlu⁻ gyeh[~] hnøø⁺ lii⁺ ko⁻dsoo⁺.

Jwē' he- la' ta-juh-, hnøø' lii' koo- mēē- ba'.

⁶ Ma'ja- ga' jēē' lä-jēē- dsa-, ha- lä- lää' Dio jne' ta-la- kih' hi- jä-”, ga-jäh' Isaía.

⁷ He-ja- lä-la- ga-jäh' Jwaa- siih' ga-lä-jēē- hi-na'nää' ma-saa' jmii-:

—Hnääh' laah' lä-koh' miih- hi- kyuu-. ¿Hi- ma-siih- hnääh' he- lääh' hnääh' hñaaah' kih' he- wii' he- na' ga' jä-?

⁸ To-nē' da' mi-jnääh' hnääh' he- ma-täh' hnääh' jwē' hliih' mah' jmeeh' hnääh' he- llu' jmah' ba', ja-ga' la' dsoo' he- ma-jeeh- hnääh' kyaah' Dio. Mo-to' jmee- hnääh' huudsē- lääh' hnääh' lä-llu' he- jwah' hnääh': “Abraham ba' laa' tää' jnän’.” Jēēh' jnä' jwahn-, lih- ba' Dio jmee' hwēē- sa'ju- kih' Abraham lä-kye- kih' kuu' la-.

⁹ Hee- ñe' läh- ma-kye- ma-na'llu' huuh' hma-. Lä-jēē- chaah' hma- he- sa- llu' mi- kih', he- ja- dsa-tu' mah' dsoo' cha'je- —ga-jäh' Jwaa-.

¹⁰ Lä-jēē- ba' dsa- ma' ngii' juu' kiyh', ma' jäh': —¿Ha- lä- jmee' jnääh' ja-?

¹¹ Mah' ga-jeeyh- kih' dsa-, ga-siiyh-:

—Hnääh' hi- cha- to' lēē- hmiih- kih', kwēēh- koo- hi- sa- cha- kih'. Hi- hnääh' hi- kuh-hih- llu', kwēēh- miih- hi- jmee- bii' kih'.

¹² Hi- na'nää' ka-läh' hi- koo' ku'sih- mah' saay- jmii-. Mah' ga-siiyh- Jwaa-:

—Ta-jwoh', hi- jnääh', ¿ha- lä- jmee' jnääh' ka-läh'?

¹³ Mah' ga-jäh' Jwaa- siiyh-:

—Lä-koo- te' lle- kih' ba' koooh' hnääh' kih' dsa-.

¹⁴ Hløø' ka-läh' ga-ngii' juu' kiyh':

—¿Ha- ga' jnääh' na-, ha- lä- jmee' jnääh' ja-?

Mah' ga'jäyh':

—Ta' jøøh' hnäh' dsa' mah' jñuuh' hnäh' he' cha' kiyh', ni' ta' hnëë' hnäh' dsa' hi' sa' ää' dsoo' kyaah' juu' ta' juu'. Heeh' ba' hnäh' lä'koõ' te' he' lëh' hnäh'.

15 Peer' lä'jëë' dsa' judiu ma' hnøø' wa'ra' jäh' kih' ma'lloo' ba' jmii' he' lääy', he' ja' ma' jmeey' huud'së' che' he' ba' Jwaa' na' hi' laa' Cristo hi' na'hñaa' kyaa' Dio.

16 Ga'jäh' Jwaa' ga'siih' lä'jëë' dsa' he':

—Ma'ra' ju'dsoo' jwëehn' hnäh', jnä' chaan' dsa' jmii' kyaah' jmii' ba'. Pero jä' jaa' hi' jøøh' ga' lä'koh' ga' jnä'. Hi' ni' sa' tēdsëen' chiihn' mah' llen' loo' he' hä' tüy'. Hi' he' chaa' hnäh' jmii' kyaah' Jmi'lle' Na'jngii', hi' kyaah' je' ka-läh'.

17 Hii' cheh' mi'llu' mi'trigo, ma'chooyh' he' kyaah' jwäy'. Ma'la' ma'kooy' mi'trigo kiyh', llay' llu', ja' ga' jëy' wa'hløø' kih' kyaah' je' he' mo'so' huud' jih'koh'.

18 Hi' ga'hleëyh' dsa' kyaah' cha'ga'miih' juu' he' ga'mi'jnäay' ha' lä' la' ju'hmëë' he' ma' kway'.

19 Hi' ga'juyh' kih' Herode hi' ma' laa' ta', kih' he' ma' kyaayh' Herodia' më' Felipe, he' ba' dsa'ñuuh' øøyh'. Hi' ga'juyh' kih' Herode, kih' ga'lä'jë' he' hliih' he' ma' jmeey'.

20 Hi' këë' ga'ga'bääh' Herode jyoh' dsoo', heh' he' ga'taayh' Jwaa' neh'ñe'.

Ga'saa' Jesús jmii'
(Mt. 3:13-17; Mr. 1:9-11)

21 Koō-jmiī' lǟ' ma' cheh' Jwaā' chaā' dsā-jmiī', Jesús ka-läh' ga-saā-jmiī'. Ta'kō-jiih' ma' ngiī' Jesús kiyh' kih' Dio ga-na' gyuūh' jmī-gyuū'.

22 Hī' ga-jyoo' nē' kiyh' Jmī-lle' Na-jngiī', ga-lǟ-jnääy', laay' lǟ-koh' jaā-juu'. Lǟ'chah' jā-ga-lǟ-nuūh' koō-juu' he-ja' gyuūh' he-ma' jāh':

—Hne- laah' gyuū- kyaan' hi- hnaan'. Peer' chaan- llu' kyaah' hne-.

Jee' la- na-siī- jmiī- kih' dsa- ma-gyuh- kyaa'
Jesús

(Mt. 1:1-17)

23 Ma' hää' Jesús koō-gyii'gya' ji-ñe- ma' ga-løoy' kway- juu'. Ma' jmäǟ' dsih' laay' joō' José. José he' ma' laa' joō' Elí.

24 Elí he' ma' laa' joō' Matat. Matat he' ma' laa' joō' Leví. Leví he' ma' laa' joō' Melqui. Melqui he' ma' laa' joō' Jana. Jana he' ma' laa' joō' José.

25 José he' ma' laa' joō' Matatía. Matatía he' ma' laa' joō' Amó. Amó he' ma' laa' joō' Nahum. Nahum he' ma' laa' joō' Esli. Esli he' ma' laa' joō' Nagai.

26 Nagai he' ma' laa' joō' Maat. Maat he' ma' laa' joō' Matatía. Matatía he' ma' laa' joō' Semei. Semei he' ma' laa' joō' José. José he' ma' laa' joō' Judá.

27 Judá he' ma' laa' joō' Joana. Joana he' ma' laa' joō' Resa. Resa he' ma' laa' joō' Zorobabel. Zorobabel he' ma' laa' joō' Salatíel. Salatíel he' ma' laa' joō' Neri.

28 Neri he' ma' laa' joō' Melqui. Melqui he' ma' laa' joō' Adi. Adi he' ma' laa' joō' Cosam. Cosam

he' ma' laa' joo' Elmodam. Elmodam he' ma' laa' joo' Er.

²⁹ Er he' ma' laa' joo' Josué. Josué he' ma' laa' joo' Eliezer. Eliezer he' ma' laa' joo' Jorim. Jorim he' ma' laa' joo' Matat.

³⁰ Matat he' ma' laa' joo' Leví. Leví he' ma' laa' joo' Simeón. Simeón he' ma' laa' joo' Judá. Judá he' ma' laa' joo' José. José he' ma' laa' joo' Jonán. Jonán he' ma' laa' joo' Eliaquim.

³¹ Eliaquim he' ma' laa' joo' Melea. Melea he' ma' laa' joo' Mainán. Mainán he' ma' laa' joo' Matata. Matata he' ma' laa' joo' Natán.

³² Natán he' ma' laa' joo' David. David he' ma' laa' joo' Isaí. Isaí he' ma' laa' joo' Obed. Obed he' ma' laa' joo' Booz. Booz he' ma' laa' joo' Salmón. Salmón he' ma' laa' joo' Naasón.

³³ Naasón he' ma' laa' joo' Aminadab. Aminadab he' ma' laa' joo' Aram. Aram he' ma' laa' joo' Esrom. Esrom he' ma' laa' joo' Fare. Fare he' ma' laa' joo' Judá.

³⁴ Judá he' ma' laa' joo' Jacob. Jacob he' ma' laa' joo' Isaac. Isaac he' ma' laa' joo' Abraham. Abraham he' ma' laa' joo' Taré, Taré he' ma' laa' joo' Nacor.

³⁵ Nacor he' ma' laa' joo' Serug. Serug he' ma' laa' joo' Ragau. Ragau he' ma' laa' joo' Peleg. Peleg he' ma' laa' joo' Heber. Heber he' ma' laa' joo' Sala.

³⁶ Sala he' ma' laa' joo' Cainán. Cainán he' ma' laa' joo' Arfaxad. Arfaxad he' ma' laa' joo' Sem. Sem he' ma' laa' joo' Noé. Noé he' ma' laa' joo' Lamec.

³⁷ Lamec he' ma' laa' joo' Matusalén. Matusalén

he' ma' laa' joo' Enoc. Enoc he' ma' laa' joo' Jared. Jared he' ma' laa' joo' Mahalaleel. Mahalaleel he' ma' laa' joo' Cainán.

³⁸ Cainán he' ma' laa' joo' Enó. Enó he' ma' laa' joo' Set. Set he' ma' laa' joo' Adán. Adán he' ma' laa' joo' Dio.

4

Ga'ka' hi'sa'llu' dsé' Jesús

(Mt. 4:1-11; Mr. 1:12-13)

¹ Cha-miìh- be' kih' Jmì-lle' Na-jngii' ma-kye- Jesús. He-ja- ma-la- ma-saay- jmii- cha'jmii- Jordan, là' chah' ja- ga'jòø' Jmì-lle' kiyh' ngooy' ta' jee' la' hwa' kii'.

² Jee' ja- ga'jäy' to'loo' jmii' jee' ga'ka' hi'sa'llu' dsëy'. Sa' cha- ga'kuyh- ni' miìh- ta'ko'jiih' ma' gyay' jee' ja-. Ma-ngëë' he- ja-, ja' kyoyh'.

³ He-ja- ga'jäh' hi'sa'llu' siiyh':

—Cher'mah' dsoo' laah' Joo' Dio, jmee' hih' mah' lii' he'ñiih' kuu' la-.

⁴ Mah' ga'jèeh- Jesús juu' kiyh', ga'jäyh':

—Ma-na-sii' ba': “Ja' ma-la' kyaah' he- kih-hihn- jmee' chaa- jne'. Kyaah' là'jè' juu' kih' Dio ba' jmee' chaa- jne'.”

⁵ He-ja- ga'jòø' hi'sa'llu' kiyh' là' ga'të' koo- moh' ñii' mah' kyaah' ko-hwëë' pih' ba' ga'heeyh' là'kaa- jee' jwii- kaah' he- cha- jmi-gyuu'.

⁶ Mah' ga'jäyh':

—Kwan' jwë' mah' jmeeh' hih' là'kaa- jee' jwii- na-, hi- kwëëhn- hne- là'jè' ga' he- la' na'hñaah' he- cha- kih'. Jèeh', jnä' ga'hyohn' là'jè' he- na- hi- le' kwëëhn- hi- lla' dsën'.

7 Lằjĕ̄ hē nā kwĕēhn̄ hnē cher'mah' gā juuh' jneh' cha'nĕn̄, jmăāh' jnắ jøøhn'.

8 Mah' gā jāh' Jesús sĭyh̄:

—Gwāah̄ kī jnắ Tana', jĕēh' mā nā sĭh̄ ba' jee' jyoh' ka-lăh': "Kih' Dsa-jøøh' hĭ- laa' Dio kyaah' ba' jmeeh' juuh̄. Kih' jaā hĭii' bih' jmeeh' ta'he'."

9 Mā ngĕē' hē jā, gā jøø' hĭ-sa'llu' kiyh' tā jee' chih' gwah' jwĭh̄ Jerusalén. Ma' gā lla'năy' jee' jā, gā jāy' lắ gā tĕ' gyuuh' kih' gwah' juuh̄, gā sĭyh̄:

—Cher'mah' dsoo' laah' Joø' Dio, jwăā̄ hĭaah' lắ gā tĕ' hwa'.

10 Jĕēh' nā sĭh̄ ba' ka-lăh':

Dio chee' ángele kyaay' koo' kyah' mah' hăy' hnē.

11 Lắ jā jāy' hnē lắ hăy' gooh̄, mah' sā lla-nĭu' tĭh' kyaah' ku'.

12 Mah' gā jĕeh̄ Jesús juu' kiyh', gā jāyh':

—Mā nā sĭh̄ ba' ka-lăh': "Tā kā dsĕ' Dio hĭ- laa' Dsa-jøøh' kyaah'."

13 Mā lā mā kā hĭ-sa'llu' dsĕ' Jesús, gā lắ øøy' kiyh' mĭih̄ jmĭ'.

*Gā løø' Jesús kway' juu' hwa' Galilea
(Mt. 4:12-17; Mr. 1:14-15)*

14 Mā ngĕē' hē jā, ngaah' Jesús tā hwa' Galilea kyeȳ cha-mĭih̄ be' kih' Jmĭ-lle' Na-jngĭh'. Ma' hĭi' juu' kiyh' lắ kaā jee' jwĭh̄ hē tăāh' lắ ku' lắ jĭi' hwa' jā.

15 Ma' mi-tĕēȳ dsā hĭ- tăāh' lắ koō lắ koō gwah' mäh̄ hĭ- gā lắ jĕē' dsā gā jmee' juuh̄ kiyh'.

16 Ga⁻llaayh⁺ jee' jwii⁻ Nazaret jee' ga⁻kwaay⁺. Ga⁻hey⁺ neh⁻ gwah⁻ mäh⁻ lä⁻ko⁻ ma⁻ tēy⁺ jmeey⁻ jmii⁺ he⁻ tēh⁻ dsa⁻ dsē⁺. Jee' ja⁻ ga⁻nooy⁻ mah⁺ ga⁻hēy⁺ juu⁺ kih⁺ Dio he⁻ ma⁻na⁻si⁻ jā⁺.

17 Ga⁻kwēeh⁺ dsih⁺ je⁻ he⁻ ga⁻si⁺ Isaiá hi⁻ ma⁻ngēē⁻ juu⁺ kih⁺ Dio. Ga⁻jiiy⁺ mo⁻je⁻ mah⁺ ga⁻jnøøyh⁺ jee' na⁻si⁻ lä⁻la⁻:

18 Kyen⁺ Jmi⁻lle⁺ kih⁺ Dio nē⁺ kin⁻.

Ma⁻hñaa⁺y⁺ jnä⁺ mah⁺ kwan⁻ ju⁺hmēē⁺ kih⁺ hi⁻ tā⁻ñee⁺.

Ga⁻cheey⁺ jnä⁺ mah⁺ hlēēhn⁺ hi⁻ sa⁻ cha⁻ o⁻joh⁺ dsē⁻ kih⁺.

Jmeen⁻ juu⁺ ha⁻ lä⁻ jee' lää⁺ hi⁻ tääh⁺ neh⁻ñe⁺.

Jmeen⁻ jēē⁺ hi⁻ tūū⁺.

Lään⁺ dsa⁻ hi⁻ dsa⁻ngēē⁺ lli⁺wii⁺.

19 Jmeen⁻ juu⁺ he⁻ ma⁻tøøhn⁺ ji⁻ñe⁻ he⁻ mi⁻jää⁺ Dio dsa⁻.

20 Ma⁻ngēē⁻ ma⁻hē⁻ Jesús juu⁺ ja⁻, ga⁻bäay⁺ mo⁻je⁻ mah⁺ ga⁻ngēēy⁺ kih⁺ hi⁻ ma⁻hä⁻ goo⁻, ja⁻ga⁻ ga⁻gyay⁻. Lä⁻jēē⁻ hi⁻ ma⁻tääh⁺ jee' ja⁻ ma⁻jēy⁻ ko⁻ hweh⁻.

21 Mah⁺ ga⁻løøy⁺ hlēēyh⁻ dsa⁻ he⁺:

—Na⁺ ma⁻lä⁻te⁺ juu⁺ kih⁺ Dio he⁻ ma⁻hēn⁺ cha⁻nēh⁺ hnäh⁺.

22 Ga⁻lä⁻ jēē⁻ ba⁻ dsa⁻ ma⁻hlēēh⁻ llu⁺ kih⁺ Jesús, hi⁻ ma⁻dsaa⁻ dsēy⁺ kih⁺ jnaah⁺ la⁺ juu⁺ he⁻ ma⁻hlēēh⁻ Jesús. Mah⁺ ma⁻jäyh⁺:

—¿Che⁺ ja⁻ he⁺ jo⁻ñūūh⁻ José hi⁻ na⁻?

23 He⁻ ja⁻ ga⁻jäh⁺ Jesús si⁺yh⁺ dsa⁻ he⁺:

—Ma⁻ ba⁻ jnä⁺ he⁻ jwii⁺ jnä⁺ juu⁺ he⁻ tēh⁻ hnäh⁺ hlēēh⁺, he⁻ jäh⁺ lä⁻la⁻: “Jmee⁺ mē⁻ kyah⁺ hñaa⁺, cher⁺ mah⁺ dsoo⁺ laah⁺ tē⁻mē⁻. Jmee⁺ ka⁻lä⁻ jee⁺

la' jwii- kyah' lä'jē- he- ma-nuu' jnääh' ga'jmeeh' jwii- Capernaum, ja-ga' la' dsoo'."

24 Hi- ga-hlëeh' gyih' jyoh' juu', ga-jäh':

—Ma-ra- ju'dsoo' jwëehn- hnäh'. Ni- jaa- dsa- hi- ngëe- juu' kih' Dio sa- heeh- dsih' jee' jwii- gooy'.

25 Ju'dsoo' jwëehn- hnäh'. Lä-koo- ma' gya' Elía hi- ga-ngëe' juu' kih' Dio ga-hna' jma' hnē- ji-ñe- na-dsē- jñee' sih- hi- ha- koh' hoo' sa- ga-lä' cha- lä'kaa- hwa' ja-. Jmii' ja-, ma' chaa- jwëe' dsa-mē' hñi' hwa' Israel.

26 Pero sa- ga-chee' Dio Elía kih' ni- jaa- dsa-mē' hñi' he'. Ga-cheey' kih' jaa- dsa-mē' hñi' hi- ma' chaa- Sarepta koo' kih' Sidón ba'.

27 Lä-ja- ka-läh' jmi' kih' Eliseo hi- ga-ngëe' juu' kih' Dio llo'joo'. Ma' chaa- jwëe' dsa- hi- ma' dsaah' hmih' høø- hwa' Israel. Pero ni- jaa- hi- he' sa- ga-hlaa'. Ma-la- Naamán hi- ma' chaa- hwa' Siria ba' ga-jä' kih' —ga-jäh' Jesús.

28 Lä-jëe- hi- ma' tääh' neh- gwah- ja-, ga-lä' lleey' jwërte lä- ma' ga-nuuy' juu' ja-.

29 Ga-noo- lä-jëe- dsa- he' mah' ga-sëeh- dsih' ta- chuu' jwii-. Ga-jäay' lä- ga-tē' gyuu' moh' jee' la' jee' jwii- ja-, mah' ma' jwäay' ta- cha'sii- ñiih'.

30 Pero he- ga-la', ga-koo' Jesús jwē' kiyh' ga-ngëey' to' dsaah' jee' kih' dsa- he', ngooy' ta' jee' jyoh'.

*Ga-llee- Jesús jmi-lle' hñih' kih' jaa- dsa-
(Mr. 1:21-28)*

31 Ngoo' Jesús ta' Capernaum, koo' jwii' he' nò' hwa' Galilea. Ga' kway' juu' jmi' he' teeh' dsa' dsè'.

32 Là' jèè' dsa' ma' dsaa' dsè' kih' juu' he' ma' kway' ja'. Jèeh', ma' hlèeyh' kyaah' cha' miih' be'.

33 Ma' hää' neh' gwah', ja' dsa' hi' ma' kye' jmi' lle' hlih' mah' ga' hlèeyh' koo' ki' gaa'.

34 Ga' jäh':

—Ta' kaah' jnääh', Jesús dsa' Nazaret. ¿Che' ma' ñeh' mah' mi' laah' jnääh'? Kyuu' jnääh' hne'. Hne' ba' he' hi' na' jngèè' kyaa' Dio.

35 Mah' ga' jäh' Jesús kih' jmi' lle' hlih' he', ga' säh':

—Ta' tooh' miih'. Go' hëè' kih' dsa' na' — ga' jäh'.

Lä' jüh' ga' tah' dsa' he' hwa' to' lo' nē' dsa' ga' jmeè' jmi' lle' hlih' he' mah' ya' hëè' bih'. Pero ni' miih' dsoo' sa' ga' jmeey' kih' dsa' he'.

36 Peer' ga' jwaah' dsa' kyaah' juu' he' ga' hlèeyh' ja', ma' hlèeyh' dsa' kyaayh', ma' jäh':

—¿Hee' ba' juu' na'? He' ba' che' beè' juu' kiyh'. Ha' lä' liyh' jmeey' mada' kih' jmi' lle' hlih' mah' hwëè'.

37 Ga' lä' cha' juu' kih' Jesús lä' kaa' jee' jwii' he' tääh' lä' ku' lä' jii' kih' hwa' ja'.

Ga' mi' hlää' Jesús ma' choo' Simón

(Mt. 8:14-15; Mr. 1:29-31)

38 Ma' ya' hëè' Jesús neh' gwah' ja', ngooy' ta' kih' Simón. Jee' ja' ma' kyaa' ma' choo' Simón dsaah' kyaah' lii'. He' ja' ga' chuü' dsa' kyaah' Jesús mah' mi' hlääy'.

39 He-ja- ga-tøh¹ Jesús lle' jee' kyaay¹, ga-jmeey' hih¹ kih¹ llii' ja-. Mah¹ ya-hii¹ llii'. Lã-chah¹ ja- ga-noo- ma-choo¹ Simón he', ga-jmeey' he- ga-kuh- ga-hih¹ hi- ma-tãh¹ jee' ja-.

Ga-mi-hlää' Jesús jwëë' hi- dsaah'

(Mt. 8:16-17; Mr. 1:32-34)

40 Ma' ga-nuu- jmi¹ ja-, lä-jëë- dsa- hi- ma- chaa- dsa-dsaah¹ kya¹ na'näy¹ na-jäy- cha-në¹ Jesús. Na-ku¹ na-ngii¹ dsoo¹ ma-la¹ dsa-dsaah¹ he'. He-ja- ga-kye- Jesús goo- né¹ kih¹ lä-ja¹ lä-ja¹ mah¹ ga-mi-hlääy'.

41 Kih¹ jwëë' dsa-dsaah¹ he' ga-hwëë- jmi-lle¹ hlih¹, hi- ma-tooyh~ miih¹ ma' jayh¹:

—Hne- laah¹ Joø¹ Dio.

Pero ma' juuh~ Jesús kiyh¹. Sa¹ ma¹ kway¹ jwë¹ ma¹ hlëyeh¹, jëeh¹ ma-ñe- ba¹ jmi-lle¹ hlih¹ he- laay¹ Cristo.

Ga-kwa¹ Jesús juu¹ neh¹ gwah¹ mäh¹ kih¹ dsa-gooy¹

(Mr. 1:35-39)

42 Ma' ga-jnä¹ ja-, ya-hëë¹ Jesús ngoo¹ ta¹ jee¹ sa¹ chaa- dsa-. Lã-chah¹ ja- ga-taah¹ dsa- ga-hnaayh- lä-jiih¹ ga-jnäy¹. Hi¹ ga-ha¹ dsa- kiyh¹, sa¹ ma¹ kway¹ jwë¹ ma¹ dsooy¹ ta¹ jee¹ jyoh¹.

43 Pero Jesús ga-jäh¹ siiyh¹:

—Jmee¹ bii¹ kin¹ niin¹ ta¹ jee¹ jyoh¹ na¹kan¹ ju¹hmëë¹ he- mi-jnä¹ ha- lä-jää¹ Dio dsa- lä-hih¹ kih¹. Kih¹ he- la- ba¹ na-hñaan¹ jan¹.

44 He-ja- ngooy¹ na¹kway¹ juu¹ lä-koø- lä-koø- gwah¹ kih¹ dsa- judiu he- tøø¹ hwa¹ Galilea.

5

Jwëë' hmooh- ga'taah`neh+ sa'hma'
(Mt. 4:18-22; Mr. 1:16-20)

¹ Koõ- hä' ma' cheh' Jesús cha'hoo' jmii- juuh- he- hla- hwa' Genesaret. Jee' ja- ga'kuh' jwëë' jwërte dsa- lä'ku' lä'jii' kiyh' hi- hnøø' ma' nuu' juu' kih' Dio.

² Ga'jëë' Jesús to' na'moo' he- ma' na-hii- cha'hoo' jmii- ja-. Jëeh', ma-ngëë' sa'hma-hwëë- hi- ma' kaah- hmooh-, ga'taayh` ga'gyiyh' ma' kiyh'.

³ He-ja- ga'he' Jesús neh+ na'moo' he- ma' la' kih' Simón. Ga'jmeey' mada- kih' Simón mah' hläyh' ga' miih- na'moo' ja- ta- jee' juuh- jmii-. Mah' ga'gyay- neh+ na'moo' ja-, ga'løøy' hlëëyh- lä'jëë- dsa-.

⁴ Ma' ga'dsaa' juu' kiyh', ga'siiyh+ Simón:

—Ma'nøøn' ta- jee' juuh- ga' mah' hiih' hnäh' sa'hma' kyah' hnäh'.

⁵ Mah' ga'jëeh- Simón juu' kiyh':

—Ta-jwoh' kyaan+. Lä'taa' hwë' ma-kooh' jnääh' sa'hma'. Sa- chaa- ma-lëëh+ jnääh' ni' miih-. Pero cher'mah' lä'ja- jawah', hii- ba' jnä' sa'hma'.

⁶ Ma-ngëë' ma-hiiy' sa'hma' ja-, lä'chah' ja- ga'sëëyh'. Peer- jwëë' jwërte hmooh- ga'taah`neh+ hma' ja-, lä'jiih' ga'løø' dsa-gyii+.

⁷ He-ja- ga'jmeey' lii- kih' dsa-kyaayh' hi- ma' tääh' jyoh' na'moo' mah' ya-nääy' kway' be'. He-ja- ya-nääy', hi- ga'kayh' lä'to' na'moo' kiyh' ja-. He-ja- miih- ga' sa- ga'hmäh' neh+ jmii-.

8 Ma' ga'jèé' Simón Pee' he- ja-, ga'juuyh' jnéy' cha'né' Jesús, mah' ga'siiyh':

—Sa' høø' kwaat~ nooh' koo' kin' Dsa-jøøh' kyaan'. Jèéh' cha- cha-miih- dso'kye- kin'.

9 Jèéh', ga'jwaah' jwërte Pee' lä'kye- hi- ma' tääh' ko-jøh' kyaayh', ma' ga'jèëy' ha- lä'koo- jwëë' hmooh- hi- ga'saayh'.

10 Ja-ba' lä-ja- ga-la' kih' Jacobo kyaah' Jwaah' jo-ñuuh' Zebedeo hi- ma' jmee' ta' ko-jøh' kyaah' Simón. Pero ga'jah' Jesús siiyh' Simón:

—Ta' wa' gah'. Na' ta' cha'né' dsa- ba' leeh' na', lla- he- ma' leeh' hmooh-.

11 Ja-ga' ga'lla-näay' cha'hoo' jmi- kyaah' na'moo'. Jee' ja- ba' ga'llay' lä-jè- he- ma' kooyh- ja-, mah' ga'jmeey' ko-jøh' kyaah' Jesús.

*Ga'mi-hlää' Jesús jaa- hi- ma' dsaah' hmih' høø-
(Mt. 8:1-4; Mr. 1:40-45)*

12 Koo- jmi- ja- ma' hää' Jesús koo- jee' jwi-. Ga'lloo' jaa- dsa- hi- ma' dsaah' hmih' høø-. Ma' ga'jèëy' Jesús ga'juuyh' jnéy' mah' ga'jluuy' lley' lä- ga-té' hwa' cha'né' Jesús. Ga'chuuy' kyaah', ga'jäyh':

—Dsa-jøøh' kyaan', cher'mah' le', leh' ba' hne- cheh' dsoo' he- mi-sah' jnä'.

13 He-ja- ga'hi- Jesús ma-goo- mah' ga'kyey- né' kih' dsa- he', mah' ga'jäyh':

—Le' ba'. Wa' dsa-che' dsoo' he- mi-sah' hne-.

Lä-cha'h' ja- ga-ääh' go-te- hmih' høø' ja-.

14 Ma-ngëë' he- ja-, ga'taah- Jesús juu' mah' sa- kooyh' juu' kyaah' ni' jaa-, ga'jäyh':

—Gwa⁻ go⁻hääh^h hñaa^h kih^h jmi⁻dsa⁻ lä⁻koh^h jah^h ley kih^h Moisé. Kye⁻ miih⁻ he⁻ kwëëy^h lä⁻llu^h he⁻ ma⁻na⁻lluuh^h. Lä⁻ja⁻ go⁻jmeë^h mah^h lä⁻ñe⁻dsa⁻ he⁻ ma⁻jä⁻ kyah^h.

¹⁵ Pero koo⁻ jmi^h koo⁻ jmi^h cha⁻ga⁻miih⁻ ma^h hii^h juu^h kiyh^h. Jwëë^h dsa⁻ ma^h dsa⁻kuh^h nuu⁻ juu^h he⁻ kway^h, hi^h lä⁻ja⁻ ka⁻läh^h ma^h dsa⁻kuh^h jwëë^h hi⁻dsaah^h hi⁻ hnøø^h jä^h kiyh^h.

¹⁶ Pero Jesús ma^h dsooy^h ma^h dsa⁻ngiiy^h kiyh^h kih^h Dio jee^h sa⁻ chaa⁻ ni⁻ jaa⁻ dsa⁻.

Ga⁻mi⁻hlää^h Jesús jaa⁻ hi⁻ sa⁻ liih⁻ goo⁻ tii^h
(Mt. 9:1-8; Mr. 2:1-12)

¹⁷ Koo⁻ jmi^h ma^h gya^h Jesús kway^h juu^h. Jee^h ja⁻ ma^h tääh^h ko⁻llaa^h fariseo kyaah^h ta⁻jwoh^h kyaä^h ley. Dsa⁻kaah^h he^h ya⁻nää^h lä⁻jë^h jwi⁻mäh⁻ he⁻ na⁻hee⁻ hwa^h Galilea, hi^h lä⁻ja⁻ hi⁻ ma^h chaa⁻ hwa^h Judea ka⁻läh^h, lä⁻kye⁻ hi⁻ ma^h chaa⁻ Jerusalén. Ma^h kye⁻ Jesús cha⁻miih⁻ be^h kih^h Dio kyaah^h he⁻ ma^h mi⁻hlääy^h hi⁻ dsaah^h.

¹⁸ Jmi^h ja⁻ ga⁻lla⁻nää^h dsa⁻ hi⁻ ma^h jää^h jaa⁻ hi⁻ dsaah^h hi⁻ sa⁻ liih⁻ goo⁻ tii^h na⁻kyaä^h në^h jii⁻. Ma^h hnøøy^h ma^h dsa⁻taayh^h cha⁻neh^h mah^h dsa⁻kyaay^h cha⁻në^h Jesús.

¹⁹ Kih^h he⁻ ma^h tääh^h jwëë^h dsa⁻, sa⁻ ga⁻la^h ma^h taayh^h cha⁻neh^h. He⁻ja⁻ ga⁻wiiy^h ta^h gyuu^h hne^h mah^h ga⁻jñiyh^h miih⁻ ka⁻luu^h hne^h. Ta^h jwë^h ja⁻, ga⁻jñaa^h dsa⁻dsaah^h he^h lä⁻kye⁻ jii^h kiyh^h to⁻lo⁻ në^h dsa⁻ cha⁻në^h Jesús.

²⁰ Ma^h ga⁻jëë^h Jesús ha⁻ lä⁻koo⁻ dsoo^h dsë^h lä⁻jëë⁻ dsa⁻ he^h, he⁻ja⁻ ga⁻jäyh^h siiyh^h dsa⁻dsaah^h:

—Dsa⁻ñuu^h, ma⁻na⁻che^h ba^h dso⁻kye⁻ kyah^h.

21 He-ja- lä-jëë ta-jwoh' kyaa' ley kyaah' dsa- fariseo ga-løoy' jmeey' huu'dsë: "¿Hee- laa' dsa-nuuh- na- he- mi-kwayh' Dio? Jaa- Dio ba' lih' che' dso'kye- kih' dsa'."

22 Pero ga-lä-liih- ba' Jesús he- huu'dsë- ma' jmee' dsa- he', he-ja- ga-siiyh':

—¿He-la' jmeeh- hnäh' huu'dsë- lä-na-?

23 ¿Hee- ga' na- sa' jwëëh', laah' hnäh'? ¿Che' he- chiih' jne' jaa- hi- dsaah': "Ma-na-che' ba' dso'kye- kyah'", o he- chiih' jnih': "Noo-, kii' jii' kyah', mah' gwaah-?"

24 He-ja- jmeen' he- jwëëh' ga' mah' lä-ngëëh' hnäh', Hi-ga-lëë'ngo' la- ba' na-ngë' jwë' jmi-gyuu' mah' chey' dso'kye- kih' dsa'.

Ja-ga' ga-jäh' Jesús siih' hi- sa' liih' goo- tü' he':

—Jnä' jwahn' noo-, kii' jii' kyah', gwaah- cha'neh' kyah'.

25 Lä-chah' ja- ga-noo- dsa- he' cha'në' lä-jëë- dsa- hi- ma' tääh' jee' ja-, ga-kooy' jii' kiyh' jee' ma' kyaay', ngaayh' cha'neh' kiyh', jmeey' juuh- kih' Dio.

26 Ga-lä-jëë- ba' ga-lä-dsaa- jwërte dsë' ma' ga-jëëy' he- ja-, mah' ga-jmeey' juuh- kih' Dio. Ga-lä-goyh' jwërte, ma' jäh':

—Na' ba' ra' si- ma-jëën' koo- he- jah-gaa- he- jmee' dsaa- dsë- jne'.

Ga-tëëh' Jesús Levi

(Mt. 9:9-13; Mr. 2:13-17)

27 Ma-ngëë' he- ja-, ngoo' Jesús ta' jee' jyoh'. Jee' ngooy' ja-, ga-jëëy' jaa- hi- koo' ku'sih- hi- ma'

chee- Leví, ma' gya' nē'ta' kih' kooy' ku'sih-. Mah' ga'jäh' Jesús siyh-:

—Ña- wa' jmeen' ko-jøh'.

28 Ga'jä' ba' ta' kiyh' he- ma' jmeey' ja-, mah' ga'jmeey' ko-jøh' kyaah' Jesús.

29 Leví hi- ma' koq' ku'sih- he' ga'jmeey' koq- jmi' jmah- kih' Jesús cha'neh- kiyh'. Jwëë' dsa- hi- ma' koq' ku'sih- kyaah' jñah' ga' dsa- ma' tääh' nē- mes- ko-jøh' kyaayh'.

30 Pero dsa- fariseo kyaah' ta-jwoh' kyaa' ley ga'taayh' ga'ti- ga'chooy' juu' kyaah' discípulo kyaa' Jesús, ga-jäyh':

—¿He-la' kuh-huh' hnäh' ko-jøh' kyaah' dsa- hi- koq' ku'sih- na-, hi- lä'ja- kyaah' dsa- wa' hi- cha- hi-?

31 He-ja- ga'jeeh- Jesús juu' kiyh', ga'siyh-:

—Sa' jmee' bi' tē-mē- kih' dsa- hi- lluy', kih' dsa-dsaah' ba' jmee' bi'.

32 Sa' ma-jan- kih' hi- lluy', ma-jan- kih' hi- cha- dso'kye- kih' ba' mah' wa' dsa-jeeyh- kyaah' Dio.

Ga'ngi' dsa- juu' he-la' sa' tñ- discípulo ko-hwëë' he- kuh-hiyh-

(Mt. 9:14-17; Mr. 2:18-22)

33 Ja-ga' ga'jäh' dsa- hi- ma' ti-choo- juu' he', siyh- Jesús:

—Dsa- kyaa' Jwaa' ko-lla- jiih- ba' sa' kuh-hiyh- ma' ngiy- kiyh' kih' Dio, hi- lä'ja- jmee' dsa- fariseo ka-läh'. ¿He-la' sa' jmee' lä'ja- discípulo kyaah'?

34 He-ja- ga'jäh' Jesús siyh-:

—Dsa⁻ hi⁻ tääh' jee' dsa⁻ jee' goo⁻ dsa⁻, sa⁻ cha⁻ he⁻ kih' he⁻ tøy' he⁻ kuh⁻ hih[~] ta'ko⁻ jiih' gya' dsa⁻ ñuuh⁻ hi⁻ dsa⁻ jee' goo⁻ jee' ja⁻.

³⁵ Pero lloo[~] koo⁻ jmi[~] wa'ra⁻ ga⁻ lleey⁻ dsa⁻ ñuuh⁻ hi⁻ dsa⁻ jee' goo⁻ he'. Ma'ja⁻ ga' tu' dsa⁻ kyaay' he⁻ kuh⁻ hih[~] mah' chuuy' kyaah' Dio.

³⁶ Hi⁻ ga⁻ jäyh' süyh⁻ juu' na⁻ hmää' la⁻:

—Ni⁻ jaa⁻ dsa⁻ sa⁻ kwa⁻ kih', ka⁻ koo⁻ jwi' hmi[~] hmëë' mah' tøy' në' kih' hmi[~] ma⁻ gyuh⁻. Cher'mah' lä⁻ ja⁻ la', koo⁻ heey' hmi[~] hmëë' ba' ja⁻. Hi⁻ ni⁻ sa⁻ jeeh⁻ kwee⁻ hmi[~] ma⁻ gyuh⁻ kyaah' jwi' hmi[~] hmëë' ja⁻.

³⁷ Hi⁻ lä⁻ ja⁻, ni⁻ jaa⁻ dsa⁻ sa⁻ kwa⁻ kih' chiyh' vin hmëë' neh⁻ loo⁻ ma⁻ gyuh⁻. Cher'mah' ga⁻ chih' dsa⁻ vin hmëë' neh⁻ loo⁻ ma⁻ gyuh⁻, chah' ba' gyii⁻, jëeh' sa⁻ kwa⁻ jwë' ää⁻. Tuu⁻ vin hmëë' hi⁻ hee' loo⁻ ka⁻ läh'.

³⁸ He⁻ ja⁻ neh⁻ loo⁻ hmëë' ba' dsa⁻ hoo⁻ vin hmëë'. Mah' lä⁻ ja⁻ ba' mi⁻ hee⁻ vin hmëë' ja⁻, kyaah' loo⁻ hmëë' ka⁻ läh'.

³⁹ Ni⁻ jaa⁻ hi⁻ tēē' hih[~] jmi[~] mi⁻ jēh' ma⁻ ää⁻, sa⁻ tih' dsēy' he⁻ hmëë' lä⁻ chah' ja⁻. Jëeh' jäyh': "Llu' ga' he⁻ ma⁻ gyuh⁻." —ga⁻ jäh' Jesús.

6

Ga⁻ hlēeh' Jesús ha⁻ lä⁻ la' jmi[~] he⁻ teeh⁻ dsa⁻ dsē'
(Mt. 12:1-8; Mr. 2:23-28)

¹ Koo⁻ jmi[~] he⁻ teeh⁻ dsa⁻ dsē', ga⁻ ngēē' Jesús jee' ma⁻ na⁻ jnää' chaah' trigo. Ga⁻ hnä' discípulo kyaay' mi[~] sa⁻ gwah' trigo, ga⁻ gyey' kyaah' gooy⁻ mah' ga⁻ kuyh⁻.

2 He-ja-ko-llaa' fariseo ga-jäyh' siiyh' discipulo he':

—¿He-la' jmeeh- hnäh' he- sa' lle' kih' jmeeh' hnäh' jmií' he- teeh- dsa- dsé'?

3 He-ja- ga-jäh' Jesús siiyh':

—¿Che' sa' ma-heh- hnäh' jee' na-sii- lä-koö- ga-jmee' David koö- hä', lä' ma' ja' kyoyh' kyaah' hi- ma' ga-nää' kyaayh'?

4 Ga-hey' neh- gwah- mah' ga-kuyh- he'ñiih- he- ma-na-jøø- he- sa' lle' kih' ma' kuyh' hi- ga-kwëeyh' dsa- kyaay' ka-läh'. Jëeh', ma-la- jmi-dsa- ba' ma' na-ngé' jwé' kuyh' he'ñiih- ja-.

5 Hi- ga-jäyh' ka-läh':

—Hi- ga-lëé' ngo' la- ba' na-ngé' jwé' jmeey' hih', hee- na- he- ga-tëë' jmee' dsa- jmií' he- teeh- dsa- dsé'.

Ga-mi-hlää' Jesús jaä- dsa- jmií' he- teeh- dsa- dsé'

(Mt. 12:9-14; Mr. 3:1-6)

6 Jyoh' ka-läh' jmií' he- teeh- dsa- dsé' ga-he' Jesús neh- gwah- mah- mah' ga-løøy' kway' juu'. Jee' ja- ma' hää' jaä- dsa-ñuuh- hi- ma-lä-kií- ma-goo- ra-lluü'.

7 Hi- ma' tääh' ta-jwoh' kyaä' ley kyaah' dsa- fariseo tääy- Jesús, ma' jëëy- che' mi-hlääy' dsa- jmií' he- teeh- dsa- dsé' mah' lä-ja- ma' le' ma' hñiiy' kiyh'.

8 Pero ma' ñe- ba' Jesús he- huu'dsë- ma' jmee- dsa- he', he-ja- ga-siiyh' dsa- hi- ma-lä-kií- ma-goo- he':

—Noo-, mah' ña- jee' to'dsaah' la-.

Mah' ga-noo- dsa- he' jee' to'dsaah' ja-.

9 Heˉjaˉ gaˉjäh˘ Jesús s̄iyh˘ dsaˉkaah˘ he˘:

—N̄ḡiin˘ kooˉ mi˘ juu˘ kyah˘ hnäh˘. ¿Heeˉ naˉ naˉngè˘ jne˘ jwè˘ jmeen˘ jmi˘ heˉ tee˘hˉ dsaˉ dsè˘, che˘ heˉ llu˘ o che˘ heˉ hlih˘? ¿Che˘ lää˘ jne˘ jaaˉ hiˉ maˉngoo˘ gaˉjuu˘ o kwan˘ jwè˘ juuy˘?

10 Gaˉjèè˘ Jesús koˉhwèè˘ lä˘jaˉ kih˘ lä˘jèè˘ hiˉ ma˘ tääh˘ lä˘ku˘ lä˘ji˘ kiyh˘ jaˉ, mah˘ gaˉs̄iyh˘ hiˉ ma˘ dsaah˘ he˘:

—N̄ih˘ maˉgoohˉ.

Mah˘ gaˉn̄ih˘ dsaˉ he˘ maˉgoohˉ. Lä˘chah˘ jaˉ, gaˉjä˘ goˉte˘ maˉgooyˉ.

11 Peer˘ gaˉlä˘lleè˘ dsaˉkaah˘ he˘, mah˘ gaˉs̄iyh˘ dsaˉkyaay˘:

—¿Haˉ lä˘ jmeen˘ kih˘ Jesús?

*Gaˉh̄ñaa˘ Jesús lä˘jèè˘ gyaˉtuu˘ apóstole
(Mt. 10:1-4; Mr. 3:13-19)*

12 Jmi˘ jaˉ ñee˘ Jesús ta˘ kooˉ moh˘ nánḡiy˘ kiyh˘ kih˘ Dio lä˘ji˘h˘ gaˉjnäyh˘ hwè˘ jaˉ.

13 Ma˘ gaˉjnä˘ jaˉ, gaˉtèèyh˘ lä˘jèè˘ discípulo kyaay˘, mah˘ gaˉlleeyhˉ gyaˉtuu˘ ba˘. Hiˉ he˘ gaˉtèèyh˘ apóstole.

14 Gaˉlleeyhˉ Simón hiˉ ma˘ tèèyh˘ Pee˘, Andre˘ øøhˉ Simón, Jacobo kyaah˘ Jwaa˘, Felipe kyaah˘ Bartolomé,

15 Matá˘, Tamá˘, Jacobo joˉ ñ̄h̄h̄ Alfeo, Simón hiˉ ma˘ tèèyh˘ Zelote,

16 Juda øøhˉ Jacobo, kyaah˘ Juda Iscariote hiˉ gaˉngèè˘ Jesús.

*Gaˉkwa˘ Jesús juu˘ kih˘ jwèè˘ dsaˉ
(Mt. 4:23-25)*

17 Ga⁺jñaa⁺ Jesús ta⁺ hwa⁺ mi⁺ ko⁻jøh⁺ kyaah⁺ discípulo kyaay⁺. Peer⁻ jwëë⁺ dsa⁻ ga⁻lla⁻nää⁺ jee⁻ ja⁻, dsa⁻ chaa⁻ lä⁻kaa⁻ hwa⁺ Judea, kyaah⁺ dsa⁻ chaa⁻ Jerusalén, dsa⁻ chaa⁻ Tiro kyaah⁺ Sidón jwii⁻ he⁻ tääh⁺ cha⁺hoo⁺ jmi⁻ñeeh⁻. Lä⁻jëë⁻ dsa⁻ he⁺ ga⁻lla⁻nää⁺ he⁻ hnøøy⁺ nuuy⁺ juu⁺ kih⁺ Jesús hi⁻ ga⁻lla⁻nää⁺ hi⁻ dsaah⁺ mah⁺ jä⁺ kiyh⁺.

18 Lä⁻jëë⁻ hi⁻ ma⁺ jëë⁻ wi⁺ he⁻ ma⁺ jmee⁻ jmi⁻lle⁺ hlih⁺ kiyh⁺, lä⁻ja⁻ ka⁻läh⁺ ga⁻jä⁺ kiyh⁺.

19 He⁻ja⁻ ma⁺ jmee⁻ dsa⁻ bii⁺ ha⁻ lä⁻jee⁺ tēëy⁺ suy⁺ miih⁻ sa⁺hmiih⁻ kih⁺ Jesús, kih⁺ he⁻ ma⁺ hwëë⁻ be⁺ kiyh⁺ he⁻ kyaah⁺ ma⁺ mi⁻hlääy⁺ lä⁻jëë⁻ dsa⁻.

Llu⁺ la⁺ kih⁺ dsa⁻ hi⁻ hnaah⁻ Dio

(Mt. 5:1-12)

20 Ga⁻jëë⁻ Jesús jee⁺ ma⁺ tääh⁺ lä⁻jëë⁻ discípulo kyaay⁺ mah⁺ ga⁻jäyh⁺:

—Llu⁺ la⁺ kyah⁺ hnäh⁺ hi⁻ tä⁻ñee⁺, jëeh⁺ jää⁺ ba⁺ Dio hnäh⁺ lä⁻hih⁻ kih⁺.

21 Llu⁺ la⁺ kyah⁺ hnäh⁺ hi⁻ kyoh⁻ na⁺, jëeh⁺ lloo⁻ koo⁻ jmi⁺ mo⁻so⁻ lä⁻kyah⁺ hnäh⁺. Llu⁺ la⁺ kyah⁺ hnäh⁺ hi⁻ ki⁻hoo⁻ na⁺, jëeh⁺ ja⁻ba⁺ lä⁻ja⁻ lloo⁻ koo⁻ jmi⁺ lä⁻chaa⁻ hnäh⁺ llu⁺.

22 'Llu⁺ la⁺ kyah⁺ hnäh⁺ wa⁻ra⁻ ga⁻lä⁻høøh⁻ dsa⁻ kyah⁺ hnäh⁺, o wa⁻ra⁻ ga⁻hwëë⁺ dsa⁻ hnäh⁺ jee⁻ kiyh⁺, wa⁻ra⁻ ga⁻hlëeh⁺ dsa⁻ wi⁺ kyah⁺ hnäh⁺, o wa⁻ra⁻ ga⁻jmääy⁺ hnäh⁺ lä⁻koh⁺ jaa⁻ dsa⁻ hlëeh⁺ kwaan⁻ kih⁺ Hi⁻ ga⁻lëë⁺ ngo⁺ la⁻.

23 Lä⁻ ma⁺ dsa⁻ngëë⁺ hnäh⁺ lä⁻ja⁻, wa⁺ jëë⁻ hoh⁺ hnäh⁺, wa⁺ chaa⁻ hnäh⁺ llu⁺, jëeh⁺ cha⁻ koo⁻ he⁻ llu⁺ jwërte he⁻ hñah⁻ hnäh⁺ gyuu⁺ ya⁻jwii⁺. Ma⁻ra⁻ he⁻ jmeeh⁻ ba⁺ dsa⁻ hnäh⁺, jëeh⁺ lä⁻ja⁻ ma⁺ jmee⁻

dsa⁻ ma⁻ gyuh⁻ kyaay¹ kih¹ lä⁻ jëë⁺ hi⁻ ga⁻ ngëë¹ juu¹ kih¹ Dio.

²⁴ Peer⁻ jwii[~] hnäh^ʔ dsa⁻ cha⁻ kuu¹. Jëeh^ʔ, ja⁻ ba^ʔ jiih¹ kyeh^ʔ hnäh^ʔ o⁻ jøh⁻ dsë⁻.

²⁵ Peer⁻ jwii[~] hnäh^ʔ hi⁻ na⁻ kë⁻ na¹, jëeh^ʔ lloo[~] koq⁻ jmi^ʔ lä⁻ kyah¹ hnäh^ʔ. Peer⁻ jwii[~] hnäh^ʔ hi⁻ tääh^ʔ ngii[~] na¹. Jëeh^ʔ, ja⁻ ba^ʔ lä⁻ ja⁻ lloo[~] koq⁻ jmi^ʔ ki^ʔ hoo^ʔ hnäh^ʔ.

²⁶ Peer⁻ jwii[~] hnäh^ʔ wa⁻ ra⁻ ga⁻ hlëeh^ʔ lä⁻ jëë⁺ dsa⁻ llu¹ kyah¹ hnäh^ʔ. Jëeh^ʔ lä⁻ ja⁻ ma^ʔ jmee⁺ dsa⁻ ma⁻ gyuh⁻ kyaay¹ kih¹ hi⁻ ma^ʔ ngëë[~] juu¹ ta⁻ juu¹ kih¹ dsa⁺.

Hnøø¹ hnää⁻ jne^ʔ hi⁻ na⁻ høø^ʔ jnän⁻

(Mt. 5:38-48; 7:12)

²⁷ Pero jnä^ʔ jwëëhn[~] hnäh^ʔ lä⁻ jëë⁺ hnäh^ʔ hi⁻ tääh^ʔ nuu⁻ jee^ʔ la⁻. Wa^ʔ hnaah⁺ hnäh^ʔ lä⁻ jëë⁺ hi⁻ na⁻ høø^ʔ kyah¹ hnäh^ʔ. Jmee^ʔ llu¹ kih¹ hi⁻ sa⁺ hnää¹ hnäh^ʔ.

²⁸ Ngii^ʔ hnäh^ʔ llu¹ kih¹ hi⁻ jwä[~] dso^ʔ jwii^ʔ kyah¹ hnäh^ʔ. Ngii^ʔ hnäh^ʔ kih¹ Dio kih¹ hi⁻ jnaah⁻ hnäh^ʔ juu¹ wii^ʔ.

²⁹ Cher^ʔ mah¹ hi⁻ ga⁻ jnoo¹ koq⁻ jwoo¹ mo⁻ nëh^ʔ, kwëëyh^ʔ ka⁻ läh^ʔ jyoh^ʔ jwoo¹. Hi⁻ cher^ʔ mah¹ hi⁻ ga⁻ jñuuh⁻ hmih⁻ lloo^ʔ kyah¹, kwëëyh^ʔ ka⁻ läh^ʔ sa^ʔ koqh⁻.

³⁰ Cher^ʔ mah¹ hi⁻ ga⁻ ngii^ʔ miih⁻ he⁻ cha⁻ kyah¹, ja⁻ kwëëyh^ʔ ba^ʔ. Hi⁻ cher^ʔ mah¹ hi⁻ ga⁻ jñuuh¹ he⁻ la¹ kyah¹, mo⁻ to⁻ ngiih⁻ he⁻ ja⁻.

³¹ Lä⁻ koq⁻ hnooh⁻ hnäh^ʔ jmee¹ dsa⁻ kyah¹ hnäh^ʔ, ja⁻ ba^ʔ lä⁻ ja⁻ jmee^ʔ hnäh^ʔ kiyh¹ ka⁻ läh^ʔ.

³² Pero, cher^ʔ mah¹ hnaah⁺ hnäh^ʔ ma⁻ la⁺ hi⁻ hnää¹ hnäh^ʔ ba^ʔ, ¿ha⁻ jmää¹ he⁻ na⁻ kyah¹ hnäh^ʔ?

Jëeh', lä'ja- ka-läh' hī- hñaa- dsē', hnäy' ma-la- hī- hnää' hñiiy' ba'.

³³ Hi- cher'mah' jmeeh- hnäh' llu' kih' hī- jmee- llu' kyah' hnäh', ¿ha- jmää' he- na- kyah' hnäh'? Jëeh', ja-ba' lä'ja- jmee- hī- hñaa- dsē' ka-läh'.

³⁴ Hi- cher'mah' ga-mi-hääh' hnäh' dsa- hī- laah' hnäh' ngëy' ba', ¿ha- jmää' he- na- kyah' hnäh'? Jëeh', ja-ba' lä'ja- jmee- hī- hñaa- dsē', mi-häy' dsa- hī- laay' ngëe' ba'.

³⁵ He-ja- wa' lä-hnaah- hnäh' hī- na-høøh' kyah' hnäh', jmee' hnäh' he- llu' ba', mi-hääh' hnäh' he- cha- kyah' hnäh'. Ta- jøø' he- ngëy' ka-läh'. Lä-ja- ba' hñah- hnäh' he- llu' jwërte. Hi- leeh' hnäh' joø' Dio hī- gya' gyuah' ya-jwii'. Jëeh', llu' dsëy' kyaah' hī- sa- kwa- ti'hmaah' hi- lä'kye- kyaah' hī- hñaa- dsē' ka-läh'.

³⁶ Wa' lä-ñih' hoh' hnäh' ja-ba' lä-koh' dsa-lä-ñih' dsē' Tää' jnän'.

Sa- ga-tëë' jne' kyen' kwaat~ kih' jñah'
(Mt. 7:1-5)

³⁷ Ta- ka- hnäh' kwaat~ kih' jñah', mah' sa- ka- Dio kwaat~ kyah' hnäh'. Ta- jwä' hnäh' dso'jwii' kih' dsa- mah' sa- jwä' Dio dso'jwii' kyah' hnäh'. Jmee' hnäh' jøh- hoh' mah' jmee' Dio jøh- dsē' kih' dso'kye- kyah' hnäh'.

³⁸ Kwëeh- hnäh' dsa-, mah' kwëeh' Dio hnäh'. Kwa' ba' Dio he- sa- kyaah' hih-, jmeey' na-hlaah' llu', na-kah' lä'jiih' ga-saa' go-te-. Jëeh', kyaah' ja-ba' he- llah- hnäh' hih-, llaa' Dio hnäh' hih'.

³⁹ Hi- ga-hlëeh' Jesús dsa- kyaah' juu' na-hmäa' la-:

—¿Hee⁻ jmää¹ kih¹ jaa⁻ hi⁻ tuu¹ mah¹ lla⁻lley¹ kaah¹ kih¹ jñah¹ hi⁻ tuu¹? ¿Che¹ sa⁻ täh⁻ lä⁻uu¹ neh⁻ koo⁻ too⁻?

⁴⁰ Sa⁻ jøøh¹ ga¹ discípulo lä⁻koh¹ ga¹ ta⁻jwoh¹ kyaay¹. Pero ma⁻la⁻ ma⁻hñaa⁻ tēy⁻, ja⁻ga¹ leey¹ kwee⁻ ba¹ kyaah¹ ta⁻jwoh¹ kyaay¹.

⁴¹ ¿He⁻la¹ jēeh¹ wa¹hløø⁻ he⁻ hä¹ mĩ¹nē¹ øøh¹ mah¹ sa⁻ jēeh¹ da¹ wa¹hløø⁻ juuh⁻ he⁻ hä¹ mĩ¹nē¹ hñaa¹?

⁴² ¿Ha⁻ lä⁻ja⁻ jwih¹ øøh¹: “Kwa¹ da¹ wa¹ llen⁻ wa¹hløø⁻ he⁻ hä¹ mĩ¹nē¹”, mah¹ sa⁻ jēeh¹ hä¹ ga¹ he⁻ juuh⁻ ga¹ kyah¹ hñaa¹? ¿He⁻ ba¹ che⁻ ta⁻juuh¹ hne⁻! Lle¹ da¹ jā¹ wa¹hløø⁻ juuh⁻ he⁻ hä¹ mĩ¹nē¹ hñaa¹. Ja⁻ga¹ na⁻ jēeh¹ kwee⁻ mah¹ lleh¹ wa¹hløø⁻ he⁻ hä¹ mĩ¹nē¹ øøh¹.

*Mii¹ kih¹ jmee⁻ lii⁻ ha⁻ lä⁻ la¹ chaah¹ hma⁻
(Mt. 7:17-20; 12:34-35)*

⁴³ Chaah¹ hma⁻ llu¹ sa⁻ hii⁻ mii¹ he⁻ hlih¹. Hi⁻ lä⁻ja⁻ chaah¹ hma⁻ hlih¹ sa⁻ hii⁻ mii¹ he⁻ llu¹.

⁴⁴ Mii¹ kih¹ jmee⁻ lii⁻ ha⁻ lä⁻ la¹ chaah¹ hma⁻. Jēeh¹, sa⁻ chooh[~] dsa⁻ mi¹higo kih¹ chaah¹ too¹, ni⁻ lä⁻ja⁻ sa⁻ chooh[~] dsa⁻ mi¹jēh¹ kih¹ chaah¹ too¹ ka⁻läh¹.

⁴⁵ Dsa⁻ lluu¹ hlēy^h juu¹ llu¹ jmah¹, jēeh¹ he⁻ na⁻ ba¹ tääh¹ tuh⁻dsēy¹. Dsa⁻ hi⁻ hlēh¹, hlēy^h juu¹ hlih¹ jmah¹, jēeh¹ he⁻ na⁻ ba¹ tääh¹ tuh⁻dsēy¹. Jēeh¹ he⁻ na⁻ mah¹ neh⁻ tuh⁻dsē¹ dsa⁻, he⁻ ja⁻ ba¹ hlēy^h.

*Juu¹ na⁻hmää¹ kih¹ hne¹
(Mt. 7:24-27)*

46 '¿He-la' tēeh⁺ hnäh⁺ kin⁺, “Dsa-jøøh⁺ kyaan⁺, Dsa-jøøh⁺ kyaan⁺” mah⁺ sa⁺ jmeeh⁻ hnäh⁺ lä⁺ jē⁺ he⁻ jwahn⁺?

47 Jwēēhn[~] hnäh⁺ ha⁻ lä⁺ laa⁺ hi⁻ gwa⁺ go⁻nuu⁺ juu⁺ kin⁺ mah⁺ jmeey⁺ lä⁺ jwahn⁺.

48 Laay⁺ lä⁻koō⁻ jaa⁻ dsa⁻ hi⁻ ga⁻jmeey⁺ koō⁻ hne⁻. Ga⁻gyuy⁺ ñiih⁺ nē⁺ kuū⁺ hloo⁻, mah⁺ ga⁻chihy⁺ ma⁻tii⁺ kih⁺ nē⁺ kuū⁺ ja⁻. Ma⁺ ga⁻jueh⁺ jmii⁻, ga⁻hläh⁺ hne⁺ ja⁻. Pero ni⁻ miih⁻ sa⁺ ga⁻jeh⁺, jēēh⁺ ma⁺ chih⁺ hweh⁻ nē⁺ kuū⁺ hloo⁻.

49 Pero hi⁻ nuu⁻ juu⁺ kin⁺ mah⁺ sa⁺ ga⁻jmeey⁺ he⁺, laay⁺ lä⁻koō⁻ jaa⁻ dsa⁻ hi⁻ ga⁻jmeey⁺ hne⁺ kih⁺ nē⁺ gwaah⁺ jmah⁺. Ni⁻ sa⁺ cha⁻ ga⁻chihy⁺ ma⁻tii⁺ kih⁺. Ma⁺ ga⁻jueh⁺ jmii⁻, ga⁻hläh⁺ hne⁺ ja⁻ kyaah⁺ be⁺ mah⁺ ga⁻toh⁺, lä⁻jiih⁺ ga⁻hee⁺ go⁻te⁻ —ga⁻jäh⁺ Jesús.

7

Ga⁻mi⁻hläy⁺ Jesús moz[~] kyaay⁺ juu⁺ hløø⁺ (Mt. 8:5-13)

1 Ma⁺ ga⁻dsaa⁺ ga⁻hlēēh⁺ Jesús lä⁺ jēē⁺ dsa⁻, ngooy⁺ ta⁻ Capernaum.

2 Jee⁺ ja⁻ ma⁺ gya⁺ jaa⁻ juu⁺ hløø⁺ hi⁻ ma⁺ chaa⁻ jaa⁻ moz[~] kyaay⁺ hi⁻ ma⁺ hnäy⁺ jwërte. Moz[~] he⁺ ma⁻ngoo⁺ ga⁻juu⁺ ma⁺ ja⁺ kiyh⁺.

3 Ma⁺ ga⁻nuu⁺ juu⁺ hløø⁺ he⁺ hlēēh⁻ dsa⁻ kih⁺ Jesús, ga⁻cheey⁺ ko⁻llaa⁻ dsa⁻gyueh⁺ kyaay⁺ dsa⁻ judiu mah⁺ na⁻chuuy⁺ kyaah⁺ Jesús he⁻ dsooy⁺ mi⁻hläy⁺ moz[~] kyaay⁺.

4 Ma⁺ ga⁻lla⁻nää⁺ dsa⁻ he⁺ jee⁺ ma⁺ gya⁺ Jesús, cha⁻miih⁻ ga⁻chuuy⁺ kyaah⁺, ma⁺ jäyh⁺:

—Ma'ra⁺ he⁻ ga⁺tēē^ʔ ba' hne⁻ kwah[!] be^ʔ kih[!] j^{uu} hløø^ʔ.

⁵ Jēēh^ʔ, hnäy[!] ba' lä⁺jēē⁺ dsa⁻goo[~] jne[!] hi⁺ ga⁺jmeey^ʔ ko^o- gwah⁺ mäh⁻ kyaa[!] jnääh[!].

⁶ He⁻ja⁻ ngoo[!] ba' Jesús kyaah[!] dsa⁻ he^ʔ. Ma' ngoo[!] ya⁺jäyh⁺ jee[!] gya[!] j^{uu} hløø^ʔ he^ʔ, lä⁺chah^ʔ ja⁻ ga⁺chee[!] j^{uu} hløø^ʔ he^ʔ ome⁻ kyaa[!] mah[!] na⁺chiyh^ʔ Jesús lä⁻la⁻:

—Dsa⁻jøøh[!] kyaan⁺, ma⁻jan[~] mada⁻ kih[!] j^{uu} hløø^ʔ, jäyh^ʔ, ta⁺ jmee⁻ bii[!] goh[!] lä⁺ ga⁺tē^ʔ oo⁺. Ni⁺ miih⁻ sa⁺ cha⁻ he⁻ laa[!] jnä^ʔ mah[!] go⁺heh^ʔ cha⁺neh⁺ kin⁺.

⁷ He⁻ja⁻ sa⁺ ga⁺tuu⁻ dsen⁺ ma[!] nⁱⁱn[~] hñiin⁺ ma[!] na⁺jēēn⁺ hne⁻. Lee⁺ ba' ko^o- hlēeh[!] ba' hne⁻, jä[!] kih[!] moz[~] kyaan⁺.

⁸ Jēēh^ʔ jnä^ʔ ka⁻läh^ʔ, chaa⁻ hi⁻ jmee⁺ mada⁻ kin⁺, hi⁺ tääh[!] hløø^ʔ hi⁻ jmeen⁺ hih⁺ kih[!]. Wa'ra⁻ ga⁺jmeen[!] hih⁺ kih[!] jaa⁻: “Gwa⁻ jee[!] oo⁺”, dsooy[!] ba'. Wa'ra⁻ ga⁺jwⁱⁱn[!] jñah^ʔ: “Ña⁻ ta⁺ la⁻”, jäy⁺ ba'. Hi⁺ wa'ra⁻ ga⁺jwⁱⁱn[!] moz[~] kyaan⁺: “Jmee[!] he⁻ la⁻”, jmeey⁺ ba'.

⁹ Ma' ga⁺nuu^ʔ Jesús juu[!] ja⁻, ga⁻lä⁺dsa[~] dsēy[!] kih[!] j^{uu} hløø^ʔ. Mah[!] ga⁺siiyh⁺ lä⁺jēē⁺ hi⁻ ma[!] chaa[!] kaah[!] kiyh[!] jee[!] ja⁻:

—Ma'ra⁺ ju[!]dsoo^ʔ jwēēhn[~] hnäh^ʔ, lä⁻kaa⁻ hwa[!] Israel sa⁺ ma⁻jēen[!] ni⁺ jaa⁻ dsa⁻ hi⁻ dsoo^ʔ dsē[!] lä⁻ko^o- dsoo^ʔ dsē[!] j^{uu} hløø^ʔ oo⁺.

¹⁰ Ma' ga⁺lla⁺nää⁺ dsa⁻ he^ʔ cha⁺neh⁺ kih[!] j^{uu} hløø^ʔ, ga⁺jēy[!] ma⁻jä[!] go⁻te[~] kih[!] moz[~] kyaay[!] hi⁻ ma[!] dsaah[!] he^ʔ.

Ga⁺mi⁺jiih[!] Jesús jaa⁻ jo⁻ñ^{uu}h⁻ dsa⁻mē^ʔ hñi^ʔ

11 Ma⁻ngëë' he⁻ ja⁻, ga⁻he' Jesús jwë' ngoo' ta⁻ jee' jwii⁻ he⁻ chee⁻ Nain, kyaayh' discípulo kyaay' hi⁻ jwëë' jwërte dsa⁻ ga⁻jmeë' ko⁻jøh' kyaayh'.

12 Lä⁻ ma' ga⁻tëëy' chuu⁻ jwii⁻ ja⁻, ga⁻jeey' dsa⁻ hi⁻ ga⁻nää' ga⁻haa⁻ jaa⁻ hli⁻ hi⁻ ma' laa' jaa⁻ gyuu⁻ koo⁻ mëë' kyaa' jaa⁻ dsa⁻më' hni⁻. Hi⁻ jwëë' jwërte dsa⁻ hi⁻ chaa⁻ jee' ja⁻ ma' jmeë' ko⁻jøh' kyaayh'.

13 Ma' ga⁻jëë' Dsa⁻jøøh' jnän' dsa⁻më' he', ga⁻lä⁻ñih' dsëy' kiyh' mah' ga⁻siiyh':

—Ta⁻ hooh'.

14 Lä⁻chah' ja⁻ ngoo' Jesús chu⁻ kih' dsa⁻ hi⁻ ma' kye⁻ goo' mah' ga⁻sooyh'. He⁻ja⁻ ga⁻noo⁻ dsa⁻ hi⁻ ma' jää⁻ hli⁻ he'. Ja⁻ga' ga⁻jäh' Jesús siih' hli⁻ he':

—Chih⁻mäh', jnä' hlëëhn' hne⁻. Noo⁻.

15 Lä⁻chah' ja⁻, ga⁻gya⁻ chih⁻ hi⁻ ma' na⁻juu' he' mah' ga⁻løoy' hlëëyh'. Ja⁻ga' ga⁻jäh' Jesús siiyh' chooy':

—Hii⁻ la⁻ chih⁻ kyaah'.

16 Lä⁻jëë' ba' ga⁻lä⁻goh'. Ga⁻løoy' jmeey' juu⁻ kih' Dio, ma' jäyh':

—He⁻ ba' che⁻ jøøh' hi⁻ ngëë' juu' kih' Dio hi⁻ ma⁻ya⁻hëë' jee' jnän' la⁻.

Hi⁻ ma' jäyh' lä⁻la⁻ ka⁻läh':

—Ma⁻ja⁻ Dio kway⁻ be' kih' dsa⁻ kyaay'.

17 Ga⁻hi⁻ jwërte juu' kih' Jesús lä⁻kaa⁻ hwa' Judea kyaah' jwii⁻ he⁻ tääh' lä⁻ku' lä⁻jii' jee' ja⁻.

*Ga⁻chee' Jwaa⁻ dsa⁻ kyaay' na⁻hlëëyh' kyaah'
Jesús*

(Mt. 11:2-19)

18 Lă-jě̄ juu' la- ga-nuu' Jwaa- ga-jmeeh' discípulo kyaay'. He-ja- ga-těeyh' uu' discípulo.

19 Ga-cheey' kih' Jesús mah' na-ngiiy' juu' kiyh':

—¿Che' hne- he' hi- nøø' juu' jä- o che' jǎä' jnääh' jñah'?

20 Lă-koō- ma' ga-lla-nää' dsa- he' jee' ma' gya' Jesús, ga-siiyh':

—Jwaa- hi- ma' choo~ jmi- ma-cheey' jnääh' mah' ngii' jnääh' juu' kyah': “¿Che' hne- he' hi- nøø' juu' jä- o che' jǎä' jnääh' jñah'?”

21 Ja-ba' hor~ ja- ga-mi-hlää' Jesús jwěē' dsa-dsaah', dsa- hi- ma' jěē- wii' kih' na-ku' na-ngii' dsoo', dsa- hi- ma' kye- jmi-lle' hliih'. Hi- ga-näy' mi-né' jwěē' dsa-tuu'.

22 Ja-ga' ga-jeeh- Jesús juu' kih' hi- ga-chee' Jwaa- he', ga-siiyh':

—Go-nää' hnäh', mah' go-jmeeh' juu' kih' Jwaa- lä-jě̄ he- ma-nuuh- hnäh' hi- lä-jě̄ he- ma-jěeh- hnäh' la-. Hi- tuu' ma-jěey- ba', hi- jluuh' ma-ga-näay' ba', ma-hlää' ba' hi- ma' dsaah' dsoo' hmih' høø-, hi- gwii' ma-nuuy- ba', hi- ma-juu- ma-lä-jiiyh- ba', hi- hi- tä-ñee' ma-nuu- bih' ju'hměē'.

23 Llu' la' kih' hi- sa- jmee- to' dsē' kwaat~ kin- —ga-jäh' Jesús siiyh'.

24 Lă-koō- ma' ga-nää' discípulo kyaa' Jwaa- he', ga-løø' Jesús hlěeh- dsa- kih' Jwaa- mah' lä-dsooh- dsēy' ha- lä- ma-laay', ga-jäyh':

—¿Ha- lä- laä' hi- na-jěeh- hnäh' ma' na'nääh' hnäh' jee' oo- hwa' kii-? ¿Che' ma' laay' lä-koh' hma-tah- he- gwa-gyaa- lle'?

25 ¿Cher'mah' sa' laay' lä'ja- hi- na'jēēh' hnäh', ha- ba' lä' laay' ja-? ¿Che' ma' laa' jaa- dsa- ñuuh- hi- ma' kēh- hmih- llu'? Ñe' ba' jne', lä'jēē- hi- kēh- hmih- llu', hi- tääh' llu', hi- he' tääh' cha'neh' kih' rey ba'.

26 He- ja-, ¿hee- ba' laa' hi- na'jēēh' hnäh'? ¿Che' laa' jaa- hi- ngēē- juu' kih' Dio? Jnä' jwēēhn- hnäh' laay' ba'. Hi- ma' ra- he- laay' jøøh' ga' lä'koh' ga' jñah' hi- ma' ngēē- juu' kih' Dio.

27 Jēēh', Jwaa- he' hi- na- sii- kih' lä'la-:
Cheen- jaa- hi- dsa- kwa- juu' kin'.

Hi- he' dsoo' ta- cha'neh' mah' mi- lluy' jwē' kyah'.

28 Ma' ra- ju' dsoo' jwēēhn- hnäh'. Jee' kih' lä'jēē- hi- ga- lä' chaa- kih' dsa- mē', sa' chaa- hi- ngēē- juu' kih' Dio hi- jøøh' ga' lä'koh' ga' Jwaa- hi- ma' choo- jmi-. Pero hi- laa' mah' ga' kih' gyuuh' ya- jwi-, hi- he' jøøh' ga' lä'koh' ga' Jwaa-.

29 Lä'jēē- dsa- hi- ga- nuu' kih' Jwaa- lä'kye- hi- ma' koo' ku'sih- ga' jmee' dsoo' dsē' kih' Dio, ga- heeyh- saay- jmi- lä'koo- ga- jäh' Jwaa-.

30 Pero dsa- fariseo kyaah' dsa- hi- kyuu- ley ga' jmeey' ta' koo' ba' he- ma' jmee' Dio kiyh'. Sa' ga- lä' hnøoy' ma' saay- jmi-.

31 Mah' ga- jäh' Dsa- jøøh' jnän`:

—Jee' la- jwēēhn- hnäh' ha- lä- laa' dsa- hi- chaa- na'. Lä'la- ba' laay'.

32 Dsa- hi- chaa- na' chaayh- miih- lä'koh' chih- hi- tääh' je'hmooh' hi- tooh- miih' kyaah' dsa- kyaayh'. Jäyh': "Ma- juu' jnääh' su' he- jmee- jēē- hoh' hnäh' kyaah' luu' hma-ta- pero sa' ga- hiih' hnäh' ma' jmeeh' hnäh' ja'. Ma- hä' jnääh'

su⁻ he⁻ ti⁻meeh⁻ dsē[!], ni⁺ lä⁻ja⁻ sa⁺ ma⁻hooh[!] hnäh[~]”, jäh[!] chih⁻ siiyh⁺ dsa⁻kyaayh[!].

³³ Lā⁻ja⁻ ka⁻läh[!] jmee⁺ dsa⁻hi⁻ chaa⁻ na[!]. Jëeh[!], ja[!] Jwaa⁻ hi⁻ ga⁻kuh⁻ ga⁻h[!]h[!] miih⁻ go⁻te[!] mah[!] ga⁻jäh[!] dsa⁻kiyh[!]: “Kyey⁻ jmi⁻lle[!] h[!]h[!]h[!].”

³⁴ Lā⁻ja⁻ ka⁻läh[!], ja[!] Hi⁻ga⁻lëë[!]ngo[!] la⁻ hi⁻ kuh⁻h[!]h[!] na⁻tee[!] kih[!] mah[!] jäh[!] dsa⁻kiyh[!]: “Jlaay[!] ngëë[!], mah[!] lla⁻heeyh⁻ ka⁻läh[!]. Jwayh[!] kyaah[!] lä⁻jëë⁺ hi⁻ koo[!] ku⁻sih⁻, hi⁺ laay[!] ome⁻ kyaa[!] dsa⁻ wa⁻hi⁻ cha⁻hi⁻”, jäh[!] dsa⁻hi⁻ chaa⁻ na[!].

³⁵ Pero kyaah[!] he⁻ jmee⁺ Dio, lii⁻ llu[!] ba⁻ huu[!]dsē⁻ kiyh[!] —ga⁻jäh[!] Jesús.

Ga⁻kuh⁻ ga⁻h[!]h[!] Jesús cha⁻neh⁺ kih[!] Simón, jaa⁻ dsa⁻fariseo

³⁶ Ga⁻chuu[!] jaa⁻ fariseo kyaah[!] Jesús mah[!] dsooy[!] cha⁻neh⁺ kiyh[!], dsa⁻kuh⁺ dsa⁻hiyh⁺ kyaayh[!]. Lā⁻ ma[!] ga⁻hey[!] cha⁻neh⁺ kih[!] fariseo he[!], ga⁻gyay⁻ nē⁻ mes[!].

³⁷ Hi⁺ ja⁻ba⁻jee[!] jwii⁻ ja⁻, ma[!] chaa⁻ jaa⁻ dsa⁻mē[!] hi⁻ ma[!] kaah[~] wa⁻hi⁻ cha⁻hi⁻. Pero lä⁻koo⁻ ma[!] ga⁻nuuy[!] he⁻ gya[!] Jesús kuh⁻h[!]h[!] kyaah[!] fariseo he[!], he⁻ja⁻ ngooy[!] jee[!] ja⁻, ma[!] kyey⁻ koo⁻ sē[!] jmi⁻ mi⁻jwii⁻.

³⁸ Ga⁻llooy[!] hooyh[~] huu[!] ti[!] Jesús, lä⁻jiih[!] ga⁻lä⁻gyuh[!] ti[!] Jesús kyaah[!] jmi⁻ he⁻ ga⁻tuu⁻ mi⁻nēy[!]. Ga⁻mi⁻kiyh[!] kyaah[!] jñu⁻ lley[!]. Ja⁻ga⁻ ga⁻chuyh[!] ti[!] Jesús mah[!] ga⁻huuy[!] jmi⁻ mi⁻jwii⁻.

³⁹ Ma[!] ga⁻jëë[!] fariseo lä⁻koo⁻ jmee⁺ dsa⁻mē[!] he[!], ma[!] jmeey⁻ huu[!]dsē⁻: “Wa⁻ra⁻ jäh[!] kih[!] Jesús laa[!] jaa⁻ hi⁻ ngëë[~] juu[!] kih[!] Dio, lä⁻liiyh⁻ ha⁻ lä⁻ laa[!]

dsa-mě' hī- gya' chu-bē~ tiiy'. Che' sa' ñey-, he-
hlih' jmah' ba' jmee' dsa-mě' na-', ma' laay'.

40 Ja-ga' ga-jäh' Jesús siiyh':

—Cha- koo- mi'juu' he- jwëëhn~ hne-, Simón.

—Chih' jnä', Ta-jwoh' —ga-jäh' Simón.

41 Mah' ga-jäh' Jesús siiyh':

—Uu' dsa- ma' ää- kih' hī- cha- kuu'. Jaa- hī- he',
ma' ää- hña' hña-loo' kuu'. Hī- jñah' he' ma' ää-
to'lo'gya'.

42 Sa' ma' cha- he- kyaah' ma' mi-hmaah` dsa-
he'. Hih' dsa- cha- kuu' he' ga-jney' lä-ja- ba'
kwaat- kih' lä-uu'. Jäh' da' koo-. ¿Hii- jaa- jee'
lä-uu', hnäy' cha-ga'miih- dsa- cha- kuu' he'?

43 Ga-jäh' Simón:

—Go- laan- hī- ma' ää- cha-ga'miih- kuu' kiyh'.

—He- dsoo' na- kyah' —ga-jäh' Jesús.

44 Ja-ga' ga-jëeh- Jesús hñii', ga-jëey' dsa-mě'
he', mah' ga-siiyh' Simón:

—Jiih' da' neh' mah' jëë- dsa-mě' la-. Lä-koo-
ma-hen~ cha'neh' kyah', sa' ma-kwëeh' jnä' jmii-
he- ma' jñii' tiiñ-. Pero dsa-mě' la-, ma-huuy'
jmii- he- haa' mĩ'nëy' mah' ma-chey' kyaah' jñu-
lley'.

45 Hne- sa' ma-chuh' kin-. Pero dsa-mě' la-,
lä-jiih' ma' ga-hey' cha'neh' la-, sa' ma'tuy~ chuyh'
tiiñ-.

46 Sa' ma-huuh' aceit ka'llen-. Pero dsa-mě' la-,
ma-huuy' jmii- mi-jwii- ma-tiiñ-.

47 He-ja- jwëëhn~ hne-. Ma-ke- ma-jmeey'
cha-miih- dso'kye-, ma-na-che' ba', jëeh'
cha-miih- ma-lä-hnäy' jnä'. Pero jaa- hī- ma'

äǟ- miih̄-, miih̄- gō-tē ba' hnääy' h̄i- ma-jmee' jøh̄- dsë' kiyh'.

48 He- ja- ga-jäh' Jesús siih̄- dsa-më' he':

—Ma-na-che' ba' dso'kye- kyah'.

49 Jñah' h̄i- ma' na-teeh' kyaay', ga-løøy' ngiiy' juu' kih' dsa-kyaayh':

—¿Hee- laa' dsa- na-, che' lä-kye- dso'kye- kih' dsa- chey'?

50 Pero ga-jäh' Jesús siih̄- dsa-më' he':

—Kih' he- ma-lä-dsoo' hoh', ma-laah' hne- kih' dso'kye-. Gwaah- ba' hne- llu'.

8

Ma' chaa- dsa-më' h̄i- ma' jmee- ta'he' kih' Jesús

1 Ma-ngëe' he- ja-, ngoo' Jesús lä-kaa- jwii- kaah' jwii- mäh- na'kway- ju'hmëe', ga-hlëëyh' dsa- lä-koq- jää- Dio dsa- lä-hih' kih'. Hi- lä-jëe- gya-tuu' apóstole ma' jmee- ko-jøh' kyaayh'.

2 Hi- ma' jmee- ko-jøh' kyaah' Jesús ko-llaa' dsa-më' h̄i- ga-hwëëy- jmi-lle' hlih' kih', kyaah' h̄i- ma' dsaah' ka-läh'. Jee' kih' dsa-më' he' ma' hää' María h̄i- ma' tëëyh' Magdalena, h̄i- ma' jää- gyeë' jmi-lle' hlih'.

3 Ma' hää' Juana ka-läh', hi- ma' hää' më' Chusa. Chusa he' ma' kye- miih- ta' kih' Herode. Hi- ma' hää' Susana, kyaah' jwëë' ga' dsa-më' h̄i- ma' jmee- ta'he' kih' Jesús.

Juu' na-hmää' lä-koq- la' kih' dsa- h̄i- jñee- mi'ju- (Mt. 13:1-9; Mr. 4:1-9)

4 Jwëëʹ jwërte dsā hī yā nääʹ läʹkaā jeeʹ jwiī kihʹ, hī gā kuhʹ jeeʹ maʹ chehʹ Jesús. Hē jā gā s̄iiyh̄ kyaahʹ juuʹ nā hmääʹ lā:

5 —Jaā dsā ngooʹ gā j̄ñeē mī jū. Jeeʹ ngooyʹ j̄ñeeȳ mī jū jā, gā saaʹ miih̄ chaʹjwëʹ. Maʹ gā ngëëʹ dsā, gā heeʹ gā soyhʹ kihʹ mī jū jā, hī gā j̄ñaaʹ tā hī hëë̄ gyuūhʹ gā kuyh̄.

6 Jyohʹ mī jū gā saaʹ nēʹ gwaahʹ hē nøøʹ miih̄ nēʹ kuūʹ. Gāhyā baʹ mī jū jā, pero chaḥʹ baʹ gā läʹkī kihʹ hē sā gyuhʹ gwaahʹ jā.

7 Hī jyohʹ kā lähʹ mī jū gā saaʹ jeeʹ chaahʹ tooʹ. Gākwaāʹ gaʹ chaahʹ tooʹ jā, hē jā gā uū chaahʹ kihʹ jeeʹ nā tooʹ.

8 Hī jyohʹ mī jū jā, gā saaʹ jeeʹ laʹ hwaʹ jmahʹ, hē jā baʹ gā h̄iiʹ, gā kwaʹ h̄ñā looʹ mī läʹkoō chaahʹ.

Maʹ gā dsaaʹ juuʹ hē maʹ kwayʹ jā, gā hlëëyhʹ koō kī gaā, gā j̄äyhʹ:

—Hī hnøøʹ h̄eēh̄ juuʹ lā, waʹ h̄eeyh̄.

9 Hē jā gā ngiiʹ discipulo juuʹ kiyhʹ gā s̄iiyh̄:

—¿Heē hnøøʹ j̄äh̄ juuʹ nā hmääʹ hē mā kwahʹ nā?

10 Hē jā gā j̄äyhʹ:

—Hnähʹ baʹ nā ngēhʹ hnähʹ jwëʹ läʹkyuūh̄ hnähʹ hā läʹ j̄ääʹ Dio hnähʹ läʹhih̄ kihʹ, hē sā maʹ kyuūh̄ dsā j̄ääʹ. Pero hī j̄ñahʹ, hlëëhnʹ kyaahʹ juuʹ nā hmääʹ baʹ. Läʹjā, mā kē hē gaʹ j̄ëëȳ, sā läʹjnäʹ kiyhʹ. Hī mā kē nuuȳ, nī läʹjā sā läʹngëëȳ.

*Ga'jmeeh' Jesús juu' he- hnøø' jäh' juu' na-hmää'
kih' hi- na'jñee' mi'ju-*

(Mt. 13:18-23; Mr. 4:13-20)

11 'Lä-la- hnøø' jäh' juu' na-hmää' ja-. Mi'ju- ja-
la' kwaat~ juu' kih' Dio.

12 Hi- mi'ju- he- ga'saa' cha'jwë', la' kwaat~
dsa- hi- ga-nuu' juu' kih' Dio. Mah' चाह' ba'
gwa' hi-sa'llu' jñuuyh~ juu' he- ma-na-jnäá' neh'
tuh-dsëy'. Mah' sa' lä'heey' juu' kih' Dio hi- lä'ja-
sa- lääy' kih' dso'kye-.

13 Heh' mi'ju- he- ga'saa' në' gwaah' he- nøø'
miih- në' kuu'. Lä'ja- laa' dsa- hi- nuu- juu' kih'
Dio. Jëë- ba' dsëy' lä- ma' to-në' ga-nuuy'. Hi-
he' laa' lä'koo- he- sa' cha- jmoo' kih'. Heeyh-
ko-hwëë' juu' kih' Dio. Pero wa'ra- ja' he- wi' në'
kiyh', beey' Dio.

14 Heh' mi'ju- he- ga'saa' jee' kih' chaah' too' ja-,
lä'ja- laa' dsa- hi- nuu- juu' kih' Dio. Pero ma'
miih- lä'ja- ba' dsa-lä-øøy' kih' Dio. Kih' he- kye-
gyih' huu'dsë- lä'chay- kuu', hi- tih- dsëy' lä-jë- he-
cha- jmi-gyuu' la-. He-ja- ni- miih- sa' ga'jmää'
kiyh' heh' juu' he- ga-nuuy' ja-.

15 Pero mi'ju- he- ga'saa' hwa' llu', lä'ja- laa'
dsa- hi- nuu- lä'kaa- tuh-dsë', ngoo' bih' chooyh-
koo- hwëh- juu' he- ga-nuuy' ja-. He-ja- ba' ja-
jmeey' cha-miih- ta' llu' kih' he- kwëëh- dsëy'.

Juu' na-hmää' lä'koo- la' kih' wa'je-

(Mr. 4:21-25)

16 'Ni- jaa- sa' hi-h~ je- mah' jlëy' kyaah' koo-
kyaah', ni- sa' chiyh' neh' jii'. He- chiyh' jee' ñii'
ba' mah' lä'jnä' kih' lä-jëë- hi- dsa-taah' cha'neh'.

17 Lā-jē he na-hmäá, lloo koo jmií lä-jnä. Hi lä-jē he sa-jnä, la kwaat lä-jnä.

18 Kye da hnäh kwaat kih juu he nuuh hnäh. Jēh, lä-jē hi ngēē miih, hi he lä-ngēē cha-ga miih. Lä-jē hi jmee ngēē, lä-kye he ja-lla ba.

Øøh Jesús kyaah chooy'

(Mt. 12:46-50; Mr. 3:31-35)

19 Ga-lla-nää øøh Jesús kyaah chooy' jee ma kway juu. Pero sa ga-la ma-lla-nääy' chuh kiyh, kih he ma-tääh jwēē dsa.

20 Ga-he' ja hi na-jmeeh juu kiyh, ga-jäyh':
—Hi maa kyaah kyaah øøh tääh ka'hne, hnøøy' jēy' hne.

21 He ja ga-jēyh kih dsa he', ga-siyyh':
—Hi nuu juu kih Dio mah jmeey' he, hi he' ba-lla maa kyaan, hi he' ba-lla øøhn.

Ga-jmee Jesús hih kih lle' mah hii' tii'

(Mt. 8:23-27; Mr. 4:35-41)

22 Koo jmií ja, ga-he' Jesús neh koo na-moo' kyaah discípulo kyaay' mah' ga-siyyh':

—Wa haan ta hngaah ko-taa jmi-juuh la.

Mah' ga-nääy'.

23 Ta ko-jiih' ga-nääy' né' jmií ja, ga-gwii' Jesús. Ni juu' ga sa hii' ma' ja koo lle' tá' né' jmií ja. Ga-hii' goo jwēte kiyh he' ma hmääh' cha-jmií ja.

24 He ja ga-chaay' Jesús jee ma-na-gwiiy', ga-jäyh':

—Ta-jwoh, ta-jwoh. Ngoo' ga-juu' jne' jee' la.

Ma' ga'nooy-, ga'jmeey' hih+ ga'jä' tii' lle', hi' ga'jmeey' hih+ kih' jmi- ka-läh'. Lä'chah' ja- ga'jä' tii' go-te~.

²⁵ —Miih- go-te~ ma-lä-dsoo' hoh' hnäh' — ga'jah' Jesús siyh+ discipulo kyaay'.

Peer+ ga-lä'goyh+ hi' ga'jöö' dsayh+. Mah' ma' jäyh' siyh+ dsa-kyaayh':

—¿Hee- laa' dsa- na- he- liyh+ jmeey' hih+ kih' lle' hi' jmeey' hih+ kih' jmi-, hi' lä'ja- nuuh' kiyh' ka-läh'?

*Dsa- hi- ma' kye- jmi- lle' hlih' chee- Legión
(Mt. 8:28-34; Mr. 5:1-20)*

²⁶ Ja-ga' ga-lla-näy' jee' tääh' dsa- hi- chee- gadareno. Hwa' kih' hi- he' jä' ta- hngaah' jmi- kih' hwa' Galilea.

²⁷ Ma' ya-höö' Jesús neh+ na'moo' jee' la' cha'hoo' jmi- ja-, ja' jaa- dsa- hi- ma' chaa- jee' jwi- ja- ga' mi' jeey'. Ma-lä-hii' jøø+ jmi- lle' hlih' kiyh'. Sa- cha- hmih- ma' këyh-. Sa- ma' gyay' cha'neh+. Ma' gyay' jee' la' to-høø- kih' hlii' ba'.

²⁸ Lä-koo- ma' ga'jööy' Jesús, ga'hooyh' kii- mah' ga'jwäy' hñiiy' cha'në' Jesús, ga-hlööyh' ki-gaa-:

—¿Hee- hnooh- jmeeh' kin+, Jesús, Joo' Dio hi- gya' gyuuh'? Ta+ jmee- hñaa- hoh', ta+ jmeeh' jnä' —ga'jah' jmi- lle' hlih' he'.

²⁹ (Jööh', ma-ngöö' ma-jmee' Jesús hih+ kih' jmi- lle' hlih' he' jää', he- ya-hööy' kih' dsa- he'. Ma-lä-hii' heeh~ jmi- lle' hlih' he' wi'. Ma-ke+ ma' hñuu+ dsa- gooy- kyaah' caden~ hi' ma' gwëy~ tüy' kyaah' jwi' hma- he- hë'too-, he- ma' hnäy~ ba' ja-.

Hi⁺ ma⁺ jøø⁺ jmi⁻lle^ʔ hliih[!] kiyh[!] ta⁺ hwa[!] kii⁺ jee⁺ sa⁻
kwa⁺ ni⁻ miih⁻.)

³⁰ He⁻ ja⁻ ga⁺ ngii^ʔ Jesús juu[!] kiyh[!]:

—¿Hee⁻ cheeh⁻ hne⁻?

—Jwëë^ʔ chee⁻ jnääh[!] —ga⁻ jäh^ʔ jmi⁻lle^ʔ hliih[!] he^ʔ.

Ga⁻ jäh^ʔ lä⁻ ja⁻ kih[!] he⁻ ma⁺ laa[!] jwëë^ʔ jwërte dsa⁻
hlëeh[!] hi⁻ ma⁺ tääh^ʔ tuh⁻ dsë[!] dsa⁻ he^ʔ.

³¹ Ga⁻ chuuy^ʔ kyaah^ʔ Jesús mah[!] sa⁻ ma⁺ cheey[!]
cha^ʔ je⁻.

³² Moh^ʔ ja⁻ ma⁺ tääh^ʔ koo⁻ nää[!] ñe[!] ma⁺ kuh⁻
nuu⁻. He⁻ ja⁻ ga⁺ chuuy^ʔ jmi⁻lle^ʔ hliih[!] he^ʔ kyaah^ʔ
Jesús mah[!] kway[!] jwë[!] dsa⁻ taayh[!] kih[!] ñe[!] he^ʔ.
Ga⁻ kwa^ʔ ba^ʔ Jesús jwë[!].

³³ Ga⁻ hwëë⁻ jmi⁻lle^ʔ hliih[!] he^ʔ ga⁺ nääy[!] ga⁻ taayh[!]
tuh⁻ dsë[!] ñe[!]. Lä⁻ चाह^ʔ ja⁻ lä⁻ jëë⁺ ñe[!] he^ʔ ga⁻ kyuu[!].
Ma⁺ ga⁻ tëëy^ʔ koo⁻ lle^ʔ hwa[!], ko⁻ dsöö^ʔ jwë[!] ba^ʔ
ga⁻ saay[!] lä⁻ ga⁻ të^ʔ cha^ʔ jmi⁻ juu^h. Jee^ʔ ja⁻ ga⁻ juuy^ʔ
neh⁺ jmi⁻.

³⁴ Dsa⁻ hi⁻ ma⁺ tääh^ʔ hää[~] ñe[!] he^ʔ, ma⁺
ga⁻ jëëy[!] ga⁻ la[!] lä⁻ ja⁻, ga⁻ nääy[!] ko⁻ chih^ʔ cha⁻ hliiy⁺
na⁺ jmeeyh^ʔ juu[!] ta⁺ jee^ʔ jwii⁻ hi⁻ lä⁻ kaa⁻ kih[!] hi⁻ ma⁺
tääh^ʔ jee^ʔ nuu⁻ kih[!].

³⁵ He⁻ ja⁻ ga⁻ hwëë⁻ dsa⁻ na⁺ nää[!] na⁺ jëëy⁻ ha⁻
lä⁺ ga⁻ la[!]. Lä⁻ koo⁻ ma⁺ ga⁻ tëë^ʔ dsa⁻ chuh⁺ kih[!]
Jesús ga⁻ jëëy[!] dsa⁻ hi⁻ ga⁻ hwëë⁻ jmi⁻lle^ʔ hliih[!] kih[!]
he^ʔ. Ma⁺ gya[!] huu^ʔ ti^ʔ Jesús, ma⁻ kyeyh^ʔ hmi^h, hi⁻
ma⁻ jä[!] kiyh[!]. He⁻ ja⁻ ga⁻ lä⁻ goh⁺ lä⁻ jëë⁺ dsa⁻.

³⁶ Dsa⁻ hi⁻ ga⁻ jëë[!], ga⁻ jmeeyh[!] juu[!] ha⁻ lä⁻ ga⁻ la[!]
he⁻ ga⁻ hlaa^ʔ hi⁻ ma⁺ kye⁻ jmi⁻lle^ʔ hliih[!] he^ʔ.

³⁷ He⁻ ja⁻ lä⁻ jëë⁺ dsa⁻ gadareno ga⁻ chuuy^ʔ
kyaah^ʔ Jesús mah[!] wa^ʔ llaayh^ʔ kih[!] ta⁺ jee^ʔ jyoh^ʔ,

jëeh' ma' goyh' jwërte. He-ja- ga-he' Jesús neh' na'moo' ngaah' bih'.

38 Dsa- hi- ga-hwëë- jmi-llë' hlih' kih' he', ga-chuuy' kyaah' Jesús mah' ma' kway' jwë' ma' dsooy' kyaayh'. Pero Jesús ga-jmee' mada' kiyh', he- jäy' ba'. Ga-jäyh':

39 —Gwaah- cha'neh' kyah'. Go-jmeeh' juu' kih' dsa', ha- koo- sa' juuh- he- ma-jmee' Dio kyaah' hne-.

He-ja- ngaayh', ga-løøy' jmeeyh~ juu' lä-kaa- jee' jwi- ha- koh' sa' juuh- he- ga-jmee' Jesús kiyh'.

Jö-mii- Jairo kyaah' jaa- dsa-më' hi- ma' dsaah' (Mt. 9:18-26; Mr. 5:21-43)

40 Ma' ga-lloo' Jesús ta' hngaah' ko-taa-, peer- jwëë' dsa- ma' tääh' jääy~ he-ja- ga-heeh- dsih' lä-kaa- tuh-dsë'.

41 Jee' ja- ga-lloo' jaa- dsa-njuuh- hi- chee- Jairo hi- ma' laa' ta' kih' gwah'. Dsa- he' ga-juuh' jnëy' cha'në' Jesús, ga-chuuy' kyaah' mah' dsooy' cha'neh' kiyh'.

42 Ma' chaa- jaa- jö-miiy- hi- ma' laa' gyuu- koo- mëe' kyaay'. Chih-më' he' ma' hää' koo- gya-tö' ji-ñe-. Hi- he' na- kyaä' ngoo' ga-juu'.

Jee' hää' Jesús jwë' ngoo' kyaah' Jairo, peer- na-lää~ na-jlëë~ bih' dsa-, jëeh' jwëë' jwërte dsa- hi- ga-nää' kyaayh'.

43 Jee' kih' dsa- he' ma' hää' jaa- dsa-më' hi- ma-hya- gya-tö' ji-ñe- dsaah' dsoo' kih'. Dsa-më' he' ga-milla- lä-jë- go-te' he- ma' cha- kiyh',

ga^hheey¹ kyaah¹ tē⁺mē[~]. Pero ni⁺ jaa⁻ tē⁺mē[~] sa⁺
ga^hlih¹ ma⁺jmeey¹ mē[~] kiyh¹.

44 Ga⁻llooy¹ ta⁺ ka⁺luu¹ Jesús mah¹ ga⁻su¹ miih⁻
cha⁺gooy⁻ cha⁺hoo¹ sa^hhmiih⁻ kiyh¹. Lā⁺chah¹ ja⁻
ga^hhna¹ he⁻ ma⁺jēy[~] dsoo¹ kiyh¹.

45 He⁻ja⁻ ga⁺jāh¹ Jesús:

—¿Hii⁻ na⁻ hi⁻ ma⁻su¹ cha⁺hoo¹ sa^hhmiih⁻ kin⁺?

Pero ni⁺ jaa⁻ sa⁺ ga⁻bāāh⁻ hñii¹. He⁻ja⁻ ga⁺jāh¹
Pee¹ kyaah¹ lā⁺jēē⁺ dsa⁻kyaayh¹:

—Ta⁻jwoh¹, jwēē¹ dsa⁻ hi⁻ dsa⁻kya⁻ dsa⁻jnaah¹
hne⁻ mah¹ jwah¹: “¿Hii⁻ na⁻ ma⁻su¹ cha⁺hoo¹
sa^hhmiih⁻ kin⁺?”

46 He⁻ja⁻ ga⁺jāh¹ Jesús:

—Chaa⁻ jaa⁻ hi⁻ ma⁻su¹ sa^hhmiih⁻ kin⁺. Jēēh¹
ma⁻lā⁻liihn⁻ heh¹ be¹ kin⁺ ma⁻mi⁻hlāā¹ jaa⁻ dsa⁻.

47 Ma⁺ ga⁻lā⁻jnāā¹ dsa⁻mē¹ he¹, goh⁻ bih¹ ngooy¹
na⁺juuyh¹ jnēy¹ cha⁺nē¹ Jesús. Ga⁺jmeeyh¹ juu¹
cha⁺nē¹ lā⁺jēē⁺ dsa⁻, he⁻ kih¹ ja⁻ he⁻ ga⁺tēēy¹
cha⁺hoo¹ hmiih⁻ kih¹ Jesús. Hi⁺ ga⁺jmeeyh¹ juu¹ he⁻
ga⁺jā¹ kiyh¹ lā⁻chah¹ ja⁻.

48 He⁻ja⁻ ga⁺jāh¹ Jesús siiyh⁺:

—Ma⁻hlaah¹ ba¹ hne⁻ he⁻ ma⁺dsaah¹, lā⁺llu¹ he⁻
ma⁻lā⁻dsoo¹ hoh¹. Gwaah⁻ ba¹ hne⁻ kyah¹ lā⁻kaa⁻
tuh⁻hoh¹.

49 Lā⁺ ma⁻chey¹ ba¹ Jesús hlēēh⁺, ma⁺ ga⁻lloo¹
jaa⁻ moz[~] kyaā¹ hi⁻ ma⁺ lāā¹ ta⁺ kih¹ gwah¹, mah¹
ga⁺jmeeyh¹ juu¹ kih¹ Jairo, ga⁻siiyh⁺:

—Ma⁻juu⁺ ba¹ gyuu⁺ mē¹ kyaah¹. Mo⁺to⁺ kwa⁻ ga⁻
ta⁺kih¹ Ta⁻jwoh¹ na⁻.

50 Ma⁺ ga⁻nuu¹ Jesús juu¹ he⁻ ma⁻kye⁻ dsa⁻ he¹,
ga⁻siiyh⁺ Jairo:

—Ta⁺ ka⁻ hu^udsē⁻. Jmee' dsoo' hoh' ba'. Mah' jëeh' lä⁻jiih' ba' chih⁻më' kyaah'.

51 Ma' ga⁺he' Jesús cha'neh⁺ kih' Jairo, sa⁺ ga⁻kway' jwë' ma' dsa⁻taah⁻ jñah' dsa⁻. Ma⁻la⁺ Pee' kyaah' Jacobo kyaah' Jwaa⁻ hi⁺ kyaah' cho'jmii⁻ chih⁻më' hi⁻ ma⁻na⁻juu' he' ba' ga⁻taah⁻.

52 Ga⁻lä⁻jëë⁺ ba' hi⁻ tääh' jee' ja⁻ ma' ki⁻hoo^h kih' chih⁻më' he'. He⁻ja⁻ ga⁻jäh' Jesús siiyh⁺:

—Ta⁺ hoo^h hnäh'. Chih⁻më' na⁻ sa⁺ na⁻juuy', he⁻ na⁻gwiiy⁻ ba' na⁻.

53 Ga⁻mi⁻kwah' ba' dsa⁻ kih' Jesús ma' ga⁻nuuy' juu' ja⁻. Jëeh', ñe⁻ bih' he⁻ ma' na⁻juu' go⁻te[~] ba' chih⁻më' he'.

54 Mah' ga⁻söoh' Jesús goo⁻ chih⁻më' he', ga⁻hlëeyh' ki⁻gaa⁻, ga⁻jäyh':

—Chih⁻më', noo⁻.

55 He⁻ja⁻ joh' ka⁻läh' jmi⁻lle' kiyh'. Lä⁻chah' ja⁻ ga⁻lä⁻jiiyh', mah' ga⁻nooy⁻. Ja⁻ga' ga⁻jmee' Jesús mada⁻kwëeyh' he' kuyh⁻.

56 Peer⁻ ga⁻jëë' dsah⁻ cho'jmii⁻ chih⁻më' he'. Hi⁻ ga⁻jmee' Jesús mada⁻ mah' sa⁺ kooyh' juu' kyaah' ni⁻ jaa⁻ he' ga⁻la⁺ lä⁻ja⁻.

9

*Ga⁻chee' Jesús lä⁻jëë⁺ gya⁻tuu' na'kwa⁻ juu'
(Mt. 10:5-15; Mr. 6:7-13)*

1 Ga⁻jøöh⁻ Jesús lä⁻jëë⁺ discípulo kyaay', ga⁻kwëeyh' be' mah' jmeey' hih' hwëë⁺ hi⁻sa'llu' hi⁻ jmeeh⁺ dsa⁻ hi⁺ ga⁻kwëeyh' be' mah' mi⁻hlääy' dsa⁻dsaah'.

2 Ga⁺cheey⁺ mah⁺ dsa⁻kway⁺ juu⁺ ha⁻ lä⁺ jää⁻
Dio dsa⁻ lä⁻hih⁺ kih⁺, hi⁺ lä⁻kye⁻ he⁻ mi⁻hlääy⁺
dsa⁻dsaah⁺.

3 Ga⁻jäh⁺ Jesús siih⁺ lä⁻jëë⁺:

—Ta⁻ ka⁻ hnäh⁺ ni⁺ miih⁻ kih⁺ cha⁺jwë⁺. Ta⁻ ka⁻
hnäh⁺ hma⁻hu⁻, ta⁻ ka⁻ hnäh⁺ hmih⁻tuh⁻, ta⁻ ka⁻
hnäh⁺ he⁻ñi⁺h⁻, ni⁺ kuu⁺, ni⁺ ta⁻ ka⁻ hnäh⁺ jyoh⁺ lëë⁻
hmih⁻ kyah⁺ hnäh⁺.

4 Wa⁺ he⁻ cha⁻ he⁻ hne⁺ jee⁺ lla⁻nää⁺ hnäh⁺, ja⁻
go⁻taah⁺ hnäh⁺ ha⁻ koo⁻ jiih⁺ lä⁻hëeh⁺ hnäh⁺ jee⁺ ja⁻.

5 Cher⁺mah⁺ cha⁻ koo⁻ jee⁺ jwii⁻ jee⁺ sa⁻ heeyh⁺
hnäh⁺, ja⁻ hwëëh⁻ hnäh⁺ go⁻te⁻ jee⁺ ja⁻. Ja⁻ hlah⁺
hnäh⁺ wa⁻hløø⁻ he⁻ na⁻beh⁻ tiih⁺ hnäh⁺ mah⁺ jmee⁺
lii⁻ he⁻ ma⁻la⁻ kwaat⁻ kih⁺ bih⁺ ja⁻ —ga⁻jäh⁺ Jesús
siyh⁺ discipulo kyaay⁺.

6 Ja⁻ga⁺ ga⁺taayh⁺ jwë⁺, ga⁺nääy⁺ lä⁻koo⁻ lä⁻koo⁻
jwii⁻ kway⁺ ju⁺hmëë⁺ kih⁺ Dio, ma⁻la⁻ mi⁻hlääy⁺
dsa⁻dsaah⁺ lä⁻kaa⁻ jee⁺ ga⁻nääy⁺.

*Herode ga⁺jmeë⁺ huu⁺dsë⁻ he⁻ ma⁻lä⁻jiih⁺ Jwaa⁻
(Mt. 14:1-12; Mr. 6:14-29)*

7 Herode hi⁻ ma⁺ laa⁺ lle⁺moh⁺, ga⁺nuu⁺ lä⁻jëë⁺ he⁻
ma⁺ jmeë⁺ Jesús. Sa⁻ ñey⁻ he⁻ huu⁺dsë⁻ ma⁺ jmeey⁺,
jëëh⁺ ko⁻llaa⁺ ma⁺ jäh⁺ Jwaa⁻ ba⁺ he⁺ hi⁻ ma⁻lä⁻jiih⁺.

8 Hi⁻ jñah⁺ koo⁻ nää⁺ ma⁺ jäyh⁺: “Elía ba⁺ oo⁺
hi⁻ ma⁻hñaa⁺.” Hi⁻ jñah⁺ ga⁺ ma⁺ jäh⁺: “Go⁻ laa⁺
jaa⁻ hi⁻ ga⁻ngëë⁺ juu⁺ kih⁺ Dio llo⁺joo⁺ ba⁺ na⁻ hi⁻
ma⁻lä⁻jiih⁺.”

9 He⁻ja⁻ ga⁺jmeë⁺ Herode huu⁺dsë⁻:

—¿Ha⁻ lä⁻ja⁻? ¿Ja⁺ jnä⁺ ga⁺jmeen⁺ mada⁻ he⁻
ga⁻ku⁻ dsa⁻ lle⁺ Jwaa⁻? ¿Hi⁺ ba⁺ na⁻, hi⁻ nuun⁺ kih⁺
jmeey⁺ ja⁻ koo⁻ në⁺ he⁻ juh⁻ ga⁻?

Hi⁺ ma' hnøøy¹ ma' dsa⁻ jëëy⁺.

Ga⁻ ääh⁻ Jesús hña⁺ mil dsa⁻ ñuu^h⁻
(Mt. 14:13-21; Mr. 6:30-44; Jn. 6:1-14)

¹⁰ Ma' ga⁻ lla⁻ nää⁻ lä⁻ jëë⁻ apóstole he⁺, ga⁻ jmeeyh¹ juu¹ kih¹ Jesús lä⁻ jë⁻ he⁻ ga⁻ jmeey⁺. Ja⁻ ga⁻ ga⁻ jääy¹ kah⁺ apóstole, ga⁻ nääy¹ ta⁻ hwa¹ kii⁻ jäh⁻ jee⁺ jwii⁻ he⁻ chee⁻ Betsaida.

¹¹ Pero ma' ga⁻ lä⁻ liih⁻ dsa⁻, ga⁻ nääy¹ chaay¹ kaah⁻ kiyh¹. Ga⁻ heeh⁻ bih¹ dsa⁻ he⁺. Mah¹ ga⁻ løøy¹ hlëëyh⁻ ha⁻ lä⁻ jää⁻ Dio dsa⁻ lä⁻ hih⁻ kih¹. Hi⁻ ga⁻ mi⁻ hlääy¹ lä⁻ jëë⁻ hi⁻ ma' dsaah⁺.

¹² Lä⁻ koo⁻ ma' ngoo¹ ga⁻ hloo¹ jmi⁺ ja⁻, lä⁻ jëë⁻ gya⁻ tuu⁺ discípulo ga⁻ ya⁻ jäh⁻ kih¹ Jesús mah¹ ga⁻ siiyh⁻:

—Chiih⁺ dsa⁻ na⁻ wa⁻ lla⁻ nääy¹ lä⁻ kaa⁻ jee⁺ jwii⁻ mäh⁻ hi⁻ lä⁻ kaa⁻ jee⁺ nuu⁻ jee⁺ tääh⁺ dsa⁻ lä⁻ ku⁻ lä⁻ jii¹ la⁻. Wa⁻ lla⁻ hnøøy¹ he⁻ kuyh⁻ hi⁻ lä⁻ kye⁻ jee⁺ jäy¹. Jëeh⁺, hwa¹ kii⁻ jmah¹ ba⁻ la⁻ jee⁺ tøøhn¹ la⁻.

¹³ Mah¹ ga⁻ jäh⁺ siiyh⁻ discípulo kyaay¹:

—Hnä⁺ ba⁻ kwëëyh⁻ he⁻ kuyh⁻.

Mah¹ ga⁻ jäh⁺ siiyh⁻ Jesús:

—Kye⁺ jnääh¹ ma⁻ la⁻ hña⁺ he⁻ ñiih⁻ ba⁻ kyaah⁺ uu⁻ hmooh⁻. ¿Che⁺ dsa⁻ nøø¹ jnääh¹ dsa⁻ lä⁻ jnääh¹ he⁻ kuh⁻ dsa⁻ na⁻?

¹⁴ Koo⁻ hña⁺ mil ma' tee¹ dsa⁻ ñuu^h⁻ hi⁻ ma' tääh⁺ jee⁺ ja⁻. He⁻ ja⁻ ga⁻ siiyh⁻ lä⁻ jëë⁻ discípulo kyaay¹:

—Jmee⁺ hnäh⁺ mada⁻ mah¹ dsa⁻ taah⁻ dsa⁻ ma⁻ kih⁻ kih¹, ma⁻ to⁻ lo⁻ gya⁺ lä⁻ koo⁻ nää¹.

¹⁵ Lä⁻ ja⁻ ga⁻ jmee⁺ discípulo. Ga⁻ jmeey⁺ mada⁻ ga⁻ taah⁻ dsa⁻ hwa¹.

16 Ja-ga' ga-ka' Jesús lä-jë' hña' he'ñiit- ja-, kyaah' lä-uu' hmooh- he', ga-jëy' ta' gyuuh' mah' ga-kway' ti'hmaah' kih' Dio. Ja-ga' ga-llaay' mah' ga-kwëyih' discípulo kyaay' na'llay- cha'në' lä-jë' dsa-.

17 Ga-lä-jëë' ba' dsa- ga-kuh- lä-jiit' ga-këë'. Ma-la' ma-kuh- lä-jëë' dsa-, ga-kah' gya-to' sa'miit- jwi' he' ga-chaa' ja-.

Ga-jäh' Pee' Jesús he' laa' Cristo

(Mt. 16:13-19; Mr. 8:27-29)

18 Koo- hä' ma' gya' Jesús ngiiy' kiyh' kih' Dio jee' sa' chaa- dsa-. Ma-la' discípulo ba' ma' tääh' kyaayh' jee' ja-. He-ja- ga-ngii' Jesús juu' kiyh':

—¿Ha- lä' jäh' dsa- kin', hi- jnä' laay'?

19 —Ko-lla' dsa- jäh', Jwaa- hi- ma' choo- jmiit- ba' hne-. Jñah' jäh', Elía ba' hne-. Jñah' ko-lla' jäh', hne- laah' jaa- hi- ga-ngëë' juu' kih' Dio llo'joo' hi- ma-lä-jiit' —ga-jäh' discípulo kyaay'.

20 Mah' ga-jäh' Jesús siiyh':

—¿Ha- ga- hnäh' na-, hee- jawah' hnäh' kin', hi- ba' jnä' laah' hnäh'?

He-ja- ga-jäh' Pee' siiyh':

—Hne- he' Cristo hi- ga-cheë' Dio.

Ga-mi'jnää' Jesús juu' he- juuy'

(Mt. 16:20-28; Mr. 8:30-9:1)

21 Pero ga-taah- Jesús juu' discípulo kyaay' mah' sa' kooyh' juu' ja- kyaah' ni' jaa-.

22 Hi- ga-jäh' Jesús siiyh' discípulo kyaay':

—Jmee- biit' kih' Hi- ga-lëë' ngo' la- jëë' cha-miit- wii'. Hi- dsa-gyuuh' sa' lä-hnä' dsih', lä-ja- dsa-kaah' kya' jmi-dsa-, kyaah' ta-jwoh' kya'

ley sa⁺ lä⁻hnää⁺ dsih^ʔ. Hi⁺ jmee⁺ bii⁺ kiyh⁺ juuy^ʔ
mah⁺ lä⁻jiiyh^ʔ ka⁻läh^ʔ ga⁺ ma⁻hya⁻ hnē⁻ jmi⁺.

23 Ja⁻ga⁻ ga⁻siiyh⁺ lä⁻jēē⁺ dsa⁻:

—Cher⁺mah⁺ hi⁻ hnø⁺ jā⁻ kyaah⁺ jnä^ʔ, sa⁺ wa⁻
jmääy⁺ hñiiy^ʔ kwaat[~], wa⁻ jāäy⁺ cru⁻ kyaay⁺ koo⁻
jmi⁺ koo⁻ jmi⁺ mah⁺ wa⁻ jmeey^ʔ ko⁻jøh^ʔ kyaah⁺ jnä^ʔ.

24 Jēeh^ʔ, lä⁻jēē⁺ hi⁻ hää[~] hñii⁺ mah⁺ sa⁺ juuy^ʔ, hi⁻
he⁻ juu⁺ ba⁻. Pero lä⁻jēē⁺ hi⁻ kwaa[~] hñii⁺ juu^ʔ kwaat[~]
kin⁺, hi⁻ he⁻ ba⁻ lää^ʔ.

25 ¿Hee⁻ ya⁻jøø⁻ ka⁺ dsa⁺ ma⁻ke⁺ ga⁻liyh⁺ lä⁻jē⁺ he⁻
cha⁻ jmi⁻ gyuu⁺ la⁻ mah⁺ wa⁻ra⁻ ga⁻juuy⁺, sa⁺ tēēyh⁺
kih⁺ Dio? ¿Hee⁻ jmää⁺ kiyh⁺ cher⁺mah⁺ ga⁻heey⁺
hñiiy^ʔ?

26 Cher⁺mah⁺ hi⁻ jmee⁺ na⁻hiih⁺ kin⁺ o kyaah⁺ juu⁺
kin⁺, ja⁻ba⁻ lä⁻ja⁻ jmee⁺ na⁻hiih⁺ Hi⁻ga⁻lēē⁺ngo⁺ la⁻
kyaayh⁺, wa⁻ra⁻ jayh⁺ ka⁻läh^ʔ jee⁻je⁻ jih⁺gyeh⁺ kiyh⁺,
ja⁻ba⁻ kyaah⁺ je⁻ kih⁺ Tää⁺, hi⁻ kih⁺ lä⁻jēē⁺ ángele hi⁻
na⁻jngēē⁺ kyaay⁺.

27 Pero ju⁻dsoo⁻ jwahn⁺, chaa⁻ ko⁻llaq⁺ dsa⁻ hi⁻
tääh⁺ jee⁻ la⁻, sa⁺ juuy^ʔ jāä⁺ sa⁺ ga⁻ ma⁻jēēy⁺ ha⁻ lä⁻
la⁺ be⁻ kih⁺ Dio hi⁻ jmee⁺ hih⁺.

Ga⁻lä⁻sēē⁺ Jesús to⁻lo⁺ nē⁻ ko⁻llaq⁺ discípulo

(Mt. 17:1-8; Mr. 9:2-8)

28 Ma⁻ngēē^ʔ ga⁻ koo⁻ jñaa⁺ jmi⁺ he⁻ ga⁻hlēēyh^ʔ
juu⁺ ja⁻, ga⁻wii⁺ Jesús koo⁻ moh^ʔ na⁻ngiiy^ʔ kiyh⁺
kih⁺ Dio ko⁻jøh^ʔ kyaah⁺ Pee⁺ kyaah⁺ Jwaa⁻ kyaah⁺
Jacobo.

29 Ta⁻ko⁻jiih⁺ ma⁻ ngiiy⁺ kiyh⁺ kih⁺ Dio, ga⁻lä⁻sii⁺
mo⁻nēy⁺. Hmiih⁻ kiyh⁺ ga⁻la⁺ tø⁻jlēē⁻ ñih⁺.

30 Ga⁻lä⁻jnää^ʔ uu⁺ dsa⁻ñuu⁻ hi⁻ ma⁻lla⁺ juu⁺
kyaayh⁺. Jaa⁻ he⁻ Moisé, hi⁻ jaa⁻ he⁻ Elía,

31 hi- ga-lä-jnäá' jee' jnä' jih'gyeh' ja-. Ma hlëeyh' ha- lä- ya-hëë' Jesús jmi-gyuu' la-, he- lä-te' jee' jwii- Jerusalén ba' ja-.

32 Pee' kyaah' hi- ma' jmee- ko-jøh' kyaayh' jee' ja-, ma-ke- lä-gwiiy' ma' kwayt' be'. Ga-jëë' bih' ha- koo- sa- jøøh' Jesús hää' jee' kih' lä-uu' dsa-he'.

33 Lä-koo- ma' ngoo' ga-lä-øø' dsa- he', ga-jäh' Pee' siiyh' Jesús:

—Ta-jwoh', he- ba' che- llu' he- tøøh' jne' ko-jøh' jee' la-. Jmee' jnääh' hnë- hne' kyaah' moo-, koo- kyah', koo- kih' Moisé, hi- koo- kih' Elía.

Pero sa- ma' ñe- Pee' he- ja- ma' hlëeh'.

34 Hlëeh' gyih' lä-ja-, ma' ga-jyoo' koo- jniif' he- ga-läay- lä-jëëy'. Ma' ga-jëë' Pee' kyaah' dsa-kyaayh' na-läay- jniif' ja-, ja' ga-lä-goyh'.

35 Jee' jniif' ja- ga-hlëeh' koo- juu' he- jäh' lä-la-:

—Hi- la- na- gyuu- kyaan- hi- hnaan-. Nuuh- hnäh' kiyh'.

36 Ma-ngëë' ma-hlëeyh' lä-ja-, ga-jä' hñiif' Jesús. Pero discípulo kyaay' sa- ga-kooh' ni- miih- juu' kyaah' ni- jaa-, ga-lä-hii' miih- ga-hmäy' lä-jë- he- ga-jëëy' ja-.

Ga-mi-hlää' Jesús jaa- chih- hi- ma' kye- jmi-lle' hläh'

(Mt. 17:14-21; Mr. 9:14-29)

37 Ma' ga-jnä' jyoh' jmiif', ga-jñäay' moh' jee' ma' täayh' ja-. Jwëë' jwërte dsa- ya-nää' ga-mi-jëëy' Jesús.

38 Jee' kih' dsa- he' ma' hää' jaa- dsa-ñuu- hi- ga-hlëeh' ki-gaa-, ma' jäyh':

—Ta-jwoh¹, chuun¹ kyaah¹ hne⁻. Jëë⁻ da⁻ chih⁻ ñuuh⁻ kyaan⁻ la⁻, hi⁻ laa¹ gyuu⁻ koo⁻ meë⁻ kyaan⁻.

³⁹ Lä⁻ la⁻ jmee⁻ jmi⁻ lle¹ hlih¹ kiyh¹. Sooyh⁻ kiyh¹ mah¹ jmeey⁻ hooyh⁻ jee⁻ ki⁻ bääy⁻. Jmeey⁻ hwëë⁻ peh⁻ hooy⁻. Ma⁻ hwaay⁻ go⁻ te¹, ja⁻ ga⁻ tu⁻ jmi⁻ lle¹ hlih¹ he⁻ kiyh¹.

⁴⁰ Ma⁻ chuun¹ kyaah¹ discípulo kyaah¹ mah¹ ma⁻ lleey⁻ jmi⁻ lle¹ hlih¹ he⁻ pero sa⁻ ma⁻ liyh⁻ —ga⁻ jah⁻ jmi⁻ chih⁻ he⁻.

⁴¹ Mah¹ ga⁻ jeeh⁻ Jesús juu¹ kiyh¹:

—;He⁻ ba⁻ che⁻ hweh⁻ hoh⁻ hnäh⁻ dsa⁻ chaä⁻ na¹! Sa⁻ hii⁻ lä⁻ dsoo⁻ hoh⁻ hnäh⁻ kwee⁻. ¿Lih⁻ ba⁻ laa⁻ he⁻ gyan⁻ kyaah⁻ hnäh⁻? Mo⁻ so⁻ lä⁻ be⁻ dsën⁻ gya⁻ ga⁻ jnä⁻ kyaah⁻ hnäh⁻. Ya⁻ jää⁻ da⁻ chih⁻ na⁻ ta⁻ la⁻.

⁴² Lä⁻ koo⁻ ma⁻ ngoo⁻ ya⁻ jah⁻ chih⁻ he⁻ kih⁻ Jesús, jmi⁻ lle¹ hlih¹ he⁻ ga⁻ jwääy⁻ hwa⁻ mah¹ ga⁻ ki⁻ ga⁻ bääy⁻ wi⁻ jwërte. Pero ga⁻ juuh⁻ Jesús kih⁻ jmi⁻ lle¹ hlih¹ mah¹ ga⁻ mi⁻ hlääy⁻ chih⁻ he⁻. Ja⁻ ga⁻ ga⁻ ngëëy⁻ chih⁻ he⁻ kih⁻ jmi⁻ y⁻.

⁴³ Ga⁻ lä⁻ jëë⁻ ba⁻ ga⁻ lä⁻ dsaä⁻ dsë⁻ ha⁻ koh⁻ sa⁻ jøøh⁻ laa⁻ Dio.

*Ga⁻ mi⁻ jnää⁻ Jesús juu¹ jee⁻ ga⁻ tē⁻ to¹ jiih⁻ he⁻ juuy⁻
(Mt. 17:22-23; Mr. 9:30-32)*

Ta⁻ ko⁻ jiih⁻ tääh⁻ jëë⁻ dsayh⁻ kih⁻ lä⁻ jë⁻ he⁻ ga⁻ jmee⁻ Jesús ja⁻, ga⁻ jäh⁻ siyh⁻ discípulo kyaay⁻:

⁴⁴ —Wa⁻ lä⁻ ngëeh⁻ hnäh⁻ kwee⁻ juu¹ la⁻. Hi⁻ ga⁻ lëë⁻ ngo⁻ la⁻, lloo⁻ koo⁻ jmi⁻ ngëë⁻ dsih⁻ goo⁻ jñah⁻ dsa⁻.

⁴⁵ Pero discípulo kyaay⁻ sa⁻ ga⁻ lä⁻ ngëë⁻ juu¹ ja⁻. Ma⁻ na⁻ jlë⁻ hu⁻ dsë⁻ kiyh⁻ he⁻ ja⁻ sa⁻ ga⁻ lä⁻ ngëëy⁻.

Hi⁺ ma' goyh⁺ ma' ngiiy⁺ juu⁺ kih⁺ Jesús he⁻ hnøø⁺
jäh⁺ juu⁺ ja⁻.

Hii⁻ na⁻ lee' jøøh' jee' jmee⁻ Dio hih⁺
(Mt. 18:1-5; Mr. 9:33-37)

⁴⁶ Discípulo kyaay⁺ ga⁻taah⁻ ga⁻ti⁻ ga⁻choo⁺ juu⁺
hii⁻ jaa⁻ jee' lä⁻jëë⁺ leey⁺ jøøh' kih⁺ dsa⁻kyaayh⁺.

⁴⁷ Pero ga⁻lä⁻kyuu^h Jesús hu^hdsë⁻ he⁻ ma'
jmeey⁺. He⁻ja⁻ ga⁻tëeyh⁺ jaa⁻ gyuu⁻ mah⁺
ga⁻cheeyh⁻ koo⁺ kiyh⁺.

⁴⁸ He⁻ja⁻ ga⁻siyh⁺:

—Hii⁻ jmee⁺ he' kih⁺ gyuu⁻ la⁻ kwaan[~] kin⁺, jnä⁺
he' hii⁻ jmäy[~] he'. Hi⁺ hii⁻ jmää[~] jnä⁺ he', jmeey⁺ he'
kih⁺ hii⁻ ga⁻chee⁺ jnä⁺. Jëeh⁺, hii⁻ mäh⁺ ga' jee' kyah⁺
hnäh⁺, hii⁻ he' ba' hii⁻ jøøh⁺.

⁴⁹ Ja⁻ga' ga⁻jäh⁺ Jwaa⁻:

—Ta⁻jwoh⁺, ma⁻jëë⁺ jnääh⁺ jaa⁻ hii⁻ hwëë⁻
jmi⁻lle⁺ hliih⁺ lä⁻hih⁺ kyah⁺, he⁻ja⁻ ga⁻ha' jnääh⁺
kiyh⁺, jëeh⁺ sa⁻ngëy⁺ kyaah⁺ jnääh⁺.

⁵⁰ He⁻ja⁻ ga⁻jäh⁺ Jesús siyh⁺:

—Ta⁺ ha⁻ hnäh⁺ kiyh⁺. Jëeh⁺, lä⁻jëë⁺ hii⁻ sa⁻
na⁻høøh⁺ jnän⁻, dsa⁻kyaah⁺ ba' jne' he'.

Ga⁺juuh⁺ Jesús kih⁺ Jacobo kyaah⁺ Jwaa⁻

⁵¹ Ma' ngoo⁺ ya⁻jäh⁺ jmi⁺ dsaah⁺ Jesús gyuu^h,
he⁻ja⁻ koo⁻ hä' ba' ma⁻lla' dsëy⁺ ngooy⁺ ta⁻
Jerusalén.

⁵² Ga⁻cheey⁺ dsa⁻ hii⁻ ga⁻nää⁺ jää⁺ kiyh⁺ ta⁻ hwa⁺
kih⁺ dsa⁻ samaritano. Jee' ja⁻ ga⁻taayh⁻ koo⁻ jee'
jwii⁻ ngiiy⁺ ha⁻ jee' ma' jäy⁺.

⁵³ Pero sa⁻ ga⁻hii⁺ dsa⁻ samaritano ma' heeyh⁺.
Jëeh⁺, ma' jmeey⁺ kwaan[~] he⁻ dsoo⁺ Jesús ta⁻
Jerusalén ba'.

54 Ma' ga⁻nuu' Jacobo kyaah' Jwaa⁻ juu' ja⁻, ga⁻jäyh':

—Dsa⁻jøøh' kyaan⁺, ¿che' hnooh⁻ ngii' jnääh' he⁻ jyoo' je⁻ gyuu^h' mah' mi⁻llaa⁺ dsa⁻ hi⁻ chaa⁻ jwii⁻ oo⁺, lä⁻koø⁻ ga⁻jmee' Elía?

55 He⁻ja⁻ ga⁻jeeh⁻ Jesús hñii' mah' ga⁻juyh' kih' lä⁻uu' discípulo he' ga⁻siiyh⁺:

—Sa⁻ ñeh' hnäh' he⁻ jmi⁻lle' na⁻ jøø⁺ kyah' hnäh'.

56 Jeeh', sa⁻ ja' Hi⁻ ga⁻lëë'ngo' la⁻ mah' jngëëyh' dsa⁻. Jay' mah' lääy' dsa⁻ ba' —ga⁻jäh' Jesús.

Ja⁻ga⁻ ga⁻näy' ta⁺ jyoh' jwii⁻ mäh⁻.

*Ma' hnøø' dsa⁻ ma' jmeey' ko⁻jøh' kyaah' Jesús
(Mt. 8:19-22)*

57 Lä⁻koø⁻ ma' ga⁻taayh' jwë' ga⁻näy', jaa⁻ dsa⁻ ga⁻siih⁺ Jesús:

—Dsa⁻jøøh' kyaan⁺, hnoon' jmeen' ko⁻jøh' kyaah' hne⁻ wa' ha⁻ cha⁻ ha⁻ jee' goh'.

58 He⁻ja⁻ ga⁻jäh' Jesús siiyh⁺:

—Cha⁻ ba' too⁻ jee' gwii⁻ hyah⁻. Cha⁻ ba' sii⁻ kih' ta'. Pero Hi⁻ ga⁻lëë'ngo' la⁻ sa⁻ cha⁻ jee' jäy'.

59 Mah' jñah' ga⁻siiyh⁺:

—Jmee' ko⁻jøh' kyaah' jnä'.

Mah' ga⁻jäh' dsa⁻ he':

—Dsa⁻jøøh' kyaan⁺, kwa' jwë' kin⁺ na⁻haan⁺ to⁻në' Tää' kyaan⁺, ja⁻ga⁻ nñn' kyaah' hne⁻.

60 He⁻ja⁻ ga⁻jäh' Jesús siiyh⁺:

—Wa' haa' ba' dsa⁻ na⁻juu' hlii' kyaa'. Hi⁺ hne⁻, gwa⁻ go⁻kwa' juu' ha⁻ lä⁻jää' Dio dsa⁻ lä⁻hih⁺ kih'.

61 Jñah' ka⁻läh' ga⁻jäh' siiyh⁺ Jesús:

—Jmee` ba' jnä' kō-jøh' kyaah' hne-, Dsa-jøøh' kyaan'. Pero kwa' jwē' kin' nän` to-nē' na'hihn' juu' hi- tääh' cha'neh' kin'.

⁶² Mah' ga-jäh' Jesús siyh':

—Ni- jaa- hi- jëe~ ta' ka'luu' ma-la' ma-løøy' kyayh- hwa', sa' jmääy' dsa-hey' jee' jmee- Dio hih'.

10

Ga'chee' Jesús to'lo'gyaa' na-dsē~ gyeē' dsa- hi- ga'kwa' juu'

¹ Ma-ngëe' he- ja-, ga'hñaa' Dsa-jøøh' jnän` jñah' ga' to'lo'gyaa' na-dsē~ gyeē' dsa-. Hi- he' ga'cheey' lä'kaa- jwii- kaah' hi' lä'kaa- ga' jee' jyoh' ha- jee' dsooy'. Ga'cheey' ma' uu' ma' uu'.

² Ga-jäyh' siyh':

—Dsoo' ba' cha- cha-miih- ta' he- hnøø' sooh' pero miih- go-te' ba' dsa- hi- jmee' ta'. He-ja- chuū' hnäh' kyaah' dsa-juu' ta' mah' cheey' jñah' ga' hi- dsa-chooh' ta' kiyh'.

³ Go-nää' hnäh' ja-. Pero leeh- hnäh'. Jnä' cheen- hnäh' lä'koō- borrego hi- ga'nää' jee' kih' jah' hää'.

⁴ Ta- ka- hnäh' hmih-tuh-, ta' ka- hnäh' sa'tuh- kih' kuu', ni' loo- he- dsa-he' tiih' hnäh'. Ni' ta' lla- hnäh' juu' kyaah' dsa- cha'jwē'.

⁵ Wa' he- cha- he- hne' jee' go'taah' hnäh', to-nē' jwiih' hnäh' dsa': “Wa' hii' tii' cha'neh' kyah' hnäh'.”

⁶ Cher'mah' chaa- hi- hii' tii' dsē' jee' ja-, lä-ja- hii' tii' kiyh'. Hi' cher'mah' sa' chaa- hi- hii' tii' dsē', sa' lä'jmää' kiyh' juu' he- ma-hlëeh' hnih'.

7 Pero jee' heeyh⁺ hnäh', ja⁻ jäh⁻ hnäh' ja⁻ba' cha'neh⁺ ja⁻. Ja⁻ kuh⁻huh' ba' hnäh' lä⁺jē⁻ he⁻lla' dsa⁻ cha'neh' hnäh'. Jēeh', jaa⁻ hi⁻ jmee⁻ ta', lle' kih' hyoyh⁺ jñeey'. Ta⁻ mi⁻sii⁻ hnäh' øøh' hnäh' mah' go'nääh' hnäh' lä⁺joh' hne' chih'.

8 Wa' he⁻ cha⁻ he⁻ jwii⁻ jee' ga⁻lla⁻nääh' hnäh', jee' heeh⁺ dsa⁻ hnäh', ja⁻ kuh⁻huh' ba' hnäh' lä⁺jē⁻ he⁻lla' dsa⁻ cha'neh' hnäh'.

9 Ja⁻ mi⁻hlääh' hnäh' hi⁻ dsaah' hi⁻ tääh' jee' ja⁻. Ja⁻ jwiih' hnäh' dsa⁻: "Kye' ba' jnääh' juu' ha⁻ lä⁺ jää' Dio dsa⁻ lä⁺hih⁺ kih'."

10 Pero cher'mah' ga⁻lla⁻nääh' hnäh' koo⁻ jwii⁻ jee' sa⁺ heeyh⁺ hnäh', ja⁻ hwēeh⁻ hnäh' ta⁺ cha'jwē' mah' jwah' hnäh':

11 "Wa'hløø⁻ he⁻ cha⁻ jee' jwii⁻ kyah' hnäh' la⁻, he⁻ ma⁻beh' ma⁻ti⁺ jnääh', jee' la⁻ ma⁻kyah' jnääh' ma⁻ti⁺ jnääh' mah' la⁺ lii[~] ma⁻jä[~] né' kyah' hnäh' lä⁺jē⁻ dsoo' he⁻ na⁻bääh' hnäh'. Pero ma⁻ñeh' ba' hnäh', ma⁻ja[~] ba' juu' ha⁻ lä⁺ jää' Dio dsa⁻ lä⁺hih⁺ kih'", jwiih' hnih'.

12 He⁻ja⁻ jwēeh[~] hnäh'. Miih⁻ ga' wii⁺ jēē' dsa⁻ hi⁻ ma' tääh' jee' jwii⁻ Sodoma kyaah' Gomorra wa'ra⁻ ga⁺tē' jee' jmee' Dio jwiz[~], lä⁺koh' he⁻ jēē' dsa⁻ hi⁻ chaa⁻ jee' jwii⁻ ja⁻.

Jēē' wii⁺ lä⁺jēē⁻ hi⁻ sa⁻ nuuh'

(Mt. 11:20-24)

13 'iPeer⁺ jwii⁻ hnäh' dsa⁻ hi⁻ tääh' jwii⁻ Corazín! 'iPeer⁺ jwii⁻ hnäh' dsa⁻ hi⁻ tääh' jwii⁻ Betsaida! Wa'ra⁻ jäh' kih' dsa⁻ hi⁻ tääh' jwii⁻ Tiro kyaah' jwii⁻ Sidón, ma⁻jēē⁺ ha⁻ lä⁺ la⁺ he⁻ juh⁻gaa⁻ he⁻ ma⁻jmeen' jee' kyah' hnäh', ma⁻lih' sa⁺ ga⁺jeeyh[~]

kyaah' Dio, ma' keyh' hmih' jwa' hi' ma' suy' hñii' t'jwa', he' ma' jmeey' lii' he' ti'meeh' dsëy'.

14 He' ja' jwëëhn' hnäh' wa'ra' ga'të' jee' jmee' Dio jwiz', cha' ga'miih' wii' jëeh' hnäh', lä'koh' ga' hi' cha' Tiro kyaah' Sidón.

15 Hnäh' hi' cha' Capernaum, jmeeh' hnäh' hu'dsë' he' tëeh' hnäh' gyuu'. Pero ñiih' ga' kih' cha'je' go'nääh' hnäh'.

16 Hi' nuu' juu' he' kwah' hnäh', kin' ja' nuuy'. Hi' sa' heeh' hnäh', jnä' he' sa' heeyh'. Hi' sa' heeh' jnä', sa' heeyh' hi' ga'chee' jnä'.

Ya'nää' ka'läh' lä'jëë' hi' ga'chee' Jesús

17 Peer' jëë' dsë' lä'jëë' to'lo' gya' dsë' gyeë' he' ma' ga'lla'näay' jee' ma' gya' Jesús. Ga'jäyh':

—Dsa' jøøh' kyaan', lä'kye' jmi'lle' hlih' ga'lëh' jnääh' ga'hwëë' jnääh' kyaah' hih' kyah'.

18 Mah' ga'jäh' Jesús siiyh':

—Jnä' ga'jëen' ga'tah' Tana' jee' ma' gyay', lä'koh' je' ñih' ga'tayh' lä' ga'të' hwa'.

19 Ma'kwëëhn' ba' hnäh' be' mah' he'soh' hnäh' në' kih' miih', në' kih' cha'hne', hi' lla'dsëë' hnäh' lä'jë' be' kih' hi'sa'llu'. Ni' koq' dsoo' sa' le' kyah' hnäh'.

20 Pero ta' wa' jëë' hoh' hnäh' kih' he' nuuh' jmi'lle' hlih' kyah' hnäh'. Wa' jëë' hoh' hnäh' kih' he' ma'na'sii' jmi' kyah' hnäh' gyuu' jmi' gyuu' ba'.

21 Ja'ba' hor' ja', ga'jëë' dsë' Jesús ga'jmeë' Jmi'lle' Na'jngii'. Mah' ga'jäyh':

—Kwan' ti'hmaah' kyah', Tää' kyaan', hne' laah' Dsa' jøøh' kih' gyuu' hwa', jëeh' ga'hmäh' lä'jë'

juu' la- kih' hi- kyuu~ hi- lä'ja- kih' hi- ngëë'. Mah' ga'mi'jnääh' juu' kyah' kih' hi- laa' lä'koh' jaa- gyuu- ba'. Jëeh', lä'ja- ga'tih' hoh' hne- jmeeh' Tää`.

22 'Ga-lä'jē- go-te~ ba' ga-tooh- Tää` kyaan- goon-. Ni' jaa- sa' kyuu- Joo' Dio, ma-la' Tää` ba' kyuu- jnä'. Ni' sa' chaa- hi- kyuu- Tää`. Ma-la' jnä' hi- laa' joo' ba' kyuu- jnih', hi- lä'ja- lä'kyuu- hi- hnoon' mi'jnään' kih'.

23 Ja-ga' ga'jēyh- hñiiy' mah' ga'siiyh- ma-la' discipulo kyaay' ba':

—Llu' la' kih' hi- jē~ he- jëh' hnäh' na-.

24 Jëeh' jwëehn- hnäh', jwëë' hi- ga'ngëë' juu' kih' Dio hi' jwëë' dsa-ta' kaa'h' ma' hnøøy' ma' jëey' 'he- jëeh' hnäh' na-. Pero sa' ga'tëey' ma' jëey'. Ma' hnøøy' ma' nuuy' he- nuuh- hnäh' na-, pero sa' ga'nuuy'.

Juu' na-hmää' kih' samaritano hi- llu' dsë'

25 Jee' ja- ga'noo- jaa- ta-jwoh' kyaa' ley, he- ma' kay~ dsë' Jesús ga'siiyh-:

—Ta-jwoh', ¿hee- hnøø' jmeen` mah' tēehn' jee' mo'so' juun'?

26 He-ja- ga'jäh' Jesús siiyh-:

—¿Hee- jäh' jee' na-sii- nē' ley, lä'koh' ma' hēh'?

27 Mah' ga'jēh- ta-jwoh' he' juu' kiyh':

—“Wa' hnaah- Dio lä'kaa- tuh-hoh', kyaah' lä'jē- be' kyah', kyaah' lä'jē- huud'se- kyah'. Hi' wa' lä'hnaah- dsa-kyaah' lä'koø- hnaah' hñaa'h.”

28 Mah' ga'jäh' Jesús siiyh-:

—Llu' ba' ma-jäh'. Jmee' lä'na- mah' mo'so' juuh'.

29 Pero ta-jwoh¹ kyaa¹ ley he^ʔ, hnøøy¹ ma' jay¹ llu¹ kyaa^h juu¹ he- ga-jäyh^ʔ ja-, he-ja- ga-ngiiy^ʔ juu¹ kih¹ Jesús:

—¿Hii- he^ʔ dsa-kyaa^hhn^ʔ?

30 Mah¹ ga-jäh^ʔ Jesús siiyh[˘]:

—Jaa- dsa- ya-hëë¹ Jerusalén ngooy¹ ta- Jericó. Cha'jwë¹ ja- ga-jeey¹ dsa-hii- hi- ga-sooh¹ kiyh¹. Ga-lley- ga-lä-jë[˘] he- ma' kyey-. Ga-kway^ʔ jwërte kiyh¹. Ja-ga' ga-näay[˘]. Jee' ja- ga-jä^ʔ dsa- he^ʔ miih- ga-liiyh[˘].

31 Pero he- ga-la¹. Jee' ja- ga-ngëë^ʔ jaa- jmi-dsa-. Ma' ga-jëëy¹ kyaa¹ dsa- hi- la¹ dsoo' kih¹, ta[˘] koo' ba' ga-jluuy¹.

32 Ja-ba' lä-ja- ga-jmee^ʔ jaa- levita, dsa- hi- ma' laa¹ ta' gwah[˘]. Ma' ga-jëëy¹ dsa- he^ʔ, ga-jluuy¹ ta[˘] koo' ka-läh[˘].

33 Pero jaa- samaritano hi- ngoo¹ ja-ba' ta- jwë^ʔ ja-, ma' ga-jëëy¹ kyaa¹ hi- la¹ dsoo' kih¹, ngooy¹ chuh[˘] kih¹ hi- he^ʔ. Ma' ga-jëëy¹, ga-lä-nih^ʔ dsëy¹ kih¹.

34 Lä-chah^ʔ ja- ga-jmeey^ʔ më- në' dsoo' kyaa^h aceit hi- kyaa^h vin, mah¹ ga-løøy^ʔ kyaa^h hmiih[˘]. Ja-ga' ga-kyaa^y- ka'luu' jah^ʔ kyaa^y¹, na-jäay- jee' chih¹ hne¹ jee' jä[˘] dsa-. Jee' ja- ga-gyay- ga-häay¹.

35 Jyoh^ʔ jmi^h ma' ngaah¹ dsa- he^ʔ, ga-lley- to¹ kuu' ga-kwëëyh¹ juu¹ hne¹ he^ʔ. Mah¹ ga-siiyh[˘]: “Hää[˘] kwee- dsa- na-. Cher'mah¹ ga-ää¹ gyih¹ kyah¹, jnä[˘] mi'hmaahn[˘] kyah¹ wa'ra- jahn¹.”

36 He-ja- jäh¹ da'. ¿Hii- jaa- jee' lä-jëë[˘] uu- laah^ʔ hne-, laa¹ dsa-kyaa^h hi- ga-jmee^ʔ llu¹ kih¹ hi- ga-tah^ʔ ja'goo- dsa-hii- he^ʔ? —ga-jäh^ʔ Jesús siih[˘] ta-jwoh¹ kyaa¹ ley.

37 —Hi- ga lä'ñih' dsë' kiyh' he', hi- he' ba' laa' dsa-kyaa'yh' —ga'jäh' ta-jwoh' he'.

Mah' ga'jäh' Jesús siiyh':

—Na' ta' cha'ne', ja- jmeeh-, ja-ba' lä'koo- ga'jmeë' dsa- he'.

Ñee' Jesús na'jööy- Marta kyaah' María

38 Ga'he' Jesús jwë' ngoo' kyaah' discípulo kyaay', ga'tööy' koo- jwii- mäh-. Jee' ja- ma' gya' jaa- dsa-më' hi- ma' chee- Marta hi- ga'heeh- Jesús cha'neh' kih'.

39 Marta he' ma' chaa- jaa- dsa-më' øøh- hi- ma' chee- María. Hi- he' ga'gya- huu' ti' Jesús ma' nuuy- juu' he- hlööyh'.

40 Pero Marta tää' sa' jööy', ma' cha- cha-miih- ta' he- ma' jmeey- cha'neh' kih'. He-ja- jay' jee' gya' Jesús mah' ga'siiyh':

—Dsa-jøøh' kyaan', ¿Che' sa' kyeh' miih- huu'dsë- kin' he- ma-kyaa- dsa-më' øøhn' jnä' lä'jë' ta'? Chiyy' wa' lääy' jnä'.

41 —Marta, Marta. Tää' sa' hii' ti' tuh-hoh' he- kyeh' cha-miih- huu'dsë- kih' lä'jë' ta' he- jmeeh- na'.

42 Koo- ba' he- jmeë' bii' kih' dsa'. María ma-jnøøyh- he- llu' ga' he- sa' le' jñuuh' kiyh' — ga'jäh' Jesús.

11

*Jesús ga'mi'töö- dsa- ha- lä- ngiiy' kiyh' kih' Dio
(Mt. 6:9-15; 7:7-11)*

1 Koo- hä' ma' gya' Jesús ngii- kiyh' kih' Dio. Ma-la- ma-ngiiy' kiyh', jaa- discípulo kyaay' ga'jäh' siiyh':

—Dsa⁻jøøh¹ kyaan⁺, mi⁻tëë¹ jnääh¹ ha⁻ lä⁺ ngii¹ jnääh¹ kih¹ Dio, lä⁻koo⁻ ga⁺mi⁻tëë⁻ Jwaa⁻ discípulo kyaä¹.

² Mah¹ ga⁺jäh¹ Jesús siiyh⁺:

—Wa⁻ra⁻ ga⁻të¹ jee¹ ngiih¹ hnäh¹ kyah¹, jawah¹ hnäh¹ lä⁻la⁻:

Tää⁻ kyaä¹ jnääh¹ hi⁻ gya¹ ya⁻jwii¹, lä⁻jëë⁺ ba¹ wa¹ jmee¹ dsoo¹ he⁻ laah¹ hne⁻ na⁻jngëë¹ go⁻te⁻.

Ña⁻ mah¹ jmeeh¹ hih⁺ jee¹ la⁻.

Wa¹ le¹ lä⁻ hyoh⁻ hoh¹ hñaa¹ jmi⁻gyuu⁺ la⁻, ja⁻ba¹ lä⁻koo⁻ jmeeh⁻ gyuu^h1 ya⁻jwii¹.

³ Kwëeh⁻ jnääh¹ na¹ he⁻ kih¹ hi¹ jnääh¹ he⁻ jmee⁻ bii¹ kyaä¹ jnääh¹.

⁴ Jmee¹ jøh⁻ hoh¹ kih¹ he⁻ ma⁻hlääh⁻ jnääh¹, jëeh¹ lä⁻ja⁻ jøh⁻ dsë⁻ jnääh¹ kyaah¹ hi⁻ dsa⁻hlääh⁻ kyaah¹ jnääh¹.

Ta⁺ kwa⁻ jwë¹ ka¹ he⁻ hliih¹ dsë⁻ jnääh¹, lää⁻ jnääh¹ kih¹ he⁻ ja⁻.

⁵ Ga⁺jäyh¹ ka⁻läh¹ siiyh⁺:

—Wa¹ jmeen¹, jaa⁻ hnäh¹ chaa⁻ ome⁻ kyaä¹ mah¹ goh¹ kiyh¹ koo⁻ lla⁻nuu¹, go⁻chiuh¹ hnih¹: “Lle¹ hne⁻ he⁻ñiih⁻ kyah¹ kin⁺, ome⁻.”

⁶ Jëeh¹, ma⁻ja⁻ jaa⁻ ome⁻ kyaan⁺ hi⁻ hää¹ jwë¹ ngoo¹, hi⁺ sa⁺ cha⁻ ni⁺ miih⁻ he⁻ llan⁻ cha⁻nëy¹.”

⁷ Pero hi⁻ hää¹ cha⁻neh⁺ kih¹ he¹ jäh⁺: “Ta⁺ chuu⁻ kyaah¹ jnä¹. Ma⁻na⁻jnë⁻ ba¹ haah¹ kin⁺, lä⁻jëë⁻ gyuu⁻ pih¹ kyaan⁺ ma⁻na⁻gwii⁻. Sa⁺ le¹ noon⁻ mah¹ kwëehn⁻ hne⁻.”

⁸ Jnä¹ jwëëhn⁻ hnäh¹, cher¹ mah¹ ngoo¹ ba¹ chuu¹ hi⁻ cheh¹ ka¹ hne⁻ he¹, ma⁻ra⁺ he⁻ noo⁺ bih¹ mah¹ dsa⁻kwëëyh⁻. Ja⁺ ta⁻lä⁺ kih¹ he⁻ laä¹ ome⁻ kyaay¹,

kih' he- chuuy' ba' ja- he- kwëëyh' he- jmee' bii' kiyh' mah' mo'so' chuuy' cha-ga'miih-.

⁹ He-ja- jwëëhn~ hnäh'. Ngii' hnäh' kih' Dio, mah' hñah' hnäh'. Hnøøh' hnäh' mah' jnääh' hnäh'. Tee- hnäh' kiyh' mah' näy' ho'haah'.

¹⁰ Jëeh', lä-jëë- hi- ngii', hyoyh' ba'. Hi- hnooh-, jnøøyh' ba'. Hi- tée~ ho'haah', nä- ba' ho'haah' kiyh'.

¹¹ '¿Ha- lä-ja- kwëëh' hnäh' chih- kyaah', koo- mi'kuu' wa'ra- ga-ngiiy' he'ñiih'? Hi- cher'mah' ga-ngiiy' kuyh' jaa- hmooh-, ¿ha- lä-ja- kwëëyh' jaa- miih'?

¹² Hi- cher'mah' ga-ngiiy' koo- mi'jlii-, ¿ha- lä-ja- kwëëyh' jaa- cha'hne'?

¹³ Ma-ke- hlëëh' hnäh', leh' ba' hnäh' kwëëh' chih- kyaah' he- llu'. Pero Tää' hi- gya' gyuuu', kway' Jmi-llé' Na-jngii' he- sa- kyaah' hih', kwëëyh' lä-jëë- hi- ngii' kiyh' —ga-jäh' Jesús.

Ga-jäh' dsa-, kye- Jesús jmi-llé' hliih'

(Mt. 12:22-30; Mr. 3:20-27)

¹⁴ Ma' cheh' Jesús lleë- jmi-llé' hliih' hi- ga-jmee' kaa' jaa- dsa-. Ma' ya-hëë' jmi-llé' hliih' he', dsa- hi- ma' kaa' he' ga-løø' hlëëyh'. Lä-jëë- dsa- ga-lä-dsaa~ dsé' ma' ga-jëëy' he- ja-.

¹⁵ Pero ko-llaa' hi- ma' tääh' jee' ja- ma' jäh':

—Kyaah' be' kih' Beelzebú hi- kye- né' kih' jmi-llé' hliih' ba' na-, hwëëy~ jmi-llé' hliih'.

¹⁶ Hi- jñah' ma' ka~ dsé' Jesús, ma' ngiiy' he- ma' jmee' Jesús koo- he- jah-gaa- gyuuu' jmi-gyuuu'.

¹⁷ Pero ma' kyuuu~ bih' huu'dsë- kih' dsa- he', mah' ga-siiyh':

—Dsa⁻ hi⁻ tääh' koo⁻ hwa¹, cher'mah¹ teey[~] kyaah' he' ba' dsa⁻kyaayh', he⁻ mi⁻llaay[~] hñiiy' ba' ja⁻. Lä⁻ja⁻ ka⁻läh' hi⁻ tääh' koo⁻ cha'neh⁺, cher'mah¹ te⁻jëy', sa⁺ lä⁻wëy'.

18 Lä⁻ja⁻ ka⁻läh' Tana', cher'mah¹ teey[~] kyaah' he' ba' dsa⁻kyaayh', ¿ha⁻ lä⁻ja⁻ mi⁻heey⁻ kyaah' ta' kiyh'? Mah¹ jawah' hnäh' kyaah' be' kih¹ Beelzebú he⁻ hwëë' jnä' jmi⁻lle' hlih¹.

19 Cher'mah¹ jnä' hwëën' jmi⁻lle' hlih¹ kyaah' be' kih¹ Beelzebú, ¿ha⁻ ba' kih¹ dsa⁻kyaah' hnäh', hii⁻ ba' kih¹ be' ga⁻hwëë' dsa⁻kyaah' hnäh' jmi⁻lle' hlih¹? He' ba' dsa⁻kyaah' hnäh' na⁻, mi⁻jnäy⁺ he⁻ na⁻heë⁻ hu⁺dsë⁻ kyah¹ hnäh'.

20 Pero cher'mah¹ jnä' hwëën' jmi⁻lle' hlih¹ kyaah' be' kih¹ Dio, he⁻ ja⁻ jmee⁺ dsoo' he⁻ ma⁻løø⁺ Dio jmee⁺ hih⁻ jee' kyah¹ hnäh'.

21 'Jaa⁻ dsa⁻ bee' hi⁻ ma⁻na⁻llu^u, høøy⁺ kwee⁻ cha'neh⁺ kiyh¹, he⁻ja⁻ sa⁺ cha⁻ hii' goo⁻ he⁻ dsa⁻hëë' he⁻ tääh' cha'neh⁺ kiyh¹ ja⁻.

22 Pero wa'ra⁻ ja¹ jaa⁻ hi⁻ bee' ga' lä⁻koh' ga' hñiiy', kway¹ kiyh¹ mah¹ jñuuyh¹ lä⁻jë⁺ he⁻ kyaah' ma¹lääy¹ hñiiy'. Hi⁻ hwëë' hi⁻ ga⁻lloo¹ he' lä⁻jë⁺ he⁻ cha⁻ cha'neh⁺, ja⁻ga¹ ti'llooyh¹ lä⁻jë⁺ he⁻ ja⁻.

23 'Hi⁻ sa⁺ jawah' kyaah' jnä', he⁻ hneey⁻ kyaah' jnä' ba' ja⁻. Hi⁻ sa⁺ jmee⁺ ko⁻jøh' kyaah' jnä' mah¹ teëhn' dsa⁻, he⁻ jmeey⁺ dsa⁻lä⁻øø' dsa⁻ kin⁺ ba' ja⁻.

Jaa⁻ jmi⁻lle' hlih¹ jayh¹ ka⁻läh' høøy'

(Mt. 12:43-45)

24 'Wa'ra⁻ ya⁻hëë' jaa⁻ jmi⁻lle' hlih¹ kih¹ jaa⁻ dsa⁻, dsooy¹ lä⁻kaa⁻ jee' la¹ hwa¹ kii⁺ dsa⁻hnøøyh⁺

ha⁻ jee' teeyh⁺ dsëy⁺. Wa'ra⁻ sa⁺ ga'jnøøyh⁺,
jmeey⁺ huud⁺dsë⁻: "Naahn⁻ ka⁻läh' cha⁺neh⁺ kin⁺
jee' ya⁻hëen⁺."

²⁵ Wa'ra⁻ ga⁻llaayh⁺ tuh⁻dsë⁺ dsa⁻, la⁺ lä⁻koh'⁺
hne⁺he⁻ ma⁻na⁻llu⁺hi⁺ na⁻ti⁺ na⁻hyah⁺ ka⁻läh'.

²⁶ Ja⁻ga⁺ na⁻ dsooy⁺ dsa⁻kyaay'⁺ jñah'⁺ ga⁺ gyeë'⁺
jmi⁻lle'⁺ hliih⁺ hi⁻ hlëeh'⁺ ga⁺ lä⁻koh'⁺ ga⁺ hñiiy'⁺ mah'⁺
dsa⁻taayh⁺ ko⁻joh'⁺ jee' ja⁻. Hliih⁺ ga⁺ le'⁺ kih⁺ dsa⁻
he'⁺ lä⁻koh'⁺ ga⁺ he⁻ ma⁺ laay⁺ jää⁺.

Llu⁺ la⁺ kih⁺ hi⁻ mi⁻te⁺ kih⁺ Dio

²⁷ Ta⁻ko⁻jiih⁺ ma⁺ cheh⁺ Jesús hlëeh⁺ juu⁺ la⁻, jaa⁻
dsa⁻më'⁺ ga⁻hlëeh'⁺ ki⁻gaa⁻ jee' ma⁺ tääh'⁺ dsa⁻ he'⁺,
ga⁻siiyh⁺ Jesús:

—Llu⁺ la⁺ kih⁺ hi⁻ ga⁻kaa⁺ hne⁻ hi⁺ ga⁻mi⁻kwaay⁻
hne⁻.

²⁸ Mah⁺ ga⁻jeeh⁻ Jesús juu⁺ kiyh⁺, ga⁻jäyh⁺:

—Llu⁺ ga⁺ la⁺ kih⁺ hi⁻ nuu⁻ juu⁺ kih⁺ Dio mah⁺
mi⁻tey⁺.

*Dsa⁻ hñaa⁻ dsë⁺ ma⁺ hnøøy⁺ ma⁺ jmee⁺ Jesús koo⁻
he⁻ juh⁻gaa⁻*

(Mt. 12:38-42; Mr. 8:12)

²⁹ Cha⁻ga⁺miih⁻ jwëë'⁺ dsa⁻ ya⁻nää⁺ koo'⁺ kih⁺
Jesús mah⁺ ga⁻løø⁺ Jesús siiyh⁺:

—He⁻ ba⁺ che⁻ hlëeh'⁺ hnäh'⁺ dsa⁻ hi⁻ chaa⁻
na⁺, ngiih'⁺ hnäh'⁺ jmeen⁻ koo⁻ he⁻ juh⁻gaa⁻. He⁻
juh⁻gaa⁻ lä⁻koh'⁺ ga⁺ la⁺ kih⁺ Joná llo⁺joo⁺, ma⁺ la⁺ he⁻
ja⁻ ba⁺ heehn⁻ hnäh'⁺.

³⁰ Jëeh'⁺, dsa⁻ hi⁻ ma⁺ chaa⁻ jee' jwii⁻ Nínive
ga⁻jëë⁺ koo⁻ he⁻ juh⁻gaa⁻ he⁻ ga⁻la⁺ kih⁺ Joná.
Ja⁻ba⁺ lä⁻ja⁻ jëë⁺ dsa⁻ hi⁻ chaa⁻ na⁺ koo⁻ he⁻
juh⁻gaa⁻ he⁻ le'⁺ kih⁺ Hi⁻ ga⁻lëë⁺ngo⁺ la⁻.

31 Hi⁺ wa'ra⁻ ga⁺tē' jee' jmee' Dio jwiz~ kyah'⁺ hnäh' hi⁻ tääh' na⁺, ma'ja⁻ dsa⁻mē' hi⁻ ma' jmee⁻ hih⁻ hwa⁺ ta⁺ kyē⁺, nooy⁻ jee' gyay⁺ mah⁺ bääyh⁻ hnäh' dsoo', kih⁺ he⁻ sa⁻ jmeeh⁻ hnäh' he⁺ kih⁺ Dio. Jëeh', dsa⁻ mē' he' ja⁺ ^{uu} jwërte mah⁺ ya⁺ ^{uu} lä⁺ jē⁻ he⁻ ma' ky^{uu}h⁻ Salomón, hi⁺ jee' kyah⁺ hnäh' chaa⁻ jaa⁻ hi⁻ jøøh⁺ ga' lä⁻ koh⁺ ga' Salomón.

32 Hi⁺ wa'ra⁻ ga⁺tē' jee' jmee' Dio jwiz~ kyah'⁺ hnäh' hi⁻ tääh' na⁺, ma'ja⁻ noo⁻ dsa⁻ Nínive jee' tääyh⁺ mah⁺ bääyh⁻ hnäh' dsoo', kih⁺ he⁻ sa⁻ jmeeh⁻ hnäh' he⁺ kih⁺ Dio. Jëeh', dsa⁻ he' ga⁺ jeeyh⁻ kyaah⁺ Dio ma' ga⁺ nuuy⁺ juu⁺ he⁻ na⁺ kwa⁻ Joná, hi⁺ jee' kyah⁺ hnäh' chaa⁻ jaa⁻ hi⁻ jøøh⁺ ga' lä⁻ koh⁺ ga' Joná.

Wa'je⁻ kih⁺ jmi⁻ngo⁺ jnän⁻
(Mt. 5:15; 6:22-23)

33 Ni⁺ jaa⁻ sa⁺ chih⁺ jee' na⁻ hmää' mi⁺ sē⁺ na⁻ hih⁻ je⁻, ni⁺ sa⁺ tooyh⁻ neh⁺ koo⁻ wa'goo'. He⁻ chiyh⁺ jee' ñii⁺ ba⁺ mah⁺ lä⁺ jnä' kih⁺ lä⁺ jēē⁻ hi⁻ dsa⁻ taah⁻ cha'neh⁺.

34 Mi⁺ nē' jne⁺ la⁺ lä⁻ koo⁻ wa'je⁻ kih⁺ jmi⁻ngo⁺ jnän⁻. Lä⁺ ja⁻, cher⁺ mah⁺ mi⁺ nēh⁺ la⁺ llu⁺, ngoo⁺ ba⁺ la⁺ llu⁺ kih⁺ lä⁻ kaa⁻ jmi⁻ngo⁺ kyah⁺. Pero cher⁺ mah⁺ la⁺ hlih⁺ mi⁺ nēh⁺, lä⁺ ja⁻ la⁺ hlih⁺ kih⁺ lä⁻ kaa⁻ jmi⁻ngo⁺ kyah⁺.

35 Lee⁺h⁻ ja⁻, heh⁺ wa'je⁻ he⁻ na⁻ hih⁻ kyah⁺ ta⁺ wa⁺ ^{uu}.

36 Jëeh', cher⁺ mah⁺ lä⁻ kaa⁻ tuh⁻ hoh⁺ ma⁻ heeh⁻ ju⁺ dsoo' he⁻ la⁺ lä⁻ koo⁻ wa'je⁻, hi⁺ sa⁺ cha⁻ ni⁺ koo⁻ he⁻ hlih⁺ nē⁺ kyah⁺, ja⁻ ga⁺ na⁺ jnä' lii⁺ hääh⁺ jee' wa'je⁻. La⁺ lä⁻ koo⁻ he⁻ na⁻ hih⁻ je⁻ he⁻ choo⁺ nē⁺ kyah⁺.

*Ga^ˈjʊh^ˈ Jesús kih^ˈ hi^ˈ ma^ˈ laa^ˈ mi^ˈ tey^ˈ jwërte
(Mt. 23:1-36; Mr. 12:38-40; Lc. 20:45-47)*

³⁷ Lã^ˈ koo^ˈ ma^ˈ ga^ˈ dsaa^ˈ ga^ˈ hlëeh^ˈ Jesús lä^ˈ ja^ˈ,
jaa^ˈ fariseo ga^ˈ tëëyh^ˈ cha^ˈ neh^ˈ kiyh^ˈ mah^ˈ
kuh^ˈ hiyh^ˈ. He^ˈ ja^ˈ ga^ˈ he^ˈ Jesús cha^ˈ neh^ˈ mah^ˈ
ga^ˈ gyay^ˈ nē^ˈ mes^ˈ.

³⁸ Peer^ˈ ga^ˈ lä^ˈ dsaa^ˈ dsē^ˈ fariseo he^ˈ, ma^ˈ ga^ˈ jëëy^ˈ
sa^ˈ ga^ˈ gyih^ˈ Jesús goo^ˈ jãä^ˈ ja^ˈ ga^ˈ kuh^ˈ hiyh^ˈ.

³⁹ Mah^ˈ ga^ˈ jãh^ˈ Dsa^ˈ jøøh^ˈ jnã^ˈ siiyh^ˈ:

—Hnãh^ˈ dsa^ˈ fariseo, laah^ˈ hnãh^ˈ lä^ˈ koo^ˈ jaa^ˈ hi^ˈ
gyih^ˈ ma^ˈ la^ˈ ta^ˈ ka^ˈ luu^ˈ kyah^ˈ wii^ˈ ba^ˈ. Jëeh^ˈ gyih^ˈ ba^ˈ
hnãh^ˈ gooh^ˈ mah^ˈ neh^ˈ tuh^ˈ hoh^ˈ hnãh^ˈ na^ˈ kah^ˈ ba^ˈ
huu^ˈ dsē^ˈ hii^ˈ hi^ˈ lä^ˈ jē^ˈ he^ˈ hliih^ˈ jmah^ˈ.

⁴⁰ He^ˈ ba^ˈ che^ˈ taah^ˈ hnãh^ˈ. ¿Che^ˈ sa^ˈ ñeh^ˈ hnãh^ˈ,
he^ˈ ba^ˈ hi^ˈ ga^ˈ jmeē^ˈ goo^ˈ jne^ˈ ga^ˈ jmeey^ˈ tuh^ˈ dsē^ˈ
jne^ˈ ka^ˈ läh^ˈ?

⁴¹ Kwëeh^ˈ hnãh^ˈ dsa^ˈ hi^ˈ lla^ˈ kyaa^ˈ, miih^ˈ he^ˈ
cha^ˈ kyah^ˈ hnãh^ˈ, mah^ˈ lä^ˈ ja^ˈ ba^ˈ jã^ˈ na^ˈ jngii^ˈ neh^ˈ
tuh^ˈ hoh^ˈ hnãh^ˈ.

⁴² Jwii^ˈ ba^ˈ hnãh^ˈ dsa^ˈ fariseo. Kwah^ˈ ba^ˈ hnãh^ˈ
o^ˈ mee^ˈ, nuu^ˈ ruda, kyaa^ˈ lä^ˈ jē^ˈ joh^ˈ he^ˈ kih^ˈ jne^ˈ,
kwëeh^ˈ ba^ˈ hnãh^ˈ Dio lä^ˈ jē^ˈ he^ˈ la^ˈ heey^ˈ. Pero sa^ˈ
jmeeh^ˈ hnãh^ˈ he^ˈ llu^ˈ jmah^ˈ ni^ˈ sa^ˈ hnaah^ˈ hnãh^ˈ
Dio. He^ˈ la^ˈ ba^ˈ ja^ˈ jmee^ˈ bii^ˈ jmeeh^ˈ hnãh^ˈ kō^ˈ jøh^ˈ
kyaa^ˈ lä^ˈ jē^ˈ he^ˈ kwah^ˈ hnãh^ˈ na^ˈ.

⁴³ Peer^ˈ jwii^ˈ ba^ˈ hnãh^ˈ dsa^ˈ fariseo. Hnooh^ˈ
hnãh^ˈ nah^ˈ hnãh^ˈ nē^ˈ hma^ˈ sii^ˈ jee^ˈ gya^ˈ dsa^ˈ kaah^ˈ
neh^ˈ gwah^ˈ mäh^ˈ. Tih^ˈ hoh^ˈ hnãh^ˈ jmee^ˈ dsa^ˈ Dio
kyah^ˈ hnãh^ˈ cha^ˈ jwē^ˈ juu^ˈ.

⁴⁴ Jwii^ˈ ba^ˈ hnãh^ˈ ta^ˈ jwoh^ˈ kyaa^ˈ ley kyaa^ˈ
fariseo, hnãh^ˈ hi^ˈ ta^ˈ juu^ˈ. Laah^ˈ hnãh^ˈ lä^ˈ koo^ˈ
to^ˈ høø^ˈ he^ˈ sa^ˈ jnä^ˈ. He^ˈ ja^ˈ lä^ˈ jē^ˈ hi^ˈ ga^ˈ nãä^ˈ nē^ˈ

kih' sa' ñey- ha- koh' na'høø' sa' la' jee' ga'näy'
ja-. (Véase: Nu. 19:16)

45 Mah' ga'jeeh- jaa- ta-jwoh' kyaa' ley,
ga'siiyh-:

—Ta-jwoh', he- hlëeh' lä-na-, lä'kye- kyaa'
jnääh' toh- wii' ka-läh'.

46 Mah' ga-jäh' Jesús siiyh-:

—Peer- jwii- ba' hnäh' ka-läh' ta-jwoh' kyaa' ley.
Jëeh', kyaah' hnäh' dsa- løø' hii- he- sa' øøh' dsa-
ka'. Mah' ni' miih- be' sa' kwah- hnäh'.

47 'Jwii- ba' hnäh', jmeeh- hnäh' na'hyah- në'
to-høø- jee' na-haa' hi- ga'ngëe' juu' kih' Dio, he'
ba' hi- ga'jngëeh' dsa- ma-gyuh- kyaah' hnäh'.

48 Kyaah' he- jmeeh- hnäh' lä'ja-, mi-jnääh'
hnäh' hñaah' hnäh' he- tääh' hnäh' juu' kwee-
lä'koø- ga'jmee' dsa- ma-gyuh- kyaah' hnäh'.
Jëeh', dsa- ma-gyuh- kyaah' hnäh' ga'jngëeyh'
mah' hnäh' jmeeh- hnäh' na'hyah- në' to-høø-
kih' hi- he'.

49 He-ja- Dio hi- kyuuh- cha-miih-, ga-jäyh'
ka-läh': “Cheen- kyaay' dsa- hi- ngëe' juu' kin'.
Hi- cheen- kyaay' apóstole ka-läh'. Ko-llaa' hi- he'
jngëeyh', hi- ko-llaa' jmeeh- dsih'.”

50 Lä'ja-, hnäh' hi- tääh' na' na-bääh' jma- kih'
lä-jëe- hi- ga'ngëe' juu' kih' Dio lä'jiih' ma' ga-nøø'
jmi-gyuu-.

51 Lä- ga-të' jma- kih' Abel na-bääh' hnäh'
lä-jiih' jma- kih' Zacaríah' hi- ga'jngëeyh' ta- ka'hne-
jee' kih' gwah- kyaah' na'hyoo'. He-ja- jwëehn-
hnäh', lä-jë- he- ja- ma-jä' në' kih' lä-jëe- hi- tääh'
na'.

52 'Peer⁺ jwⁱⁱ~ hnäh' ta-jwoh' kyaa' ley. Sa⁺ kwah- hnäh' jwë' lä⁺ky^{uu}h~ dsa- juu' kih' Dio. Ja⁻ba' hñaah' hnäh' sa⁻ heeh' hnäh', mah' hah- hnäh' kih' hi- hnøø' lä⁺ky^{uu}h~ —ga⁻jäh' Jesús.

53 Ma' ya⁻hëë' Jesús jee' ja⁻, ta-jwoh' kyaa' ley kyaah' dsa- fariseo ga⁻lä⁺hneey⁻ jwërte kyaah' Jesús. Hi⁺ ga⁻løøy' ngiiy⁺ cha⁻miih- juu' kiyh',

54 ma' jëëy~ che' ma' kaah' juu' kih' Jesús mah' lä⁻ja- ma' le' ma' hniy' kiyh'.

12

Ga⁻hlëeh' Jesús kih' hi- ta-juu'

1 Ta⁺ko⁻jiih' dsa⁻kuh' jwëë' jwërte dsa⁻, lä⁻jiih' ma' kya⁻hlääh[~] øøyh⁻, ga⁻løø' Jesús siih⁺ to⁻në' discípulo kyaay':

—Ta⁺ jmee- hnäh' lä⁻koh' jmee⁻ dsa- fariseo he- jäyh' hnaayh- Dio pero ta⁻juu' bih' ja⁻.

2 Jëeh' sa⁺ cha⁻ ni⁺ miih- he- na⁻jlë-, he- sa⁻ lä⁻jnä'. Hi⁺ lä⁻jë⁺ he- na⁻hmää', lloo~ koq- jmi⁺ lä⁻ñe- dsa⁻.

3 He⁻ja⁻ lä⁻jë⁺ he- ma⁻hlëeh' hnäh' jee' na⁻hoq-, nuu' dsa⁻ jmi⁺ hii' hyoo-. Lä⁻jë⁺ he- ma⁻hlëeh' hnäh' jee' na⁻hmää', lä⁻n^{uu}h' kih' dsa⁺.

Hää' ba' Dio hi- laa' kyaa'

(Mt. 10:26-31)

4 'Hnoon' jwëëhn- hnäh' ome⁻ kyaan⁺. Ta⁺ wa' gah' hnäh' kih' dsa⁻ hi- jngiih⁺ kih' jmi⁻ngo'. Ga' ma⁻na⁻juu' jmi⁻ngo', hee- ga' ja⁻ mo⁻ le' jmeey'.

5 Jwëëhn~ hnäh' ome⁻ kyaan⁺. Wa' gah' hnäh' kih' hi- na⁻ngë' jwë' cheey' jmi⁻lle' kih' dsa⁻

cha'je- ma-ngeë' ma-jngëeyh°. Kih¹ hi- he' ba' wa' gah¹ hnäh'.

⁶ Neh' ba' hnäh', to¹ ñe¹ nøø' ba' kēē- hñaa' gyuu- ta¹. Pero ni¹ jaa- gyuu- ta¹ he', sa¹ dsa-hēē¹ kih¹ Dio.

⁷ Lā'kye- jñu- lleh¹ hnäh' na-he' ga-lā-jē¹ kih¹ Dio. He-ja-, ta¹ wa' gah¹ hnäh'. Jēeh', kyeē' ga' hnäh' cha-ga'miuh- lä-koh' ga'jwēē' gyuu- ta¹.

Jmi-lle' Na-jngii' kwa' be' wa'ra- ga-hnēē' dsa-jne'

(Mt. 10:32-33; 12:32; 10:19-20)

⁸ Jwēehn- hnäh'. Lā-jēē¹ hi- mi-jnäā¹ hñii' he- laay¹ dsa- kyaan¹ cha'nē¹ dsa-, ja-ba¹ lä-ja- jäh¹ Hi-ga-lēē¹ngo¹ la- kiyh¹ cha'nē¹ lä-jēē¹ ángele kyaa¹ Dio.

⁹ Pero hi- jäh¹ sa¹ kyuu¹ jnä¹ cha'nē¹ dsa-, lä-ja- jwahn¹ sa¹ kyuu¹ jnih¹ cha'nē¹ lä-jēē¹ ángele kyaa¹ Dio.

¹⁰ Jmee¹ ba¹ Dio jøh- dsē¹ kih¹ lä-jēē¹ hi- hlēeh¹ wii¹ kih¹ Hi-ga-lēē¹ngo¹ la-. Pero cher'mah¹ ga-hlēeh¹ dsa- wii¹ kih¹ Jmi-lle' Na-jngii¹, sa¹ jmeey¹ jøh- dsēy¹ kih¹ he- ja-.

¹¹ Wa'ra- ga-hnēē¹ dsa- hnäh' neh¹ gwah¹ mäh- o cha'nē¹ dsa-ta¹, o cha'nē¹ jwēē¹, ta¹ ka- hnäh' huudse¹ ha- lä-lāäh¹ hnäh' hñaa¹ o ha- lä-jwah¹ hnäh'.

¹² Jēeh', lä-chah¹ ja- Jmi-lle' Na-jngii¹ kwēeh¹ hnäh' huudse¹ llu¹ ha- lä-jwah¹ hnäh'.

Koo- juu¹ na-hmäa¹ kih¹ jaa- dsa- cha- kuu¹

¹³ Jaa- hi- ma¹ hää¹ jee¹ ja- ga-siiyh¹ Jesús:

—Ta-jwoh¹, chiih¹ dsa-ñuuh- øøhn¹ kwēeyh¹ jnä¹ heen¹ he- ga-tēēn¹.

14 He-ja- ga-jäh' Jesús siyh':

—Ja- he' jwëë' jnä', sa- ga-tëën' ti'lloohn- hee- dsa-.

15 Ga-jäh' ka-läh' Jesús siyh' dsa- hi- ma' tääh' jee' ja-:

—Leeh- hnäh', ta- wa' hee' hoh' hnäh' ni- koo- he- cha- jmi-gyuu- la-. Jëeh', ja- kih' he- cha- jnän- cha-miih-, he- ja- jmee- chaa- jne'.

16 Ja-ga' ga-hlëëyh' juu' na-hmää', ga-jäyh':

—Ma' chaa- jaa- dsa- cha- kuu' hi- ma' cha- cha-miih- he- na-jnää' hwa' kiyh' he- ma' chooyh'.

17 He-ja- ma' jmeey- huudsë-, ma' jäyh': “¿Hee- ba' jmeen? Sa- cha- jee' llan` lä-jë- he- choohn'.”

18 Mah' ga-jäyh': “Lä-la- ba' jmeen`. Hlan- hne' kih' kwii- kin- mah' jmeen` juuh- ga' nē' jee' ma' chih'. Jee' ja- ba' llan` lä-jë- ta' kin- he- choohn'.

19 Mah' jwahn- ki- hñiin-: Ma-cha- ba' kyah' cha-miih-. Lee- kyah' cha-miih- ji-ñe-. Teeh- hoh', ja- kuh-huh' ba' hne- kyah'. Wa' chaa- ba' hne- llu'.”

20 Pero Dio ga-jäh' siyh' lä-la-: “He- ba' che- taah- hne-. Na' hwë' ba' juuh'. Kih' jñah' ba' jä' lä-jë- he- ma-juuh' ma-lääh',” ga-jäh' Dio.

21 Lä-ja- la' kih' dsa- hi- lla- cha-miih- kuu' nē' hwa' la-, mah' cha'nē' Dio laay' dsa- tä-ñee' ba'.

Dio lih- hää' hi- laa' kyaay'

(Mt. 6:25-34)

22 Ja-ga' ga-jäh' Jesús siyh' discípulo kyaay':

—Kih' he-ja- na- jwëëhn- hnäh'. Ta- ka- hnäh' huudsë- ha- lä- dsa-ngëeh' hnäh' koo- jmi' koo-

jmii', hee- na- kuh'huh' hnäh' ni+ ta+ ka- hnäh'
 huudsē- kih' hmiih- he- kēh' hnäh'.

23 Kyeē' ga' he- chaa- hnäh' lä'koh' ga' he-
 kuh'huh' hnäh'. Hi+ kyeē' ga' jmi-ngo' kyah' hnäh'
 lä'koh' ga' hmiih- he- kēh' hnäh'.

24 Jëē' da' hnäh' lä'koo- la' kih' ta'. Sa+ cha-
 jngëey- ni+ sa+ chooyh~ ni+ koo-, ni+ he- hnøø' jee'
 llay'. Pero Tää' jnän` hi- gya' gyuuah', ma+ra' he-
 ääh- bih'. ¿Che' sa+ kyeē' ga' hnäh' lä'koh' ga' ta'
 he'?

25 ¿Hi- hnäh' leh+ jmeeh' saa+ ga' koo- lëē-, kih'
 he- jmeeh' hnäh' cha-miih- huudsē-?

26 Cher'mah' sa+ tää+ hnäh' jmeeh' he- la' koo-
 he- pih', ¿he-la' kye' hnäh' huudsē- kih' lä'jē' he-
 jwëēh' kyah' hnäh'?

27 'Jëē' da' hnäh' ha- lä+ dsa-kwaa+ wa'le'. Sa+
 cha- ta' jmee+, ni+ sa+ hwëē~ wa'ñe-. Pero jwëēhn~
 hnäh'. Ma-ke- na'hñaaah' la' hmiih- he- ga+ kēh- rey
 Salomón, pero sa+ ga'lloo' he- la' na'hñaaah' lä'koo-
 la' wa'le'.

28 Cher'mah' lä'ja- jmee+ Dio na'hñaaah' wa'le'
 he- choo' nē' nuu- na', mah' hø'jē' dsa- neh+ hwii',
 ha- lä'ja- sa+ kway' he- kēh' hnäh', dsa- hi- miih-
 go-te' ba' dsoo' dsē'.

29 He-ja- mo'to+ ka- hnäh' huudsē- hee- na-
 kuh'huh' hnäh'. Ta+ jmee- hnäh' cha-miih- ngëē'
 huudsē- kih' lä'jē+ he- na-.

30 Jëēh', lä'jëē+ hi- sa+ ma-heeh- kih' Dio,
 hnooyh- lä'jē+ he- na- jmah' ba'. Pero Tää' jnän`
 ma-ñey- ba' lä'jē+ he- jmee+ bii' jnän`.

31 Hnääh' da' hnäh' to-nē' Dio hi- laa' dsa-ta'
 jøøh' jnän`. Lä'ja- ba' hñah+ hnäh' lä'jē+ he- jmee+

bii¹ kyah¹ hnäh¹ ka⁻läh¹.

Llu¹ ga⁻ he⁻ cha⁻ he⁻ la¹ hmooh¹ jnän¹ gy^{uuh}
(Mt. 6:19-21)

³² Ta⁺ wa⁺ ga^h hnäh¹ borrego kyaan⁺, ma⁻ke⁻ sa⁻ jwëë¹ hnäh¹, jëeh¹ Täa⁺ jnän¹ hyoh⁻ dsëy¹ tooyh⁻ gooh⁻ hnäh¹ he⁻ jmeeh¹ hnäh¹ hih⁻ ko⁻jøh¹ kyaayh¹.

³³ Hnii¹ hnäh¹ he⁻ cha⁻ kyah¹ hnäh¹ mah¹ kwëeh¹ hi⁻ jmee⁺ bii¹ kih¹. Hnøøh¹ hnäh¹ he⁻ sa⁻ heë¹ go⁻te¹. Hnøøh¹ hnäh¹ he⁻ la¹ hmooh¹ he⁻ cha⁻ gy^{uuh} he⁻ sa⁻ heë¹ jih¹koh¹. Jee¹ ja⁻ sa⁻ lloo⁻ dsa⁻hi¹ ni⁺ sa⁻ cha⁻ jah¹ hi⁻ jwë¹ ka⁻läh¹.

³⁴ Jee¹ hla⁻ he⁻ la¹ hmooh¹ kyah¹ hnäh¹, jee¹ ja⁻ ba⁻ kye¹ hnäh¹ o⁻jøh⁺ dsë⁻.

Llu¹ la¹ kih¹ hi⁻ jøø¹ wa⁻ra⁻ jah¹ Jesús

³⁵ Hnøø¹ ma⁻na⁻lluuh¹ hnäh¹, hi⁺ na⁻nëh¹ hnäh¹ ka⁻läh¹.

³⁶ Hnøø¹ jmeeh¹ hnäh¹ lä⁻ko⁻ jmee⁺ moz[~] hi⁻ tääh¹ jää[~] dsa⁻j^{uuh} hi⁻ jäh¹ jee¹ ma⁻jee¹ goo⁻ dsa⁻. Wa⁻ra⁻ jah¹ dsa⁻j^{uuy} he¹ tëey¹, na⁻ ma⁻hi¹ nä¹ moz[~] he¹ ho¹haah¹.

³⁷ Llu¹ la¹ kih¹ moz[~] he¹, cher¹ mah¹ na⁻nëy¹ wa⁻ra⁻ jayh¹. Ma⁻ra⁺ ju¹dsoo¹ jwëëhn[~] hnäh¹, dsa⁻j^{uuy} mi⁻lluuy¹ hñii¹ jää¹, ja⁻ga⁻llaay¹ moz[~] he¹ në¹ mes[~] mah¹ jmeey¹ ta¹he¹ kiyh¹.

³⁸ Ma⁻ke⁺ jayh¹ ko⁻ lla⁻n^{uuh} o¹ ja⁻ga⁻ jnä⁺, peer⁻ llu¹ la¹ kih¹ moz[~] he¹, cher¹ mah¹ na⁻nëy¹ ma¹ja⁻.

³⁹ Hnøø¹ lä⁻ngëeh¹ hnäh¹ he⁻ la⁻. Wa⁻ra⁻ jäh¹ kih¹ jaa⁻ dsa⁻j^{uuh} cha¹neh⁺ ñey⁻ hee⁻ hor[~] jä⁺ jaa⁻ dsa⁻hi¹ dsa⁻he¹ cha¹neh⁺ kiyh¹, jmeey¹ bii¹ sa⁺

gwiiy- hooy¹ hne¹ kiyh¹ mah¹ sa⁺ dsa⁻he^ʔ dsa⁻hi⁻
he^ʔ cha¹neh⁻ kiyh¹.

40 Lã⁻ja⁻ hnãh^ʔ, hnøø¹ ma⁻na¹lluuh^h hnãh^ʔ
ka⁻lãh^ʔ. Jëeh^ʔ, hor[~] he⁻ sa⁺ jmeeh⁻ hnãh^ʔ huu¹dsë⁻,
jãh^ʔ Hi⁻ ga⁻lëë¹ngo¹ la⁻.

Dsa⁻ hi⁻ mi⁻teh¹, hi⁻ dsa⁻ hi⁻ sa⁺ jmee⁻ ta¹he¹
(Mt. 24:45-51)

41 Ja⁻ga¹ ga⁻jãh^ʔ Pee¹ siiyh⁻:

—Dsa⁻jøøh¹ kyaan⁻, ¿che¹ ma⁻hlëeh¹ juu¹
na⁻hmãã¹ lã⁻na⁻ kyaã¹ jnããh¹ o ma⁻hlëeh¹ ka⁻lãh^ʔ
kih¹ lã⁻jøh¹?

42 He⁻ja⁻ ga⁻jãh^ʔ Dsa⁻jøøh¹ jnãn^h siiyh⁻:

—Jaã⁻ dsa⁻ hi⁻ mi⁻teh¹ hi⁻ cha⁻ huu¹dsë⁻ llu¹kih¹,
hi⁻ he^ʔ ba¹ na⁻hñãã¹ mah¹ hããy¹ hi⁻ tããh¹ cha¹neh⁻
kih¹ dsa⁻jũuy¹, kwëëyh¹ he⁻ kuyh⁻ hor[~] kih¹.

43 Llu¹ la¹ kih¹ moz[~] he^ʔ, cher¹ mah¹ mi⁻teyh¹ lã⁻jë⁻
mada⁻ he⁻ nuuyh⁻ wa¹ra⁻ jah¹ jũuy¹.

44 Ma⁻ra⁺ ju¹dsoo¹ jwëëhn[~] hnãh^ʔ, ga⁻lã⁻jë⁻ ba¹
he⁻ cha⁻ kih¹ dsa⁻jũuy¹ tooyh⁻ goo⁻ moz[~] he^ʔ.

45 Pero cher¹ mah¹ hi⁻ na⁻hñãã¹ he^ʔ ga⁻jmeey^ʔ
huu¹dsë⁻: “Lã⁻hëë¹ ga¹ miih⁻ dsa⁻jøøh¹ kyaan⁻”,
he⁻ja⁻ ta¹ko⁻jiih¹ ja⁻, løøy¹ jmi¹baay¹ hi⁻ më^ʔ
hi⁻ ñuu^h dsa⁻kyaay¹h¹, hi⁻ kuh¹hiyh¹ llu¹ lã⁻jiih¹
lã⁻heey¹.

46 Lã⁻la⁻ le^ʔ kih¹ moz[~] he^ʔ. Jmi¹ he⁻ sa⁻
jøøy[~], hi⁻ hor[~] he⁻ sa⁺ kyey⁻ ni⁻ miih⁻ huu¹dsë⁻,
jãh^ʔ dsa⁻jũuy¹. Peer⁻ cha⁻miih⁻ jmeeyh⁻ moz[~]
he^ʔ, ja⁻ga¹ cheey¹ ko⁻jøh^ʔ kyaah¹ lã⁻jëë⁻ hi⁻ sa⁻
ga⁻mi⁻teh¹.

47 Jaã⁻ moz[~] hi⁻ ma⁻ñe⁻ kwee⁻ he⁻ mada⁻ nu⁻
uyh⁻ kih¹ dsa⁻jũuy¹ mah¹ sa⁺ ma⁻na¹lluuy^h, ni⁻ sa⁻

mi-tey¹ mada¹ kih¹ dsa-j_{uuy}¹, hi⁻ he¹ sa⁺ lä⁺ñih¹
dsëy¹ kway¹ kih¹.

48 Pero jaa⁻ moz[~] hi⁻ ma¹ jmee⁺ he⁻ hlih¹ he⁻ sa⁺
ñey⁻, hi⁻ he¹ hii¹ miih⁻ ba¹. Jëeh¹ hi⁻ ma⁻hyoh[~]
cha⁻miih⁻, lä⁺ja⁻ ngih¹ dsa-j_{uuy}¹ cha⁻miih⁻.
Dsa-j_{uuy}¹ hi⁻ ga⁻tooh⁻ gooy⁻ cha⁻miih⁻, lä⁺ja⁻
ngiyh¹ cha⁻ga⁻miih⁻.

Kwaat[~] kih¹ Jesús he⁻ tee[~] dsa⁻

(Mt. 10:34-36)

49 'Ma⁻jan[~] mah¹ chaahn¹ je⁻ hwa¹ la⁻. Hnoon¹
wa⁻ra⁻ jäh¹ kih¹ koo⁻ ga⁻j_{uh}⁻.

50 Ma⁻ra⁻ he⁻ jmee⁺ bi¹ jëen⁻ koo⁻ he⁻ wi¹ ngëe¹.
Peer⁺ ku¹ji¹ kin⁺. Wa⁻ra⁻ jäh¹ kih¹ na¹ ga⁻j_{uh}⁻ ba¹
ma⁻dsëe¹ jmi¹.

51 ¿Ché¹ laah¹ hnäh¹ ma⁻jan[~] mah¹ jmeen⁻ hi¹ ti¹
kih¹ dsa⁻ jmi⁻gy_{uuy}¹? Jwëehn[~] hnäh¹, ja⁺ kih¹ he⁻ja⁻
ma⁻jan[~]. Ma⁻jan[~], mah¹ jmeen⁻ te¹jëe¹ dsa⁻ ba¹.

52 Jëeh¹, na¹ ta⁺ cha⁻në¹ jee¹ tääh¹ hñaa¹ dsa⁻ koo⁻
cha⁻neh⁺, jmeey¹ to¹ nää¹. Uu⁻ hi⁻ he¹ tee¹ kyaah¹ uu⁻
¹ hi⁺ uu¹ dsa⁻taah¹ teey¹ kyaah¹ uu⁻.

53 Tee¹ jmii⁻ kyaah¹ jo⁻ñ_{uuy}⁻, hi⁺ jo⁻ñ_{uuy}⁻ tee¹
kyaayh¹ ka⁻läh¹. Chooy¹ tee¹ kyaah¹ jo⁻mii⁻, hi⁺
jo⁻mii⁻ tee¹ kyaah¹ chooy¹. Ma⁻chooy¹ tee¹ kyaah¹
ma⁻jooy¹, ma⁻jooy¹ tee¹ kyaah¹ ma⁻chooy¹.

*Ko⁻llaq¹ sa⁻ kye⁻ kwaat[~] ha⁻ lä⁻ la¹ he⁻ jmee⁺ Dio
jee¹ kiyh¹*

(Mt. 16:1-4; Mr. 8:11-13)

54 Hi⁺ ga⁻jäyh¹ ka⁻läh¹ siiyh⁻ lä⁻jëe⁺ dsa⁻:

—Wa⁻ra⁻ ga⁻jëeh⁻ hnäh¹ soo⁻ jni¹ ta⁻la⁻ ga⁻dsa¹
hyoo⁻, chah¹ ba¹jwah¹ hnäh¹: “Jma¹ba¹na⁻ jä⁺.” Hi⁺
lä⁺ja⁻ la¹.

55 Hi⁺ wa⁻ra⁻ ja⁺ lle⁺ ta⁺ kye⁺, jwah⁺ hnäh⁺: “Jmee⁺ hyoo⁻ ba⁻ na⁻.” Hi⁺ lä⁺ ja⁻ jmee⁺.

56 He⁻ ba⁺ che⁻ ta⁻ juuh⁺ hnäh⁺. Leh⁺ ba⁺ hnäh⁺ lleh⁺ hnäh⁺ juu⁺ kwee⁻ ha⁻ lä⁺ jmee⁺ koo⁻ jmi⁺ koo⁻ jmi⁺ lä⁺ koo⁻ la⁺ gyuh⁺ hwa⁺. Mah⁺ sa⁺ kye⁺ hnäh⁺ kwaat⁻ hee⁻ ga⁺ na⁻ dsa⁻ la⁺ jee⁺ kyah⁺ hnäh⁺.

Hnøø⁺ mi⁻een⁺ juu⁺ he⁻ cha⁻ jnän⁻ kyaah⁺ dsa⁻
(Mt. 5:25-26)

57 ¿He⁻ la⁺ sa⁺ leh⁺ hnäh⁺ kah⁺ hnäh⁺ kwaat⁻ hñaah⁺ hnäh⁺ hee⁻ na⁻ he⁻ llu⁺?

58 Cher⁺ mah⁺ chaa⁻ hi⁻ hnøø⁺ hnëe⁺ hne⁻ cha⁻ nē⁺ dsa⁻ ta⁺, jmee⁺ bi⁺ go⁻ taah⁺ hnäh⁺ juu⁺ kwee⁻ kyaayh⁺ na⁺ ga⁻ juh⁻ ta⁻ ko⁻ jiih⁺ cha⁻ jmi⁺, mah⁺ sa⁺ ngëe⁺ hne⁻ ja⁻ goo⁻ jwëe⁻. Lä⁺ ja⁻ mo⁻ so⁺ jmee⁺ jwëe⁻ hi⁺ kih⁺ poo⁻, taayh⁺ hne⁻ neh⁻ ñe⁺.

59 Ma⁻ ra⁺ ju⁻ dsoo⁺ jwëeh⁻ hne⁻, sa⁺ ya⁻ hëeh⁺ jee⁺ ja⁻ ta⁻ ko⁻ jiih⁺ sa⁻ ma⁻ mi⁻ hmaah⁺ lä⁻ koh⁺ te⁺ he⁻ lle⁻ dsa⁻ ta⁺ kyah⁺.

13

Ga⁻ hlëeh⁺ Jesús kih⁺ he⁻ dsa⁻ jëeh⁻ dsa⁻ kyaah⁺ Dio

1 Ja⁻ ba⁺ jmi⁺ ja⁻ na⁻ nää⁺ ko⁻ llaa⁺ dsa⁻ na⁻ jmeeyh⁺ juu⁺ kih⁺ Jesús he⁻ ga⁻ jmee⁺ Pilato mada⁻ kih⁺ hløø⁺ he⁻ na⁻ jngëe⁺ dsa⁻ chaa⁻ Galilea jee⁺ ma⁺ täayh⁺ jngëe⁺ jah⁺ he⁻ ma⁺ mi⁻ tey⁺ kiyh⁺ kyaah⁺ Dio.

2 Mah⁺ ga⁻ jëeh⁻ Jesús juu⁺ kiyh⁺, ga⁻ jäyh⁺:

—¿Che⁺ kih⁺ he⁻ ga⁻ juu⁺ lä⁻ ja⁻ dsa⁻ galilea he⁺, he⁻ ja⁻ laah⁺ hnäh⁺ he⁻ ääy⁻ cha⁻ ga⁻ miih⁻ dso⁻ kye⁻ lä⁻ koh⁺ ga⁻ jee⁺ lä⁻ jëe⁻ dsa⁻ gooy⁺?

3 Jnǎ' jwëēhn~ hnǎh', ni' miih- sa' la' lä'ja-. Jëēh' cher'mah' sa' ga'jēeh' hnǎh' kyaah' Dio, ja'ba' lä'ja- juu' lä'jēē' hnǎh' ka-läh'.

4 He- ga'toh' hne' ñii' kih' Siloé nē' kih' lä'jēē' gya'jñaa- dsa- mah' ga'juuy', ¿che' jmeeh- hnǎh' huud'sē- he- ääy- cha-ga'miih- dso'kye- lä'koh' ga'jee' lä'jēē' dsa- hi- tääh' Jerusalén?

5 Jnǎ' jwëēhn~ hnǎh', ni' miih- sa' la' lä'ja-. Jëēh' cher'mah' sa' ga'jēeh' hnǎh' kyaah' Dio, ja'ba' lä'ja- juu' lä'jēē' hnǎh' ka-läh'.

Juu' na-hmäá' lä' la' kih' koo- chaah' higo he- sa' kwa' mi'

6 Hi' ga'jäyh' ka-läh' juu' na-hmäá' lä'la-:

—Jaa- dsa- ma' na-jnäá' koo- chaah' higo jee' kih' chaah' wii- jēh' kiyh'. Mah' na'jēēy- che' na-hii- mi'higo. Pero ni' koo- mi' sa' ma' hii'.

7 Mah' ga'siiyh' hi- ma' høø- chaah' wii- jēh' ja-: “Jee' la- ma-tē' hnē' ji-ñē- ma-jan~ jēēn~ chaah' higo la-, che' hii' mi'. Sa' cha- jnøøhn' ni' miih- lä'koh' hä' gwan'. He-ja- tu' go-te. ¿He-la' ja- koo- na-ha- hwa' jee' chih?”

8 Pero hi- ma' høø- jee' ja- ga'jäh': “Dsa-jøøh' kyaan', kwa' jwē' kih' koo- ga' ji-ñē- na'. Gyun- miih- ta-hmii- mah' toohn' tu'hoh'.

9 Cher'mah' ga'hii' mi', llu' ba'. Pero cher'mah' sa' ga'hii', ja-ga' na' dsa-tu'.”

Ga-mi-hlää' Jesús jaa- dsa-mē' hi- ma' na-jluu' cha-kah'

10 Koo- jmi' he- teeh- dsa- dsē' ma' kwa- Jesús juu' neh' gwah' mäh-.

11 Jee' ja- ma' hää' jaa- dsa-më' hi- ma-hya- gya-jñaa- ji-ñe- dsaah'. Ga-jmee' jmi-lle' hlih' ga-jluu' ka'luuy'. Ni' miih- sa- le' ma' ngëy' ko-dsoo'.

12 Ma' ga-jëë' Jesús dsa-më' he', ga-tëeyh' mah' ga-siiyh':

—Dsa-më', ma-jä' ba' kyah' kih' dsoo' he- ma' laah'.

13 Ga-kyey- gooy- në' kih' dsa-më' he'. Lä-chah' ja- ga-niih' ka'luuy', mah' ga-løoy' kway- ti'hmaah' kih' Dio.

14 Pero hi- ma' jmee- hih- gwah- ja-, ga-lä-llee' jwërte kih' he- ga-mi-hlää' Jesús dsa- jmi' he- teeh- dsa- dsë'. Mah' ga-siiyh' lä-jëë' hi- ma' tääh' jee' ja-:

—Jñii' jmi' ba' cha- jwë' jmeen' ta'. Ta'ko-jiih' jñii' jmi' ja-, ya-nää' hnäh' mah' jä' kyah' hnäh', ja- jmi' he- teeh- dsa- dsë'.

15 Ja-ga' ga-jäh' Dsa-jøøh' jnän' ga-siiyh':

—Hee- ba' che- ta-juuh' hne- dsa-ñuuh-. ¿Ja' lä-jëë' hnäh' cheeh' hnäh' kya' kyaah' hnäh', burr- kyaah' hnäh' jee' na-hñuuyh' mah' go-jääh' hnäh' hiyh' jmi- jmi' he- teeh- dsa- dsë'? ¿Che' sa' jmeeh- hnäh' lä-ja-?

16 Pero hih' dsa-më' la-, hi- laa' sa-ju- kih' Abraham, ma-hya- gya-jñaa- ji-ñe- ma' na-hñuuyh' kaah- Tana'. ¿Che' sa- ää- jmi' cheeyh' jmi' he- teeh- dsa- dsë'?

17 Lä- ma' ga-hlëeh' Jesús juu' ja-, ga-jä' o-hih' lä-jëë' hi- ga-lä-høøh' kiyh'. Pero jee' lä-jëë' dsa- ma' chaay- llu' ba', ma' ga-jëey' lä-jëë' he- juh-gaa- he- ma' jmee- Jesús.

*Juu' na-hmää' lä'koo- la' kih' mi'ju- mostaza
(Mt. 13:31-32; Mr. 4:30-32)*

18 Hi- ga-jäh' Jesús ka-läh':

—Jwëhn~ hnäh' juu' he- jeeh' kwee- lä'koh' jää-
Dio dsa- lä'hih' kih'.

19 He- jää- Dio dsa- lä'hih' kih', jeeh' kwee-
lä'koo- la' kih' koo- mi'ju- mostaza he- ga-jngëé'
jaa- dsa- jee' na-jnäá' cha'joh' kiyh'. Heh' mi-
'ju- ja-, ga-hya- mah' ga-kwaa', lä'jih' ga-té' koo-
chaah' hma-. He- ja- ga-lla-nää' ta' jmeey' sii- né-
sa'goh' kih'.

*Juu' na-hmää' lä'koo- la' kih' levadura
(Mt. 13:33)*

20 Koo- ka-läh' ga-jäh' Jesús siiyh':

—Jee' la- jwëhn~ hnäh' juu' he- jeeh' kwee-
lä'koh' jää- Dio dsa- lä'hih' kih'.

21 Jeeh' kwee- lä'koo- jmee- levadura he-
kooh~ jaa- dsa-mé'. Llay- cha-miih- harin
mah' kah-gwëyh- kyaah' levadura. Kyaah' lä'ja-
dsa-kwaa- lä- ga-dsa' tu'ka'.

*Dsu- la' ho'haah' jee' dsa-taah' dsa- kyaah' Dio
(Mt. 7:13-14, 21-23)*

22 Lä'koo- ma' hää' Jesús jwë' ngoo' ta- Jerusalén
ma' kway- juu' lä'kaa- jwii- kaah' hi- lä'kaa- jwii-
mäh- jee' ma' dsa-ngëéy'.

23 Jaa- dsa- ga-ngii' juu' kiyh', ga-siiyh':

—Dsa-jøøh' kyaan-, ¿che' miih- go-te' dsa- hi-
dsa-lää'?

He- ja- ga-jäh' Jesús siiyh':

24 —Jmee' hnäh' biì' go-taah' hnäh' ta' ho'haah' dsu-. Jëeh', jwëë' dsa-hi- hnøø' dsa-taah' mah' sa' jmääy' dsa-taayh'.

25 Wa' jmeen' jaa- dsa-juu' cha'neh' ma-ngëë' ma-jney' ho'haah' kiyh'. Hi' cher'mah' ga'nääh' hnäh' tëeh- hnäh' kiyh' ta' ka'hne-: "Dsa-jøøh' kyaan', Dsa-jøøh' kyaan', nä' ho'haah' mah' dsa'tooh' jnääh'." Pero jëeh' dsa-juu' he' kyah' hnäh', jäyh': "Sa' man' hii- hnäh'."

26 Ja-ga' løøh' hnäh' jwah' hnäh': "Ma-kih' ma-hih' jnääh' ko-jøh' kyaah' hne-. Jnääh' he' hi- ga-hlëeh' jee' la' cha'jwë' juuh-."

27 Pero jäh' dsa-juu' cha'neh' he', siiyh' hnäh': "Sa' man' hii- hnäh'. Go-nääh' hnäh' kyah', hnäh' hi- jmee' he' hlih' jmah'."

28 Jee' ja- ki'hooh' hnäh' mah' juuh' hnäh' cha-jah' hnäh' wa'ra- ga-jëeh' hnäh' Abraham kyaah' Isaac kyaah' Jacob kyaah' lä-jëë' hi- ga-ngëë' juu' kih' Dio tääh' ya'jwii' kiyh', mah' hnäh' dsa-hëeh' ta' ka'hne-.

29 Jwëë' dsa- chaa- uu' ya-nääh' ta' kye' ta' ñii' mah' dsa-taah' kuh'hih' ko-jøh' kyaah' jnä' jee' oo' ya'jwii' kih' Dio.

30 Jëeh', jwëë' hi- sa' laa' kwaan' jee' kyah' hnäh', hi- he' lee' jøøh' ma'ja-. Hi' hi- laa' kwaan' jee' kyah' hnäh', hi- he' lee' mäh' ga'.

*Ga-lä'meeh' dsë' Jesús kih' jwii- Jerusalén
(Mt. 23:37-39)*

31 Ja-ba' jmi' ja-, ga'lla-nääh' ko'llaa' fariseo na'chi' Jesús:

—Go⁻hēē¹ jee¹ la⁻, gwaah⁻ ta⁺ jee¹ jyoh^ʔ, jēēh^ʔ hnø^ʔ Herode jngēēh¹ hne⁻.

³² He⁻ja⁻ ga⁺ jāyh^ʔ sīyh⁺ dsa⁻ fariseo he^ʔ:

—Go⁻nāā^ʔ hnäh^ʔ mah¹ go⁻chiih¹ hī⁻ kyuu^h māy[~] hlih¹ he^ʔ juu¹ la⁻: “Na¹ hi⁺ hø¹ lä⁺ ma⁻jmeen⁺ la⁻ ba^ʔ ta^ʔ he⁻ hwēēn^ʔ jmi⁻lle^ʔ hlih¹ kih¹ dsa⁺ hi⁺ mi¹hlāän¹ dsa⁻ ka⁻läh^ʔ. Ga^ʔ ma⁻hya⁻ hnē⁻ jmi^ʔ, ja⁻ hniih¹ ma⁻hñaa⁻ ta⁺ kin⁺.”

³³ Jmee⁺ bii¹ lä⁺ ma⁻hään¹ la⁻ ba^ʔ jwē¹, na¹, hø¹, hi⁺ hyu¹ lä⁺ jiih¹ lloon[~] Jerusalén. Jēēh^ʔ, jmee⁺ bii¹ he⁻ juu¹ hī⁻ ngēē[~] juu¹ kih¹ Dio ta⁺ Jerusalén, sa⁻ lle^ʔ kih¹ juuy^ʔ ta⁺ jee¹ jyoh^ʔ.

³⁴ Hnäh^ʔ dsa⁻ chaa⁻ Jerusalén, hī⁻ jngēēh⁺ hī⁻ ngēē[~] juu¹ kih¹ Dio hi⁺ teh^ʔ hnäh^ʔ kuu¹ kih¹ hī⁻ cheē⁺ Dio, joh^ʔ jiih[~] sa⁺ ga⁻lä⁻hnoon¹ ma^ʔ jøøhn¹ hnäh^ʔ lä⁺koō⁻ jøøh⁻ chaah^ʔ hyaa⁻ gyuu⁻ chaah^ʔ kyaa¹, taayh⁻ neh⁻ sa⁻kyooy^ʔ, pero sa⁻ ga⁻hiih^ʔ hnäh^ʔ.

³⁵ He⁻ja⁻ ma⁻bee¹ Dio hnäh^ʔ go⁻te[~], jā¹ ta⁻jmah¹ ba^ʔ hne¹ kyah¹ hnäh^ʔ. Jwēēhn[~] hnäh^ʔ, na¹ ta⁻ cha^ʔnē¹ mo⁺so⁺ jēēh¹ hnäh^ʔ jnä^ʔ ta⁺ko⁻jiih¹ sa⁺ ma⁻jäh¹ hnäh^ʔ: “He⁻ ba^ʔ che⁻ jøh¹gaa⁻ hī⁻ ja¹, lä⁻hih⁺ kih¹ Dio.”

14

Ga⁺mi⁻hlää^ʔ Jesús jaa⁻ hī⁻ dsaah^ʔ jmi^ʔ he⁻ teēh⁻ dsa⁻ dsē¹

¹ Koō⁻ jmi^ʔ he⁻ teēh⁻ dsa⁻ dsē¹, ngoo¹ Jesús ga⁻kuh⁻ ga⁻hih¹ cha^ʔneh⁺ kih¹ jaa⁻ fariseo hī⁻ ma^ʔ laa¹ jaa⁻ dsa⁻jøøh¹. Jee^ʔ ja⁻ ma^ʔ tääh¹ dsa⁻ hī⁻ ma^ʔ tää[~] Jesús.

² Hi⁺ ta⁻ cha^ʔnēy¹ ja⁻ ma^ʔ cheh¹ jaa⁻ dsa⁻ hī⁻ ma^ʔ dsaah^ʔ dsoo^ʔ gyoo⁻.

3 He-ja- ga-ngii' Jesús juu' kih' ta-jwoh' kyaa' ley kyaa'h' dsa- fariseo he':

—¿Che' cha- jwë' mi'hlää' jne' jaa- hi- dsaah' jmií' he- teeh- dsa- dsë'?

4 Ti'sih' ba' ga-taah' dsa- he'. Ja-ga' ga-sooh' Jesús goo- hi- ma' dsaah' he' mah' ga-mi-hlääy'. Hi- ga-hiyh' juu', ga-siiyh':

—Ma-le' gwaah' kyah'.

5 Mah' ga-hläeyh' dsa- hi- ma' tääh' he', ga-siiyh':

—Cher'mah' jaa- dsa-kyaa'h' hnäh' ga-tah' jaa- burr~ o jaa- kya' kyaay' jee' hë' koo- too-, ¿che' sa- dsooy' lä'chah' ja- dsa-lleey' jah' kyaay' ma-ke- la' jmií' he- teeh- dsa- dsë'?

6 Ni- jaa- sa- ga-lih' ma' jeeyh' juu' kih' Jesús.

Juu' na-hmää' kih' hi- ga-taah' to-në' hma-sii' jee' cha- ma-niih'

7 Ma' gya' Jesús jëë- ha- lä- ma' jmee- lä-jëë- hi- ma' na-teeh' kyaa' fariseo he', ga-hnooyh- ma' dsa-taayh' høø' hi- kaah' në' mes~. He-ja- ga-hläeyh' juu' na-hmää' kyaa'h' dsa- hi- ma' na-teeh' he', ma' jäyh':

8 —Wa'ra- ga-tëeh' jaa- dsa- hne- koo- jee' dsa-jee' goo- dsa-, sa- nah' høø' hi- kaah', le' ga- che- lloo~ jaa- hi- jøøh' ga' lä'koh' hne-.

9 Cher'mah' ga-nah' jee' ja-, ha- ga- che- ga-lloo' hi- ga-tëeh' lä-uu' hnäh', mah' siiyh' hne-: “Kwa' jwë' gya- hi- la- jee' na-.” Ja-ga' kyaa'h' o-hih' nah' jee' ga-dsaa' go-te- hma-sii~.

10 Lä-la- ba' jmeeh' wa'ra- ga-tëeh' jaa- dsa- hne- jee' jmeey' jmií'. Goh' ba' hne-, ja- nah' lä-

ga⁻tē^ʔ huu^ʔ kii^ʔ ba^ʔ. Mah^ʔ wa⁻ra⁻ ja^ʔ hi⁻ ga⁻tēeh^ʔ hne⁻, siiyh⁻ hne⁻: “Ña⁻ ya⁻ na^ʔ jee⁻llu^ʔ ga⁻miih⁻ la⁻, ome⁻ kyaah⁻.” Ja⁻ ga⁻ lee^ʔ jøøh^ʔ cha⁻nē^ʔ lä⁻ jēē⁻ hi⁻ tääh^ʔ ko⁻ jøh^ʔ kyaah^ʔ hne⁻ nē^ʔ mes[~] ja⁻.

¹¹ Jēeh^ʔ, hi⁻ jmää[~] hñii^ʔ jøøh^ʔ, hi⁻ he^ʔ jä^ʔ ta⁻ hwa^ʔ go⁻te⁻. Hi⁻ jmää[~] hñii^ʔ hwaä^ʔ, hi⁻ he^ʔ ba⁻ lee^ʔ jøøh^ʔ.

¹² Hi⁻ ga⁻ hlēeyh^ʔ dsa⁻ fariseo hi⁻ ga⁻tēē^ʔ kiyh^ʔ, ga⁻siiyh⁻:

—Wa⁻ra⁻ ga⁻teeh^ʔ dsa⁻ kuh^ʔ hiyh^ʔ koō⁻ lä⁻ hyoo⁻ o ta⁻ ga⁻nuu⁻, ta⁻ tēeh⁻ ome⁻ kyaah^ʔ, ni⁻ øøh^ʔ, ni⁻ jñah^ʔ ga⁻ hi⁻ chaa⁻ kyah^ʔ, ni⁻ dsa⁻ cha⁻ kuu^ʔ hi⁻ tääh^ʔ koo^ʔ kyah^ʔ. Jēeh^ʔ, lä⁻ jēē⁻ hi⁻ he^ʔ tēeh^ʔ hne⁻ ka⁻ läh^ʔ mah^ʔ jēeyh⁻ kyah^ʔ.

¹³ Lä⁻ la⁻ ba⁻ jmeeh^ʔ wa⁻ra⁻ ga⁻jmeeh^ʔ koō⁻ jmii^ʔ. Ja⁻ tēeh⁻ hi⁻ tä⁻ñee^ʔ kyaah^ʔ dsa⁻ tuuh^ʔ, dsa⁻ jluuh^ʔ, hi⁻ dsa⁻ tuu^ʔ.

¹⁴ Lä⁻ ja⁻ ba⁻ le^ʔ llu^ʔ kyah^ʔ. Jēeh^ʔ, dsa⁻ he^ʔ sa⁻ cha⁻ he⁻ kyaah^ʔ mi⁻hmaayh^ʔ kyah^ʔ ka⁻ läh^ʔ. Pero wa⁻ra⁻ ga⁻tē^ʔ jee⁻ lä⁻ jiih^ʔ lä⁻ jēē⁻ hi⁻ lluu^ʔ, lä⁻hmaah^ʔ kyah^ʔ.

Juu^ʔ na⁻hmää^ʔ lä⁻koō⁻ la^ʔ koō⁻ jmii^ʔ jmuuh⁻
(Mt. 22:1-10)

¹⁵ Jaa⁻ hi⁻ ma^ʔ gya^ʔ nē^ʔ mes[~] kyaah^ʔ Jesús, ma^ʔ ga⁻nuuy^ʔ ga⁻ hlēeh^ʔ Jesús lä⁻ ja⁻, ga⁻ jäyh^ʔ:

—Llu^ʔ la^ʔ kih^ʔ hi⁻ dsa⁻ taah^ʔ kuh^ʔ hiyh^ʔ jee^ʔ la^ʔ ya⁻ jwii^ʔ kih^ʔ Dio.

¹⁶ He⁻ ja⁻ ga⁻ jäh^ʔ Jesús siiyh⁻:

—Jaa⁻ dsa⁻ ga⁻ jmee^ʔ koō⁻ jmii^ʔ jmuuh⁻ mah^ʔ ga⁻tēeyh^ʔ jwēē^ʔ jwē⁻te dsa⁻.

¹⁷ Ma^ʔ ga⁻tē^ʔ hor[~] kuh^ʔ dsa⁻ ma⁻ nuu^ʔ, ga⁻ cheey^ʔ jaa⁻ moz[~] kyaay^ʔ mah^ʔ dsa⁻ chiih^ʔ hi⁻ ma⁻ na⁻teeh^ʔ

kyaay': "Ya-nää' hnäh' ga-juh-. Jëeh', ma-na'llu ba-lä-jë'."

18 Ga-lä-jëë' ba' ga-jäh' sa' jää'. Hi- to-në' ga-jäh': "Ma-lan' koo- jwi' hwa', he-ja- hnoon' na'jëen' koo-. Jmee' jøh- hoh' sa' jään' nin'."

19 Hi- jñah' ga-jäh': "Ma-laan' hñaä' gyaah- kya' hi- jmee' ta'. Hi- he' na-, na' ga' na'jëen' che'lluuy'. He-ja- chuun' kyaah' hne- jmee' jøh- hoh', sa' jään' nin'."

20 Hi- jñah' ka-läh' ga-jäh': "Koo- ma-jee' ba' goon-. He-ja- sa' le' nin'."

21 Ngaah' go-te~ ba' moz~ he', na'jmeeyh' juu' kih' dsa-juu'. Ma' ga-nuu' juu' jmi' he' ga-jäh' lä-ja-, ga-lä-lleey' jwërte. Ja-ga' ga-siyh- moz~ he': "Gwa-ko-chih' je'hmooh' hi-lä-kaa- cha'jwë' kih' jee' jwi- juuh-, go-kyaa' hi- tä-ñee' kyaah' dsa-tuuh', dsa-jluuh' hi' dsa-tuu'."

22 'Ma' jah' moz~ he', ga-siyh-: "Dsa-jøh' kyaan-, ma-la- ba' lä-jë' mada- he- ma-jmeeh'. Pero ja' ga-jee' dsa-taah' dsa-."

23 He-ja- ga-jäh' dsa-juu' he' siyh- moz~ kyaay': "Gwa-lä-hä' jwë', hi-lä-kaa- jee' jeeh' dsa-, jmee' bii' ya-nääy', mah' kah' cháneh' kin' la-."

24 Jëeh', jwëehn~ hnäh', ni' jaa- dsa- hi- ga-tëehn' he', mo-so- tëëy' kuyh' ma-nuu' kin'."

Hweh- miih- la' he- jmee' jne' ko-jøh' kyaah' Cristo

(Mt. 10:37-38)

25 Jwëë' jwërte dsa- hi- ga-nää' ko-jøh' kyaah' Jesús. He-ja- ga-jeeyh- hñiiy' ta' jee' ya-nää' dsa-, mah' ga-siyh-:

26 —Jaa⁻ hi⁻ hnøø¹ jmee¹ ko⁻jøh^ʔ kyaah¹ jnä^ʔ, cher¹mah¹ sa⁻ hnäy¹ jnä^ʔ cha⁻ga¹miih⁻ lä⁻koh^ʔ ga¹ he⁻ hnäy¹ cho¹jmiiy⁻, lä⁻koh^ʔ ga¹ he⁻ hnäy¹ mäy¹, he⁻ hnäy¹ jooy^ʔ, he⁻ hnäy¹ dsa⁻ñuu^h- øøyh⁻, he⁻ hnäy¹ mä^ʔ øøyh⁻, hi⁻ lä⁻koh^ʔ ga¹ he⁻ hnäy¹ hñiiy^ʔ, sa⁻ jmäy¹ leey^ʔ discipulo kyaan⁻.

27 Hi⁻ sa⁻ jää⁻ cru⁻ kyaa¹ mah¹ sa⁻ jmeey¹ ko⁻jøh^ʔ kyaah¹ jnä^ʔ sa⁻ jmäy¹ leey^ʔ discipulo kyaan⁻.

28 Wa⁻ra⁻ ga⁻të⁻ jee¹ hnooh⁻ hnäh^ʔ jmeeh¹ hnäh^ʔ koo⁻ hne¹ ñii^ʔ, ¿che¹ sa⁻ jëeh¹ hnäh^ʔ to⁻në⁻ joh^ʔ këë¹ hi⁻ che¹ leë⁻ kuu¹ kyah¹ hnäh^ʔ lä⁻jiih¹ hñaa⁻ hne¹ ja⁻?

29 Jëeh^ʔ cher¹mah¹ ga⁻chih^ʔ hnäh^ʔ ma⁻tii¹ kih¹ hne¹ ja⁻ mah¹ sa⁻ hñaa⁻ ta¹ ja⁻, lä⁻jëë⁻ dsa⁻ hi⁻ jëë¹ ta¹ ja⁻, mi⁻kwayh¹ kyah¹ hnäh^ʔ.

30 Mah¹ jäyh¹: “Dsa⁻ñuu^h- la⁻ ga⁻løøy¹ chooy⁻ hne¹ la⁻ mah¹ sa⁻ ga⁻liyh¹ ma¹ mi⁻hñaa⁻.”

31 O wa⁻jmeen¹ jaa⁻ rey, hi⁻ dsoo¹ dsa⁻tee^ʔ kyaah¹ jñah^ʔ rey, ¿ja¹ gyay⁻ to⁻në⁻, jëëy¹ che¹ jmää¹ gyaa¹ mil hløø^ʔ kyaay¹ mah¹ dsa⁻teey^ʔ kyaah¹ jñah^ʔ rey hi⁻ jää⁻ gyeë^ʔ mil hløø^ʔ?

32 Wa⁻ra⁻ ga⁻jëëy¹ sa⁻ liyh⁻, he⁻ja⁻ cheey¹ jaa⁻ hi⁻ dsa⁻hlëeh⁻ llay⁻ ha⁻ lä⁻ jee¹ hii¹ tii¹ juu¹ ja⁻, ta¹ko⁻jiih¹ sa⁻ ma⁻ya⁻jäh⁻ jñah^ʔ rey he^ʔ.

33 He⁻ja⁻ cher¹mah¹ chaa⁻ jaa⁻ hnäh^ʔ hi⁻ sa⁻ tuu⁻ dsë¹ be¹ lä⁻jë⁻ he⁻ cha⁻ kih¹, sa⁻ jmäy¹ leey^ʔ discipulo kyaan⁻.

34 'Llu¹ ba¹ ñe¹ pero wa⁻ra⁻ ga⁻dsaa¹ he⁻ ñii¹ kih¹, ha⁻ lä⁻lii⁻ ka⁻läh^ʔ ñii⁻.

35 Sa⁻ jmää¹ kih¹ hwa¹, ni⁻ he⁻ kaayh¹ kyaah¹ jyoh^ʔ tu¹hoh¹ sa⁻ jmää¹. He⁻ be⁻ ba¹ dsa⁻ ja⁻. Hi⁻ hnøø¹ heeh⁻ juu¹ la⁻, wa¹ heeyh⁻.

15

*Juu' na-hmää' lä-koo- la' kih' jaa- borrego hi-
na-hëë'*

(Mt. 18:10-14)

¹ Jwëë' dsa- hi- ma' koo' ku'sih- hi- jñah' dsa- wa'
hi- cha- hi- ga-lla-nää' koo' kih' Jesús mah' nuuy'
juu' he- ma' kway'.

² He-ja- sa' ga-tih' dsë' dsa- fariseo ni- saduceo
ka-läh', ma' jäyh':

—Dsa-ñuuh- la- heeh- lä-jëë- hi- jmee- wa' la'
cha- la' hi- kuyh- ko-jøh' kyaayh' ka-läh'.

³ He-ja- ga-hlëëyh' dsa- he' juu' na-hmää'
lä-la-, ga-jäyh':

⁴ —Cher'mah' jaa- hnäh' chaa- hña-laa' bor-
rego kyaä', mah' dsa-hëë' jaa-, ¿che' sa- beey'
ko-hwëë' jee' lä-jëë- jah' he' mah' dsooy' ta- moh'
dsa-hnääh- hi- na-hëë' he' lä-juh' jnääh-?

⁵ Peer- jëë' dsëy' wa-ra- ga-jnääh- jah' kyaay',
mah' tëëy' jwë' ka'kyooy-.

⁶ Hi- wa-ra- ga-llaayh' kiyh', tëëyh' lä-jëë- ome-
kyaay' hi- lä-jëë- hi- tääh' koo' kiyh' mah' sïyh-:
“Wa' chaa- jne' llu', jëeh' ma-jnääh- borrego
kyaan- hi- ma' na-hëë'.”

⁷ Jwëëhn- hnäh', lä-ja- ka-läh' cha-ga'miih-
chaa- llu' hi- tääh' gyuuh' kyaah' jaa- hi- dsa-jeeh-
kih' Dio lä-koh' ga' kyaah' lä-jëë- to-lo'gyaa' dsë-
to-laa' ñu' hi- sa' jmee- bii' kih' dsa-jeeyh- kih' Dio.

Juu' na-hmää' lä- la' kih' kuu' he- na-hii'

⁸ Lä-ja- ka-läh' jaa- dsa-më' hi- ma' cha- gya'
kuu' kih'. Cher'mah' ga-hii' koo- kuu' kiyh', ¿che'

sa⁺ hiyh⁺ je⁻ mah⁺ hyayh⁺ cha⁺neh⁺ kiyh⁺, hnooyh⁺ kwee⁻ lä⁺ jiih⁺ jnøøyh⁺?

⁹ Hi⁺ wa⁺ra⁻ ga⁺ jnøøyh⁺ kuu⁺ he⁻ ma⁺ na⁻hi⁺ ja⁻, tääyh⁺ lä⁺ jëë⁺ ome⁻ kyaay⁺ hi⁺ lä⁺ jëë⁺ hi⁻ tääh⁺ koo⁺ kiyh⁺ mah⁺ jäyh⁺: “Wa⁺ cha⁺a⁻ jne⁺ llu⁺, jëeh⁺ ma⁻ jnøøhn[~] ba⁺ kuu⁺ kin⁺ he⁻ ma⁺ na⁻hi⁺.”

¹⁰ Lä⁺ ja⁻ jwëëhn[~] hnäh⁺, ha⁻ koh⁺ sa⁺ cha⁺a⁻ llu⁺ ángele kya⁺a⁻ Dio wa⁺ra⁻ ga⁺ tu⁺ ja⁺a⁻ dsa⁻ jwë⁺ hliih⁺ mah⁺ dsa⁻ jeeyh[~] kya⁺ah⁺ Dio —ga⁺ jäh⁺ Jesús.

Juu⁺ na⁻hmää⁺ lä⁺ koo⁻ la⁺ kih⁺ chih⁻ hi⁻ na⁻hëë⁺.

¹¹ Hi⁺ ga⁺ jäh⁺ Jesús ka⁻ läh⁺ juu⁺ la⁻:

—Jaa⁻ dsa⁻ ma⁺ cha⁺a⁻ uu⁺ jo⁻ ñuu⁺h⁻.

¹² Nää⁺ hi⁻ mäh⁺ ga⁺ siyh⁺ jmiiy⁻: “Tää⁺, kwëëh⁺ jnä⁺ heen⁻ he⁻ ga⁺ tää⁺ hyohn⁺.” Mah⁺ ga⁺ kwëëyh⁺.

¹³ Miih⁻ jmi⁺ ba⁺ ma⁻hya⁻, ga⁺ ka⁺ hi⁻ mäh⁺ he⁺ heey⁻ he⁻ ga⁺ tää⁺ ja⁻, ngooy⁺ ta⁺ jee⁺ jwii⁻ uu⁺. Jee⁺ ja⁻, ga⁺ jmeey⁺ wa⁺ la⁺ cha⁻ la⁺, ga⁺ heey⁺ lä⁺ jë⁺ go⁻ te⁻ heey⁻ ja⁻.

¹⁴ Ma⁻ngëë⁺ ma⁻mi⁻llay⁻ lä⁺ jë⁺ kuu⁺ kiyh⁺, ma⁺ ga⁻ lä⁺ cha⁺ hoo⁺ lä⁺ kaa⁻ hwa⁺ ja⁻. Ja⁻ jiih⁺ ga⁻ løø⁺ lla⁻ kyaay⁺ lä⁺ jë⁺.

¹⁵ He⁻ ja⁻ ñeey⁺ na⁻ngiiy⁺ ta⁺ kih⁺ ja⁺a⁻ hi⁻ ma⁺ cha⁺a⁻ hwa⁺ ja⁻. Dsa⁻ he⁺ ga⁺ cheey⁺ ta⁺ moh⁺ kiyh⁺ mah⁺ dsa⁻ hääy⁺ ñe⁺.

¹⁶ Ma⁺ hnøø⁺ chih⁻ he⁺ ma⁺ kayh⁺ tuyh⁺ kya⁺ah⁺ he⁻ ma⁺ kuh⁻ ñe⁺ he⁺. Pero jee⁺ ja⁻ sa⁺ cha⁺a⁻ hi⁻ ma⁺ kwa⁺ he⁻ ma⁺ kuyh⁺.

¹⁷ Ja⁻ ga⁺ ga⁺ lä⁺ liiyh⁻ mah⁺ ga⁺ jmeey⁺ hu⁺dsë⁻: “Jäh⁺ moz[~] sa⁺ cha⁺a⁻ kya⁺a⁻ tää⁺ kyaan⁺, cha⁻ he⁻ kuyh⁺, lä⁺ jiih⁺ dsa⁻ cha⁺a⁻ ga⁺ kiyh⁺, mah⁺ jnä⁺ dsa⁻ juun⁺ hoo⁺ jee⁺ la⁻.”

18 Hii- jnä' ngaahn' go-te~ kih' tää` kyaan+, na'chiih` jnih': Tää` kyaan+, ma-jmeen' he- hlih' cha'nē Dio hi- ma-hläähñ- cha'nēh' ka-läh'.

19 Mo-so- ga-tēē' jnä' leen' lä-koō- jooh-. Jmäā- jnä' lä-koō- jaa- moz~ kyaah' ba'."

20 He-ja- ga-hey' jwē' ngaayh' kih' tää` kyaay'.

'Ja-ga' llaayh~ kiyh', uu' ga- lä-ja- ga-jēē' jmiiy- jayh'. Peer- ga-lä-nih' dsēy' kiyh' ma' ga-jēēy', mah' ngooy' ko-chih' na'ēey' chih- he', hi- ga-chuyh' kiyh'.

21 He-ja- ga-jäh' chih- he' siyh+ jmiiy-: "Tää` kyaan+, ma-jmeen' he- hlih' cha'nē' Dio hi- ma-hläähñ- cha'nēh' hne- ka-läh'. Mo-so- ga-tēē' jnä' leen' lä-koō- jooh-."

22 Pero jmii- chih- he' ga-siyh+ moz~ kyaay': "Go-kye- hmih- he- llu' ga' miih- mah' kyeh' chih- kyaan+ la-. Tøøh' aniy~ cha'gooy- hi- tøøh' mii- tiiy'.

23 Hnääh' kya' hi- baah' ga' miih- mah' jngēēh+ hnäh' kyehn'. Wa' jmeen' jmii' kiyh'.

24 Jēēh', gyuu- kyaan+ la- hi- ma' na-juu' ba' la- kin+, ma-lä-jiih' ka-läh'. Hi- ma' na-hēē' ba' la-, na' ga' ma-hñaay'." Ja-ga' ga-løoy' jmeey- jmii'.

25 'Pero chih- nää- hi- jøøh' he' ma' hää' jee' nuu-. Lä-koō- ma' ga-llaayh' jäh+ kiyh', ga-nuuy' hiji' luu', hi- ma' tääh' dsa- jmee- ja'.

26 Ga-tēēy' jaa- moz~ mah' ga-ngiyy' juu' kih' hee- ja- ma' jmee- dsa- jee' ja-.

27 Mah' ga-jäh' moz~ he' siyh+: "Chih-øøh' ba' na- ma-jah~. He-ja- ma-jngēēh+ tää` kyaah' kya' hi- baah' ga' miih-, kih' he- na'lluu' bih' ma-jayh~."

28 Ga⁻lä⁻llee^ʻ jwërte chih⁻ he^ʻ, sa⁺ ma^ʻ hnøøy^ʻ ma^ʻ dsa⁻hey^ʻ cha^ʻneh⁺. He⁻ja⁻ ya⁺hëë⁺ jmiiy⁻ ga⁻chuuy^ʻ kyaayh^ʻ mah⁺ dsa⁻hey^ʻ cha^ʻneh⁺.

29 He⁻ja⁻ ga⁺jäh^ʻ chih⁻ he^ʻ sïyh⁺ jmiiy⁻: “Joh^ʻ jî⁻ñe⁻ sa⁺ ma⁻hya⁻ jmeen⁺ ta^ʻ kyaah^ʻ hne⁻. Ni⁺ miih⁻ sa⁺ cha⁻ he⁻ ma⁻hläähⁿ kyaah^ʻ hne⁻. Pero ni⁻ koo⁻ hä⁻ sa⁺ ma⁻kwëëhⁿ jnä^ʻ jaa⁻ jah^ʻ mah⁺ mah⁺ jmeenⁿ jmiï^ʻ kyaah^ʻ ome⁻ kyaan⁻.”

30 Pero na⁺ ma⁻jäh[~] chih⁻ kyaah⁺ na⁻ hi⁻ ma⁻mi⁻lla⁻ he⁻ cha⁻ kyah⁺ kyaah^ʻ wa^ʻ hi⁻ cha⁻ hi⁻ hyaa[˘], mah⁺ ma⁻jngëëh⁺ kya^ʻ hi⁻ baah^ʻ ga^ʻ miih⁻ kiyh^ʻ.”

31 He⁻ja⁻ ga⁺jäh^ʻ jmiiy⁻ sïyh⁺: “Gy^{uu} kyaan⁺, hne⁻ ñeh^ʻ tää^ʻ kyaah^ʻ jnä^ʻ. Ga⁻lä⁻jë⁺ he⁻ cha⁻ kin⁺, la⁺ kyah⁺.”

32 Ha⁻ lä⁻ja⁻ sa⁺ jmee^ʻ jne^ʻ jmiï^ʻ mah⁺ lä⁻chaa⁻ jne^ʻ llu⁺. Jëëh^ʻ dsa⁻ñuu^h øøh⁺ na⁻ hi⁻ ma^ʻ na⁻juu^ʻ ba^ʻ na⁻, na⁺ ma⁻lä⁻jiiyh[˘]. Hi⁻ ma^ʻ na⁻hëë⁺ ba^ʻ na⁻, na⁺ ga^ʻ ma⁻hñaa^y.”

16

Juu⁺ na⁻hmää⁻ lä⁻koo⁻ la⁺ kih⁺ hi⁻ ma^ʻ hä^ʻ goo⁻ ta^ʻ

¹ Ga⁺jäh^ʻ Jesús ka⁻läh^ʻ sïyh⁺ discípulo kyaay⁺:

—Ma^ʻ chaa⁻ jaa⁻ dsa⁻ cha⁻ kuu^ʻ. Kih⁺ hi⁻ cha⁻ kuu^ʻ he^ʻ ma^ʻ chaa⁻ jaa⁻ hi⁻ ma^ʻ hä^ʻ goo⁻ ta^ʻ kiyh⁺. Pero ga⁻bääh⁻ dsih^ʻ dsoo^ʻ, kih⁺ he⁻ ma^ʻ heey^ʻ kuu^ʻ kih⁺ dsa⁻juu^y.

² Mah⁺ ga⁻tëëyh⁺ dsa⁻ he^ʻ ga⁺sïyh⁺: “Ma⁻nuun⁺ ha⁻ lä⁻ la⁺ he⁻ ma⁻løø⁺ jmeeh⁻. ¿He⁻la⁺ jmeeh⁻ lä⁻na⁻? Ngëë[˘] kwaat[~] kih⁺ ta^ʻ kyah⁺. Jëëh^ʻ, mo⁺ so⁺ le^ʻ dsa⁻he^ʻ ga^ʻ gooh⁻ ta^ʻ he⁻ ga⁺kwëëhn⁺ hne⁻.”

3 Dsa⁻ hi⁻ ma' hä' goo⁻ ta' ja⁻, ga⁻jmee' huu⁻dsë⁻: “¿Ha⁻ lä⁻ jmeen⁻ na'/? Dsa⁻ juu⁻ ta' ma⁻lleey⁻ jnä⁻ ma' jmeen⁻ ta' kiyh⁻! Sa⁻ lihn⁻ jmeen⁻ ta' jee⁻ nuu⁻. Peer⁻ na⁻ hiihn⁻ ngiin⁻ kuu⁻ kih⁻ dsa⁻.”

4 Ma⁻ man⁻ ha⁻ lä⁻ jmeen⁻ mah⁻ lä⁻ chaa⁻ hi⁻ heeh⁻ jnä⁻ cha⁻neh⁻ kih⁻ wa⁻ra⁻ ya⁻ hii⁻ ta' he⁻ jmeen⁻ la⁻.”

5 He⁻ ja⁻ ga⁻ tääyh⁻ ma⁻ jaa⁻ ma⁻ jaa⁻ hi⁻ ma⁻ ää⁻ kih⁻ dsa⁻ juu⁻ ta' he⁻. Hi⁻ to⁻ nē⁻ he⁻ ga⁻ siiyh⁻: “Joh⁻ ääh⁻ kih⁻ patrón kyaan⁻.”

6 “Ään⁻ hña⁻ loo⁻ mi⁻ kwaah⁻ aceit”, ga⁻ jäh⁻. Mah⁻ ga⁻ jäh⁻ hi⁻ ma' hä' goo⁻ ta' he⁻, siiyh⁻: “Hee⁻ la⁻ kwaat⁻ kyah⁻. Na⁻ jee⁻ na⁻ ga⁻ juh⁻, sii⁻ to⁻ lo⁻ gya⁻ ba⁻ he⁻ ääh⁻.”

7 Ja⁻ ga⁻ ga⁻ siiyh⁻ hi⁻ jñah⁻ he⁻: “¿Hne⁻ na⁻, joh⁻ ääh⁻?” “Hña⁻ loo⁻ hih⁻ trigo”, ga⁻ jäh⁻ hi⁻ he⁻. Mah⁻ ga⁻ jäh⁻ siiyh⁻: “Hee⁻ la⁻ kwaat⁻ kyah⁻. Sii⁻ kye⁻ gyii⁻ ba⁻ he⁻ ääh⁻ hne⁻.”

8 Pero dsa⁻ juu⁻ he⁻ ga⁻ hlëeh⁻ llu⁻ kih⁻ dsa⁻ hii⁻ hi⁻ ma' hä' goo⁻ ta' ja⁻, kih⁻ he⁻ ga⁻ lä⁻ may⁻ ga⁻ liyh⁻ ya⁻ hii⁻ llu⁻ ta' kiyh⁻. Dsoo⁻ ba⁻, dsa⁻ hi⁻ sa⁻ ma⁻ heeh⁻, may⁻ cha⁻ ga⁻ miih⁻ ha⁻ jee⁻ leeyh⁻ dsa⁻ kyaayh⁻, lä⁻ koh⁻ ga⁻ he⁻ jmee⁻ dsa⁻ hi⁻ tääh⁻ jee⁻ wa⁻ je⁻.

9 He⁻ ja⁻ jwëëhn⁻ hnäh⁻, kyaah⁻ lä⁻ jē⁻ he⁻ cha⁻ kyah⁻ hnäh⁻ jmi⁻ gyuu⁻ hliih⁻ la⁻, hnøøh⁻ hnäh⁻ ha⁻ lä⁻ jee⁻ lä⁻ jwah⁻ hnäh⁻ kyaah⁻ dsa⁻. Lä⁻ ja⁻ wa⁻ra⁻ ga⁻ dsa⁻ he⁻ cha⁻ kyah⁻ hnäh⁻ chaa⁻ hi⁻ heeh⁻ hnäh⁻ cha⁻neh⁻ jee⁻ go⁻ taah⁻ hnäh⁻ tää⁻.

10 Jaa⁻ hi⁻ mi⁻ te⁻ koö⁻ ta' pih⁻, lä⁻ ja⁻ mi⁻ tey⁻ ka⁻ läh⁻ ta' he⁻ juuh⁻ ga⁻. Hi⁻ jaa⁻ hi⁻ sa⁻ mi⁻ teh⁻

koõ- ta' pih¹, lä³ja- sa³ mi-teyh¹ kyaah¹ ta' he- juaah- ga'.

11 Cher'mah¹ sa³ ga³jmää³ hnäh³ kooh³ hnäh³ kuu' he- cha- jmi-gyuu³ hlih¹ la-, ¿ha- lä³ ka¹ dsa- o-jõh³ dsë- kyah¹ hnäh³ he- tooyh¹ gooh- hnäh³ he- kyee³ ga'?

12 Hi- cher'mah¹ sa³ jmeeh- hnäh³ lä³lle` kih¹ kyaah¹ kuu¹ kih¹ jñah³, ¿ha- lä³ kwëeh¹ dsa- hnäh³ ma³ra³ he- la¹ kyah¹ hnäh³?

13 Ni³ jaã- dsa- sa³ lä³këh¹ jmi³ jmee¹ ta'he¹ kih¹ uu¹ dsa-juu¹. Jëeh³ jmeey¹ na³hääyh¹ jaã- mah¹ lä³hnääh¹ hi- jñah³ ba'. Mi-tey¹ kih¹ jaã- mah¹ mi-kwayh¹ hi- jñah³ he³. Lä³ja- sa³ lä³këh¹ hnäh³ jmi³ kyaah¹ koõ- hä³ ba³ kah¹ hnäh³ hu³dsë- kih¹ kuu¹ hi³ kah¹ hnäh³ hu³dsë- kih¹ Dio ka³läh³.

14 Ga³nuu³ dsa- fariseo ka³läh³ lä³jë³ he- ma³ hlëeh³ Jesús discipulo kyaay¹. Dsa- fariseo he³ ma³ tu³dsëy³ kuu¹ he³ja- ga³mi-kwayh¹ kih¹ Jesús.

15 He³ja- ga³jäh³ Jesús siyh³:

—Jmääh³ hnäh³ hñaaah¹ lluu¹ cha³në³ hi- tääh¹ jmi-gyuu³ la-. Pero ñe³ ba³ Dio ha³ lä³ la¹ neh³ tuh³hoh³ hnäh³. Hi³ kih¹ lä³jë³ he³ jmee³ dsa³ juaah³ në³ hwa¹ la-, he³ ja³ sa³ lä³jë³ Dio go³te³.

16 Jää¹ ba³ ma³ cha³ ley kih¹ Moisé hi³ ma³ cha³ juu¹ kih¹ lä³jë³ hi³ ga³ngëë¹ juu¹ kih¹ Dio lä³jiih¹ jii³ kih¹ Jwaa³ hi³ ma³ choo³ jmi³. Lä³ ma³ja³ ga³lõ³ nuu³ dsa³ ju³hmëë³ lä³koõ- jää³ Dio dsa³ lä³hih³ kih¹. He³ja³ lä³jë³ ba³ jmee³ lä³bi³ lä³jaa¹ mah¹ dsa³taayh³ jee³ jmee³ Dio hih³.

17 Pero ma³ra³ he³ lä³te¹ ba³ ley. Miih³ ga³jwëeh³ he³ he³ gyuuah¹ hwa¹ lä³kõh³ ga³ he³ jä¹ ta³ koõ³

koṓ- mi'juu' kih' ley.

Ga'jäḥ' Jesús ha- lä' la' he- bee~ dsa- øøḥ'
(Mt. 19:1-12; Mr. 10:1-12)

18 'Lä'jēē- hi- bee~ dsa-mē' kyaa' mah' kaay'
jñah' dsa-mē', he- ma-jmeey' dso'kye- ba' ja-.
Hi- lä'ja- hi- kaa' dsa-mē' hi- ga'beey' he', he-
ma-jmeey' dso'kye- ba' ja- ka-läh'.

Dsa- cha- kuu' kyaah' Lázaro

19 'Ma' chaa- jaa- dsa- cha- kuu' hi- ma' kēh-
hmih- gyuu- läh-. Hmih- hmooh' jmah' ba' ma'
kēyh-. Hi- koṓ- kyoo- ba' ma' cha- lä'jē- nēe' he-
ma' kuh-hiyh-.

20 Hi- ma' chaa- jaa- hi- tä-ñee' hi- chee- Lázaro.
Hi- he' ma' gya- ho'haah' kih' dsa- cha- kuu' he'.
Tuu' ba' cha'hmih' ma' laay'.

21 Ma' hee' dsēy' ma' kuyh- lä'jē- he- ma'
dsa-saa' nē' mes- kih' dsa- cha- kuu' he'. Lä'kye-
dsii- ma' dsa-nää' dsa-hluyh- nē' dsoo' kiyh' ja-.

22 Ga'lloo' koṓ- jmi' ga'juu' hi- tä-ñee' he'.
Ya-nää' angele mah' ga'tēy- lä' ga'tē' koo' kih'
Abraham. Lä'ja- ga'juu' dsa- cha- kuu' he' mah'
ga-haa' dsih'.

23 'Jee' häay' cha'je- jēy- wi', ga'chooyh'
mo-nēy', hi- uu' ga' ga'jēy' Abraham kyaah'
Lázaro täayh' ko-jøḥ'.

24 He-ja- ga'hleeyh' ki-gaa-, ga'jäyh': "Tää'
Abraham, wa' lä-ñih' hoh' ki' jnä'. Wa' mi-gyuh'
Lázaro mi'lle' cha'gooy- kyaah' jmi- mah' cheey-
jee' la- mi-gyuh' ko-hi'pih' na'siinh-. Jēh', jēen-
wi' jwēte cha'je- la-."

25 Pero ga⁺jäh⁺ Abraham siyh⁻: “Gy^{uu}- kyaan⁺, mi⁻dsooh⁻ hoh⁻ he⁻ ga⁻ngëeh⁺ llu⁺ jwërte ta⁻ko⁻ jiih⁺ ma⁺ chaah⁻. Mah⁺ Lázaro ga⁻ngëe⁺ hlih⁺. He⁻ ja⁻ chaay⁻ llu⁺ jee⁺ la⁻, mah⁺ hne⁻ jëeh⁺ wii⁺.”

26 Ma⁻la⁺ ba⁺ ma⁻hñah[~] hnäh⁺ høø⁺ hnäh⁺. Ta⁺ jyoh⁺ ko⁻taa⁻ cha⁻ koo⁻ ta⁻juh⁻ ñiih⁺ jee⁺ jnän⁻. Hi⁻ hnøø⁺ hwëë⁻ jee⁺ la⁻ mah⁺ dsa⁻näay⁺ jee⁺ na⁻ sa⁻ le⁺. Ni⁺ sa⁻ le⁺ ya⁻nää⁺ hi⁻ tääh⁺ jee⁺ na⁻ jee⁺ tøøh⁺ jnääh⁺ la⁻.”

27 'Pero dsa⁻ hi⁻ ma⁺ cha⁻ kuu⁺ he⁺ ga⁺jäh⁺: “Chuun⁺ kyaah⁺ hne⁻, tää⁻ Abraham, chee⁻ Lázaro cha⁻neh⁻ kih⁺ tää⁻ kyaan⁺.”

28 Jëeh⁺ chaä⁻ hñaa⁺ øøhn⁺. Hi⁻ he⁺ hnoon⁺ dsa⁻hlëeyh⁻ mah⁺ lä⁺ ja⁻ mo⁺ so⁺ ya⁻näay⁺ jëey⁺ wii⁺ lä⁺ jëen⁻ la⁻.”

29 Mah⁺ ga⁺jäh⁺ Abraham siyh⁻: “Cha⁻ ba⁺ nuuh⁻ kih⁺ Moisé hi⁺ cha⁻ ba⁺ juu⁺ he⁻ ga⁻hlëeh⁺ hi⁻ ga⁻ngëe⁺ juu⁺ kih⁺ Dio jee⁺ täayh⁺ oo⁺. Wa⁺ jmeey⁺ he⁺ kih⁺ juu⁺ ja⁻.”

30 Ja⁻ ga⁺ ga⁻jäyh⁺: “Ja⁺ lä⁺ ja⁻, tää⁻ Abraham. Wa⁺ ra⁻ jäh⁺ kih⁺ llaah[~] jaa⁻ hi⁻ ma⁻ na⁻ juu⁺ jee⁺ kiyh⁺, dsa⁻ jëeyh[~] kyaah⁺ Dio.”

31 Pero ga⁺jäh⁺ Abraham siyh⁻: “Cher⁺ mah⁺ sa⁺ ga⁺ jmeey⁺ he⁺ nuuh⁻ kih⁺ Moisé hi⁺ lä⁺ ja⁻ sa⁺ ga⁺ jmeey⁺ he⁺ juu⁺ he⁻ ga⁻hlëeh⁺ hi⁻ ga⁻ngëe⁺ juu⁺ kih⁺ Dio, ni⁺ lä⁺ ja⁻ sa⁺ lä⁺ heey⁺ wa⁺ ra⁻ ga⁺ jëey⁺ ma⁻ lä⁻ jiih⁻ jaa⁻ hi⁻ ma⁻ na⁻ juu⁺.”

17

*Goo⁻ la⁺ kih⁺ hi⁻ jmee⁻ tēh⁺ dsa⁻ kyaah⁺
(Mt. 18:6-7, 21-22; Mr. 9:42)*

¹ Mah⁺ ga⁺ siih⁻ Jesús discípulo kyaay⁺:

—Ma'ra⁺ he⁻ gwa^ʔ ba' he⁻ jää[!] jne' jwë^ʔ hlih[!].
Peer⁻ jwii[~] dsa⁻ hi⁻ jmee⁻ dsa⁻tëh[!] dsa⁻kyaah[!].

² Peer⁻ jwii[~] ba' hi⁻ jmee⁻ dsa⁻tëh[!] jaa⁻ hi⁻ mäh[!]
la⁻ kyaah[!] he⁻ hlih[!]. Llu[!] ga' la[!] kiyh[!] wa'ra⁻ jäh^ʔ
kih[!] hñaa[!] dsa⁻ luuy^ʔ ko^o- cha'too[!] kih[!] molii^ʔ mah[!]
jwää[!] dsih^ʔ cha'jmi⁻ñeeh⁻.

³ He⁻ja⁻ jwëëhn[~] hnäh^ʔ, leeh⁻ hnäh^ʔ kyaah[!] he⁻
ja⁻.

'Cher'mah[!] jaa⁻ øøh[!] ga⁺hlääh⁻ kyaah[!] hne⁻,
hlëeh^ʔ hnih^ʔ. Hi⁻ cher'mah[!] ga⁺heeh⁻ bih[!], jmee⁻
jøh⁻ hoh^ʔ kiyh[!].

⁴ Cher'mah[!] gyii[!] jiih[~] ga⁺hlääy⁻h kyaah[!] hne⁻
ko^o- jmi^ʔ, hi⁻ cher'mah[!] gyii[!] jiih[~] jäy⁻ ya⁻chiiyh[!]
hne⁻: “Mo⁻so⁻ jmeen⁻ ka⁻läh^ʔ.” Ja⁻ jmeeh⁻ jøh⁻
hoh^ʔ kiyh[!].

⁵ He⁻ja⁻ ga⁺jäh^ʔ apóstole siiyh⁻ Dsa⁻jøøh[!] jnän[:]

—Jmee⁻ wa[!] lä⁻dsoo^ʔ dsë⁻ jnääh[!] cha⁻ga⁺miih⁻.

⁶ He⁻ja⁻ ga⁺jeeh⁻ Dsa⁻jøøh[!] jnän[:] juu[!] kiyh[!],
ga⁺siiyh⁻:

—Wa'ra⁻ jäh^ʔ kih[!] dsoo^ʔ hoh^ʔ hnäh^ʔ ko⁻hi[!]pih[!]
lä⁻ko^o- te[!] mi[!]ju⁻ mostaza, le^ʔ ba' jwiih[!] hnäh^ʔ
chaah[!] hma⁻ sicómoro la⁻: “Cheh[!] hñaa[!] jee[!] la⁻
mah[!] gwa⁻ ta⁻ cha'jmi⁻ñeeh⁻.” Jmeey[!] ba[!] lä⁻ jwiih[!]
hnih^ʔ.

Hnøø[!] jmee⁻ jne⁻ ta⁺he[!] kih[!] øøh[!] jne⁻

⁷ 'Wa' jmeen⁻, jaa⁻ hnäh^ʔ chaa⁻ jaa⁻ moz[~] kyaa[!]
hi⁻ kyah⁻ hwa[!] o hi⁻ hää[~] jah^ʔ. Wa'ra⁻ jayh[!], ¿che[!]
jwa⁻ jwiih[!] hnih^ʔ: “Ngëë^ʔ, ña⁻ ya⁻na[!] nē[!] mes[~] mah[!]
kuh[!]huh[!]”?

8 Lăˆlaˆ baˆ jwiihˆ1 hnihˆ: “Jmeeˆ maˆnũũˆ kuhnˆ. Jmäähˆ hñaaˆ1 mahˆ jmeeˆ taˆheˆ kinˆ taˆkoˆjiihˆ1 kuhˆhuhnˆ. Jaˆgaˆ kuhˆhuhˆ1 hneˆ.”

9 ¿Cheˆ jwaˆ jwiihˆ1 hnihˆ tiˆhmaahˆ, kihˆ heˆ maˆmiˆteyˆ1 läˆjēˆ madaˆ kyahˆ? Goˆ laaˆnˆ kinˆ saˆ jmeehˆ1 hnähˆ1 läˆjaˆ.

10 Läˆjaˆ kaˆlähˆ1 hnähˆ, waˆraˆ gaˆmiˆtehˆ1 hnähˆ1 läˆjēˆ madaˆ heˆ jmeeˆ Dio kyahˆ1 hnähˆ, jwahˆ1 hnähˆ: “Saˆ chaˆ jmääˆ1 jnäähˆ1 niˆ miihˆ kyahˆ. Jēehˆ, läˆkohˆ1 teˆ heˆ ääˆ1 jmiˆ jmeeˆ jnäähˆ, koˆjaˆ baˆ maˆjmeeˆ jnäähˆ.”

Gaˆmiˆhlääˆ Jesús gyaaˆ1 hiˆ maˆ dsaahˆ dsooˆ hmihˆ1 øøˆ

11 Läˆkoˆ maˆ hääˆ1 Jesús jwēˆ1 ngooyˆ1 taˆ Jerusalén, gaˆngēeyˆ1 yaˆjwiiˆ1 kihˆ1 hwaˆ1 Samária kyaahˆ1 kihˆ1 hwaˆ1 Galilea.

12 Läˆkoˆ maˆ gaˆheyˆ1 koˆ jwiiˆ1 mähˆ, gyaaˆ1 dsaˆñũũhˆ1 hiˆ maˆ dsaahˆ dsooˆ hmihˆ1 høøˆ, yaˆnääˆ1 gaˆmiˆjeeyˆ1 Jesús. Pero ɦɦˆ1 baˆ gaˆtaayhˆ.

13 Gaˆhlēeyhˆ1 kiˆgaˆ, maˆ jäyhˆ:

—Jesús, hneˆ hiˆ laahˆ1 taˆjwohˆ1, waˆ läˆñihˆ1 hohˆ1 kyaaˆ1 jnäähˆ1.

14 Maˆ gaˆjēēˆ1 Jesús läˆjēēˆ1 dsaˆdsaahˆ1 heˆ, gaˆsiyhˆ:

—Goˆnääˆ1 hnähˆ, goˆhäähˆ1 hnähˆ1 hñaaˆ1 jmiˆdsaˆ mahˆ1 jēeyˆ1 heˆ maˆjäˆ1 kyahˆ1 hnähˆ.

Taˆkoˆjiihˆ1 jeeˆ gaˆnääyˆ1 jaˆ, gaˆäähˆ1 goˆteˆ hmihˆ1 øøˆ1 jaˆ.

15 Jaaˆ1 jeeˆ läˆjēēˆ1 kihˆ1 gyaaˆ1 dsaˆ heˆ, maˆ gaˆjēeyˆ1 maˆjäˆ1 goˆteˆ kiyhˆ1, gaˆjeeyhˆ1 kaˆlähˆ, kwayˆ1 tiˆhmaahˆ1 kihˆ1 Dio hlēeyhˆ1 kiˆgaˆ.

16 Ga⁺juuyh⁺ jney⁺ ga⁺juuy⁺ hñiiy⁺ lä⁺ ga⁺të⁺ hwa⁺ hu⁺ ti⁺ Jesús, ga⁺kwëeyh⁺ ti⁺hmaah⁺. Dsa⁻ he⁺ ma⁻ chaa⁻ Samária.

17 Mah⁺ ga⁻jäh⁺ Jesús siyh⁺:

—¿Ja⁺, gya⁺ dsa⁻ hi⁻ ma⁻jä⁺ kih⁺? ¿Ha⁻ ba⁺ tääh⁺ jñah⁺ ga⁺ ñu⁺?

18 Dsa⁻ chaa⁻ hu⁺ la⁻, ma⁻lä⁺ hi⁻ la⁻ ba⁺ ma⁻këh⁺ kwa⁺ ti⁺hmaah⁺ kih⁺ Dio.

19 Mah⁺ ga⁻siyh⁺ dsa⁻ hi⁻ ma⁺ dsaah⁺ he⁺:

—Noo⁻, gwaah⁻ ba⁺ hne⁻ kyah⁺. Ma⁻hlaa⁺ ba⁺ hne⁻ kih⁺ he⁻ ma⁻lä⁻ dsoo⁺ hoh⁺.

*Ga⁻jäh⁺ Jesús ha⁻ lä⁺ le⁺ wa⁻ra⁻ ga⁺të⁺ jee⁺ jäyh⁺
(Mt. 24:23-28, 36-41)*

20 Ga⁺ngih⁺ dsa⁻ fariseo juu⁺ kih⁺ Jesús:

—¿Lih⁺ ba⁺ lloo[~] jmi⁺ jmee⁺ Dio hih⁺?

He⁻ja⁻ ga⁻jäh⁺ Jesús siyh⁺:

—Sa⁺ la⁺ jnä⁺hä⁺ wa⁻ra⁻ ga⁺løø⁺ jää⁺ Dio dsa⁻ lä⁻hih⁺ kih⁺.

21 Ni⁻jaa⁻ sa⁻jäh⁺: “Jee⁺ la⁻ jmee⁺ Dio hih⁺ o jee⁺ oo⁺ ba⁺ jmeey⁺ hih⁺.” Jëeh⁺, lä⁻koø⁺ jää⁺ Dio dsa⁻ lä⁻hih⁺ kih⁺ ma⁻cha⁻ ba⁺ jee⁺ jnan⁺.

22 Hi⁻ ga⁻jäyh⁺ siyh⁺ discípulo kyaay⁺:

—Lloo[~] koø⁻ jmi⁺ lä⁻hnooh⁻ hnäh⁺ wa⁺ jäh⁺ na⁺ ga⁻jah⁻ Hi⁻ ga⁻lëë⁺ ngo⁺ la⁻, pero sa⁺ jäh⁺ jmi⁺ he⁻ hnooh⁻ hnäh⁺.

23 Ma⁺ja⁻ ko⁻lla⁺ jäh⁺: “Hii⁻ Jesús ma⁻jäh[~], hii⁻ cheh⁺ na⁻ o hii⁻ cheh⁺ jee⁺ oo⁺ go⁻jëë⁺ hnäh⁺.” Pero ta⁺ go⁻nää⁺ hnäh⁺, ta⁺ lla⁻lle⁻ hnäh⁺ kaah⁺ kiyh⁺.

24 Jëeh⁺, lä⁻koø⁻ jmee⁺ je⁻ñih⁺ wa⁻ra⁻ ga⁺hih⁺, dsa⁻lä⁻jnä⁺ lä⁺ ga⁺dsa⁺ jmi⁻gyuu⁺, ja⁻ba⁺ lä⁻ja⁻ le⁺ wa⁻ra⁻ jah⁺ Hi⁻ ga⁻lëë⁺ ngo⁺ la⁻.

25 Pero to⁻ nē⁺ jmee⁺ bi⁺ jēen⁻ wi⁺, dsa⁻ chaa⁻ na⁺ jmääy⁺ jnä⁺ ta⁻ koo⁺.

26 Lä⁻ koo⁻ ga⁻ la⁺ jmii⁺ kih⁺ Noé, lä⁻ ja⁻ ka⁻ läh⁺ le⁺ wa⁻ ra⁻ ga⁻ tē⁺ jee⁺ jāh⁺ Hi⁻ ga⁻ lēē⁺ ngo⁺ la⁻.

27 Ma⁻ kuh⁻ ma⁻ hih[~] dsa⁻, ma⁻ dsa⁻ jee⁺ goo⁻ dsa⁻ lä⁻ jiih⁺ ga⁻ lloo⁺ jmii⁺ ga⁻ he⁺ Noé neh⁺ barco. Jmii⁺ ja⁻ ja⁺ jmi⁻ juuh⁻ mah⁺ ga⁻ jngiih⁺ kih⁺ lä⁻ jēē⁺.

28 Ja⁻ ba⁻ lä⁻ ja⁻ ga⁻ la⁺ jmii⁺ kih⁺ Lot. Ma⁻ kuh⁻ ma⁻ hih[~] dsa⁻, ma⁻ tääh⁺ hi⁻ la[~], ma⁻ tääh⁺ hi⁻ hni⁺, ma⁻ tääh⁺ hi⁻ jngēē⁻ mi⁺ hma⁻ hi⁺ ma⁻ tääh⁺ hi⁻ jmee⁺ hne⁺.

29 Pero jmii⁺ ma⁻ ya⁻ hēē⁺ Lot jwi⁻ Sodoma, ga⁻ hla⁺ gyuu⁺ si⁻ je⁻ kyaah⁺ azufre he⁻ ga⁻ jngiih⁺ kih⁺ lä⁻ jēē⁺.

30 Lä⁻ ja⁻ le⁺ ka⁻ läh⁺ jmii⁺ wa⁻ ra⁻ ga⁻ lä⁻ jnää⁺ Hi⁻ ga⁻ lēē⁺ ngo⁺ la⁻.

31 Jmii⁺ ja⁻, hi⁻ tääh⁺ jee⁺ ga⁻ tē⁺ to⁺ jwēē⁺ hne⁺ wa⁻ jñaa⁺ mah⁺ wa⁻ kyuu⁺ bih⁺. Sa⁻ wa⁻ kyey⁺ he⁻ tääh⁺ cha⁻ neh⁺ kiyh⁺. Hi⁻ tääh⁺ jee⁺ nuu⁻ kih⁺ lä⁻ ja⁻ sa⁻ wa⁻ lla⁻ nääy⁺ cha⁻ neh⁺ kiyh⁺.

32 Ja⁻ mi⁻ dsooh⁻ hoh⁺ hnäh⁺ lä⁻ koo⁻ ga⁻ la⁺ kih⁺ mē⁺ Lot.

33 Lä⁻ jēē⁻ hi⁻ hnooh⁻ ha⁻ lä⁻ jee⁺ lääy⁺ hñii⁺, juuy⁺ ba⁺. Pero lä⁻ jēē⁻ hi⁻ kwaa[~] hñii⁺ juu⁺, hi⁻ he⁺ ba⁻ lää⁺.

34 He⁻ ja⁻ jwēēhn[~] hnäh⁺, hwē⁺ he⁻ jāhn⁺ ja⁻, na⁻ saa⁺ uu⁺ nē⁺ jii⁺. Jaa⁻ he⁺ tēēy⁻, hi⁺ hi⁻ jaa⁻ he⁺ jā⁺.

35 Uu⁺ dsa⁻ mē⁺ tääh⁺ dsē⁻ hor[~] ja⁻. Jaa⁻ he⁺ tēēy⁻ hi⁻ hi⁻ jaa⁻ he⁺ jā⁺.

36 Ma⁻ ja⁻ uu⁺ dsa⁻ tääh⁺ jee⁺ nuu⁻ kih⁺ jmee⁺ ta⁺. Jaa⁻ he⁺ tēēy⁻ hi⁺ hi⁻ jaa⁻ he⁺ jā⁺.

37 He-ja- ga-jäh' discípulo he' siiyh':
 —¿Ha- ba- ja-, Dsa-jøøh' kyaan-?
 Mah' ga-jäh' Jesús siiyh':
 —Jee' kyaa' hi- ma-na-juu', jee' ja- kuh' tu-siih'.

18

Juu' na-hmäa' lä'koø- la' kih' jwëe' kyaah' dsa-më' hñi'

¹ Ga-hlëeh' ka-läh' Jesús juu' na-hmäa' mah' mi-tëey' discípulo kyaay' he- jmee' bii' ngiiy' kiyh' lä-jë' jmi' kyaah' Dio hi' sa' hnøø' hwaay' he- chuuy' kyaah' Dio.

² Ga-jäyh' siiyh':

—Koo- jwi- juuh- ma' chaa- jaa- jwëe' hi- sa' ma' gah- Dio ni' sa' ma' jmeey' he' kih' dsa'.

³ Jee' jwi- ja-, ma' chaa- jaa- dsa-më' hñi' hi- ma' dsoo- në'ta' kih' jwëe' he', ma' jäyh' siiyh': “Lla' ta' kin' kyaah' dsa- hi- jmeeh- jnä'.”

⁴ Ga-lä-hii' cha-miih- jmi' sa' ga-hii' jwëe' he' ma' lla' ta' kih' dsa-më' he'. Këe- ga' ga-jmeey' hu' dsë-: “Ma' ke' sa' gahn' Dio, ni' sa' jmeen' he' kih' dsa'.

⁵ pero ma-ra- he- jmeen' ba' he' kih' dsa-më' hñi' hi- chuuy' kyaah' jnä'. Jëeh', cher'mah' lä- ma-ngoo' la- ba' gway' në'ta' kin', lä-dsëeh- dsën' kyaah' jnih'.”

⁶ Hi- ga-hlëeh' ga' Dsa-jøøh' jnän':

—Kye- da' hnäh' kwaat- kwee- ha- lä' ga-jmee' jwëe' hi- hñaa- dsë' he'.

⁷ ¿Che' jwa- sa- jmee' Dio he' kih' dsa- hi- na-lleeh' kyaay' hi- tääh' ngii' kiyh' lä-jmi' lä-hwë'? ¿Che' lä-hii' jëeyh' kiyh', laah' hnäh'?

8 Jwëëhn~ hnäh', चाह' ba' jeeh+ Dio kiyh'. Pero wa'ra- jah' Hi- ga- lëë'ngo' la-, ¿che' lä- ma- chaa- ja- ba' dsa- hi- jmee+ dsoo' dsé' kiyh'?

Juu' na-hmäá' lä-koo- la' kih' fariseo kyaah' hi- ma' koo' ku'sih-

9 Hi- ga- hlëëh' Jesús ka- läh' jyoh' juu' na-hmäá'. Ga- hlëëyh' dsa- hi- ma' jmee+ kwaat~ laa' jaa- hi- lluu' mah' ma' na- hääyh' dsa-.

10 Uu' dsa- ga- wii' jee' chih' gwah+ na-ngiiy' kiyh' kih' Dio. Jaa- he' fariseo, hi- jaa- he' hi- koo' ku'sih-.

11 Dsa- fariseo he' na- cheyh' ma' hlëëyh+ lä-la- kyaah' Dio: “Dio kyaan+, kwan+ tihmaah' kyah'. Jëeh' sa' laan' lä-koo- laa' jee' lä-jëë+ dsa-, dsa- hi- hii-, hi- sa+ mi-teh', hi- ngë+ kyaah' wa' hi- cha- hi- hyaa, ni+ sa+ laan' lä-koo- laa' hi- koo' ku'sih- hi- cheh' oo+.

12 To' jiih~ koo- seman~ sa+ kuh-huhn+ mah' ngii' mën' kin+ kyah' hne-. Kih' lä-jë- he- lihn', kwa+ ba' jnä' gya' kih' lä-koo- hña-loo'.”

13 Pero hi- koo' ku'sih- he', uu' ga' miih- ma' cheyh'. Ni+ miih- sa+ ga-tuu- dsëy' ma' chooy' nëy' ta+ gyuuh'. Ma' cheyh' kiiy+ mo-dsëy', ma' jäyh': “Hne- Dio kyaan+, wa' lä-nih' hoh' ki' jnä', cha-miuh- he- hlih' ma-jmeen'.”

14 He- ja- jwëëhn~ hnäh', ma' ga-hwëëy- gwah+ ga-näay' kiyh', hi- koo' ku'sih- he' ga-jäy' llu' cha-në' Dio. Pero dsa- fariseo he' sa+ ga-jäy' llu'. Jëeh', lä-jëë- hi- jmää~ hñii' kaah', hi- he' jä' ta- hwa' go-te-. Pero hi- jmää~ hñii' hwaá, hi- he' ba' leë' jøøh'.

*Ga^ˋmi^ˋjää^ˋ Jesús gy^ˋuu^ˋ
(Mt. 19:13-15; Mr. 10:13-16)*

15 Ma^ˋ dsa^ˋ-nää^ˋ dsa^ˋ- dsa^ˋ-jää^ˋ gy^ˋuu^ˋ- kyaä^ˋ cha^ˋnë^ˋ Jesús mah^ˋ kyey^ˋ gooy^ˋ- në^ˋ kiyh^ˋ. Pero ma^ˋ ga^ˋjëë^ˋ discípulo kyaay^ˋ, ga^ˋj^ˋuu^ˋyh^ˋ kih^ˋ dsa^ˋ- hi^ˋ- ma^ˋ jää^ˋ- gy^ˋuu^ˋ- he^ˋ.

16 He^ˋ-ja^ˋ- ga^ˋtëeh^ˋ Jesús discípulo kyaay^ˋ, ga^ˋsiiyh^ˋ:

—Kwa^ˋ jwë^ˋ ya^ˋ-nää^ˋ gy^ˋuu^ˋ- ta^ˋ la^ˋ kin^ˋ. Ta^ˋ ha^ˋ- hnäh^ˋ kiyh^ˋ, jëeh^ˋ hi^ˋ- laa^ˋ lä^ˋ-koo^ˋ- gy^ˋuu^ˋ-, hi^ˋ- he^ˋ ba^ˋ jää^ˋ Dio lä^ˋhih^ˋ kih^ˋ.

17 Ma^ˋ-ra^ˋ ju^ˋdsoo^ˋ jwëëhn^ˋ hnäh^ˋ, hi^ˋ- sa^ˋ heeh^ˋ- jää^ˋ Dio lä^ˋhih^ˋ kih^ˋ lä^ˋ-koo^ˋ- heeh^ˋ- jaa^ˋ- gy^ˋuu^ˋ-, sa^ˋ heyh^ˋ jee^ˋ jmee^ˋ Dio hih^ˋ.

*Jaa^ˋ- dsa^ˋ- kwaä^ˋ- hi^ˋ- cha^ˋ- kuu^ˋ ga^ˋhlëeh^ˋ kyaah^ˋ
Jesús*

(Mt. 19:16-30; Mr. 10:17-31)

18 Jaa^ˋ- dsa^ˋ- hi^ˋ- ma^ˋ kye^ˋ- në^ˋ ga^ˋ-ngii^ˋ juu^ˋ kih^ˋ Jesús, ga^ˋjäyh^ˋ:

—Hne^ˋ- hi^ˋ- laa^ˋ Ta^ˋ-jwoh^ˋ lluu^ˋ, ¿hee^ˋ- hnøø^ˋ jmeen^ˋ mah^ˋ tëëhn^ˋ jee^ˋ mo^ˋ so^ˋ juun^ˋ?

19 He^ˋ-ja^ˋ- ga^ˋjäh^ˋ Jesús siiyh^ˋ:

—¿Che^ˋ ñeh^ˋ hne^ˋ- he^ˋ- laan^ˋ lluu^ˋ? Jëeh^ˋ ni^ˋ jaa^ˋ- hi^ˋ- lluu^ˋ sa^ˋ chaa^ˋ-, jaa^ˋ- Dio ba^ˋ hi^ˋ- lluu^ˋ.

20 Ma^ˋ-kyuuh^ˋ ba^ˋ hne^ˋ- lä^ˋjë^ˋ mada^ˋ kih^ˋ Dio: “Ta^ˋ kaah^ˋ hi^ˋ- laa^ˋ kyaä^ˋ jñah^ˋ, ta^ˋ jngëeh^ˋ dsa^ˋ-, ta^ˋ hii^ˋ kih^ˋ dsa^ˋ-, ta^ˋ jmee^ˋ- dsoo^ˋ kih^ˋ juu^ˋ ta^ˋ-juu^ˋ. Wa^ˋ hnaah^ˋ maa^ˋ kyaah^ˋ, tää^ˋ kyaah^ˋ.”

21 He^ˋ-ja^ˋ- ga^ˋjäh^ˋ dsa^ˋ- he^ˋ siiyh^ˋ:

—Lä^ˋjë^ˋ he^ˋ- na^ˋ- ma^ˋ-mi^ˋ-ten^ˋ lä^ˋjiih^ˋ ma^ˋ mähn^ˋ.

22 Ma' ga'nuu' Jesús he- ga'jäh' dsa- he' lä'ja-, he-ja- ga'siiyh' ka-läh':

—Hnøø' ga' koo- he- jmeeh'. Gwaah- go-hni# lä'jē- he- cha- kyah' mah' go-kwēeh' hi- tā-ñē'. Lä'ja- ba' lä'cha- cha-miuh- kyah' gyuu# jmi-gyuu#. Ja-ga' na- ñeeh' mah' jmeen' ko-jøh' —ga'jäh' Jesús.

23 Ma' ga'nuu' dsa- he' juu' ja-, ga'lä'meeh- dsēy' jwēerte kih' he- ma' chay- cha-miuh- kuu'.

24 Ma' ga'jē- Jesús ga'lä'meeh- dsēy' cha-miuh-, he-ja- ga'jäh':

—Ha- koh' sa' jwēeh' la' kih' dsa- cha- kuu' heyh' jee' jmee- Dio hih'.

25 Sa- ga' jwēeh' la' kih' jaa- camey~, ngēē to-gwa' koo- hma-kuu' lä'koh' ga' he- heh' jaa- dsa- cha- kuu' jee' jmee- Dio hih'.

26 Lä'jē- hi- ga'nuu' juu' la-, ga'jäh':

—¿Hi- ba' lä'ja-?

27 He-ja- ga'jäh' Jesús siiyh':

—He- sa- lä'kēh' dsa- jmi# jmee', Dio ba' lih- jmee'.

28 Mah' ga'jäh' Pee' siiyh':

—Ma-jä- ba' lä'jē- he- cha- kya- jnääh' mah' ma-ya-nøø' jnääh' kyaah' hne-.

29 He-ja- ga'jäh' Jesús siiyh':

—Ma-ra- ju'dsoo' jwēehn~ hnäh'. Lä'jē- hi- ma-tuu- dsē' ma-hwē- cha'neh- kih', hi- ma-beey' cho'jmiy-, øøyh-, mëy', chih- kyaay' kih' he- hnøøy' jmeey' lä'koo- la' mada- kih' Dio,

30 hi- he' hyoh- cha-ga'miuh- jmi-gyuu- la-. Hi- jmi-gyuu- he- na' ga'jä-, tēy' jee' mo'so' juuy'.

Ngoo' hnē~ jiih~ jmeeh~ Jesús juu' he~ juuy'
 (Mt. 20:17-19; Mr. 10:32-34)

31 Ga⁻tēeh¹ Jesús kah⁷ lä⁻jēē⁺ gya⁻tuu⁷ discípulo kyaay¹ mah¹ ga⁻siiyh⁺:

—Na¹ maan⁷ ta⁷ Jerusalén mah¹ lä⁻te¹ lä⁻jē⁺ he⁻ ga⁻sii⁷ lä⁻jēē⁺ hi⁻ ga⁻ngēē¹ juu¹ kih¹ Dio llo'joo¹ lä⁻koo⁻ ga⁻siiy⁷ kih¹ Hi⁻ga⁻lēē¹ngo¹ la⁻.

32 Jee⁷ ja⁻ taayh⁺ jnä⁷ ja'goo⁻ dsa⁻ hi⁻ sa⁺ laa¹ judiu mah¹ mi⁻kwayh¹ jnä⁷, ta⁻haayh⁺ jnä⁷, mah¹ ti'hñey¹ jnä⁷.

33 Ma⁻ngēē⁷ ma⁻jmi⁷ ma⁻baay¹ jnä⁷, ja⁻ga⁷ jngēēyh¹ jnä⁷. Pero lä⁻jiihn⁷ ka⁻läh⁷ ga⁷ ma⁻hya⁻ hnē⁻ jmi⁷.

34 Pero ni⁺ jaa⁻ discípulo kyaay¹ he⁷ sa⁺ ga⁻lä⁻ngēē⁷ he⁻ juu¹ ja⁻ ma⁷ hlēēyh⁺. Kih¹ discípulo he⁷ ma⁷ la¹ lä⁻koh⁷ juu¹ na⁻hmää⁷ ba⁷. He⁻ja⁻ sa⁺ ga⁻lä⁻ngēēy⁷ hee⁻ ma⁷ hnøø¹ jäh⁷ juu¹ ja⁻.

Ga⁻mi⁻hlä⁻ä⁻ Jesús jaa⁻ dsa⁻tuu⁷
 (Mt. 20:29-34; Mr. 10:46-52)

35 Ma⁻ngoo¹ ya⁻jäh⁺ Jesús chuuh⁷ jwii⁻ Jericó, koo⁷ jwē¹ ja⁻ ma⁷ gya¹ jaa⁻ dsa⁻tuu⁷ hi⁻ ma⁷ chuuy⁷ kyaah⁷ dsa⁻ hi⁻ ma⁷ dsa⁻ngēē⁷ jee⁷ ja⁻.

36 Ma⁷ ga⁻nuu⁷ dsa⁻tuu⁷ he⁷ dsa⁻ngēē⁷ jwēē⁷ dsa⁻ mah¹ ga⁻ngiiy⁷ juu¹:

—¿Hee⁻ na⁻ jmee⁺ dsa⁻ hi⁻ ga⁻nää¹ na⁻?

37 Mah¹ ga⁻jmeeh¹ dsa⁻ juu¹ kiyh¹:

—Jesús dsa⁻ cha⁻ Nazaret ba⁷ na⁻ hi⁻ dsa⁻ngēē⁷ cha⁷jwē¹ la⁻.

38 Ja⁻ga⁷ ga⁻hlēēyh⁷ ki⁻gaa⁻, ga⁻jäyh⁷:

—Jesús, hne⁻ hi⁻ laa¹ sa⁷ju⁻ kih¹ David, wa⁷ lä⁻ñih⁷ hoh⁷ ki⁺ jnä⁷.

39 Lă-jëë⁺ dsa⁻ hĭ⁻ ga⁻nää⁺ ta⁻ cha⁻në⁺ Jesús, ga⁻jũy^h⁺ kih⁺ dsa⁻tũ⁺ he⁺ mah⁺ mo⁻so⁻ ma⁺ tooyh⁺ mi^h⁺. Pero dsa⁻tũ⁺ he⁺ cha⁻ga⁻mi^h⁻ ma⁺ tooyh⁻ mi^h⁺:

—Hne⁻ hĭ⁻ laa⁺ sa⁻ju⁻ kih⁺ David, wa⁺ lä⁻ñih⁺ hoh⁺ ki⁻ jnä⁺.

40 Jă⁻ga⁺ ga⁻noo⁻ Jesús. Ga⁻jmeey⁺ mada⁻ na⁺kyaay⁺ hĭ⁻ tũ⁺ he⁺ chuh⁺ kiyh⁺. Ma⁺ ga⁻llooy⁺ chuh⁺, ga⁻ngi⁺ Jesús juu⁺ kiyh⁺.

41 Ga⁻jăy^h⁺ siyh⁺:

—¿Hee⁻ hnooh⁻ jmeen⁻ kyah⁺?

Mah⁺ ga⁻jăh⁺ dsa⁻tũ⁺ he⁺:

—Dsa⁻jøøh⁺ kyaan⁺, hnoon⁺ lä⁻jnä⁺ mi⁻nën⁺.

42 —Wa⁺ lä⁻jnä⁺ ba⁺ mi⁻nëh⁺. Ma⁻hlaa⁺ ba⁺ hne⁻ kih⁺ he⁻ ma⁻lä⁻dsoo⁺ hoh⁺ —ga⁻jăh⁺ Jesús siyh⁺.

43 Lă⁻chah⁺ jă⁻ ga⁻lä⁻jnä⁺ mi⁻nëy⁺. Mah⁺ ngooy⁺ kyaah⁺ Jesús, kway⁻ ti^hmaah⁺ kih⁺ Dio. Hi⁻ lä⁻jëë⁻ dsa⁻ hĭ⁻ ma⁺ tăäh⁺ jee⁺ jă⁻ ma⁺ kway⁻ ti^hmaah⁺ kih⁺ Dio ka⁻lăh⁺.

19

Juu⁺ kih⁺ Zaqueo

1 Ma⁺ ga⁻he⁺ Jesús jee⁺ jwĭ⁻ Jericó, ngoo⁺ bih⁺ hăäy⁺ jwë⁺.

2 Jee⁺ jă⁻ ma⁺ gya⁺ jaa⁻ dsa⁻ cha⁻ kuu⁺ hĭ⁻ ma⁺ chee⁻ Zaqueo, dsa⁻jøøh⁺ kyaa⁺ lä⁻jëë⁻ hĭ⁻ ma⁺ koø⁺ ku⁺sĭh⁻.

3 Ma⁺ hnøøy⁺ ma⁺ jëëy⁺ Jesús. Pero sa⁻ ga⁻tëëy⁺ ma⁺ jëëy⁺ jee⁺ kih⁺ jwëë⁺ dsa⁻, jëeh⁺ ma⁺ laay⁺ jaa⁻ dsa⁻ bëeh⁺ pih⁺.

4 He-ja- ngooy¹ ko-chih' ta⁺ cha'nē'. Ga-wiiy¹ gyuu^h hma- sicómoro mah' jëëy¹ Jesús. Jëeh' ta⁺ ja⁻ ma' dsa-ngëëy'.

5 Ma' ya-jäh⁺ Jesús jee' ja⁻, ga-jëëy¹ ta⁺ gyuu^h, ga-jëëy¹ Zaqueo lee⁻ gyuu^h hma-. Mah' ga-siiyh⁺:
—Zaqueo, jñaa⁻ na'koh' jee' na-. Jëeh', na' jmee⁻ bii¹ na-jän' cha'neh⁺ kyah'.

6 Ja-ga' ga-jñaa^y ko-chih'. Peer⁺ jëë- dsëy¹ ga-tëëy- cha'neh⁺ kiyh'.

7 Ma' ga-jëë⁺ lä-jëë⁺ dsa- he', ga-løoy¹ hlëëyh⁺ wii¹ kih' Jesús, kih' he- ga-jäy' cha'neh⁺ kih' ja⁻ dsa- wa' hi- cha- hi-.

8 Mah' ga-noo- Zaqueo jee' ma-gya', ga-jäyh⁺ siiyh⁺ Dsa-jøøh' jnän`:

—Dsa-jøøh' kyaan⁺, kwan` to¹dsaah` he- cha- kin⁺ kwëehn⁻ dsa- hi- tä-ñee'. Lä-jëë⁺ hi- ma-hiin¹ kuu' kih', ngëen¹ kiyh' kyë' juh⁺.

9 Mah' ga-jäh⁺ Jesús siiyh⁺:

—Na' ma-laä' lä-jëë⁺ dsa- hi- tääh' cha'neh⁺ la-. Jëeh', dsa-ñuu^h- la-, laä' ja-ba' sa'ju- kih' Abraham ka-läh'.

10 Jëeh', Hi- ga-lëë¹ngo' la-, ma-jay⁻ hnaayh- hi- na-hëë' mah' lääy¹.

Juu' na-hmää' lä'koø- la' kih' uu- dsa- hi- ga-jmee' ta' kyaah' kuu'

(Mt. 25:14-30)

11 Ma' tääh' dsa- ma' nuu- kih' Jesús, he-ja- ga-hlëëyh¹ juu' na-hmää' lä-la-. Jëeh' ma-ngoo¹ ya-jäyh⁺ kih' Jerusalén hi⁺ ma' jmee⁻ dsa- huúdsë-, lä'chah' ja- ma' lee' Jesús dsa-ta' mah' jmeey¹ hih⁺ kih' dsa-gooy¹.

12 He-ja- ga-jäh' Jesús siyh':

—Ma' chaa- jaa- dsa-jøøh' hi- ngoo' jee' jwii- 𐄂𐄃𐄄𐄅
jee' hñaa' dsih' leey' dsa-ta'jøøh', ja-ga-jäyh' gooy'.

13 Jää' ja-ga' ya-hëey', ga-tëeyh' gya' moz~
kyaay'. Ga-kwëeyh' ma- koo- chooh' kuu' lä-jaay-.
Mah' ga-siyh': "Jmee' hnäh' ta' kyaah' kuu' la-,
ta'ko-jiih' lä-hëen'."

14 Pero dsa- hi- ma' tääh' jee' jwii- ja-, ma'
na-høøh' kih' dsa-jøøh' he'. He-ja- ga-cheey' dsa-
kaah' kiyh' hi- dsa-jäh' jee' ja-: "Sa' hnøø- jnääh'
lee' dsa- na- dsa-ta' kyaa' jnääh'."

15 'Lä-koo- ma' jah' dsa-jøøh' he', ma-ngëë'
ma-hñaa' ta', ga-jmeey' mada- dsa-tëeyh' moz~
hi- ga-kwëeyh' kuu' mah' jëey' ha- koo- te' kuu'
ma-lih~ moz~ he'.

16 Ja' hi- to-në' he', ga-jäyh' siyh': "Dsa-jøøh'
kyaan', kyaah' kuu' kyah' ma-lihn~ koo- ga' gya'
lä-koo- te' he- ga-kwëeh' jnä'."

17 Dsa-ta' jøøh' he' ga-jäh' siyh': "Llu' ba'
ta' kyah', hne- moz~ lluu' kyaan'. Kih' he-
ma-mi-teh' kyaah' miih- he- ga-toohn' gooh-,
lee' dsa-ta' kih' gya' jwii-."

18 Ja' hi- jñah' he' hi- ga-jäh': "Dsa-jøøh' kyaan',
kuu' kyah' ma-lih~ hñaa' juh' lä-koh' te' kuu' he-
ga-kwëeh' jnä'."

19 Hi- ga-siyh' ka-läh' hi- he': "Hne- ka-läh'
lee' dsa-ta' kih' hñaa' jwii-."

20 'Hi- ja' jñah' ka-läh' hi- ga-jäh': "Dsa-jøøh'
kyaan', hee- kuu' kyah' la-, ga-løøn' llu' kyaah'
hmiih- dsa'luu-."

21 Jëeh', ga-lä'gohn' kyaah' hne- kih' he- hääh' kyaah' ta' kyah'. Jmeeh- kyah' he- la' kih' jñah' hi' chooh' ta' jee' sa- jngëeh-."

22 Mah' ga-jäyh' siyh': "He- ba' che- hlëeh' hne- moz~. Kyaah' ja-ba' juu' he- ma-hlëeh' llan' ta' kyah'. Ma-ñeh' ba' hne- he- hään', mah' jmeen- kin- he- la' kih' jñah' hi' choohn' ta' jee' sa- ma-jngëen'.

23 ¿He-la' sa- ga-tøøh' kuu' kin- banco mah' ma-la- ma-jahn- ma- ngëeh' kin- lä'kye- sa'joø' kih'?"

24 Mah' ga-siyh' lä-jëë- hi- ma' tääh' jee' ja-: "Jñuuh' hnäh' kuu' he- chooyh- na- mah' kwëeh' hnäh' hi- cha- kih' gya' koø- na-."

25 Dsa- he' ga-jäh' siyh': "Dsa-jøøh' kyaan-, pero dsa- na- cha- ba' kiyh' gya' koø- na-."

26 Pero jwëëhn- hnäh': "Hi- cha- kih', hyoyh- cha-gamiih-. Mah' hi- cha- miih- kih', dsa-jñuh' go-te- ba' he- cha- kiyh'.

27 Lä-ja- ka-läh' lä-jëë- hi- na-høøh' kin-, hi- sa- ma-hnøø' ma' jmeen- hih- kih', go-kyaa- kyaan- ta- la- mah' kuh' luuy' cha'nën- la-."

Ga-he' Jesús na-dsëë- burr- jw#- Jerusalén
(Mt. 21:1-11; Mr. 11:1-11; Jn. 12:12-19)

28 Ma-ngëë' ma-hlëeh' Jesús juu' ja-, ga-hey' jwë' ngooy' ta' Jerusalén.

29 Ma' ngooy' ya-chuyh- jw#- Betfagé kyaah' Betania, jäh- kih' moh' he- chee- Olivo, ga-cheey' uu' discípulo kyaay'.

30 Ga-siyh':

—Go⁻nää' hnäh' ta⁺ jee' jwii⁻ mäh⁻ he⁻ nøø' ta⁻ cha⁻nē'. Wa'ra⁻ ga⁺tēēh' hnäh' jee' oo⁺, jnääh' hnäh' jaa⁻ burr[~] mäh' hi⁻ na⁻hñuuh', hi⁻ sa⁻ ga⁻ ma⁻wii⁺ dsa⁻. Ja⁻ cheeh⁻ hnäh' mah' ya⁺jääh⁻ hnäh' ta⁻ la⁻.

³¹ Cher⁻mah' chaa⁻ hi⁻ ga⁻ngii' juu' kyah' hnäh' he⁻la' cheeh' hnäh' burr[~] na⁻, ja⁻ jwiih' hnih' lä⁻la⁻: “Jmee⁻ bii' kih' Dsa⁻jøøh' kyaa⁻ jnääh' ba⁻ la⁻.”

³² He⁻ja⁻ ga⁺nää' ba' hi⁻ ga⁺cheey' he'. Hi⁻ ga⁺jnääh' ba' lä⁻koh' ga⁺jäyh'.

³³ Lä⁻koo⁻ ma' tääh' cheeyh⁻ burr[~] he', ga⁺jäh' dsa⁻jii⁺ burr[~] siiyh⁻:

—¿He⁻la' cheeh' hnäh' burr[~] na⁻?

³⁴ Mah' ga⁺jäh' discípulo he' siiyh⁻:

—He⁻ jmee⁻ bii' kih' Dsa⁻jøøh' jnän' ba⁻ la⁻.

³⁵ He⁻ja⁻ na⁺jääy⁻ burr[~] he' jee' cheh' Jesús mah' ga⁻kye⁻ dsa⁻ hmiih⁻ kih' ka⁻luu' burr[~]. Ja⁻ga⁻ ga⁺wii⁺ Jesús burr[~] he'.

³⁶ Lä⁻koo⁻ ma' ngoo' Jesús, lä⁻jēē⁻ dsa⁻ ma' ja⁻ hmiih⁻ kih' lä⁻ hä⁻ jwē'.

³⁷ Ma' ngooy' ya⁺jäyh' jyoo⁻ kih' moh' Olivo, peer⁻ ma' chaa⁻ llu' lä⁻jēē⁻ dsa⁻ kyaay' hi⁻ ma' chaa⁻ kaah' kiyh'. Ma' tooyh[~] miih', kway⁻ ti⁻hmaah' kih' Dio kih' lä⁻jē⁻ he⁻ juh⁻gaa⁻ he⁻ ga⁺jēy'.

³⁸ Ma' jäyh':

—¿Dio kyaah' Dsa⁻jøøh' jnän' hi⁻ ja⁺ na⁻ lä⁻hih' kiyh'! Wa' hii' ti⁻ gyiih' jmi⁻gyiih'. ¿He⁻ ba' che⁻ jøøh' laa⁻ hi⁻ gya⁺ gyiih'!

³⁹ Ja⁻ga⁻ ko⁻llaa⁻ fariseo hi⁻ ma' tääh' jee' kih' dsa⁻ he' ga⁺jäyh':

—Ta⁻jwoh¹, ta⁻ kwa⁻ jwë¹ hlëeh⁺ discípulo kyaah¹ lä⁺na⁻.

40 He⁻ja⁻ ga⁻jäh¹ Jesús säh⁺:

—Jwëhn[~] hnäh¹, cher¹mah¹ dsa⁻ la⁻ ga⁻tu¹ hlëeh⁺ lä⁺na⁻, kuu¹ he⁻ tääh¹ la⁻ hlëeh¹ llay⁻.

41 Lä⁻koö⁻ ma¹ ga⁻tëë¹ Jesús chuh⁺ kih¹ Jerusalén, ga⁻jëëy¹ ta⁻ jee¹ jwii⁻ ja⁻. Peer⁻ ga⁻ki¹ ga⁻hooyh¹ kih¹ dsa⁻ chaa⁻ jee¹ ja⁻.

42 Hi⁺ ga⁻jäh¹:

—He⁻ ba¹ che⁻ llu¹ kyah¹ hnäh¹, wa⁻ra⁻ jäh¹ kih¹ lä⁻ngëeh¹ hnäh¹ jmii¹ na¹, hiji⁻ na⁻ hi⁻ le¹ jmee¹ hii¹ ti¹ kyah¹ hnäh¹. Pero sa⁻ jnä¹ he⁻ ja⁻ kyah¹ hnäh¹ na¹ ga⁻juh⁻.

43 Jëeh¹, jä⁻ jmii¹ hliih¹ kyah¹ hnäh¹. Dsa⁻ hi⁻ na⁻høø¹ kyah¹ hnäh¹ dsa⁻taayh⁻ lä⁻ku¹ lä⁻jii¹ jee¹ jwii⁻ kyah¹ hnäh¹ mah¹ saayh¹ hnäh¹ lä⁻hii¹ në¹ go⁻te⁻. Ni⁻ ko⁻taa¹ mo⁻so⁻ cha⁻ jee¹ lääh¹ hnäh¹.

44 Soh¹hlay¹ go⁻te⁻ na¹hyah⁻ he⁻ na⁻jne⁻ jwii⁻ kyah¹ hnäh¹. Ja⁻ jiih¹ ma⁻jaa¹ hnäh¹ kih¹ dsa⁻ he¹. Soh¹hla¹ mi¹kuu¹ he⁻ la¹ na¹hyah⁻, kih¹ he⁻ sa⁻ ga⁻jmeeh¹ hnäh¹ he¹ he⁻ ja¹ hi⁻ ma¹ lää¹ hnäh¹.

Ga⁻hwëë¹ Jesús dsa⁻ hi⁻ ma¹ tääh¹ hnii¹ jee¹ chih¹ gwah⁺

(Mt. 21:12-17; Mr. 11:15-19; Jn. 2:13-22)

45 Ma¹ ga⁻he¹ Jesús jee¹ chih¹ gwah¹ juuh⁺, ga⁻løøy¹ hëëy⁻ kih¹ lä⁻jëë⁻ dsa⁻ hi⁻ ma¹ lla⁻ hmooh¹ jee¹ ja⁻.

46 Mah¹ ga⁻säh¹:

—Lä⁻la⁻ na⁻sii⁻ juu¹ kih¹ Dio: “Hne⁻ kin⁻ lä⁻cheë⁻ hne⁻ jee¹ ngii¹ dsa⁻ kih¹ Dio.” Pero ma⁻jmeeh¹ hnäh¹ lä⁻koö⁻ too⁻ jee¹ dsa⁻taah⁻ dsa⁻hii⁻ ba¹.

47 Koō jmī' koō jmī' ma' hlë̄h̄ Jesús dsā jee' chih' gwah̄. Pero lǟjē̄ dsā-kaah' kyaa' jmī-dsā kyaah' tā-jwoh' kyaa' ley kyaah' dsā-kaah' kih' jee' jwī-jā, ma' hnø̄y' ma' jngë̄yh' Jesús.

48 Sā gā-jnø̄yh' hā lǟ ma' jmeey' mah' ma' jngë̄yh' Jesús, jë̄h' jwë̄ dsā ma' tǟh' jë̄ koō hweh̄, nuuy' juu' hē kwā Jesús.

20

*Hē-ja' gyuūh' ba' hih̄ hē-jmee' Jesús
(Mt. 21:23-27; Mr. 11:27-33)*

1 Koō jmī' ma' cheh' Jesús hlë̄yh̄ dsā ju'hmë̄' jee' chih' gwah̄ ma' yā-nää' dsā-kaah' kyaa' jmī-dsā kyaah' tā-jwoh' kyaa' ley kō-jø̄h' kyaah' dsā-gyuūh'.

2 Mah' gā-jäyh' s̄iyh' Jesús:

—Chiih' jnǟh'. ¿Che' chā-jwë' kyah' hē-jmeeh̄ lǟjē̄ hē-nā? ¿Hī-kih' hih̄ hē-jmeeh̄ lǟ-nā?

3 Hē-jā gā-jë̄h̄ Jesús juu' kiyh', gā-s̄iyh':

—Nḡin' koō mī'juu' kyah' hnäh' kā-läh'. Jë̄h' da' hnäh' kin' jǟ, jā-ga' jwahn̄ hī-kih' hih̄ hē-jmeen̄ lǟ-lā.

4 ¿Hī-gā-jmee' hih̄ hē-gā-chā' Jwaā dsā jmī, che' Dio o che' dsā-ñuūh'?

5 Jee' tǟyh' jā ma' llay' juu' kyaah' dsā-kyaāyh', ma' jäyh':

—Cher'mah' gā-jäh' jne', hih̄ kih' Dio ba' jā, Jesús jäh': “¿Hē-la' sā gā-lǟ-dsoo' hoh' hnäh' kiyh' gā-jā?”

6 Hī-cher'mah' gā-jäh' jne', ja' hih̄ kih' dsā ba' jā, lǟjē̄ dsā te' kū jnän', jë̄h', lǟjē̄ hī he'

jmeey⁺ dsoo⁺ Jwaa⁺ ma' laa⁺ jaa⁻ hi⁻ ma' ngëe[~] juu⁺ kih⁺ Dio.

⁷ He⁻ ja⁻ ga⁺ jäyh⁺ ga⁺ siyh⁺ Jesús:

—Sa⁻ ñe⁺ jnääh⁺ hi⁻ kih⁺ hih⁺ ja⁺ Jwaa⁺ he⁻ ga⁺ chaay⁺ dsa⁻ jmi⁻.

⁸ Mah⁺ ga⁻ jeeh⁻ Jesús juu⁺ kiyh⁺ ka⁻ läh⁺, ga⁻ siyh⁺:

—Ni⁺ jnä⁺ sa⁺ jmeehn⁻ juu⁺ hi⁻ ga⁺ jmee⁺ hih⁺ he⁻ jmeen⁺ lä⁻ la⁻.

Juu⁺ na⁻ hmää⁺ lä⁻ koo⁻ la⁺ kih⁺ dsa⁻ hi⁻ ga⁺ høø⁺ ta⁺ kih⁺ jñah⁺

(Mt. 21:33-44; Mr. 12:1-11)

⁹ Hi⁻ ga⁻ løoy⁺ hlëëyh[~] dsa⁻ juu⁺ na⁻ hmää⁺ lä⁻ la⁻:

—Jaa⁻ dsa⁻ ga⁺ tääh⁺ koo⁻ nää⁺ chaah⁺ wii⁻ jeh⁺. Mah⁺ ga⁻ tooyh⁻ goo⁻ dsa⁻ he⁻ høoy⁺ ma⁺ to⁺ dsaah⁻. Ja⁻ ga⁺ ya⁻ hëëy⁺ ngooy⁺, jee⁺ ga⁻ lä⁻ hëëy⁺ cha⁻ miih⁻ jmi⁺.

¹⁰ Ma⁺ ga⁻ lloo⁺ jii⁻ kih⁺ mi⁺ jeh⁺ ja⁻, ga⁺ cheey⁺ jaa⁻ moz[~] kyaay⁺ jee⁺ ma⁺ tääh⁺ dsa⁻ høø⁺ ta⁺ kiyh⁺ mah⁺ ma⁺ kooy⁺ heey⁻ he⁻ ma⁺ tēëy⁻. Pero dsa⁻ hi⁻ ma⁺ høø⁺ chaah⁺ jeh⁺ ja⁻, ga⁺ kway⁺ kih⁺ moz[~] he⁺ mah⁺ ga⁺ hëëy⁺ kih⁺ ta⁺ jmah⁺.

¹¹ Ga⁻ cheey⁺ jñah⁺ ka⁻ läh⁺ moz[~] kyaay⁺. Hi⁻ he⁺ ka⁻ läh⁺ ga⁺ jmi⁺ ga⁻ baa⁺ dsih⁺, ga⁻ lley⁻ o⁻ hih⁺ kih⁺ mah⁺ ga⁻ cheeyh⁻ ta⁺ jmah⁺.

¹² Ga⁻ tē⁺ hnē⁻ jiih[~] ga⁻ cheey⁺ jñah⁺ moz[~] kyaay⁺. Pero dsa⁻ hi⁻ ma⁺ tääh⁺ jmee⁺ ta⁺ jee⁺ ja⁻, lä⁻ ja⁻ ka⁻ läh⁺ ga⁺ jmeeyh⁺ dsoo⁺ mah⁺ ga⁺ hëëy⁺ kih⁺ go⁻ te⁻.

¹³ 'Hi⁻ dsa⁻ juu⁺ chaah⁺ jeh⁺ ja⁻, ma⁺ jmeey⁺ hu⁺ dsē⁻: “¿Ha⁻ lä⁻ jmeen⁺? Go⁻ cheen⁻ jaa⁻ chih⁻ kyaan⁺ nää⁺ ga⁺ hi⁻ hnaan⁺, ha⁻ ga⁻ che⁻ wa⁻ ra⁻ ga⁻ lloo⁺, jmeey⁺ he⁺ kih⁺.”

14 Pero dsa⁻ hi⁻ ma' høø⁺ chaah' jeh' ja⁻, ma' ga⁻jäy⁺ ja' chih⁻ he', ga⁻taayh⁻ ga⁻llay⁺ juu', ga⁻jäyh⁺: "Hi⁻ oo⁻ na⁻ jä' kyaah' ta' la⁻. Wa' jngëeh' jnih⁺ mah' jän' kyaah' heey⁻ he⁻ ma' tēy⁻."

15 He⁻ ja⁻ ga⁻lleey⁻ ta⁻ ka'hne⁻ jee' ma' na⁻jnaä' chaah' jeh' ja⁻ mah' na'jngëeyh⁻.

¿Hee⁻ ba' jmee' dsa⁻j^{uu} chaah' jeh' kih' hi⁻ høø⁺ ta' kiyh', laah⁺ hnäh⁺?

16 Lloo[~] dsa⁻j^{uu} jeh' mah' mi⁻llaay⁺ hi⁻ jmee⁺ ta' ja⁻ mah' tooyh⁺ goo⁻ jñah⁺ hi⁻ jmee⁺ ta' kiyh' — ga⁻jäh⁺ Jesús.

Ma' ga⁻nuu⁺ lä⁻jëe⁺ dsa⁻ he' juu' ja⁻, ga⁻jäyh⁺:

—iSa⁺ wa' kwa⁺ Dio jwë⁺ jmeen⁺ lä⁻ja⁻!

17 Ma' cheh' Jesús jëe[~] lä⁻jëe⁺ dsa⁻ he' mah' ga⁻siyh⁺:

—¿Hee⁻ hnøø⁺ jäh⁺ he⁻ na⁻si⁻ lä⁻la⁻?:

Ja⁻ba' kuu⁺ he⁻ sa⁺ ga⁻tih⁺ dsë⁺ tē⁺hyah⁺, he⁻ ja⁻ ba' ga⁻jä⁺ lä⁻koo⁻ mi⁺kuu⁺ he⁻ kye⁻ dsa⁻ to⁻në⁺ kih' koo⁻ hne⁺j^{uu}h⁻.

18 Lä⁻jëe⁺ hi⁻ täh⁺ në⁺ kuu⁺ ja⁻, hi⁻ he' ch^u-jøø⁺ jmi⁻ngo⁺ kih⁺. Hi⁺ wa'ra⁻ ga⁻toh⁺ kuu⁺ ja⁻ në⁺ kih' dsa⁺, jleeyh⁺ go⁻te[~].

19 Lä⁻jëe⁺ jmi⁻dsa⁻ kaah' he' kyaah' ta⁻jwoh⁺ kya⁺ ley hnøøy⁺ ma' saayh⁺ Jesús hor[~] ja⁻, jëeh⁺ ga⁻tah⁺ dsëy⁺ he⁻ ga⁻hlëeh⁺ Jesús kiyh⁺ kyaah' juu' na⁻hmää' ja⁻. Pero ma' gayh⁺ dsa⁻.

Kwaat[~] kih' ku'sih⁻

(Mt. 22:15-22; Mr. 12:13-17)

20 He⁻ ja⁻ ga⁻chee⁺ dsa⁻kaah' he' ko⁻llaa⁺ dsa⁻ hi⁻ na⁻kii⁺ juu'. Hi⁻ he' ma' jmää[~] hñii⁺ lä⁻koo⁻ hi⁻ lluu⁺.

Lä⁺ taä' ga' ga' jmeey' ha⁻ lä⁺ jee' ma' kaah' juu' kih' Jesús mah' ma' hnäy' kiyh' kyaah' dsa⁻ ta'.

²¹ Lä⁻ ja⁻, ga⁻ ngiyy' juu' kiyh':

—Ta⁻ jwoh', ñe' jnääh' hne⁻ hlëeh' kwee⁻ ma' kwah⁻ juu'. Sa⁺ cha⁻ kwaat[~] kyeh' ha⁻ lä⁺ laa' lä⁻ jaa⁻ lä⁻ jaa⁻ dsa⁻. Hne⁻ jwäh' dsa⁻ kyaah' ju' dsoo' jmah' ba' ha⁻ lä⁺ la' jwë' kih' Dio.

²² ¿Ha⁻ lä⁺ jwah' hne⁻, che' llu' mi'hmaah' jne' ku'sih⁻ kih' dsa⁻ ta' César o sa⁺ llu'?

²³ Pero kyäh[~] ba' Jesús may[~] kih' dsa⁻ he', he⁻ ja⁻ ga⁺ siyh⁻:

—¿He⁻ la' kah⁻ hnäh' dsen⁺?

²⁴ Heeh[~] da' jnä' ko^o⁻ kuu'. ¿Hij⁻ kih' heeh⁻ too⁻ la⁻? ¿Hij⁻ kih' jmäh⁻ na⁻ sih⁻ la⁻?

Mah' ga' jäh' dsa⁻ he' siyh⁻ Jesús:

—Kih' César ba' na⁻.

²⁵ He⁻ ja⁻ ga' jäh' Jesús siyh⁻:

—He⁻ la' kih' César, kwëeh[~] ba' César. He⁻ la' kih' Dio, kwëeh[~] ba' Dio he⁻ la' kih'.

²⁶ Ni⁺ miih⁻ sa⁺ ga⁺ jnøøyh' ha⁻ lä⁺ jee' ma' kaah' juu' kih' Jesús to[~] lo[~] nē[~] lä⁺ jëë⁺ dsa⁻. Ko^o⁻ ga⁺ taayh[~] jëë[~] dsayh⁻ ba' kyaah' juu' he⁻ ga⁺ jëeh⁻ Jesús kiyh' mah' ga⁻ jäh' ti'sih[~] go⁻ te[~].

Ga⁻ ngiyy' dsa⁻ juu' ha⁻ lä⁺ le' wa⁻ ra⁻ ga⁻ tē' jee' lä⁻ jiih' hi⁻ na⁻ juu'

(Mt. 22:23-33; Mr. 12:18-27)

²⁷ Lä⁻ ja⁻ ga⁺ lla⁻ nää' ko⁻ llaa' dsa⁻ saduceo jee' ma' cheh' Jesús. Dsa⁻ he', sa⁺ ma' jmeey⁻ dsoo' he⁻ lä⁻ jiih' dsa⁻ hi⁻ ma⁻ na⁻ juu'. Mah' ga⁻ ngiyy' dsa⁻ he' juu' kih' Jesús.

²⁸ Ga⁺ jäh':

—Ta-jwoh¹, Moisé ga⁺sih¹ jnän` kyaah¹ juu¹ la⁻. Wa⁻ra⁻ ga⁻juu¹ jaa⁻ dsa⁻ñuu^h⁻ hi⁻ sa⁻ chaa⁻ joo¹, dsa⁻ñuu^h⁻ øøh⁻ hlii¹ he¹, lle¹ kih¹ tēy⁻ dsa⁻mē¹ mah¹ lä⁻chaa⁻ joo¹ hi⁻ lee¹ kwaat⁻ kyaa¹ hlii¹ øøyh⁻.

²⁹ Ma¹ laa¹ gyeē¹ dsa⁻ñuu^h⁻ jaa⁻ ba¹ cho¹jmiiy⁻. Hi⁻ to⁻nē¹ he¹ ga⁻kaa¹ dsa⁻mē¹ pero chah¹ ba¹ ga⁻juuy¹. Sa⁺ ga⁻lä⁻chaa⁺ joo¹.

³⁰ He⁻ja⁻ jee¹ ga⁻tē¹ uu¹ dsa⁻ñuu^h⁻ øøyh⁻, ga⁻kaa¹ dsa⁻mē¹ he¹. Ja⁻ba¹ lä⁻ja⁻ ga⁻juuy¹, sa⁺ ga⁻lä⁻chaa⁺ joo¹.

³¹ Jee¹ ga⁻tē¹ uu⁻ dsa⁻ñuu^h⁻ øøyh⁻, ga⁻kaay¹ dsa⁻mē¹ he¹. Ja⁻ba¹ lä⁻ja⁻ lä⁻jēē⁻ gyeē¹ dsa⁻ñuu^h⁻ ga⁻kaa¹ dsa⁻mē¹ he¹ hi⁻ ga⁻juu¹ lä⁻jēē⁻ gyeē¹ dsa⁻ñuu^h⁻ he¹. Ni⁻ jaa⁻ sa⁺ ga⁻lä⁻chaa⁺ joo¹.

³² Jee¹ ga⁻dsaa¹ go⁻te⁻, ga⁻juu¹ hñii¹ dsa⁻mē¹ ka⁻lä^h.

³³ Wa⁻ra⁻ ga⁻tē¹ jee¹ lä⁻jiih¹ hi⁻ ma⁻na⁻juu¹, ¿hi⁻ jaa⁻ kih¹ jee¹ lä⁻jēē⁻ gyeē¹ lee¹ kyaa¹ dsa⁻mē¹ he¹? Jēeh¹, ga⁻lä⁻jēē⁻ gyeē¹ ba¹ ga⁻lä⁻kyaa¹h⁻ —ga⁻jäh¹ dsa⁻ saduceo siyh¹ Jesús.

³⁴ He⁻ja⁻ ga⁻jēeh⁻ Jesús juu¹ kiyh¹, ga⁻siyh¹:

—Dsa⁻mē¹ dsa⁻ñuu^h⁻ jee¹ gooy⁻ ta¹ko⁻jiih¹ chaa¹ jmi⁻gyuu⁺ la⁻ ba¹.

³⁵ Pero lä⁻jēē⁻ dsa⁻ hi⁻ laa¹ kwaat⁻ lä⁻jiih¹ jee¹ kih¹ hi⁻ na⁻juu¹ mah¹ dsa⁻taayh¹ jmi⁻gyuu⁺ hmēē¹, jee¹ ja⁻ ni⁻ jaa⁻ dsa⁻mē¹ dsa⁻ñuu^h⁻ mo⁻so¹ jee¹ gooy⁻.

³⁶ Ni⁻ mo⁻so¹ juuy¹ ka⁻lä^h, lee¹ kwee⁻ lä⁻koo⁻ ángele. Lä⁻llu¹ he⁻ lä⁻jiiyh¹ he⁻ja⁻ lee¹ joo¹ Dio ba¹.

³⁷ Hi⁻ lä⁻kye⁻ Moisé ga⁻mi⁻jnää⁻ jnän⁻ he⁻ lä⁻jiih¹ dsa⁻ jee¹ kih¹ hi⁻ na⁻juu¹. Jēeh¹, lä⁻ ma¹ ga⁻sih¹ Moisé lä⁻koo⁻ ga⁻la¹ kiyh¹ jee¹ ma¹ chih¹ chaah¹ too¹

jā, gātēȳh¹ Dio lǟlā: “Dio kyāa¹ Abraham, Dio kyāa¹ Isaac, Dio kyāa¹ Jacob.”

³⁸ Hē gāj̄äyh¹ lǟjā, sā nājuu¹ dsā māgyuh¹ jnän¹ hē kih¹ Dio. Jēh¹ Dio jnän¹ laay¹ Dio kyāa¹ hī nāj̄īh¹ bā.

³⁹ Kōllāa¹ tājwoh¹ kyāa¹ ley gāj̄äh¹ siyh¹:

—Llu¹ bā hē māj̄äh¹ nā, Tājwoh¹.

⁴⁰ Jā j̄īh¹ mōsō gātuu¹ ds̄ȳ māngii¹ gyih¹ juu¹ kih¹ Jesús.

Hī kih¹ jā hī lāa¹ Cristo

(Mt. 22:41-46; Mr. 12:35-37)

⁴¹ Mah¹ gāj̄äh¹ Jesús siyh¹:

—¿Hā lǟ lā hē j̄äh¹ dsā, Cristo lāa¹ sājū kih¹ David?

⁴² Hē bā hñii¹ David gāsī juu¹ lā nē jē kih¹ Salmo:

Gāj̄äh¹ Dio gāsiyh¹ Dsāj̄øøh¹ kyaan¹:

“Nā jwoo¹ rāllūu¹ kin¹ lā,

⁴³ lǟj̄īh¹ lloō jmī llaan¹ hii¹ tih¹ lǟj̄ēē¹ hī nāhøøh¹ kyah¹.”

⁴⁴ ¿Hā lǟjā lāa¹ Cristo sājū kih¹ David gā jā, cher¹ mah¹ hñii¹ David gāj̄äh¹ kih¹ Cristo: “Dsāj̄øøh¹ kyaan¹?”

Gāj̄uuh¹ Jesús kih¹ tājwoh¹ kyāa¹ ley

(Mt. 23:1-36; Mr. 12:38-40; Lc. 11:37-54)

⁴⁵ Lǟ mānuu¹ jā lǟj̄ēē¹ hī tääh¹ jee¹ jā, gāj̄äh¹ Jesús siih¹ discípulo kyaay¹:

⁴⁶ —Leeh¹ hnäh¹ kyaah¹ tājwoh¹ kyāa¹ ley. Peer¹ tih¹ ds̄ȳ nḡȳ jee¹ kih¹ dsā kyeyh¹ hmiih¹ kyoō, hnøøy¹ jmee¹ dsā Dio kiyh¹ chājwē¹ juuh¹. Hī tih¹

dsëy¹ gyay⁻ to⁻në⁻ hma⁻sii⁻ neh⁻ gwah⁻ mäh⁻ hi⁻
lä⁻ja⁻ ka⁻läh⁻ jee⁻ dsa⁻taah⁻ dsa⁻ kuh⁻hìh⁻.

⁴⁷ Hwëëy⁻ dsa⁻më⁻ hñii⁻ cha⁻neh⁻ kih¹, ki⁻wëë⁻
dsa⁻taayh⁻ ngiiy⁻ kiyh¹ kih¹ Dio ha⁻ jee⁻ jëë¹ dsa⁻
kiyh¹. Pero cha⁻ga⁻miih⁻ wii⁻ heeh¹ Dio dsa⁻ hi⁻
jmee⁻ lä⁻ja⁻.

21

Na⁻ka⁻ dsa⁻më⁻ hñii⁻ kuu⁻ cha⁻në⁻ Dio

(Mt. 12:41-44)

¹ Ma⁻ cheh¹ Jesús jëë⁻ ha⁻ lä⁻ ma⁻ jmee⁻ dsa⁻ cha⁻
kuu⁻, tooyh⁻ kuu⁻ neh⁻ wii⁻ kih¹ gwah⁻.

² Ga⁻jëëy¹ ka⁻läh⁻ ja⁻ dsa⁻më⁻ hñii⁻ hi⁻ tä⁻ñee⁻
go⁻te⁻, ga⁻tooyh⁻ to¹ ñe¹ nøø⁻ he⁻ sa⁻ kyeë⁻ ni⁻
miih⁻.

³ He⁻ja⁻ ga⁻jäyh⁻:

—Ma⁻ra⁻ ju⁻dsoo⁻ jwëëhn⁻ hnäh⁻, dsa⁻më⁻ hñii⁻
la⁻ tä⁻ñee⁻, ma⁻kway⁻ cha⁻ga⁻miih⁻ lä⁻koh⁻ ga⁻jee⁻
lä⁻jëë⁻ hi⁻ cha⁻ kuu⁻.

⁴ Jëeh⁻ lä⁻jëë⁻ hi⁻ oo⁻ ma⁻kwëëh¹ Dio miih⁻ he⁻
dsa⁻chaa⁻ kiyh¹, pero dsa⁻më⁻ hñii⁻ la⁻, ma⁻ke⁻
tä⁻ñee⁻, ma⁻kway⁻ lä⁻koh⁻ te¹ kuu⁻ he⁻ cha⁻ kiyh¹
he⁻ kyaah⁻ ma⁻ lay¹ he⁻ jmee⁻ bii¹ kiyh¹ —ga⁻jäh⁻
Jesús.

Lloo⁻ koo⁻ jmi⁻ hla¹ gwah⁻ juuh⁻

(Mt. 24:1-2; Mr. 13:1-2)

⁵ Ma⁻ tääh⁻ ko⁻lla⁻ ma⁻ lla⁻ juu¹ kih¹ gwah⁻ ha⁻
lä⁻koo⁻ na⁻hñaah¹ ma⁻ la¹ kuu⁻ he⁻ ma⁻ na⁻chuh⁻ hi⁻
ma⁻ na⁻li⁻ kyaah⁻ lä⁻jëë⁻ he⁻ ma⁻ dsa⁻ka⁻ dsa⁻ kih¹
Dio. He⁻ja⁻ ga⁻jäh⁻ Jesús siiyh⁻:

6 —Lä'jē he- jēeh' hnäh' na-, lloo~ koo- jmi' ni' koo- mi'kuu' sa' jā' na- chuh' nē' kih' øøh'. Lä'jē ba' soh'hlā'.

Joh' nēē' sa' jmee' lii' jāä' ja- ga' llaa' jmi- gyuu'
(Mt. 24:3-28; Mr. 13:3-23)

7 He-ja- ga'ngii' dsa- he' juu' kiyh', ga'jäyh' siiyh':

—Ta-jwoh', ¿lih' ba' le' he- hlēeh' na-? ¿Hee- lii- jmee' wa'ra- ya-jäh' lä'te' juu' na-?

8 He-ja- ga'jäh' Jesús siiyh':

—Hnøø' leeh' hnäh' mah' ni' jaa- sa' mi-gaa- hnäh'. Jwēē' dsa- ya-nää' hi- ka' nē' kin', jäyh' siiyh' hnäh': “Jnä' he' laan' Cristo hi- ma-chee' Dio.” Hi' jäyh': “Ma' ngoo' ga'tē' jmi'.” Pero ta' go-nää' hnäh' kaah' kiyh'.

9 Ga' ma-nuuh- hnäh' cha- hnii- ta' la' ta' jnø, ta' jøøh' hnäh' hñaah'. Jēeh', jmee' bii' le' lä'ja- to-nē'. Pero ja' lä'chah' ja- llaa' jmi- gyuu'.

10 Ngoo' bih' hlēeyh':

—Tee' dsa- hi- chaa- koo- hwa' kyaah' jyoh' hwa', hi' tee' dsa-ta' kyaah' jñah' dsa-ta'.

11 Jeh' wii' jwēerte hwa', ja' he- koo- jee' jwii- jēē' dsa- hoo' hi' lä'cha- dsoo' he- dsa-kwah'. Jmee' goo- jwēerte, hi' ha- koh' lii- sa' jmee' gyuuh' jmi- gyuu'.

12 Jää' ja-ga' le' lä'jē he- hlēeh'n' la-, saah' dsa- hnäh', jmeeyh' hnäh'. Jääy' hnäh' neh' gwah' kiyh', taayh' hnäh' neh'ñe', dsa-jääy' hnäh' cha'nē' dsa-ta' kaah' kwaat~ kin'.

13 Jee' tääh' hnäh' dsa-ngëeh' hnäh' lä'ja-, ma'ja- la' jmi' kyah' hnäh' he- kwah' hnäh' ju'dsoo' kin-.

14 Koo- hä' ba' lla' hoh' hnäh' he- sa- jmeeh' hnäh' huu'dsë- ha- lä- hlëeh' hnäh' he- kyaah' lääh' hnäh' hñaah', ga' ma-tääh' hnäh' cha'ne' dsa-ta'.

15 Jëeh', jnä' ba' kwan' juu' he- hlëeh' hnäh' kyaah' cha-miuh- huu'dsë- llu'. Lä'ja- lä'jëë- hi- na-høøh' kyah' hnäh' sa- leeyh- hnäh' kyaah' ma-la- juu' he- hlëeyh-.

16 He' ba' maa' tää' kyaah' hnäh' hñiy' kyah' hnäh', lä'ja- ka-läh' øøh' hnäh', hi- chaa' kyaah' hnäh', ome' kyaah' hnäh'. Lä'jiuh' jngëeyh' ko-lla' hnäh'.

17 Ga-lä'jëë- ba' jmee' na-høøh' kyah' hnäh' kwaat- kin-.

18 Pero ni- koo- jñu- lleh' hnäh' sa- dsa-hii'.

19 Wa' kwëeh' hoh' hnäh' mah' lä'ja- lääh' hnäh'.

20 'Wa-ra- ga-jëeh' hnäh' ma-tääh' hløø' lä'ku' lä'jii' kih' Jerusalén, ma'ja- lä'ñeh' hnäh' ma-lloo' jmi' jee' hee' go-te- jee' jwi- ja-.

21 Jmi' ja- lä'jëë- hi- tääh' hwa' Judea wa' kyuyy' ta- moh'. Hi- tääh' jee' jwi-, wa' kyuyy'. Hi- hi- tääh' jee' nuu- kih', ta- wa' lla-näay' cha'neh' kiyh'.

22 Jëeh', ma'ja- dsëë' jmi' teeh- Dio jwi- kih' dsa-, mah' lä'te' lä'jë- juu' he- ma-na-sii-.

23 Peer- jwi- dsa-më' hi- kyaa- gyuyy- jmi' ja- hi- lä'ja- hi- jää- gyuyy- sëh' ka-läh'. Ha- koh' wii' sa- jëë' dsa- hi- chaa- hwa' Judea, heeh' Dio wii' jwërte dsa- hi- chaa- Jerusalén.

24 Ko⁻llaá' jngëeh' dsih' kyaah' ñe'. Hi⁺ jñah' ko⁻llaá' jáá' dsih' na⁻hñuuy' ta⁻ jee' jyoh' jwii⁻. Lá⁻ të⁻ dsë' dsa⁻ hi⁻ sa⁻ laa' judiu jmeey' kih' dsa⁻ chaa⁻ Jerusalén lá⁻ jiih' dsëë' jmi⁺ he⁻ lle' kiyh'.

Wa⁻ra⁻ ga⁻të' jee' jäh' Hi⁻ ga⁻lëë'ngo'
(Mt. 24:29-35, 42-44; Mr. 13:24-37)

25 'Ja⁻ ga' jmee' lii[~] në' hyoo⁻ në' sih⁻ jee' hëë' nuu⁺, mah' në' hwa' la⁻ sa⁻ ñe⁻ dsa⁻ he⁻ jmee' wa⁻ra⁻ ga⁻nuuy' tooh[~] miih' jmi⁻ñeeh' wa⁻ra⁻ ga⁻hluh' wii⁺ jwërte.

26 Lá⁻ jiih' sa⁻hlaa' dsa⁻ hwa' lá⁻goyh⁺. Jmeey' huu⁺dsë⁻ he⁻ ba' le' kiyh' wa⁻ra⁻ ga⁻jëy' sa⁻jeh[~] lá⁻jë⁺ he⁻ cha⁻gyuu⁺'.

27 Ja⁻ga⁻ jëy' Hi⁻ga⁻lëë'ngo' la⁻ hi⁻ jäh' gyuu⁺h' jee' jni⁺ kyaah' cha⁻miih⁻ be', laay' jøøh' go⁻te[~].

28 Wa⁻ra⁻ ga⁻løø' dsa⁻la⁻ lá⁻jë⁺ he⁻ la⁻, ja⁻ kwah⁻ hnäh' be', chaah⁺ hnäh' hñaa⁺'. Jëeh⁺, miih⁻ ga⁻ hnøø' lääh' hnäh' ma⁻ja⁻.

Juu⁻ na⁻hmää' kih' chaah' higo

29 Hi⁺ ga⁻jäyh' süyh⁺ juu⁻ na⁻hmää' lá⁻la⁻:

—Jëë⁻ da⁻hnäh' ha⁻ lá⁻la⁻ kih' chaah' higo kyaah' jyoh' chaah' hma⁻.

30 Wa⁻ra⁻ ga⁻løø' dsa⁻hyo⁺ sa⁻jih' kih', ma⁻ñeh' hnäh' he⁻ ma⁻ngoo' ga⁻të' jii⁻ jma⁺ ba⁻ja⁻.

31 Ja⁻ba⁻ lá⁻ja⁻ hnäh' ka⁻läh', wa⁻ra⁻ ga⁻jëeh' hnäh' dsa⁻la⁻ lá⁻jë⁺ he⁻ ma⁻jwahn' la⁻, wa⁻ lá⁻ngëeh' hnäh' he⁻ ma⁻ya⁻jäh' jee' jmee⁺ Dio hih⁺ jnä⁺hä⁺.

32 'Ma⁻ra⁻ ju⁻dsoo' jwëëhn[~] hnäh', sa⁻ llaa⁻ dsa⁻ chaa⁻ na⁻ ta⁻ko⁻ jiih' sa⁻ ga⁻ ma⁻lä⁻te⁻ lá⁻jë⁺ he⁻ jäh' juu⁻ la⁻.

33 Ngëe' ba' lä'jē' he' cha' gyuu' hwa', pero juu' kin', lä' ma' cha' ja' ba'.

34 'Hnøø' hääh' hnäh' hñaa'. Ta' kwa' hnäh' jwē' lä' hwēh' tuh' hoh' hnäh' kyaah' he' hlih' he' jøø' kyah' hnäh', he' lla' heeh' hnäh', he' kyeh' hnäh' cha' miih' huu' dsē' he' ga' hnøø' kyah' hnäh' jmi' gyuu' la'. Le' ga' che' ni' sa' leeh' hnäh' wa' ra' ga' lä' te' jmi' ja'.

35 Jmi' ja' le' lä' koø' sa' lä' he' jlē' ga' lä' jēē' dsa' hi' tääh' lä' kaa' hwa'.

36 Ta' gwii' hnäh' ja', ngii' hnäh' kih' Dio ko' lla' jiih' mah' lä' ja' lääh' hnäh' kih' lä' jē' he' wii' he' ja' ja', hi' tēēh' hnäh' go' taah' hnäh' cha' nē' Hi' ga' lēē' ngo' la' — ga' jah' Jesús.

37 Ta' la' jmi' ma' kway' juu' jee' chih' gwah'. Hi' ta' la' hwē' ma' go' hēy' ma' dsaayh' ta' moh' he' chee' Olivo.

38 Ta' la' tiih' ma' dsa' nää' jwēē' dsa' jee' chih' gwah' ma' dsa' nuu' juu' he' kway'.

22

Ma' hnooh' dsa' ha' lä' jee' ma' saayh' Jesús

(Mt. 26:1-5, 14-16; Mr. 14:1-2, 10-11; Jn. 11:45-53)

1 Ma' ngoo' ga' tē' jmi' he' kuh' dsa' judiu he' ñiih' he' sa' kyaah' levadura, ja' ba' jmi' ja' kuh' dsa' he' borrego mah'.

2 Lä' jēē' jmi' dsa' kaa' kyaah' ta' jwoh' kya' ley, ma' hnooyh' ha' lä' jee' ma' jngēy' Jesús jee' sa' jēē' dsa', jēēh' ma' gayh' dsa'.

3 Mah' ga'he' Tana' neh' tuh-dsë' Juda hi- ma' tēy'h~ Iscariote. Hi- he' ma' laa' jaa- jee' lä'jēē' gya-tuu' apóstole kyaa' Jesús.

4 He-ja- ñeey' nahlēy'h' jmi-dsa- kaah' kyaah' juu' hløø' hi- ma' høø' gwah' ja-. Ga'llay' juu' kyaayh' ha- lä' ngēy' Jesús.

5 Peer' ga-lä'chaa' llu' dsa- he', he-ja- ga-jiiyh' kuu' kih' Juda.

6 Ga'heeh- ba' Juda juu' ja-. He-ja- ga'hnooyh- ha- lä' jmeey' mah' ngēy' Jesús jee' sa' jēē' dsa-.

Ga'jmeey' Dsa-jøøh' jnän`ma`nuu' kyaah' ga'hiyh' juu'

(Mt. 26:17-29; Mr. 14:12-25; Jn. 13:21-30; 1 Co. 11:23-26)

7 Ma' tääh' dsa- judiu jmi' kuyh- he'ñiih- he- sa' kyaah' levadura, ma' ga-tē' jmi' he- jngēy'h' borrego mäh' hi- kuyh- hwē' ma' tē- jmi' ja-.

8 He-ja- ga'jmeey' Jesús mada' kih' Pee' kyaah' kih' Jwaa', ga-jäyh' siyh':

—Go-nää' hnäh' go-mi'llu`hnäh' jee' kyeh'n' borrego mäh'.

9 —¿Ha- jawah' mi'llu`jnääh' ma`nuu'? —ga-jäh' discípulo he' siyh'.

10 —Wa'ra- ga-taah' hnäh' jee' jwi- juuh- oo', jeeh' hnäh' jaa- dsa- hi- kij' koo- mi'dsuu' na-ka'h' jmi-. Ja-lla-lleh' hnäh' kaah' kiyh' lä'jiih' dsa-hey' cha'neh'.

11 Jee' dsa-hey' ja-, jwi'h' hnäh' dsa-juu' hne': "Lä-la- jäh' Ta-jwoh' siyh' hne-. ¿Na- jee' hne' jee' le' kyeh' jnääh' borrego mäh' kyaah' discípulo kyaan'?"

12 Hi- he' heeh' hnäh' jee' ga'të' to' jwëë' hne' jee' cha- koo- jee' he- ma-na'llu'. Jee' ja- mi'lluh' hnäh' ma-nuu' jnän' -ga'jäh' Jesús siyh'.

13 Ga-lla-nää' ba' discípulo he' jee' ja- hi' ga-la' ba' lä-koo- ga'jäh' Jesús siyh'. Mah' ga-mi'lluy' ma-nuu' he- kuyh'.

14 Ma' ga-loo' hor~ kuyh', ga-gya- Jesús nē mes~ ko-joh' kyaah' apóstole kyaay'.

15 Mah' ga-jäh' Jesús siyh':

-iHa- koh' sa' hee' dsen' kuhn' ma-nuu' la- ko-joh' kyaah' hnäh', jää' ja-ga' jēen' wii'!

16 Ma-ra' ju'dsoo' jwëëhn~ hnäh', mo-so' kuhn' ka-läh' ma-nuu' la- lä'jiih' lloo' jmi' he- kuhn' ka-läh' jee' jmee' Dio hih'.

17 Mah' ga-kay' kyaah' he- ma' haa' jmi' mi'jēh', ga-kway' ti'hmaah' kih' Dio mah' ga-jäyh':

-Kye- kyaah' la- mah' hih' hnäh' ma- miih- ga-lä-jēē' hnäh'.

18 Jēēh', mo-so' huhn' ka-läh' jmi' mi'jēh' ma-ää', lä'jiih' løø' Dio jmee' hih' jnä'hä'.

19 Ja-ga' ga-kay' he'ñiuh', ga-kway' ti'hmaah' kih' Dio mah' ga-ti' ga-llooyh', ga-jäyh':

-He- la- na- jmi-ngo' kin'. He- llu' kyah' hnäh' kwan' hñiin' juun'. Kuh' hnäh' hi' ja- jmeeh- hnäh' lä-na- mah' lä-dsooh~ hoh' hnäh' kin'.

20 Ma-la' ma-goh~ ma-nuu', ja-ba' lä-ja- ga-jmeey' ka-läh', ga-kay' wa'kyaah' mah' ga-jäyh':

-He- la- na- jma- kin' he- tuu' kyah' hnäh' hi' kyaah' jma- kin' la- jmee' Dio koo- hmooh' hmēē'.

21 Pero hi- ngēē' jnä' ja'goo- dsa- hñaa- dsē', hii- ma-kye- ma-goo- ko-joh' kyaah' kin' nē mes~ la-.

22 Ma⁺ra⁺ ju⁺dsoo⁺, Hi⁻ga⁻lëë⁺ngo⁺ la⁻ le⁺ kiyh⁺ lä⁻ko^o- lle⁻ kih⁺ ba⁺, pero jw^h~ dsa⁻ñ^uh⁻ hi⁻ ngëë⁺ jnä⁺ kih⁺ dsa⁻.

23 Ja⁻ga⁻ ga⁻taayh⁻ ngiiy⁺ juu⁺ kih⁺ dsa⁻kyaayh⁺, hi⁻ na⁻ hi⁻ jmee⁺ lä⁻ja⁻.

Ha⁻ lä⁻ hnøø⁺ kih⁺ hi⁻ kye⁻ nē⁺ kih⁺ øøh⁺ jne⁺

24 Hi⁻ ga⁻ti⁻ ga⁻chooy⁺ juu⁺ ka⁻läh⁺, ma⁺ jäyh⁺:

—¿Hi⁻ jaa⁻ jee⁺ lä⁻jëë⁺ ka⁺ nē⁺ kih⁺ dsa⁻kyaah⁺ jne⁺?

25 He⁻ja⁻ ga⁻jäh⁺ Jesús siiyh⁻:

—Lä⁻jëë⁺ rey hi⁻ na⁻hña⁺ kyaa⁺ dsa⁻jmeey⁺ hih⁺ lä⁻ tē⁻ dsëy⁺ kih⁺ dsa⁻ kyaay⁺. Hi⁻ jäh⁺ dsa⁻ kiyh⁺, he⁻ jmee⁺ bih⁺ llu⁺.

26 Pero hnäh⁺ sa⁻ ga⁻tëeh⁺ hnäh⁺ jmeeh⁺ hnäh⁺ lä⁻ja⁻. Lla⁻ he⁻ ja⁻, hi⁻ jøøh⁺ ga⁻ jee⁺ kyah⁺ hnäh⁺ hnøø⁺ jmääy⁺ hñiiy⁺ jaa⁻ hi⁻ hwa⁺ ba⁺. Hi⁻ kye⁻ nē⁺ kyah⁺ hnäh⁺ hnøø⁺ jmeey⁺ lä⁻ko^o- jaa⁻ hi⁻ jmee⁺ ta⁺he⁺ ba⁺.

27 ¿Hi⁻ laa⁺ jøøh⁺, laah⁺ hnäh⁺? ¿Che⁺ hi⁻ gya⁺ nē⁺ mes[~], o hi⁻ jmee⁺ ta⁺he⁺? ¿Ja⁺ hi⁻ gya⁺ nē⁺ mes[~] ba⁺ jøøh⁺? Pero jnä⁺ laan⁺ jee⁺ kyah⁺ hnäh⁺ lä⁻ko^o- jaa⁻ hi⁻ jmee⁺ ta⁺he⁺ ba⁺.

28 'Hi⁻ hnäh⁺ laah⁺ dsa⁻ hi⁻ ma⁻kwëeh⁺ dsë⁺ ko⁻jøh⁺ kyaah⁺ jnä⁺ jee⁺ ma⁻jëen[~] wñ⁺.

29 He⁻ja⁻ kwan⁻ jee⁺ jmeeh⁺ hnäh⁺ hih⁺, lä⁻ko^o- ga⁻kwëeh⁺ Tä⁺ jnä⁺ jmeen⁻ hih⁺.

30 Lä⁻ja⁻ kuh⁺huh⁺ hnäh⁺ nē⁺ mes[~] kin⁺ jee⁺ jmeen⁻ hih⁺. Hi⁻ kwan⁻ jee⁺ go⁻taah⁺ hnäh⁺ jee⁺ jmeeh⁺ hnäh⁺ hih⁺ kih⁺ lä⁻jëë⁺ gya⁻to⁺ nää⁺ dsa⁻ Israel.

*Ga⁻jäh⁺ Jesús he⁻ hmä⁺ Pee⁺ juu⁺ he⁻ sa⁻ kyuyy⁺
(Mt. 26:31-35; Mr. 14:27-31; Jn. 13:36-38)*

31 Hi⁺ ga⁺ jāh⁺ ka⁻läh⁺ Dsa⁻ jøøh⁺ jnän⁻:

—Simón, Simón. Ga⁻ngëë⁺ Tana⁺ hnäh⁺ mah⁺ kaayh⁺ hnäh⁺. Jmeey⁺ kyah⁺ hnäh⁺ lä⁻koo⁻ jmee⁺ dsa⁻ hi⁻ jwä⁻ mi⁺trigo jwë⁺ nē⁺ lle⁺ mah⁺ lleë⁺ kyah⁺ kih⁺.

32 Pero ma⁻ngiin⁻ kyah⁺ kih⁺ Dio mah⁺ sa⁻ jeh⁺ hoh⁺. Hi⁻ hne⁻, wa⁺ra⁻ ga⁻jëeh⁻ kyaah⁺ jnä⁺, lle⁻ kih⁺ kwah⁺ be⁺ kih⁺ lä⁻jëë⁻ øøh⁺ mah⁺ wa⁺lla⁻ nää⁺ bih⁺ ta⁻ cha⁺nē⁺.

33 He⁻ ja⁻ ga⁺ jāh⁺ Simón:

—Dsa⁻ jøøh⁺ kyaan⁺, ma⁻lla⁺ dsën⁺ he⁻ niin⁻ neh⁺ ñe⁺. Hi⁺ ja⁺ ma⁻la⁺ koo⁻ niin⁻ neh⁺ ñe⁺, lä⁻kye⁻ he⁻ juun⁻ ko⁻jøh⁺ kyaah⁺ hne⁻ ma⁻lla⁺ dsën⁺.

34 He⁻ ja⁻ ga⁺ jāh⁺ Jesús siiyh⁺ Pee⁺:

—Jwëëhn⁻ hne⁻, ja⁻ba⁺ na⁺, jää⁺ ja⁻ga⁺ hoo⁺h chaah⁺ dsoo⁺, hne⁻ ma⁻tē⁺ hnē⁻ jiih⁻ ma⁻hmäh⁺ juu⁺ he⁻ sa⁻ kyuu⁺h jnä⁺.

Lloo⁻ koo⁻ jmi⁺ jëë⁺ dsa⁻ wi⁺

35 Mah⁺ ga⁺ siiyh⁺ lä⁻jëë⁻:

—Lä⁺ ma⁺ ga⁻cheen⁻ hnäh⁺ na⁺kwah⁺ hnäh⁺ juu⁺, sa⁻ kyeh⁺ hnäh⁺ hmih⁻tuh⁻, ni⁺ sa⁻ kyeh⁺ hnäh⁺ kuu⁺, ni⁺ loo⁻ he⁻ tooh⁺ hnäh⁺ tiih⁺ hnäh⁺, ¿ché⁺ cha⁻ he⁻ ga⁻lä⁻hnøø⁺ kyah⁺ hnäh⁺ ma⁺ja⁻?

—Ni⁺ koo⁻ —ga⁺ jāh⁺ lä⁻jëë⁻.

36 He⁻ ja⁻ ga⁺ jāyh⁺ siiyh⁺:

—Pero na⁺, hi⁻ cha⁻ hmih⁻tuh⁻ kih⁺, wa⁺ kyey⁺ ba⁺. Lä⁺ ja⁻ ka⁻läh⁺ kuu⁺. Hi⁺ hi⁻ sa⁻ cha⁻ ñe⁺tuuh⁻ kih⁺, wa⁺ hniiy⁺ hmih⁻lloo⁺ kiyh⁺ mah⁺ wa⁺ läy⁺ koo⁻.

37 Jwëëhn⁻ hnäh⁺, jmee⁻ bii⁺ lä⁻te⁺ kin⁺ he⁻ na⁻si⁻ lä⁻la⁻: “Jmää⁺ dsa⁻ jnä⁺ kwaat⁻ he⁻ laan⁺ lä⁻koo⁻

jaā hī äǟ dsoo'." Jëeh', hē mā-nā-sī kin̄
mā-rā hē lǟ-tē bā.

³⁸ Jā-gā gā-jäh' lǟ-jë̄ȳ:

—Dsā-jøøh' kyaan̄. Chā ba' tō ñē-tuuh̄.

Mah' gā-jäh' Jesús sīyh̄:

—Leē ba' mā-lā hē nā.

Ñee' Jesús Getsemaní na' chuuy' kyaah' Dio

(Mt. 26:36-46; Mr. 14:32-42)

³⁹ Lǟ-chāh' jā yā-hë̄e' Jesús. Hī lǟ-koō ma'̄
të̄ȳ jmeeȳ, ngooy' tā moh' hē cheē Olivo. Hī
gā-nää' discípulo kyaay' chā kaah' kiyh' tā jā.

⁴⁰ Lǟ-koō ma'̄ gā-të̄ȳ moh' jā, gā-sīyh̄
discípulo kyaay':

—Ngiī hnäh' kyah' hnäh' kih' Dio mah' sā kaah'
hī-sāllu' hnäh' lǟ-hyoh̄ dsë̄.

⁴¹ Gā-lǟ øøy' lǟ-koō uū jwǟ dsā-koō mī'kuū.
Mah' gā-juuyh' jñey', gā-løøy' ngiiy' kiyh'.

⁴² Gā-jäyh':

—Cher'mah' hnooh̄ Tää̀, lǟä̀ jnǟ kih' hē wiī
hē-jëen̄ na'. Pero sā wa' le'̄ lǟ-hnoon' hñiin̄. Wa'
le'̄ lǟ-hnooh̄ hñaāh' ba'.

⁴³ Gā-llā së̄eh' jā-ángel hī ja' gyuūh' cha'nëy'
hī gā-kwa' be'̄ kiyh'.

⁴⁴ Lǟ-koō ma'̄ gyay' jë̄ȳ wiī, chā-ga'mīh̄ ma'
ngiiy' kiyh'. Peer̄ kah'gaā tooh' jmī-lloo' kiyh'
hē ma' tuū lǟ gā-të̄ hwa' hē la' lǟ-koh' jee' tuū
jmā.

⁴⁵ Ma' gā-nooȳ jee' ma' gyay' ngiiy' kiyh', ngooy'
jee' ma' tääh' discípulo kyaay'. Gā-jë̄ȳ nā-saā'
nā-gwiiȳ, jë̄h' gā-hwaay' hē tī-meeh̄ dsëy'.

⁴⁶ Mah' gā-sīyh̄:

—¿He⁻la⁻ na⁻gwih⁻ hnäh[?] Noo⁻ hnäh[,] ngii[?]
hnäh[?] kyah[!] hnäh[?] mah[!] sa⁻ leh⁻ he⁻ hlih[!] hnäh[?].

Ga⁻saayh[!] Jesús

(Mt. 26:47-56; Mr. 14:43-50; Jn. 18:2-11)

⁴⁷ Cheh[!] ga[!] Jesús hleeh⁻ ma[!] ga⁻lla⁻nää[!] jwëë[?]
dsa⁻. Hi⁻ ga⁻lloo[!] hi⁻ ma[!] chee⁻ Juda, jaa⁻ jee⁻
lä⁻jëë⁻ gya⁻tuu[?] discípulo, hi⁻ ma[!] jää⁻ dsa⁻ he[?].
Ngooy[!] chuh⁻ kih[!] Jesús mah[!] ga⁻chuyh[?] kiyh[!].

⁴⁸ He⁻ja⁻ ga⁻jäh[?] Jesús siyh⁻:

—Juda, ¿ché[?] he⁻ hnaah⁻ jnä[?] la⁻ he⁻ ma⁻chuh⁻
kin⁻ mah[!] ngëeh⁻ jnä[?] he⁻ juun[?]?

⁴⁹ Lä⁻jëë⁻ hi⁻ ma[!] tääh[!] kyaah[!] Jesús, ma[!] ga⁻jëey[!]
he⁻ kih[!] ja⁻ he⁻ ya⁻nää[!] dsa⁻, he⁻ja⁻ ga⁻jäh[?] siyh⁻:

—Dsa⁻jøøh[!], ¿ché[?] ta[!] jnääh[!] kiyh[!] kyaah[!] ñe[?]?

⁵⁰ Jaa⁻ discípulo he[?], ga⁻jmeey[?] dsoo[!] kih[!] jaa⁻
moz[~] kyaa[!] dsa⁻jøøh[!] kyaa[!] jmi⁻dsa⁻, ga⁻kuy[?]
lo⁻gway[?] ra⁻llu[!].

⁵¹ Mah[!] ga⁻jäh[?] Jesús siyh⁻:

—Ma⁻lee⁻ ko⁻na⁻. Mo⁻to⁻ kaah⁻.

Ga⁻sooyh[!] lo⁻gwa[!] moz[~] he[?], mah[!] ga⁻mi⁻hläy[?].

⁵² Ja⁻ga⁻ ga⁻jäh[?] Jesús siih⁻ lä⁻jëë⁻ hi⁻ ya⁻nää[!]
ya⁻chaayh⁻, lä⁻jëë⁻ jmi⁻dsa⁻ kaah[!], lä⁻jëë⁻ hløø[?] hi⁻
ma[!] høø⁻ gwah⁻, hi⁻ lä⁻jëë⁻ dsa⁻gyuuh[!]:

—¿Ché[?] dsa⁻hi⁻ jnä[?], mah[!] ma⁻ya⁻nääh[!] hnäh[?]
kyaah[!] ñe[!] kyaah[!] hma⁻?

⁵³ Lä⁻jë⁻ jmi⁻ ma[!] hään[!] jee[!] kyah[!] hnäh[?] jee[!] chih[!]
gwah⁻ mah[!] sa⁻ ga⁻chaah[!] hnäh[?] jnä[?]. Pero na[!]
ma⁻cha⁻ jwë[!] kyah[!] hnäh[?] jmeeh[!] hnäh[?] hih⁻, jëeh[?]
ma⁻të[?] hor[~] jmee[!] hih⁻ hi⁻ hää[!] jee[!] na⁻hoø⁻.

Ga^hmä^ʔ Pee^ʔ juu^ʔ he⁻ sa^ʔ kyuu^ʔ Jesús
(Mt. 26:57-58, 69-75; Mr. 14:53-54, 66-72; Jn. 18:12-18, 25-27)

⁵⁴ He⁻ja⁻ ga⁻saayh^ʔ Jesús, ga⁻tëey⁻ lä⁻ ga⁻të^ʔ cha⁻neh⁻ kih^ʔ dsa⁻jøøh^ʔ kyaa^ʔ jmi⁻dsa⁻. Ɔ^ʔ ba^ʔ ma^ʔ lle^ʔ Pee^ʔ kaah⁻ kiyh^ʔ.

⁵⁵ To^ʔdsaah⁻ ho⁻hne⁻ kiyh^ʔ ja⁻, ga⁻jëeh^ʔ dsa⁻ je⁻, mah^ʔ ga⁻taayh⁻ lä⁻ku⁻ lä⁻ji^ʔ llooyh⁻ je⁻. Ja⁻ba^ʔ jee^ʔ ja⁻ ga⁻gya⁻ Pee^ʔ ka⁻läh^ʔ llooyh⁻ je⁻.

⁵⁶ Jee^ʔ ja⁻ ma^ʔ hää^ʔ jaa⁻ dsa⁻më⁻ hi⁻ ma^ʔ jmee⁻ ta^ʔ jee^ʔ ja⁻. Ma^ʔ ga⁻jëey^ʔ Pee^ʔ gya^ʔ llooyh⁻ je⁻, ni⁻ miih⁻ sa^ʔ ga⁻kooy^ʔ nëy^ʔ ma^ʔ jëey⁻ Pee^ʔ mah^ʔ ga⁻jäyh^ʔ:

—Hi⁻ na⁻ ka⁻läh^ʔ ma^ʔ ngë⁻ kyaah^ʔ Jesús.

⁵⁷ Pero ga⁻hmä^ʔ Pee^ʔ juu^ʔ, ga⁻jäyh^ʔ:

—Dsa⁻më^ʔ, sa^ʔ kyuu⁻ dsa⁻ na⁻.

⁵⁸ Ko⁻hwëë^ʔ ja⁻ga^ʔ, jñah^ʔ dsa⁻ ga⁻jëey^ʔ Pee^ʔ. Mah^ʔ ga⁻siyh⁻:

—Hne⁻ ka⁻läh^ʔ laa^ʔ dsa⁻ kyaay^ʔ.

Mah^ʔ ga⁻jäh^ʔ Pee^ʔ:

—Jah^ʔhä^ʔ, ja⁻ he^ʔ jnä^ʔ dso^ʔ.

⁵⁹ Ga⁻hya⁻ ga⁻ko⁻ hor⁻, jñah^ʔ ka⁻läh^ʔ ma^ʔ jmee⁻ dsoo^ʔ juu^ʔ ja⁻, ma^ʔ jäyh^ʔ:

—Sa⁻ na⁻hee⁻ go⁻te⁻, laay^ʔ jaa⁻ hi⁻ ma^ʔ jmee⁻ ko⁻jøh^ʔ kyaah^ʔ Jesús. Jëeh^ʔ, dsa⁻ chaa⁻ Galilea ba^ʔ na⁻.

⁶⁰ He⁻ja⁻ ga⁻jäh^ʔ Pee^ʔ:

—Dsa⁻ñuu⁻, sa⁻ man⁻ he⁻ na⁻ hlëeh^ʔ.

Pero hlëeh⁻ gyih^ʔ lä⁻ja⁻, lä⁻chah^ʔ ja⁻ ga⁻hooh^ʔ chaah^ʔ dsoo^ʔ.

⁶¹ He⁻ja⁻ ga⁻jëeh⁻ Dsa⁻jøøh^ʔ jnän⁻ hñii^ʔ, ga⁻jëey^ʔ Pee^ʔ. Ja⁻ga^ʔ ga⁻lä⁻dsooh⁻ dsë^ʔ Pee^ʔ juu^ʔ kih^ʔ Dsa⁻jøøh^ʔ jnän⁻, lä⁻koh^ʔ ga⁻siyh⁻: “Jää^ʔ ja⁻ga⁻ hooh^ʔ

chaah' dsoo', hne- ma-të' hnë- jiih~ ma-hmäh' juu'
he- sa- kyuuh' jnä'."

62 Ja-ga' ya-hëë' Pee' ta- ka'hne-, ga-hooyh'
lä-jiih' lla- dsëy'.

63 Dsa- hi- ma' hää~ Jesús ma' mi-kwayh', ma'
ki-jnaay~.

64 Ga-løø' dsa- mo-nëy' hi- ma' jnoo~ dsa- kiyh',
mah' ma' ngiiy' juu' kiyh':

—Jäh' da' hij- ma-jnoo' kyah'.

65 Joh' juu' sa- ma' ba' ma' jnaayh-.

*Na'jääy- Jesús cha'në' dsa-ta' kaah' kyaa' dsa-
judiu*

(Mt. 26:59-66; Mr. 14:55-64; Jn. 18:19-24)

66 Ma' ga-jnä' ja-, ga-kuh' lä-jëë- dsa-gyaa'h,
kyaah' dsa-kaah' kyaa' jmi-dsa-, kyaah' ta-jwoh'
kyaä' ley, na'jääy- Jesús jee' dsa-ñee- lä-jëë-
dsa-ta' kyaa' dsa- judiu he'. Jee' ja- ga-ngii' dsa-
he' juu' kiyh', ga-siiyh':

67 —Chiih' jnääh', ¿ché hne- he' hi- laa' Cristo?

Mah' ga-siiyh':

—Cher'mah' ga-jwëëhn' hnäh' sa- lä-heeh' hnäh'
kin-.

68 Hi- cher'mah' hee- juu' ngiin' kyah' hnäh'
ka-läh', sa- jeeh' hnäh' kin- ni- sa- lääh' hnäh' jnä'.

69 Pero na' ta- cha'në', Hi-ga-lëë' ngo' la- gya'
jwoo' ra-lluu' kih' Dio hi- cha- ga-lä-jë- be' kih'.

70 He- ja- ga-jäh' ga-lä-jëë- dsa- he':

—¿Ché laah' hne- Joø' Dio ja-?

Mah' ga-jäh' Jesús siiyh':

—Hnäh' ba' ma-jäh' hnäh' jnä' he'.

71 Ja-ga' ga-jäh' dsa- he':

—¿Heˉlaˉ hnäähˉ gaˉ jneˉ hiˉ jmeeˉ juˉdsooˉ? ¿Jaˉ maˉnũũˉ baˉ jneˉ juuˉ kiyhˉ?

23

Gaˉjääˉ dsaˉ Jesús chaˉnēˉ Pilato

(Mt. 27:1-2, 11-14; Mr. 15:1-5; Jn. 18:28-38)

¹ Lãˉjēēˉ dsaˉ heˉ gaˉnooˉ jeeˉ maˉ tääyhˉ mahˉ naˉjääyˉ Jesús chaˉnēˉ Pilato.

² Gaˉløøyˉ hnũyˉ kiyhˉ, maˉ jäyhˉ:

—Maˉjēēˉ jnäähˉ kweeˉ haˉ läˉ jmeeˉ dsaˉ laˉ, miˉgaayˉ dsaˉgooˉ jnäähˉ. Jäyhˉ saˉ leˉ miˉhmaahnˉ kuˉsihˉ kihˉ rey toˉnēˉ, hiˉ jäyhˉ laayˉ Cristo hiˉ laaˉ Rey.

³ Heˉjaˉ gaˉngiiˉ Pilato juuˉ kiyhˉ, gaˉjäyhˉ:

—¿Cheˉ hneˉ heˉ dsaˉjøøhˉ kyaaˉ dsaˉ judiuˉ?

—Maˉjähˉ baˉ hneˉ —gaˉjähˉ Jesús siyhˉ.

⁴ Heˉjaˉ gaˉjähˉ Pilato sihˉ dsaˉkaahˉ kyaaˉ jmiˉdsaˉ hiˉ läˉjēēˉ gaˉ dsaˉ:

—Niˉ miihˉ heˉ hliihˉ saˉ maˉjnøøhnˉ kihˉ dsaˉñũũhˉ laˉ.

⁵ Pero dsaˉkaahˉ heˉ chaˉgaˉmiihˉ juuˉ maˉ hnooyˉ kihˉ Jesús, maˉ jäyhˉ:

—Hiˉ hiˉ naˉ, peerˉ maˉllayˉ hniiˉ kihˉ dsaˉgooˉ jnäähˉ läˉkaaˉ hwaˉ Judea jeeˉ maˉ ngëyˉ kwayˉ juuˉ. Gaˉløøyˉ hwaˉ Galilea taayhˉ dsaˉ miihˉ läˉjiihˉ maˉjayˉ läˉ gaˉtēˉ jeeˉ jwiˉ laˉ.

Gaˉjääˉ dsaˉ Jesús chaˉnēˉ Herode

⁶ Maˉ gaˉnuuˉ Pilato läˉjaˉ, gaˉngiiyˉ juuˉ kihˉ dsaˉkaahˉ, gaˉjäyhˉ:

—¿Cheˉ jaˉbaˉ hiˉ chaaˉ Galilea dsaˉ naˉ?

7 Ma' ga-lä-ñe Pilato, dsa-chaa Galilea ba' he', ga-cheey' kyaah' Herode hi- ma-laa lle'moh' hwa Galilea. Jëeh', ja-ba' jmi' ja- ma' gya' Herode jwii- Jerusalén.

8 Herode, ma' ga-jëey' Jesús ga-nøh' dsëy'. Jëeh', ma-lä-hii hnøoy' jëey', kih' he- ma' nuuy- lä-jë- he- ma' jmee- Jesús kih' dsa-, hi- hnøoy' ma' jëey' he- jmee' Jesús koo- he- juh-gaa-.

9 Ja- he- koo- juu' ga-ngii' Herode kiyh', pero ni- miih- sa- ga-jëeh- Jesús kiyh'.

10 Jee' ja- ma' tääh' ka-läh' dsa-kaah' kyaa' jmi-dsa- kyaah' ta-jwoh' kyaa' ley. Hi- he' ma' tääh' koo- hwëh- hnyy~ kih' Jesús.

11 He- ja- Herode kyaah' hløø' kyaay' ga-kaayh' lëë. Hi- ga-kyeyh- Jesús koo- hmiih- na'hñaah' he- mi-kwayh' kiyh' ba' ja-. Mah' ga-cheey' ka-läh' cha'në Pilato.

12 Jmi' ja- ga-lä-jwah' Pilato kyaah' Herode, jëeh' hi- he' ma' na-häayh' øøyh' jää'.

Gajä juu' jngëeh' dsa- Jesús

(Mt. 27:15-26; Mr. 15:6-15; Jn. 18:39-19:16)

13 Ja-ga' ga-tëeh' Pilato lä-jëë- dsa-kaah' kyaa' jmi-dsa- hi- lä-jëë- ga' dsa-ta', lä-kye- dsa-jwii-.

14 Mah' ga-siiyh':

—Hnääh' ma-ya-jääh- dsa-ñuuh- la- hi- jwah' hnäh' llay- hnii- kih' dsa-gooh' hnäh'. Hi- ja-ba' cha'nëh' hnäh' ma-kan' ju'dsoo' kiyh'. Pero ni- miih- he- hliih' sa- ma-jnøøhn~ kih' dsa-ñuuh- la- he- kyaah' bääh' hnih'.

15 Lä-ja- Herode, sa- ma-jnøøyh~ ni- koo- he- na-bäayh', he- ja- ma-cheey' ka-läh' ta- la-. Jee'

na- ma-jëeh` hnäh´, sa- cha- he- hlih' ma-jmee´
 dsa-ñuuh- la- he- kyaah´ ää- jmi' juuy´.

16 Heeh- jnih´ wih´ jää´, ja-ga´ lää´ jnih´.

17 Ma´ lle` kih' Pilato- he- lääy´ ja- hi- hää´
 neh-ñe' ma´ tē- jmi'.

18 Pero lä-jëë- dsa- he´, koo- hä´ ba´ ga-løoy´
 tooyh~ miih´, ma´ jäyh´:

—Ingëeh- go-te~ dsa- na-. Lää` Barrabá ba´.

19 Hi- he´ ñee´ neh-ñe´ kwaan- kih' he-
 ga-jngëeyh' ja- dsa- jee´ ma´ tee~ koo- nää' dsa-
 kyaah´ dsa-ta´.

20 Ma´ hnøø' Pilato ma´ lääy´ Jesús, he-ja-
 ga-hlëeyh' ka-läh´ dsa- hi- ma´ hni' he´.

21 Pero dsa- he´ cha-ga´miih- miih´ ma´ tooyh~,
 ma´ jäyh´:

—Tääy` dsöh´ hma-cru-. Tääy` dsöh´ hma-cru-.

22 Ga-tē´ hnē- jiih~ ga-jäh´ Pilato siyh´:

—¿Hee- ba´ dsoo´ ma-jmee´ dsa-ñuuh- la-? Sa-
 hii- jnøøhn- ni- miih- he- kyaah´ ää- jmi' juuy´.
 Heeh- jnih´ wih´, ja-ga´ lää´ jnih´.

23 Pero cha-ga´miih- miih´ ma´ tooyh~, ma´ ngiiy-
 he- tää´ dsih´ dsöh´ hma-cru-. Kyaah´ juu' he-
 ma´ hlëeh- dsa-, hi- kyaah´ he- ma´ hlëeh- jmi- dsa-
 kaah´ he´ ga-liyh' he- ma´ ngiiy´ ja-.

24 Ga-heeh- ba´ Pilato jmeey´ lä-koh´ ma´ ngii-
 lä-jëë- dsa- he´.

25 He-ja- ga-lääy´ hi- ma´ hää´ neh-ñe´ he´,
 hi- ga-jngëeh' dsa- jee´ ma´ teey´ kyaah´ dsa-ta´.
 Ga-lääy´ hi- he´ mada- kih' dsa-jwii- mah'
 ga-ngëey´ Jesús goo- hløø´ lä-koo- ga-ngii´ hi-
 ma´ hni' he´.

Ga⁺tää⁻ dsa⁻ Jesús dsoh^ʹ hma⁻cru⁻
(Mt. 27:32-44; Mr. 15:21-32; Jn. 19:17-27)

26 Lää⁻koo⁻ ma^ʹ ga⁻jääy^ʹ Jesús na^ʹtääy^ʹ dsoh^ʹ hma⁻cru⁻, ga⁻jeey^ʹ jaa⁻ dsa⁻ hi⁻ chee⁻ Simón hi⁻ ma^ʹ chaa⁻ Cirene. Dsa⁻ he^ʹ jah^ʹ jee^ʹ nuu⁻ kih^ʹ. Hi⁻ he^ʹ ga⁻kyaa⁻ hma⁻cru⁻ kih^ʹ Jesús, ngooy^ʹ kyey⁻ hma⁻cru⁻ kaah^ʹ kiyh^ʹ.

27 Hi⁻ jwëë^ʹ jwërte dsa⁻ hi⁻ ga⁻nää^ʹ kaah^ʹ kiyh^ʹ. Jee^ʹ kiyh^ʹ ja⁻ ma^ʹ tääh^ʹ jwëë^ʹ dsa⁻më^ʹ hi⁻ ma^ʹ ki⁻hoo^h cha⁻miih⁻ kih^ʹ Jesús.

28 He⁻ja⁻ ga⁻jeeh⁻ Jesús hñii^ʹ ta⁺ jee^ʹ ma^ʹ tääh^ʹ dsa⁻më^ʹ he^ʹ mah^ʹ ga⁻siiyh⁻:

—Dsa⁻më^ʹ hi⁻ chaa⁻ Jerusalén, ta⁺ hoo^h hnäh^ʹ kin⁺. Hoo^h hnäh^ʹ kyah^ʹ hnäh^ʹ ba^ʹ hi⁻ lä⁻ja⁻ kih^ʹ gyuu⁻ kyaah^ʹ hnäh^ʹ.

29 Jëeh^ʹ, jä⁻koo⁻ jmii^ʹ ma^ʹ jäh⁻ dsa⁻: “Llu^ʹ la^ʹ kih^ʹ dsa⁻më^ʹ hi⁻ sa⁻kaa⁻ gyuu⁻. Lä⁻ja⁻ hi⁻ sa⁻ ga⁻kaa⁻ gyuu⁻, hi⁻ lä⁻kye⁻ hi⁻ sa⁻ jää⁻ gyuu⁻ gyuu⁻.”

30 Jmii^ʹ ja⁻ løø^ʹ dsa⁻ jäh⁻: “Wa⁻ra⁻ jäh^ʹ kih^ʹ tøh⁻ ba^ʹ moh^ʹ la⁻ në^ʹ jnän^ʹ”, hi⁻ jñah^ʹ jäh⁻: “Wa⁻ra⁻ jäh^ʹ kih^ʹ jlëë^ʹ ba^ʹ jne^ʹ kyaah^ʹ moh^ʹ la⁻.”

31 Jëeh^ʹ, cher^ʹ mah^ʹ lä⁻na⁻ jmeeh⁻ dsa⁻ jnä^ʹ hi⁻ laa^ʹ lä⁻koh^ʹ chaah^ʹ hma⁻ eeh⁻, ha⁻ ga^ʹ koh^ʹ sa⁻ jmeeyh⁻ hnäh^ʹ hi⁻ laa^ʹ lä⁻koh^ʹ chaah^ʹ hma⁻ kii⁻.

32 Hi⁻ ma^ʹ jääy⁻ ka⁻läh^ʹ uu^ʹ dsa⁻ hñaa⁻ dsë^ʹ hi⁻ ma^ʹ dsa⁻jngëëyh⁻.

33 Ma^ʹ ga⁻lla⁻nääy^ʹ jee^ʹ chee⁻ Moo^ʹ Lle^ʹ Hlii^ʹ, jee^ʹ ja⁻ ga⁻tääy⁻ Jesús dsoh^ʹ hma⁻cru⁻, hi⁻ lä⁻ja⁻ ka⁻läh^ʹ lä⁻uu^ʹ dsa⁻ hñaa⁻ dsë^ʹ he^ʹ, jaa⁻ jwoo^ʹ ra⁻llu^ʹ kiyh^ʹ hi⁻ jaa⁻ jwoo^ʹ ra⁻këh^ʹ.

34 Ga⁻jäh^ʹ Jesús:

—Täǟ kyaan̄, jmee' jøh̄ hoh' kiyh'. Jëeh', sā ñeȳ heē nā jmeeȳ.

Hī hløø' hī̄ ma' tääh' jee' jā gā ti' gā llooyh' hm̄ih̄ kih' Jesús, kyaah' hē ma' kooyh̄ suert.

³⁵ Jee' jā ma' tääh' dsā jëē. Läǟ kyē dsā ta' ma' mī kwah' kih' Jesús. Ma' jäh':

—Gā liyh' ba' gā lääy' dsā. Wa' lääy' hñiyy' na', cher'mah' dsoo' laay' Cristo hī̄ nā lleeh' kyaa' Dio.

³⁶ Läǟ kyē hløø' kā läh' ma' mī kwah' kih' Jesús, lǟ koō ma' ñeey' chuh' nā heeyh' jmī jiih̄.

³⁷ Ma' jäh':

—Cher'mah' hnē laah' Rey kyaa' dsā judiu, läǟ hñaa'h'.

³⁸ Ma' nā sīh̄ kā läh' gyuh' lley' kyaah' hwëh' griego kyaah' hwëh' latín hī kyaah' hwëh' hebreo kā läh', hē ma' jäh': “Hī̄ lā he' Rey kyaa' dsā judiu.”

³⁹ Jaā dsā hī̄ ma' hñaā dsë' he' hī̄ ma' taā jyoh' hmā crū, gā mī kwayh' kih' Jesús, gā jäh':

—Cher'mah' hnē laah' Cristo, läǟ hñaa'h' hī läǟ jnaäh'.

⁴⁰ Pero hī̄ jaā he' gā juuh' kih' dsā kyaayh', gā jäh' sīyh':

—¿Che' lǟ kyē hnē sā gah' Dio, ma' ke' mā tøøh' jne' jee' juu' jne'?

⁴¹ Läǟ nā lle' le' jnän'. Jëeh', jee' lā mī hmaahn' lǟ hnøø' jnän' kih' hē hliih' hē mā jmeen'. Pero dsā lā nī koō hē hliih' sā chā hē mā jmeey'.

⁴² Mah' gā jäh' sīyh' Jesús:

—Jā mī dsooh̄ hoh' jnä' gā mā ñeh' jee' jmeeh' hih'.

43 Jā-gā gā-jäh̄ Jesús s̄īyh̄:
 —Mā-rā ju'dsoō jwë̄hn̄ hnē, jā-ba' na'
 gwaah' kyaah' jnä' yā-jwii' kih' Dio.

Gā'juu' Jesús

(Mt. 27:45-56; Mr. 15:33-41; Jn. 19:28-30)

44 Ma' gā-të' koō-llā'hyoō gā-nuū gō-tē
 lǟ-kaā hwa' jā-lǟ'jih' gā-të' kō-hi' hnë̄ tā
 gā-hloō.

45 Gā-nuū jmī-gyuū. Hī hm̄ih̄ hē ma' hii'
 llah' gwah̄ gā-chee' gō-tē tō'dsaah̄.

46 Jā-gā gā-hlëeh̄ Jesús koō-kī-gaā, gā-jäyh̄:
 —Täǟ kyaan̄. Ngëen' jmī-llë' kin' jā'gooh̄.

Ma-lā mā-hlëeyh̄ lǟ jā-gā'juuy'.

47 Ma' gā-jëe' juū hløø̄ hē gā-la' lǟ jā, gā-kway'
 tīhmaah' kih' Dio. Gā-jäyh̄:

—Mā-rā ju'dsoō, dsā-n̄uū nā ma' laa' jaā-
 hī lluu' gō-tē.

48 Lǟ-jëē dsā hī ma' tääh̄ jee' jā, ma' gā-jëey'
 hē gā-la' lǟ jā, gā-näay' kī-jnooȳ mō-dsëy'.

49 Gā-la' jëē hī ma' kyuu' Jesús, lǟ-kyē-
 dsā-më' hī yā-nää' kyaayh' lǟ gā-të' Galilea,
 uu' ba' ma' täayh̄ jëeȳ lǟ-jë̄ hē gā-la' jā.

Gā'haay' Jesús

(Mt. 27:57-61; Mr. 15:42-47; Jn. 19:38-42)

50 Ma' chaā-jaā dsā lluu' hī ma' mī-teh' kih'
 Dio, ma' cheē José. Dsā he' gā-lǟ'chaā jwiī-
 Arimatea hē nā-heē hwa' Judea. Ma' laa' jaā-
 dsā-ta' kyaā dsā judiu.

51 Dsā he' sā gā-taayh̄ h̄niiy' jee', kyaah' juu'
 jā ma' gā-taah̄ lǟ-jëē dsā-kyaaayh' juu' kweē hā

lä⁺ jmeey¹ kih¹ Jesús. Hi⁺ ma' jøøy[~] ma' jëey¹ jnä¹hä¹
he⁻ jää⁺ Dio dsa⁻ lä⁺ hih⁺ kih¹.

52 José he[~] ñeey¹ në'ta¹ kih¹ Pilato na'ngiiyh¹
jmi⁻ngo¹ kih¹ Jesús.

53 Ma⁻la⁺ ma⁻jyooy¹ jmi⁻ngo¹ kiyh¹, ga⁻lääy⁻
koo⁻ hmi^h ta⁻jmaah¹. Mah¹ ga⁺taayh⁻ neh⁺ koo⁻
to⁻høø⁻ he⁻ ma' na⁻hë⁻ në¹ ku^u hloo⁻, jee⁺ sa⁺ ga⁺
ma⁻taayh⁻ ni⁺ jaa⁻ hli¹.

54 Jmii¹ ja⁻ ma' mi⁻llu^u dsa⁻ judiu hñii¹ kih¹ he⁻
jnä¹ jyoh¹ jmi¹ he⁻ ma' høøy⁺, jëeh¹ ta⁺ ga⁺hloo¹ ja⁻
ma⁻hää¹ jmi¹ he⁻ te^h dsa⁻ dsë¹.

55 Lä⁺jëë⁺ dsa⁻më¹ hi⁻ ya⁺nää¹ kyaah¹ Jesús
lä⁺ ga⁺të¹ Galilea, ga⁺jmeey¹ ko⁻jøh¹ kyaah¹ José
na⁺jëey⁻ ha⁻ jee⁺ ga⁻kyaay⁻ Jesús.

56 Ja⁻ga⁺ ga⁺näy¹ kiyh¹ ga⁺mi⁻lluy¹ nuu⁻ mi⁻jwii⁻
kyaah¹ naa⁻ mi⁻jwii⁻. Hi⁻ ga⁺taayh¹ ga⁺høøy¹ jmi¹
he⁻ te^h dsa⁻ dsë¹ lä⁻koo⁻ la¹ mada⁻ kih¹ ley.

24

Ga⁺lä⁺jiih¹ Jesús

(Mt. 28:1-10; Mr. 16:1-8; Jn. 20:1-10)

1 Tiih[~] go⁻te⁻ to⁻në¹ jmi¹ kih¹ seman[~], ga⁺lla⁺nää¹
dsa⁻më¹ he¹ jee⁺ ma⁺la¹ to⁻høø⁻ ja⁻, ma⁺kyey⁻ lä⁺jë⁻
he⁻ hii⁻ mi⁻jwii⁻ he⁻ ga⁺mi⁻lluy¹ ja⁻ hi⁺ jñah¹ ga⁺
dsa⁻më¹ ga⁺jmeë¹ ko⁻jøh¹ kyaayh¹.

2 Ma⁺ ga⁺tëy¹ jee⁺ ja⁻, ku^u he⁻ ma⁺ na⁻jnë⁻ hoo¹
to⁻høø⁻ ma⁻na⁻bä¹ ta⁺ koo¹.

3 Ma⁺ ga⁺taayh¹ neh⁺ to⁻høø⁻ ga⁺jëey¹ mo⁻so⁺
kye⁻ jmi⁻ngo¹ kih¹ Jesús Dsa⁻jøøh¹ jnän¹.

4 Jee' tääyh' jmeey' cha-miuh' huu'dsē, lä'chah' ja- ga'la-sēeh' chuh' kiyh' uu' dsa-n̄huh' hi- ma' kyeh' hmih' tō-jlëë- ñih'.

5 Ga'jwaah' jwërte dsa-mē' he', ga'jyooy' mo-nëy' ta' hwa'. Mah' ga'jah' lä'uu' dsa-n̄huh' he' siyh':

—¿He-la' hnaah' hnäh' jaa- hi- na'jiuh' jee' kih' hi- ma-na-juu'?

6 Mo'so' chaa- jee' la-. Hii- ma-lä-jiuh'. Mi-dsooh' hoh' hnäh' he- ga'jäyh' siyh' hnäh' lä'koo- ma' gya' gyih' hwa' Galilea,

7 lä'koh' ma' ga'jäyh' lä-la': “La' bii' kih' Hi-ga-lëë'ngo' la- ngëë' dsih' ja'goo- dsa- hñaa- dsë', mah' tääy' dsoh' hma-cru'. Hi- ga' ma-hya- hnë- jmi' lä'jiyh' ka-läh'.”

8 Ja-ga' ga-lä-dsooh' dsë' dsa-mē' he' juu' ja-.

9 Ma' ga'hwëëy' jee' ja-, na'näy' na'jmeeyh' juu' kih' lä'jëë' gya'kaa' apóstole kyaah' kih' jee' lä'jëë' dsa-kyayh'.

10 Dsa-mē' hi- na'koo- juu' kih' apóstole he' ma' chee- María Magdalena, Juana, María choo' Jacobo hi- jñah' ga' dsa-mē'.

11 Pero lä'jëë' hi- ga-nuu' juu' kih' dsa-mē' he' sa- ga-lä-heey' kiyh'. Ma' laay', juu' ngaa' ba' ja- ma' hlëëyh'.

12 He-ja- ga-noo- Pee', ngooy' ko-chih' jee' ma' la' to-høø- ja-. Ma' ga-jëëy' neh', ma-la' ta-jmaah' ba' ma' kye-. Peer- dsaa- dsëy' ngaayh', ma' jmeey' huu'dsē- ha- ba' lä- ga-la'.

*Ga'mi'jnää- Jesús hñii' kih' uu' discípulo
(Mr. 16:12-13)*

13 Ja⁻ba' jmi^h ja⁻ na'nää' uu' discípulo koo⁻ jee' jwii⁻ he⁻ chee⁻ Emaú, uu' koo⁻ gya⁻koo⁻ kilómetro kih' Jerusalén.

14 Jee' tääyh' jwë' ga⁻nääh' ja⁻, ma' llay⁻ juu' kih' lä⁻jë⁻ he⁻ ga⁻la'.

15 Pero hee⁻ ga⁻la'. Jee' ga⁻nääh' llay⁻ juu' ja⁻ kyaah' dsa⁻kyaayh', ni⁻ sa⁻ liih⁻ gyih', he' ba' hñii' Jesús ngoo' ko⁻joh' kyaayh'.

16 Pero sa⁻ ga⁻lä⁻kyuuy⁻, kih' ma⁻na⁻jlë⁻ huusë⁻ kiyh'.

17 Mah' ga⁻jäh' Jesús siyh⁻:

—¿Hee⁻ ba' juu' na⁻ llah⁻ hnäh' cha⁻jwë' la⁻? ¿He⁻la' meeh⁻ hoh' hnäh'?

18 Mah' jaa⁻ hi⁻ ma' chee⁻ Cleofa, ga⁻jäyh' siyh⁻:

—¿Ha⁻ lä⁻ la' juu'? Jee' kih' lä⁻jëë⁻ hi⁻ na'nää' jmi^h, ¿che' jaa⁻ hne⁻ ba' sa⁻ ñeh' lä⁻jë⁻ he⁻ ga⁻la' jee' jwii⁻ Jerusalén ma' jmi^h la⁻?

19 Ja⁻ga' jäh' Jesús siyh⁻:

—¿Hee⁻ ba' ga⁻la'?

Mah' ga⁻jäh' dsa⁻ he' siyh⁻:

—Lla⁻ jnääh' juu' kih' Jesús dsa⁻ ma' chaa⁻ Nazaret. Ma' laay' jaa⁻ hi⁻ ga⁻ngëë' juu' kih' Dio. Jëeh', cha⁻né' Dio hi⁻ cha⁻né' lä⁻jëë⁻ dsa⁻ ga⁻mi⁻jnääh⁻ he⁻ beey' kyaah' ta' kiyh' hi⁻ lä⁻ja⁻ kyaah' juu' he⁻ ga⁻hlëëyh' ka⁻läh'.

20 Hi⁻ lla⁻ jnääh' juu' ha⁻ lä⁻ ga⁻jmeë' dsa⁻kaah' kyaa⁻ jmi⁻dsa⁻ kyaah' dsa⁻ta' kyaa⁻ jnääh' ga⁻taayh⁻ goo⁻ lle⁻moh' mah' jmeey' hih⁻ he⁻ juuy', ja⁻ga' ga⁻tääh⁻ dsöh' hma⁻cru⁻.

21 Pero jnääh' ma' kye' jnääh' o-jøh⁺ dsë- hi- he' nøø' juu' ma' lää' jnääh' dsa- Israel. Pero na' ma-hya- hnë- jmii' he- ga-la' lä-ja-.

22 ¿Che' kyuu~ ha- lä- ma-la'? Ko-llaa' dsa-më' hi- jmee' ko-jøh' kyaah' jnääh', ma-jøøyh' jnääh', kyaah' juu' he- ma' kiiy' ja-. Jëeh' tiih' ga- ma-na'näy' jee' la' to-høø-.

23 Ma' ya-näy', jäyh' mo-so' cha- jmi-ngo' kiyh' kye- neh- to-høø- ja-, hi- jäyh' ma-jëey' ángele hi- ma-jäh' siiyh- he- na'jiih- ba' Jesús.

24 Lä-ja- ma-na'nää' ko-llaa' dsa-kyaah' jnääh' jee' la' to-høø- ja-. Pero ma' ya-näy', koo- ba' juu' jmeeyh- lä-koh' jäh' dsa-më' he', he- mo-so' kye- jmi-ngo' kih' Jesús.

25 Ja-ga' ga-jäh' Jesús siiyh-:

—He- ba' che- taah- hnäh'. He-lii' ba' ga-lä-dsoo' hoh' hnäh' lä-jë- he- ga-jäh' hi- ga-ngëe' juu' kih' Dio llo'joo'.

26 ¿Che' sa- ma' la' bii' kih' hi- laa' Cristo ma' dsa-ngëey' lä-jë- he- wi', jää' ja-ga' leey' jøøh'?

27 Lä-cha' ja- ga-løoy' hlëeyh- lä-koo- ma-na-sii- kiyh' jää'. Ga-løoy' kyaah' he- ga-sii' Moisé hi- ngoo' bih' mi-jnäy- lä- hii' né' ha- lä- hlëeh- kiyh' jee' ga-sii' hi- ga-ngëe' juu' kih' Dio.

28 Ma' ga-tëey' jwii- jee' ga-näy' ja-, ga-jmee' Jesús lä-koo- he- ngoo' bih' ta' cha-né'.

29 Pero discípulo he' ga-chuu' kyaayh' mah' jäy' hwë' ja-, ga-jäyh' siiyh-:

—Jä' kyaah' jnääh', jëeh' ma-hloo' ba' la-, ma-ngoo' ga-nuu-.

Ga-jä' bih' kyaah' discípulo he'.

30 Lă'koō ma' gyay' nē' mes̄, ga'kay' he'ñiih'. Ma'ngēē' ma'kway' tihmaah' kih' Dio, ga'llaay' he'ñiih' ja' mah' ga'kwēēyh' discípulo he'.

31 Lă'chah' ja' ga'na' mi'nēy' hi' ga'lă'kyuuy' Jesús. Lă' ma'jēēy' ja' ga'āäh' Jesús.

32 Mah' ma' jāh' dsa'kyaayh':

—Ha' koh' sa' ma'nøh' dsē' jne' lă'koh' juu' he' ma'hlēēyh' jne' cha'jwē'. Hi' lă'ja' ka'lāh' kih' he' ma'mi'jnāäy' ha' lă' hnøø' jāh' jee' na'sii' juu' kih' Dio.

33 Lă'chah' hor' ja' ga'nooy' ga'näy' ta' Jerusalén. Ga'lla'näy' jee' ma' tääh' ko'jòh' lă'jēē' gya'kaa' apóstole kyaah' jñah' dsa'kyaayh'.

34 He'ja' ga'jāh' dsa' hi' ma'tääh' he':

—Ma'ra' ju'dsoo' ma'lă'jiih' Dsa'jøøh' jnän', hi' ma'mi'jnāäy' hñiiy' kih' Simón.

35 Ja'ga' ga'jmeeh' lă'uuy' discípulo he' juu', ha' lă' ga'la' kiyh' cha'jwē', hi' ha' lă' ga'lă'kyuuy' Jesús ma' ga'llaay' he'ñiih'.

Ga'mi'jnāä' Jesús hñii' kih' discípulo kyaay'

(Mt. 28:16-20; Mr. 16:14-18; Jn. 20:19-23)

36 Ta'ko'jiih' ma'täayh' llay' juu' ja', ga'lla'sēēh' Jesús to'dsaah' jee' kiyh' mah' ga'siiyh':

—Wa' hii' ti' kyah' hnäh'.

37 He'ja' ga'jwaah' jwēte lă'jēē' hi' ma'tääh' he' mah' ga'lă'goyh'. Jmi'lle' ba' ja' ma' jēēy', laay'.

38 He'ja' ga'jāh' Jesús siiyh':

—¿He'la' gah' hnäh'? ¿He'la' jmeeh' hnäh' to' hoh' hnäh'?

39 Jëë` da' hnäh' ma`goon`. Jëë` da' hnäh' ma`tiin`. Ja`ba' jnä' la`. Chooh' da' hnäh' mah' jëë`. Jëeh', jmi`lle' sa' kye` jmi`ngo' lä`koo` jëeh' hnäh' laan'.

40 Jee' cheyh' hlëeyh' lä`ja`, ga`heeyh' dsa` ma`gooy` ma`tiy'.

41 Pero sa' ga' ma`heey' llu', kih' he` jëë` dsëy' cha`miih` hi` ma' dsaa` dsëy' ka`läh'. He` ja` ga`jäh' Jesús siyh`:

—¿Hee` cha` miih` kih'n' jee' la`?

42 He`ja` ga`kwëeyh' koo` jwi' kih' hmooh` na`dsëë` në` je` hi` koo` jwi' tah' sër`.

43 He`ja` ga`sooyh' mah' ga`kuyh` lä` ma`jëë` ja` lä`jëë`.

44 Mah' ga`jäh' Jesús sih` lä`jëë` dsa` he':

—He` la` na` juu' he` ga`hlëehn` hnäh' lä` ma' gya' ga' jnä' jee' kyah' hnäh'. He` ga`jmeë' bii' ga`lä`te' lä`jë` he` na`sih` kin` në' ley kih' Moisé, hi' jee' na`sih` juu' kih' hi` ga`ngëë' juu' kih' Dio, hi' kih' salmo ka`läh'.

45 Ja`ga' ga`jmeey' ga`na' huudsë` kih' dsa` he' mah' ga`lä`ngëëy' lä`koo` na`sih` juu' kih' Dio.

46 Mah' ga`siyh` lä`jëë` dsa` he':

—He` la` na` ma`na`sih` kin` jää'. Ga`jmeë' bii' ki' jnä' hi` laa' Cristo he` ga`jëën' wi' mah' ga`lä`jiihn` jee' kih' hi` na`juu' ma' ga`hya` hnë` jmi'.

47 Hi` kwaat` kin`, dsa`nää' dsa` dsa`kwa` juu' kin` ga`lä`kaa` hwa'. Løøy' ta' Jerusalén hlëeyh' dsa` ha` lä` dsa`jëeyh` kyaah' Dio mah' koo` Dio dsë' kih' dso'kye` kiyh'.

48 Hnäh' he' hi` jmeë' ju'dsoo' kih' lä`jë` he` la`.

49 Hii⁻ jnä['] cheen⁻ kyah['] hnäh['] he⁻ ga⁻bääh⁻ Tää⁻ kyaan⁺ hñii['] kwëeyh['] hnäh[']. He⁻ja⁻ jää['] hnäh['] Jerusalén la⁻, lä⁻jiih['] tēēh['] hnäh['] be['] he⁻ jyoo['] gyuu['].

Ngaah['] Jesús gyuu[']

(Mr. 16:19-20)

50 Ga⁻jää['] Jesús lä⁻jēē⁺ dsa⁻ he['] lä⁺ ga⁻tē['] jäh⁺ kih['] jwii⁻ Betania. Jee['] ja⁻ ga⁻chooy['] gooy⁻ gyuu['] mah['] ga⁻mi⁻jääy['] lä⁻jēē⁺.

51 Jee['] cheyh['] mi⁻jääy['] lä⁻jēē⁺ dsa⁻ he['] ngaayh['] ta⁺ gyuu['].

52 Ma⁻ngēē['] ma⁻jmääy['] jøøh['] Jesús, peer⁺ jēē⁻ dsëy['] ga⁻nääy['] ta⁺ Jerusalén.

53 Hi⁺ ma['] tääh['] tääy['] jee['] ma['] chih['] gwah⁺, kway⁺ tíhmaah['] kih['] Dio hi⁺ ma['] jmeey⁺ juuh⁻ kiyh[']. Wa['] la['] lä⁻ja⁻.

Hmooh hmëë he- ga-jmee Jesucristo; Salmos New Testament and Psalms in Chinantec, Ozumacín (MX:chz:Chinantec, Ozumacín)

copyright © 2003 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Chinantec, Ozumacín

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Chinanteco, Ozumacín [chz], Mexico

Copyright Information

© 2003, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament and Psalms

in Chinantec, Ozumacín

© 2003, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-22

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 29 Jan 2022
77bbb809-d78b-5d8c-9c0b-2363ea7f466b